

ขอมขอม

พระสมเด็จมณฑลราชบุรี

คณะละครไทยเชชม

ได้รับพระบรมราชานุญาต แสดงละครพูดบทพระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เรื่อง เห็นแก่ลูก และ ผิดวินัย

เก็บเงินให้ แก่การชุมนุม ลูกเสือ แห่งชาติ พ. ศ. น

ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชพระองค์นั้น

ประทานกำเนิด

ณ โรงละครหลวงสวนมิสกวัน

วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ. ศ. ๒๔๗๓

เวลา ๒๑ นาฬิกา

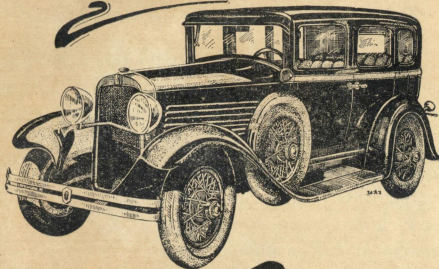
อนุญาตบัตร มีขายล่วงหน้าที่ โรงพิมพ์ไทยเชชม หน้าวัดราชบพิธ

บัญชีเรื่อง

(ปีที่ ๗ เล่ม ๗ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๓)

อาเศียรพาทราชสดุดี	คณะไทยเขมมรวิ้ว	หน้าพิเศษ
มาसानุสรณ์	พระยาศรีสุนทรโวหาร	„ ๕๐๓
ความดำเนียรของโลก	ไทยเขมม	„ ๕๐๘
กำลัง ๔ ประการ	อุบลวรรณ	„ ๕๑๓
ทูตของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี	กึ่งสถาน	„ ๕๑๓
ลูกเสือ เม่น เต่า	แสงทอง	„ ๕๒๖
หนังสือที่หายกลับได้โดยทางบิศาจ	ประกาศ	„ ๕๓๒
จะร้องทำไม	ศิระศรียานนท์	„ ๕๔๐
เรื่องเขาสามมุก	พระพิสัยห์ พิทยาภูน	„ ๕๔๕
เรื่องไม่เป็นเรื่อง	ไทยเขมม	„ ๕๔๕
โบราณนิทานภายิดจัน	น. ว. ม.	„ ๕๕๒
เหตุอันเป็น	มรกต	„ ๕๕๓
ราชธรรมเทศพิธ	ขุนจงจัดนิสสัย	„ ๕๖๐
การปกครองเมืองจีนจะเข้ารูปสหรัฏ	ครูเทพ	„ ๕๗๑
เรื่องที่ไต่รางวัล	ส. โพธิ์ศรี	„ ๕๗๖
สิบสองราศี	พระราชเดชภักดี	„ ๕๘๕
การเผชิญภัยของนายโจร	อยุธ เอกจันทร์	„ ๕๘๗
นิทานบุญของอินเตีย	พรรธนะแพทย	„ ๑๐๐๒
ชะรอยกรรม	ปราณี	„ ๑๐๐๘
เจ้าหมูชน	วงศ์กมล	„ ๑๐๓๑
นิทานของยาย	อ. น. ก.	„ ๑๐๓๔
ครัวของไทยเขมม	พวง บุณนาค	„ ๑๐๔๐
บทนำบางเรื่อง		„ ๑๐๕๒
ประกาศ		พิเศษ ๕๕-๑๑๐

วอลเวลท์

—สับ—

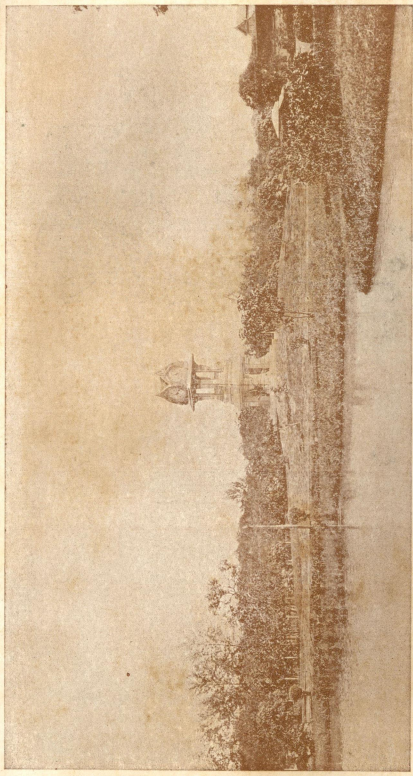
ค่า เกิน ราคา

เชิญรับตกลง ซึ่งจะตกเข้ามาอีก

เดี๋ยวนี้เหลือ คุเป อยู่ใ สด็อก

ห้างสามเหลี่ยม จำกัด

ถนนอัษฎางค์ ปากคลองตลาด พระนคร

หอระฆังและนาฬิกา ^๔ ซึ่งคณะกรไทยเขมม แสดงละครพูดทพระราชนิพนธ์ ^๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๗๒
เก็บเงินสร้างอุทิศถวายแด่ พระบาทสมเด็จพระบรมโกศ ^๔ ศรีสุนทรมหาจักรวราช ^๕ พระมกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ^๕ ทรงเปิดเมื่อ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๓

อาเคียรพาทราชสดุดี

ศรีศรี ประสพสมบรม—
ที่แปดสุพฤตจิกาน
คล้ายคล้ายละม้ายสุขสมัย
ภพกาลพระผ่านภพบรม
สมเด็จพระราชูปถัมภ
บุญบารมีวรรณินทร์
จำเต็มพระเริ่มอุบัติภาพ
เสริมโสรคประโยชน์พิศาล
พูนเพิ่มสถาปรียพงศ์
เพื่อกิจประสิทธิ์คุณทวี
เรียนรอมหายุคลบาท
เพิ่มพลพลพยุหหลาม
สรรพทรัพย์สี่เสียมพระกระมัด
บิต้องประกอบจนจะไหล
ทรงสร้างสะพานปฐมราช
เชื่อมชนบุรีกะพระนคร
อวาสพระศาสนะประเสริฐ
ราชูปถัมภกะนิรันดร์
ให้เทพประเทศศิวะถาน
เพื่อยลสกลกิจพิชิต

กลมาสพิเศษกาล
อภิถักขิตารมณ
ดิถีแมนมหาสม —
วราชสยามินทร์
สุราชติมเหสินทร์
อดิเรกมโหฬาร
พระกัเฝียบพิบูลย์ญาณ
สุประสาธน์ เกษมศรี
อภิรัฐมนตรี
อนุวรัตนกษัตริย์สยาม
บิตุราชวิไลงาม
นครเศปประเทศไทย
และประหยัคขจัดไว
ก็ลุดังพระราชานุสร
ก็ประกาศพระเกียรติจักร
ลูเจิญณะเร็ววัน
พระกัส่งก็เสริมสร
ลูเจิญวิโรจน์ดี
สุสมานสมัคर्म
และพระนำเสนอไทย

นานาอเนกพิพิธการ
โดยถ้อยกถามักคะวิสัย
เจอดจุงพะตุงทิพยะเออ^๕
ลาธรรมและลาตลกเชียร^๕
วัน^๕และศรีสุกสวัสดิ —
จิตต์คิตพระคุณวรมีเลื่อน
ปวงข้าฯ คณาพสกไทย—
ในนามมหาชนะสราญ
ขอน้อมถวายพระขมวง—
แด่องค์พระทรงคุณอนนต์
กับองค์พระมิ่งสุ่มหิณี
ให้เพียบพิบูลย์บรรพร
สรวมไชย์พระไตรรัตนคุณ
รงรักษ์พระอัครบรม—
สรวมเดชมเหสอมรฤทธิ—
โปรดแผ่กระแสนทิพยะญาณ
ไต่ไต่พระมั่งวรประสงค์
ดั่งข้าฯ คณาพสกมี

ผิจะขานก็เหลือใจ
อนุศัพท์ เกษียนเพียร
ธุระ^๕เกือประกิติเกียรติ^๕
บมมีเสมอเหมือน
พิพัฒน์บำเพ็ญเตือน
และมีรูถะลิมลาน
เขมประกาศสาร
สุสถิตณะสากล
คลจงประสิทธิ์ผล
ณะคณาประชากร
วรแสนประภัสสร
จตุพิธประสิทธิ์สม
วรสุนทโรดม
กษัตริย์นิพัทธ์กาล
มหิทธิคำแหงหาญ
บริรักษ์พระจักรี
ลูประสิทธิ์เกษมศรี
พจน์พร้องพระพรถวาย

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า คณะหนังสือพิมพ์ไทยเขมมีรวิว

มาสาธุสสรณ์

สมปทา สุกตมมโนย

ภวติ สวลฺยาปิ ยะ ।

กฤตกฤโตย วิริมฺเนย

น วรฺยติ คสฺย ตาม

๑ ผู้ใดมีทรัพย์น้อย

ตระนงตน

ว่ามั่งว่ามีชน

ถึงไสร้

โลกีศรีซึ่งสฤษดิ์สกล

โลกเรียบ ร้อยฤ

ห่อนประสาทสมบคให้

เพิ่มพร้อมพึงใจ ฯ

*He who is content with even very little wealth,—Providence, I think,
having done what was to have been done, does not increase that (wealth)
for him.*

พระยาศรีสุนทรโวหาร

ผู้ซึ่งใช้นามปากกาว่า “หมื่นศรี”

ความดำเนิรของโลก

สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์
กรมสม- ชานภาพ กับ พระธิดา คือ
เด็จ. หม่อมเจ้าหญิงพูนพิสมัย, หม่อม
เจ้าพลยเสชา ไกล่ไกล่กลับ

รับสั่งแก่ผู้ไปรับเสด็จว่า การเสด็จไป คราวนี้
พระองค์ได้รับความรู้ต่าง ๆ มากหลาย ซึ่ง
ควรทรงทางราชการได้ว่า คงเป็นประโยชน์แก่
รัฐบาลไม่น้อย

จากประเทศยุโรป เสด็จถึง
กรุงเทพ ฯ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม มีเจ้านาย
ข้าราชการ ราชทูต และ พ่อค้า ไปรับเสด็จที่
สถานลั่นหลาม. พระองค์ทรงสรวลครีไม่คร
แก่คนไม่เลือกชั้น จึงทำให้ พระองค์ เชนท
รักใคร่ของ บรรดาผู้ ไกล่ไกล่แห่น. ทั้งแต่ได้
เสด็จจากพระนครไปคราวนี้รวม ๑๖๔ วัน ได้
เสด็จเยี่ยมราชสำนักสำคัญ ๆ ในยุโรปเกือบทั่ว
ได้ไปทรงเป็นแขกของพระราชา, ประธานาธิบดี,
สันคปาปา, เกรียผู้คหทัย, และพ่อค้าทั่วทุกแห่ง
หนบรรดาที่ไกล่ไกล่ผ่านไป หนังสือข่าวต่าง ๆ
ได้ลงข่าว, เล่าพระการศี, พิมพ์พระรูป เกรียว
กรวกลอนกลาดหลายชาติหลายภาษา แม้
หนังสือข่าวในย่านเมืองเรากได้ถ่ายมาลง เป็น
การแจ้งข่าวอยู่เสมอ ๆ. สำหรับการบ้านเมือง
นั้นว่าพระองค์ได้ทำชื่อเสียงให้แก่ประเทศสยาม
เป็นอันมาก และสำหรับส่วนพระองค์ก็ว่าได้

เวลานี้ พระเจ้าฟยาเออ
กรมพระ กรมพระกำแพงเพชร ฯ เสนายก
กำแพงฯ กระทรวงพาณิชย์ กำลังเสด็จ
ตรวจการค้าขาย และตลาดตะวันออก.
ออก. เจ้านาย พระองค์นั้น ออก
พระองค์หนึ่ง เสด็จที่ไหน ก็มีผู้รับเสด็จ
เกรียวกราวทนน บัดนี้มีเสียงเกรียวกราว
ในเมืองจีนว่า เสนายกการค้าต่างประเทศ พร้อม
ด้วยข้าราชการและพ่อค้า กำลังเตรียมรับเสด็จ
อย่างเอิกเกริก. นอกจากฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้
พระองค์เสด็จ ถึง กรุงนานกิง, บุกเพ็ง
(ปักกิ่ง) มุกเก้น (นครแห่งแมนจูเรีย)
วลาทิวสคอก (ท่าเรือของไซบีเรีย) ด้วย.
การที่รัฐบาลจีน ทั้งใจรักแขก และเจ้านาย
ของเรากได้ทรงยินดีไปเป็นแขกเช่นนี้ เป็นอาการ
แสดงอยู่ว่า รัฐบาลจีนในนโยบายในเรื่องพระราช

พ. ศ. ๒๔๗๓

ความดำเนียรของโลก

ไม่กี่กยวัน ที่เรากล่าวไว้ในขงนำไทยเขมม
รวมชาวเมอวนที่ ๒๑ กันขานนนั้นไม่ผิด.

เวลานั้นเป็นเกียรติยศของ

สยามใน สยามที่ผู้แทนของเรา เจ้าออก
สันนิบาต องค์หนึ่ง คือ ม.ร. วรณไว-
ชาติ ทายกร วรวรรณ อัครราชทูต
สยาม ประจำราชสำนักอังกฤษ
ได้ถูกอุปโลกน์ให้เป็นนายก

กรรมการ จักรเย็บवारแห่งการประชุม กับ
เป็น กรรมการใน สำนักกลางแห่งสันนิบาตชาติ
ตลอดภาคประชุมคราวนี้ด้วย. วิธีการของ
สันนิบาตชาตินั้นข้างกรรมการพิเศษไปจักระ
เป็นส่วน ๆ ท่านองที่เรียกว่า องกรรมการ
ผู้ใดได้รับเลือกเป็นประธานแห่งกรรมการ ผู้
นั้นย่อมต้องเป็นผู้สามารถสมควรแก่ตำแหน่ง
ฉะนั้นการที่เราเลือกตัวผู้แทนประเทศได้เหมาะๆ
เช่นนี้ ก็เป็นการทำให้ผลเห็นทันตาอยู่.

ม.ร. วรณไวทายกร วรวรรณ นั้น ตั้งแต่
ยังอยู่ในกระทรวงการต่างประเทศ ก่อนเสด็จ
ออกไปเป็นราชทูต ก็เป็นข้าราชการหนุ่มที่
หลักแหลมผู้หนึ่ง เป็นผู้ปลุกปล้ำในหมู่ราชทูต
ผู้แทนนานาประเทศในเมืองเรา ผู้ชมท่านใน
ครั้งนั้น ถึงแก่เปล่งวาจาว่า ท่านผู้นี้ สมเป็น

เสนาบดีการต่างประเทศของเรานั่นแหละ เมื่อ
ท่านออกไปเป็นราชทูต ก็ไปกระพือชื่อเสียงใน
มหาวิทยาลัยออกสู่ฟอรุท ซึ่งเป็นสำนักเรียน
ที่ท่านได้เคย สำแดง สติปัญญาหลักแหลม มา
แล้ว. ชาวการเข้าสู่สมาคม และการแสดง
วาทะของท่านในที่ต่าง ๆ ในประเทศอังกฤษ
เราได้ยินพอบ่อยไม่ขาด สมควรแล้วที่ท่าน
เป็นผู้มีความรู้ ได้ปริญญาอย่างสูง ทั้งจาก
อังกฤษ และ ฝรั่งเศส. ยคนเมื่อท่านได้เข้า
ไปสู่สันนิบาตชาติ ท่านก็ไปทำชื่อเสียงให้แก่
ประเทศของท่านอีก. คนสว่างไสว เจ้าที่ไหน
ก็ไปสว่างไสวที่นั่น เป็นธรรมดา การเลือก
อย่างนี้ น่าชมรมิฐาว่าฉลาดเลือก.

ถ้าเปรียบที่ประชุมสันนิบาต
เวทีแห่ง ชาติด้วยสมรรถภูมิ เปรียบผู้แทน
สันนิบาต ประเทศ ด้วย กองทัพ ที่ ประเทศ
ชาติ แ่งไปเข้าสนามยุทธ จะเป็น
ยิงยุทธ เพศ ทำห็นชวักคน หรือ
เพื่อคานักก็ตาม ต้องนับว่า
ทั้งสันนิบาตชาติซึ่งชวักกัน เป็นการสม
คึกคึกมีนัยมากกว่าวอชิงตันสมรรถภูมิเพื่อประโยชน์
เช่นนั้น สำหรับสยามน้อย ๆ วิธแรกเรา
พอสู้เขา แท้จริงหลังเราหมดหนทาง. การ

ไทยเขมร

พดศจิก

จักกตทพณยหมันแสน แม่จะพอเลือกไ้จาก เราทั้งคู้. เสียงทำนองนั้น ฟังกลิ่น ๆ ก็แยก
สำมะโนครัว ๑๑ ล้านเศษ ก็ขาดเงิน ขาด คาย แต่เมื่อพิจารณาเข้าจริง ฟังไม่ขึ้น.
กองหนุน แต่การเลือกผู้แทนไปเข้าชุมนุม การประชุมเอาความเห็น โดยปกติต้อง
สันนิษดาชาติ อย่างมากก็ไม่กี่คน จาก ถือความเห็นสัดยี่จริงเย็นใหญ่ ไม่ใช่จะให้
จำนวนสำมะโนครัวเท่ากัน เราควรทำได้ ไปออกความเห็นสนับสนุนพวกพ้อง ตระพิกะเพื่อ
อย่างทรงาม ทั้งเงิน (ค่าใส่หุ้ย) ทั้ง ผู้แทนประเทศชั้นที่ขึ้นถึงสภาสูงเช่นนี้ ไม่น่า
กองหนุน (ตัวกายตัวแทน) ก็พอสู้ไ้ทั้งนั้น จะถูกปรักปรำว่า มีกิเลสเหลวไหลถึงเพียงนั้น.
เพราะฉะนั้น วิธิการ อย่างเก่าที่ซึ่งชัยกันใน แต่เขาเถะ ถึงแม้สัดสัมปชัญญะระเคื่อนใหม่
สมรภูมิ เราไม่ยอมสู้แล้ว แล้ววิธิการ ญาคคไ้วย่าง เมื่อถึงคราวเช่นนั้น เราเง่เสีย
อย่างใหม่ ที่ทักสินเค็คขาดกันใน สันนิษดาชาติ ไม่ออกความเห็นก็ไ้ แม้ถึงเวลาลงมติเรา
ถ้าเราไม่รับถือเอาประโยชน์นั้น เราะไปหวัง ไม่ลงก็ไ้เหมือนกัน เพราะไม่ใช่การยังคัย
คอยโอกาสอะไร, เมื่อไร, และที่ไหนอีก ?

จริงอยู่ มีเสียงที่เถียงไ้ว่า

สองเสียง. การเข้าไปใกล้ซีก จนถึงเข้าคำ- คยคุ้นกันอย่างเสมออย่าเสมอไ้หลังเสียอีก. คน
แห่งใน กรรมการสภาแห่งสัน- เสมออย่าเสมอไ้หลัง หรือเพื่อนชอยพอ ทำไม่
นิษดาชาติ (คือกรรมการใหญ่) ระคักค้ำกันตามเหตุผลยังไ้ไม่ได้ ? สรุป
เป็นการมีภ้อยอย่าง สู้แต่เพียงเป็นสมาชิก ความว่า ไ้เรียกว่าภยนั้น เมื่อไ้มีการ
อยู่นอก ๆ อย่างไ้ไม่ได้ เพราะชาติที่ปกครอง เลือกตั้งผู้แทนที่เหมาะสม ภัยก็อาจลดลงจน
เพื่อนบ้านข้างเคียงของเราล้วนแต่เป็นนักเลงโต ถึงไม่เหลือเลยก็ไ้. และเมื่อเราไ้ผู้แทนค
ทั้งคู้ ถ้าอะไรเขาเห็นลงคลองกันก็ค้อย แต่ เราไ้มีโอกาสไ้กำหนดเชิงหน้าซีกตา เป็น
อะไรเขาเกิดเห็นแตกต่างกันขึ้น เราลงมติ ศรัแก่การงาน อันจำเป็นต้องเป็น ประโยชน์
ก้วยข้างหนง ออกข้างหนงก็อาจไ้โกรธเอา เขา แต่ประเทศทั้งไ้โดยทรงและโดยอ้อมก้วย.
เป็นนักเลงโตข้างบ้าน เราไ้ต้องการไ้ให้โกรธ ยักันปรากฏว่า เราไ้ผู้แทน ประกอย ก้วย

ไม่ไ้โดนคักนัก กลัวยะค้องนอยดริกไ้คร้และ
คยคุ้นกันอย่างเสมออย่าเสมอไ้หลังเสียอีก. คน
เสมออย่าเสมอไ้หลัง หรือเพื่อนชอยพอ ทำไม่
ระคักค้ำกันตามเหตุผลยังไ้ไม่ได้ ? สรุป
ความว่า ไ้เรียกว่าภยนั้น เมื่อไ้มีการ
เลือกตั้งผู้แทนที่เหมาะสม ภัยก็อาจลดลงจน
ถึงไม่เหลือเลยก็ไ้. และเมื่อเราไ้ผู้แทนค
เราไ้มีโอกาสไ้กำหนดเชิงหน้าซีกตา เป็น
ศรัแก่การงาน อันจำเป็นต้องเป็น ประโยชน์
แต่ประเทศทั้งไ้โดยทรงและโดยอ้อมก้วย.
ยักันปรากฏว่า เราไ้ผู้แทน ประกอย ก้วย

พ. ศ. ๒๔๗๓

ความดำเนินของโลก

วัดความสามารถเป็นอย่างดีแล้ว คราวหน้า
เมื่อถึงเวลา ตำแหน่ง ผลัก เบียดกัน สำหรับ
ชมพทวิปว้างลง สยามคงจะมีโอกาสตกลูก
เข้ารับตำแหน่งในสภาใหญ่ได้สักคราวหนึ่งเป็น
แน่. ถ้าเราไม่พยายามเสียเลย ก็คงกลายเป็น
คนขวางข้ามกับจีน ที่พยายามเกินไป จนถึง
แก่นัยคำขอในคราวประชุมนี้ ให้จีนได้เลือก
เข้าตำแหน่งต่อไปในผลัดหน้า ซึ่งใครจะ
ปฏิเสธว่า ยังรับไม่ได้ เพราะยังอีกยี่สิบ
ปีจึงจะถึงเวลาเลือก.

เมื่อกำลังเขียนอยู่นี้ กำลัง
สันนิบาต เป็นเวลาประชุมอัครมหาเสนาบดี
บริติช. แห่งมณฑลประเทศทั้งหลายในจักร-
วรรคบริติช ที่ กรุงลอนดอน.
การประชุมได้เริ่มแต่วันที่ ๑
ตุลาคม ที่ประชุมเลือก นายแม็กคอกแนล
อัครมหาเสนาบดีอังกฤษ เป็นประธาน แล้ว
อัครมหาเสนาบดี แห่ง มณฑลประเทศ ทั้งหลาย ได้
กล่าว ถวายชัย แสดง ความจงรักภักดีต่อ พระเจ้า
ยอร์จ จักรพรรดิราช แห่งเขาทั้งหลาย ต่อ
นั้นมา การประชุม ก็ พยายาม มิให้ใคร เข้าฟัง
แต่แล้วจะมีรายงานประชุมแยกเผยให้โลกทราบ
ที่หลัง. คำถวายชัยทั้งหมดก็นำขึ้นถวาย

พระเจ้าจักรพรรดิ พระองค์พระราชทานพระ-
ราชหัตถ์เลขาด้วยพร และทรงบันทึกว่าราช-
หัตถ์ จะทรง พัง ขว้าง การประชุมโดยใกล้ชิด
ตลอดไป ในระหว่างนั้น ก็ได้พระราชทาน
เลี้ยงแก่บรรดา อัครมหาเสนาบดี และคณะที่มา
ด้วย ใน พระราชวัง.

กิจธุระที่ประชุม เท่าที่เก็บได้จากถ้อยคำ
ของ นายลอมบี เสนาบดีมณฑลประเทศ มีปัญหา
สำคัญ ๆ คือ สันนิบาต บริติช ครั้งประชุมที่
ลอนดอน คราวก่อน (ค.ศ. ๑๙๒๖) ได้
ประณามฐานธรรมนุญประสิทธิ์ความสมบูรณ์แห่ง
อิสรภาพ ของ มณฑลประเทศ ให้ เป็น เมือง พนง
ทรงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์เสมอกัน เป็นทองแผ่น
เดียวกัน ไม่มีใครเป็นใหญ่กว่ากัน ไม่มีใคร
บังคับใครได้ จึงเกิดข้อแก้ไขด้วยกฎหมาย
เพิกถอน ส่วนที่ขัดแก่ สมบูรณ์อิสรภาพ เสีย
ได้ทั้ง กรรมกมลพิเศษ เพื่อพิจารณาตรวจแก้
ตั้งแต่บัดกลายนี้ บัดนี้กรรมการนั้นได้ยื่น
รายงาน พร้อมด้วยการตรวจแก้ ที่แนะนำขึ้นมา
แล้ว จึงจะได้ปรึกษาหารือกันให้สำเร็จเกิดจาก
ในการประชุมคราวนี้

เนื่องแต่ได้มีการประชุมลกดกำลังที่พอ
ลอนดอน เมื่อเร็ว ๆ นี้ ปัญหาเรื่องการติดต่อกับ
กับต่างประเทศ ก็มีการของกันจักรวรรคจาก

ไทยเขมร

พฤศจิกายน

ภัยภายนอก ก็จะต้องทำให้เข้ารูปในระหว่าง
เกรตบริตัน (อังกฤษ) กับมณฑลประเทศทั้งหลาย
ให้พอเหมาะกันด้วย

ยังการตั้ง ศาลหลวง สำหรับชำระอธิกรณ์
ระหว่างประเทศภายในจักรวรรดิ ก็เกิดขึ้น
ความจำเป็นขึ้นพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงแห่ง
สมบูรณอิสสระภาพของมณฑลประเทศเหล่านั้น จึง
จำเป็นต้องปรึกษากันกำหนดกันต่อไป

ปัญหาสำคัญที่สุดนี้ คือ ทางเศรษฐกิจ
ที่จะให้การค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าภายใน
จักรวรรดิ เป็นไปเพื่ออุทิศทุนกันและกันให้
เป็นความเจริญแก่จักรวรรดิโดยรอบ. ภาย
สินค้าเขาเข้าง.เป็นกำแพงกันสินค้าทางประเทศ

มิให้เข้ามาแย่งและทำลายสินค้าภายในประเภท
เดียวกันได้นั้น ในระหว่างมณฑลประเทศทั้งหลาย
ภายในจักรวรรดิ จะลดหรือเลิกกำแพงเหล่านี้

ตามความพอใจแห่งกันและกัน ที่จะตกลงกัน
ได้เพียงไร. ความตกลงแห่งปัญหาเศรษฐกิจ
อันสำคัญนี้ กับผลแห่งการใช้ คงจะได้เป็น
เชิงอย่างค่อไป สำหรับสหรัษฎยุโรป ที่นาย
บรียงค์ อัครมหาเสนาบดีฝรั่งเศส กำลังนำเข้า

ปรึกษานิสภาสันนิบาตชาติ และบางทีจะเป็น
มีคุกเทศก์แห่งสหรัฐในยุโรปทิศ อนาคตอัน
ไกลข้างหน้าโน้นยังก็เช่นได้ การรวมกลุ่ม
รัฐเหล่านี้เป็นชาติแห่งการ "รวมโลก" หรือ
มีละตินก็กลับเป็นตรงข้ามเลยทีเดียว.

กลอนเพลงยาว หิ้วววน ของ ภิญไกร

๑. ผลกลอนหก แกลบปอน ผอนอักแซก
เมี้ยนแปลกไปด่ พ้ายเหลียน ไคลกันย้า
พลกแผยง ถลนยล ห้อยหยกใบ
ลวนคำผอง ขนลงวน คามอุทน

ยอนเย็นกลัก สาเก ไต่ท่าแห่ง
ในแจกวอก วานโท อามเฮาขวาน
ถ้อยแปลกหนึ่ง คังพัน ก้ามยังเพาะ
กะวามสัถิ ฉะลึงล้าก รั้งดู เอย ๑

๔ คำ

กำลัง ๔ ประการ

๑ กำลังปัญญา

อินทรวชิรฉัตร ๑๑

ปัญญาประเสริฐยิ่ง
เป็นคุณสำคัญ
พลกายและพลทรัพย์
หากขาดฉลาดญาณ
กอบกิจผลิตทาง
กอบสุขอบระบอบกล
ยุทธกลประไพประสาธ-
ยก็มโนธรรมท้าย
เหตุภัยเพราะกำลัง
เพ่งพิศพิจารณา
ใกล้ชิดแว่นไว
ใกล้ชิดประกอบน

ไม่มีสิ่งเทียมทน
ขณะกอบยถาการ
ฤทธะบพิศยสาร
ทะนุซ้ำประจำตน
ก็มีกำลังประโยชน์ผล
ผลเลิศประเสริฐหลาย
ญาณฉลาดกลโลบาย
สุจริตนคัยกาล
ฉิทธิจักรวาลญาณ
มนะรู้กระทำกล
ยมิได้ถมถน
ลประสิทธิสมหมาย

๒ กำลังความเพียร

ความเพียรพระยงใจ
ยากเย็นขยันหลาย
เพียรชอชประกอบกิจ
สยสขเกษมคานต์

ธุระไผ่ระชวนชวน
มีละทิ้งประวิงการ
ระประสิทธิคุณโผฟาร
กุจจประสงค์พลัน

เอกองค์พระทรงญาณ
เพ็ญเพียรประพาศิธรรม
กล่าวคือพยายาม
ห่อนกลดสันดาน
กองบุญกุศลสร้าง
รักษาทุกสิ่งหลาย

พระประธานนิกคณธรรม
ศุภกิจนิคคณกาล
มนะปรามกกรรมพาล
มละยาบและหยายคาย
มิตะวางมนัสหมาย
ยมิให้กษัยคุณัย

๓ กำลังการงาน อันไม่มีโทษ

กำลังสุปรีชา
กอบกิริมีอาภูล
ปัญญาฉลาดคึก
ใจก็คุ้มหมาย
สามารถทำได้
จนลึกล้ำสมิทิตาม
พลกรรมมิมิโทษ
กอบกายวิจิตรม

วิริยานุภาพพูน
กุกังจะบรรยาย
อริกิจทั้งหลาย
อนุยุดตสุกความ-
มนะไผ่พยายาม
กุปรวารณพัตน
ทฤโหกประสงค์สรรพ
มนะน้อมประพาศิธรรม

๔ กำลังความสงเคราะห์

ชนชอบประกอบตาม
บรรยายขยายกรร-
รักพูนพิบูลย์ทวี
ควรช่วยประชาชน

พลสามประการคำ-
มนิเทศเหตุผล
คุณน้อมเนกนัค
ระประสานสมานกัน

พ. ศ. ๒๔๗๓

กำลัง ๔ ประการ

เหตุอันประการสี่
พลสังเคราะห์แย่งขัน
เรวาก้อฮอนหวาน
ญาติมิตรสนิทเหลือ
กอบคุณประโยชน์
กิริยาดีและคำสนำ
ทั้งคนเสมอไว้
ใคร ใครผิดไยล

พระผู้แสดงธรรม
อนุกูลและใจ
มีระรานประหารเชื้อ
ขมิให้ระคายคำ
ธุระจนก็ช่วยทำ
มนะช่วยและช่วยผล
ขมิไผ่ระลือคน
ก็จะชอบนิยมนม

วสันตดิถีฉัตร ๑๔

สมเด็จพระบาทปรมมาถ
เพียบพูนพิบูลพระคุณสม
พร้อมด้วยพระพลาทุริ
ทรงกอบพระราชกรณียปรา
เพ็ญเพียรเสถียรขมิระบ่อ
ปวงอุปสรรคครุฑะถอน
ทรงกอบพระธรรมทศพิ
ทรงสังเคราะห์ห้วงพระประยูร
อำมาตย์และราชบริพา
ไกรยวราณเกราะห่มหัต
คายนประสพสมยกา
ข้าพทอเจ้ามนภิรมย์

วิชาทโยคม
คุงไค้แสงมา
เพวระพิศัยพระปรีชา
กฎสิทธิวร
ขมิทอพระทัยหอน
กั้มล้างมลายคุนย์
สุจริตไพลย์
ประสุตสุขเกษมสันต์
ระประชาอนณันต์
คณนามิสาสม
ลมหาประสุตนิม
ศิระน้อมถวายชัย

ด้วยเกรงว่าระคุรพล
จงช่วยพิทักษ์ปรมไท
ทรงเจริญพระชนมภิรม
โณภาพระพรพระฉวีวัน
ทรงไว้พระโรคสุชสราญ
พนเพิ่มพระพลวกราย
แม้มีพระราชมารดา
จงสถิตสมพระหฤทัย

ศุภผลพระรัตนตรัย
อิริยาธสยามมินทร์
บุรุษย์ฉนำภิญ
ทประคจันทรฉาย
มิพะพานภยันตราย
พลทพยอนกันย
กระเจาเจดสิ่งใด
กุทกังฉวายพร

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

อุบลวรรณ

๑ ผกกกลอนหก กลอนแปด แดคอกัย
ไม่แปลกเปลี่ยน เพี้ยนหลาย คล้ายกันไป
แสดงพยศ กลอนหก ให้หัยกษัย
ลงคำฉวน ขวนฉวน คนอักษาม

ยักเป็นกลอน เสภา แต่งทำไหน
นอกจากไว้ ไหวหา อ่านเอาความ
ถึงแปลกหน้าอย คั้นฟัง ก็ยังพาม
กวสยาม ฉลาดซึ้ง รู้ถึง เขย ๑

๔ คำ

ทูตของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี

โดย

กึ่งศตวรรษ

นักพงศาวดาร และประวัติศาสตร์ ผู้หนึ่ง
ได้กล่าวว่า “พงศาวดาร ถ้าขาดตำนาน
วิบุรุษ เปรียบเหมือนต้นไม้ที่ไร้ผล”

สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี นอกจากเป็น
นักรบผู้ ลือนาม มีพระหทัยยากเย็นและกล้า-
หาญ ยังเป็นผู้ ที่ทรงพระปรีชาสามารถทาง
การเมืองอีกด้วย.

ตามพงศาวดารไทย ในสมัยกรุงเก่าตอน
ปลาย ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ
ญวนอ่อนอำนาจลง เมืองเขมรจึงมาเป็น
เมืองประเทศราชสัทธิชาก ชนก่อไทย ตลอดจนมา
จนกรุงเก่าเสียแก่พระมาชาก.

เรื่องที่จะกล่าวต่อไป เป็นเรื่องตอนหนึ่ง
ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ที่ไทย
เกี่ยวข้องกับเขมร พระแสงกลางฉนวน
(นักอิน) ไปทำการระงับเหตุ ตามกระแส
พระบรมราชโองการ

ในก่อนขึ้นยกออกศึก รศศักราช ๑๑๔๑
(พ.ศ. ๒๓๒๒) เวลาเย็น เมื่อข้าพเจ้ารับ

ประทานอาหารแล้ว กำลังนั่งชมต้นตะโกก
อยู่ทันอกซานเรือน หน้าห้องฉนวนริม-
คลองนครบาล มหาดเล็กคนหนึ่งเชิญกระแส
พระบรมราชโองการ ให้หาตัวข้าพเจ้า ไป
เป็นการด่วน.

ก่อนที่พระเจ้าเมือง ขอบอกให้ท่านผู้อ่าน
ทั้งหลายทราบเสียก่อนว่า ข้าพเจ้า นักอิน คือ
ใคร มีประวัติการอย่างไร เก็บข้าพเจ้า
เกิดที่เมืองยโสธรในกัมพูชาประเทศ ยี่กา
มารดาข้าพเจ้า ได้ทั้งข้าพเจ้าไปสู่ยุโรปโลก
เสียตั้งแต่ข้าพเจ้าอายุได้ ๕ ขวบ บิดาข้าพเจ้า
ได้อุปถัมภ์เลี้ยงดูข้าพเจ้าต่อมา จนอายุข้าพเจ้า
เข้าเขตคืออุปสมบท ได้อุปสมบทเป็นภิกษุใน
พุทธศาสนา ต่อมาได้เที่ยวธุดงค์ไปตามเมือง
ต่าง ๆ ที่สุกมายังเมืองตากฟักทวด
ชื่องลม เวียนเวียนสนาและเวทมนต์คาถากย์
ท่านอาจารย์รอกทวดกัน เวียนอยู่สามปี ไกล
ลึกลง ไปพึ่งบุญรับใช้สอยอยู่กับ พระยาตาก
แม่ คุณนาย นกเอี้ยง ทราวยว่าข้าพเจ้า

กิงสดาน

พฤตจิภา

เป็นเขมรแทนเทเกินพระเชษฐมัยา เป็นเขมรกัน
คำกีนย้าพระเชษฐก ทานกรวัดและกรุณาข้าพเจ้า
มาก โดยที่ข้าพเจ้ารักคหิ พระยาตาก บุตร
ของท่าน

เมื่อ พระยาตาก วยทองตราเรียกตัวลงมา
ยังกรุงศรีอยุธยา ข้าพเจ้าก็มากวย ประจวบ
พระม่ายกมาลงมกรัง

พระยาตาก ไต่ปริกษา ทารอ กยข้าพเจ้า
เสมอ เรือง คิกระค หักพระมา ออกไปตั้ง ตัว ทาง
เมืองสาขยทะเลตะวันออก คนหนึ่ง ก่อนคนที่
กรุงระเสียดแก่พระมาซักก ฉกชมนมพลวก
พิชัย พระยาตากกยข้าพเจ้าจนวยสัสนาทราย
เหตุการณ์คองกนว่า ซาตากรุงงมาครั้งชน
ไต่ทรวรยมียามอูยอกอง ปลูกคูนยักกใน
ขัญกิด เช่นพอเวลาข้ายแล้วหาไม่งปลา
พระยาตากพอมคยพลทหารไทย จันทราย-
เคม ทฬากองคานพระมาทังลงมอูยอกอง
ทางทิศตะวันออกมุ่งตรงไปทางเมืองชลยร.

พระยาตาก ขกยอองผมอ ความ กล้าหาญ
วิชชาคองกะพนชาทรของข้าพเจ้ามาก เพราะ
นอกจากเจ้าภาพคชวัด ข้าพเจ้าไม่มีอาวุธ
วิเศษอะไรไปกว้าน ทุกๆระยะทคองผญ
กยพวคพระมาคามระยทางกอนลงเมืองชล คว
ข้าพเจ้ากย พระยาตาก เคียงคช้วยกนพนผ

พระมาแตกกระจัดกระจายไป คราวที่เมอง-
จันทยร กอนกะแะละ ถ้าไม่คชข้าพเจ้าคองทพ
พระยาตาก คองคิกกย กนคชข้าพเจ้าไหวทน
ไต่ปลอมควเป็นญวน เข้าไปสยเหตุการณเสย

ก่อน ข้าพเจ้าพคไต่ ไม่เฉพาะภาษาเขมรและ
ไทย ภาษาญวน,จาม,จันทข้าพเจ้าพคและเข้าใจ
ไต่ค เมื่อกล่าวมาดังเพยงน ท่านผู้ฮาน
ทงหลายคองจะเข้าใจคชข้า ข้าพเจ้าเป็น
สามารถผู้ทง ทั้งคูนเคยเป็นทหารคชพลสท
กยสยเคยพระเจ้ากรงอนบรยอย่างไร ข้าพเจ้า
เจานออกคองวงเป็น ทปริกษาลยอูยเสมอ ไม่
เป็นการประหลาดเรองการรยสยให้ ข้าพเจ้าเข้า
ไปเฝ้าในทองพระโรงชั้นในสองคอสอง.

“นั่นอฮัน” พระเจ้ายฮวยรยสย “ขาม
เรองทระให้เจ้าไปทางไกล ไม่ใช่ให้ไปรย
ฆ่าพน ทางเวยจันทนชากไต่ให้เจ้าพระยา
สุรสีห์ไปแล้ว เจ้าไปทางทงไม่คองใช้อาวุธ
ใช้ลยมปาก คองทำกรียาทาทงให้สุภาพเหมาะ
เจาะ ใช้ความคกรคอง พกนสนๆเจ้าไป
คราวน เพอยกนประเทศทงพระเกศค
กลางเมืองประเทศค่นคชเขมร ถ้าเขมรเกคกน
ววยชน คิครของเรว คช ญวน คชยนมอช
คชคยเขาเมืองเขมร ทงข้าทรายจากพวคปอร
คเกคคทงว่า ยาคหลวงผรงเคสชอฮากนท

พ. ศ. ๒๔๗๓

ทศสมเด็จพะเจ้ากรุงธนบุรี

เมืองไช้^๕อัน^๕ฝัก^๕สาย^๕เมือง^๕เขมร^๕ไม่^๕น้อย^๕ไปกว่า^๕อง-
เฮ^๕ท่า^๕เทียน^๕กัน^๕แม่^๕ทพ^๕เร^๕ฝรั่งเศส^๕พร^๕อม^๕คย^๕เร^๕ือ
รย^๕๑^๕กอง^๕เทร^๕ย^๕มอ^๕ย^๕ู่^๕ไช้^๕อัน^๕ เจ้า^๕ไป^๕คว^๕รว^๕น^๕เ^๕น
การ^๕สำ^๕คณ^๕ อย^๕่า^๕ให้^๕พล^๕าก^๕ทำ^๕ไ^๕่^๕ ต้อง^๕ทำ^๕การ^๕
ให้^๕เป็น^๕ผล^๕สำ^๕ร^๕็จ^๕.”

“คอย^๕พ^๕ง” พระ^๕เจ้า^๕อยู่^๕ห^๕ว^๕ รั^๕บ^๕สัง^๕ทอ^๕ “ท^๕น
จะ^๕เล่า^๕ค^๕ัน^๕สาย^๕ป^๕ลา^๕ย^๕เหตุ^๕ให้^๕เจ้า^๕เข้า^๕ใจ^๕ เมื่อ^๕เค^๕อน
สิ^๕ย^๕เอ^๕็ด^๕ พระ^๕ร^๕าม^๕ราช^๕า^๕ชิ^๕บ^๕ก^๕ (น^๕ัก^๕อง^๕น^๕ท^๕) ที่^๕ชา^๕
ส^๕น^๕ย^๕ส^๕น^๕คร^๕อง^๕ป^๕ระ^๕เท^๕ศ^๕เข^๕ม^๕ร^๕ ถูก^๕ข้า^๕ราช^๕การ^๕
และ^๕ราช^๕ภู^๕ร^๕ เข^๕ม^๕ร^๕ รั^๕บ^๕สำ^๕ร^๕็จ^๕โ^๕ษ^๕เส^๕ย^๕ ท^๕บ^๕ง^๕ช^๕ย^๕อง^๕
(ท^๕น^๕อง^๕ห^๕อย^๕) โ^๕ย^๕ป^๕ระ^๕ว^๕ย^๕เว^๕ลา^๕ ออก^๕ญา^๕
พระ^๕เข^๕ม^๕ร^๕แท^๕ก^๕สำ^๕ม^๕ค^๕ัก^๕กัน^๕ ท^๕่าง^๕ค^๕ัน^๕ท^๕่าง^๕อ^๕ย^๕าก^๕
ค^๕ึง^๕ค^๕ว^๕เป็น^๕ใหญ่^๕ ห^๕ม^๕ค^๕ความ^๕ม^๕ก^๕ค^๕ือ^๕เจ^๕า^๕น^๕าย^๕ ที่^๕
ม^๕ัน^๕ป^๕ระ^๕ท^๕ุช^๕ ร^๕าย^๕ อง^๕น^๕ท^๕ กล่าว^๕ ความ^๕ฝ^๕ัก^๕ส^๕อง^๕
ส^๕ถ^๕าน^๕ ๆ ท^๕น^๕ง^๕ห^๕ว่า^๕ อง^๕น^๕ท^๕ ไ^๕ร^๕ราช^๕ภู^๕ร^๕เข^๕ม^๕ร^๕ส^๕
เข้า^๕ส^๕ง^๕ก^๕อง^๕ท^๕พ^๕ไทย^๕ท^๕ก^๕ไป^๕เว^๕ย^๕ง^๕จ^๕ัน^๕ท^๕น^๕ไ^๕่^๕ค^๕ว^๕ความ^๕

ย^๕าก^๕ค^๕ัน^๕ อ^๕ัก^๕ส^๕ถ^๕าน^๕ท^๕น^๕ง^๕ ห^๕ว่า^๕ อง^๕น^๕ท^๕ ออก^๕
อ^๕ย^๕าย^๕ไ^๕ศ^๕ ค^๕ัน^๕ไป^๕ล^๕อย^๕ข^๕่า^๕ น^๕ัก^๕อง^๕อ^๕ร^๕ม^๕ น^๕อง^๕ซ^๕ึง^๕เ^๕น^๕
ม^๕หา^๕อ^๕ป^๕ราช^๕เส^๕ย^๕ จ^๕ิง^๕ก^๕ย^๕ภู^๕ร^๕ย^๕ อง^๕น^๕ท^๕ ข^๕่า^๕
เร^๕อ^๕ง^๕ว^๕ว^๕ไ^๕ม^๕ย^๕ค^๕ก^๕เ^๕ย^๕ง^๕ท^๕่าน^๕ อง^๕น^๕ท^๕ ม^๕เ^๕ย^๕ล^๕ย^๕
อ^๕ย^๕ู่^๕ค^๕ัน^๕ท^๕น^๕ง^๕ ซ^๕ือ^๕ ก^๕ว^๕ง^๕จ^๕ัน^๕ท^๕ อง^๕น^๕ท^๕ หล^๕ง^๕
ม^๕าก^๕ น^๕าง^๕ก^๕ว^๕ง^๕จ^๕ัน^๕ท^๕ ค^๕ัน^๕เ^๕ก^๕ม^๕เป็น^๕เอ^๕ก^๕ภ^๕ริ^๕ย^๕า

ออก^๕ญา^๕ว^๕ร^๕ราช^๕ เกิด^๕บ^๕ค^๕ร^๕ช^๕าย^๕ก^๕ับ^๕ออก^๕ญา^๕ว^๕ร^๕
ราช^๕ค^๕ัน^๕ท^๕น^๕ง^๕ซ^๕ือ^๕ เ^๕า^๕ ม^๕ี^๕พ^๕วก^๕พ^๕อง^๕ค^๕อย^๕ส^๕น^๕ย^๕ส^๕น^๕

ม^๕าก^๕ น^๕าง^๕ก^๕ว^๕ง^๕จ^๕ัน^๕ท^๕ ค^๕ิ^๕ค^๕ร^๕ก^๕ย^๕บ^๕ค^๕ร^๕จ^๕ัน^๕ค^๕ร^๕อง^๕
ราช^๕ย^๕ค^๕ือ^๕ อง^๕น^๕ท^๕ แ^๕ก^๕พา^๕ทะ^๕ละ^๕ห^๕ร^๕ม^๕เจ้า^๕เม^๕อง^๕
ข^๕่า^๕ส^๕ัก^๕ท^๕มา^๕อ^๕ย^๕ู่^๕ท^๕เม^๕อง^๕ข^๕ัน^๕ท^๕าย^๕เพ^๕ช^๕ว^๕ ะ^๕ย^๕ก^๕น^๕ัก^๕อง^๕
เ^๕อง^๕ล^๕ก^๕ น^๕ัก^๕อง^๕ ค^๕ัน^๕ซ^๕ึง^๕เ^๕ก^๕ม^๕เป็น^๕ส^๕ม^๕เ^๕ก^๕พระ^๕น^๕าร^๕าย^๕น^๕
ราช^๕า^๕ชิ^๕บ^๕ก^๕ ข^๕ัน^๕ค^๕ร^๕อง^๕ราช^๕ย^๕ ส^๕อง^๕ก^๕ัก^๕กัน^๕แ^๕ละ^๕ะ^๕เ^๕น^๕

ซ^๕ะ^๕น^๕ว^๕น^๕ให้^๕ว^๕น^๕หรือ^๕ฝ^๕รัง^๕เศ^๕ส^๕ย^๕น^๕ม^๕ือ^๕เ^๕า^๕เ^๕ย^๕เ^๕ม^๕อง^๕
เข^๕ม^๕ร^๕จาก^๕เร^๕า^๕ เ^๕ม^๕เ^๕อง^๕เ^๕น^๕ล^๕ก^๕ อง^๕ค^๕ัน^๕ ท^๕
เค^๕ย^๕ค^๕ล^๕ก^๕ค^๕ห^๕ัน^๕ท^๕ว่า^๕ข^๕่า^๕เ^๕น^๕ค^๕ัน^๕สำ^๕ม^๕ัญ^๕ ล^๕ก^๕เ^๕ก^๕
ล^๕ก^๕จ^๕ัน^๕ ไ^๕ม^๕ย^๕อม^๕ อ^๕่อน^๕อ^๕ัม^๕ ท^๕่อ^๕ข^๕่า^๕ ๆ ก^๕ไ^๕่^๕ม^๕ี^๕ด^๕ือ^๕โ^๕ษ^๕
อา^๕มา^๕ค^๕ด^๕ึง^๕ล^๕ก^๕หล^๕าน^๕ น^๕ัก^๕เส^๕ย^๕ว^๕่า^๕ย^๕่าง^๕ไ^๕่^๕เส^๕ย^๕
ก^๕ิ^๕ย^๕ง^๕เ^๕น^๕เช^๕อ^๕ส^๕าย^๕เจ้า^๕เข^๕ม^๕ร^๕พา^๕ทะ^๕ละ^๕ห^๕ร^๕ม^๕ ก^๕เ^๕น^๕ค^๕ัน^๕
ค^๕ล^๕าก^๕ พ^๕อ^๕ท^๕ ะ^๕จะ^๕ช^๕ว^๕ย^๕ ว^๕่า^๕ราช^๕การ^๕ แ^๕่น^๕ค^๕ัน^๕ ไ^๕่^๕ก^๕ว^๕่า^๕
อง^๕เ^๕ง^๕ ะ^๕จะ^๕โ^๕ท^๕ ก^๕ัก^๕ว^๕่า^๕ะ^๕ย^๕อม^๕ให้^๕อ^๕าย^๕เ^๕า^๕ ล^๕ก^๕อ^๕
จ^๕ัน^๕ท^๕ร^๕ ท^๕น^๕า^๕ห^๕ัน^๕ข^๕ัน^๕ค^๕ร^๕อง^๕ราช^๕ย^๕ เ^๕เพราะ^๕ไ^๕่^๕ม^๕ี^๕ข^๕่า^๕
ข^๕่าน^๕เม^๕อง^๕จะ^๕ค^๕อง^๕ค^๕ก^๕ไป^๕เ^๕น^๕อ^๕า^๕ว^๕น^๕หรือ^๕ฝ^๕รัง^๕เศ^๕ส^๕
ฝ^๕าย^๕ไ^๕ค^๕ฝ^๕าย^๕ท^๕น^๕ง^๕ ข^๕่า^๕จะ^๕ส^๕ง^๕ก^๕อง^๕ท^๕พ^๕ออก^๕ไป^๕ย^๕ัง^๕ค^๕ย^๕
อ^๕ัก^๕ส^๕ัก^๕ก^๕อง^๕ท^๕น^๕ง^๕ก^๕ไ^๕่^๕ ต้อง^๕ร^๕บ^๕ก^๕ย^๕ว^๕น^๕ ะ^๕เ^๕น^๕
การ^๕เค^๕ือ^๕ค^๕ร^๕อ^๕น^๕แ^๕ก^๕ไฟ^๕ร^๕พ^๕า^๕ข^๕่า^๕แ^๕่น^๕ค^๕ัน^๕ม^๕าก^๕ไป^๕ ะ^๕
เ^๕น^๕ส^๕อง^๕ค^๕ัก^๕ ส^๕ำ^๕ม^๕ค^๕ัก^๕ ข^๕่า^๕ว^๕ท^๕าง^๕อ^๕าย^๕พะ^๕ม^๕ำ^๕ก^๕ั^๕ท^๕ร^๕าย^๕
ว^๕่า^๕ก^๕อง^๕ท^๕พ^๕จ^๕ัน^๕ถ^๕อน^๕ไป^๕จ^๕าก^๕เม^๕อง^๕พะ^๕โ^๕ม^๕แล้ว^๕ ค^๕ว^๕ย^๕
ม^๕ัน^๕ร^๕ู^๕ข^๕่า^๕ว^๕ย^๕ก^๕เข้า^๕มา^๕ข^๕่า^๕เ^๕า^๕อ^๕ิ^๕ระ^๕ล^๕ำ^๕ย^๕าก^๕ ข^๕่า^๕จะ^๕
ค^๕ัก^๕ค^๕ัน^๕ไฟ^๕ระ^๕ย^๕ไ^๕ค^๕ย^๕ง^๕เ^๕ย^๕ย^๕ ๆ.

“ไ^๕ค^๕เ^๕า^๕ละ^๕อ^๕อง^๕อ^๕ิ^๕ค^๕พระ^๕ม^๕าท^๕ม^๕ี^๕พระ^๕ราช^๕ป^๕ระ^๕ส^๕ง^๕ค^๕
จะ^๕ให้^๕ข^๕่า^๕พระ^๕พ^๕อ^๕ท^๕เจ้า^๕ไป^๕ย^๕อง^๕ก^๕ัน^๕ก^๕ว^๕ย^๕ร^๕ือ^๕ย^๕่าง^๕ไ^๕ค^๕”

กิ่งสดาน

พฤศจิกายน

ข้าพเจ้าทูลถาม.

“นั่นเจ้าทนาย”

พระองค์น้อย

“มีอยู่ทางเคียวเท่านั้น” พระองค์ทูล
ตอบ “ความคึกของข้ามันจะเป็นเรื่องขึ้น
อยู่ก็จริง แต่เชื่อกันว่าเป็นการสำเร็จ เมื่อ
เจ้าตั้งใจทำให้ดี การที่นักองนั้นที่ แดกถูก

ฆ่า พวกราษฎรลี้ภัยไปคนละทางสองทาง
ต่าง ๆ นานา ๆ บางพวกว่า เป็นกลอุบายของ
องนั้นที่ บางพวกว่า องนั้นที่ ถูกฆ่าแล้วจริง
ไม่เป็นการแน่นอน ข้าจะ ให้ เจ้า ไป ลง

นางคองจันทร์ ว่าองนั้นที่ ยังไม่ตาย ช่างสม
กำลัง ไพร่พลอยู่ ที่เขากำแรง แขวงเมืองกรอง
เจ้าไปพวกราษฎรนั้นจนจกหมายปลอมคงเป็นการ
สำเร็จ เพราะลายมือชื่อ องนั้นที่ ไม่เป็นการ
ยากที่จะทำให้เหมือน องนั้นที่ เคยมี หนังสือ
มาถึงข้าหลายฉบับ เมื่อเจ้าไปถึงเมืองนั้นตาย
เพชรไปปรึกษาภัยพวกระหุม ก่อน แล้วไป

พบนางคองจันทร์ ล้อพามาไปยังเสียแต่ใด
ที่หนังสือแล้วแต่พวกระหุม จะช่วยจกการ”

“บางเจ้าทนายจะไป” ข้าพเจ้าทูลตอบ

“คงต้องไปแน่” พระองค์ทูล “เพราะ
ไม่ใช่แค่ องนั้นที่ หลงนางคองจันทร์ ๆ ก็หลง
องนั้นที่ มากเหมือนกัน มันก็มีอยู่ทางเคียว
เท่านั้นแหละ มีเจ้าคนเคียวที่จะไว้เนื้อเชื่อใจ
ไปทำการลับ ๆ พรคน”

จกหมายให้ข้าพเจ้าส่งกล่อง กล่องหนึ่งเป็น
จกหมายปลอมถึง นางคองจันทร์ อีกกล่อง
หนึ่งถึงพวกระหุม.

ข้าพเจ้ารับกล่อง จากพระหัตถ์ กราบถวาย
บังคมแล้วทูลว่า “ข้าพระพุทธเจ้าขอรับกล่อง
พระเศษ พระคณ ตามพระบรมราชโองการโดย
เต็มความสามารถ เป็นการสมควรที่จะหลอกลวง
ก็กว่าจะปล่อยให้เกิดก่อกกลางเมือง ตกไป
เป็นเมืองขึ้นของศัตรู.”

“ข้าขอพรให้เจ้าทำการสำเร็จ อออิน”
รับสั่งโดยพอพระทัย “พรุ่งนี้ข้าจะส่งพระ
อัครเสนา จกมาเสกเทศ ๆ ไปให้เจ้าทนาย อย่าง
ข้ามีรณนจากองออกเคียวทาง เจ้ายังไม่มกล
มีเมียมีไซ้หรือ คงไม่มีทวงมีไซ้ที่จะส่งเสีย
ล้าลามากนัก”

หน้าที่ของข้าพเจ้าจะไปทำ ไม่ใช่เป็น
การง่ายเลย อุปสรรคจะมีขึ้นอย่างไรใครจะรู้
ล่วงหน้าได้ แม้ไม่สำเร็จ ประเทศราชของ
สมเด็จพระเจ้า อยู่ หัว ก็คงตกไป เป็น ของ ศัตรู
ข้าพเจ้าเคยต่อสู้พม่ามามากค้อมาก ปลอม
แปลงตัวไปสืบเหตุการณ์ก็ไม่ค่อย ไม่เคยนึก
หนักใจเหมือนคราวนี้ การที่จะไปเป็นทนาย
เจ้าเล่ห์คนหลอกลวงโกหกหลอฉ้อ ซึ่งเป็น

พ. ศ. ๒๔๗๓

ทศสมเด็จพะเจ้ากรุงธนบุรี

สทรวะ พระสนมลับและเอกอริยราชข้าราชการ
ผู้ใหญ่นั้น ต้องใช้ความระมัดระวังอย่าง
ที่สุด อาศัยรูปโฉมข้าพเจ้าซึ่งเป็นเสน่ห์และ
เวทมนต์ที่อาหารยสังฆมมาจึงคอยเอาใจ ถ้า
ทวนนกกตวลึงเหตุการณ์จะไม่สำเร็จ รู้สึก
หนักอกหนักใจเป็นอันมาก แต่อย่างไรก็ตาม
ข้าพเจ้าต้องคงหน้าพยายามสนองพระเดชพระ
คุณให้ท่านสำเร็จ

ภายหลังหนึ่งเดือนเศษต่อมา ข้าพเจ้า
เคียวทางถึงเมืองขึ้นทวายเพชร พยพาทะละหะมุ
สังพระราชหฤทัยและเจ้าคนสหาย ปลายเหตุ
ตามททรงพระดำริ และพระราชประสงค์

พาทะละหะมุทอวว่า “เรื่องทศสมเด็จ
พะเจ้ากรุงธนบุรีทรงแนะนำมานั้นแสนยาก
ข้าพเจ้าหมดปัญญาแลไม่เห็น การทระย
นักทองเอง ขึ้นเป็นเจ้าแผ่นดินก่อนโดยไม่จำกัด

นางทวงจันทร์และพระทพทกลีเสย คงเกิดการ
รบราฆ่าฟันกันขึ้นแน่ แม้ทพญวนก็สัญญา
กับนางทวงจันทร์ คอยช่วย เมื่อมีผู้ชักชวน
จึงเป็นการลำบากอย่างนี้ พวกรัณณะให้คนพา
ท่านไปให้รู้จักบ้าน นางทวงจันทร์” พาทะ
ละหะมุ พดแลแล้ว ให้ทนายททพทกลีเสยอาหาร
การกินให้ข้าพเจ้า

รุ่งขึ้น เมื่อ ข้าพเจ้ารับประทานอาหารเช้า

แล้ว ข้าพเจ้าได้แต่งตัวปลอมเป็นญวนไปกับ
หญิงนำทาง พอลงบ้านนางทวงจันทร์ ประจวบ
เหมาะที่ศาลาใหญ่หลังหนึ่งในลานบ้าน มีคน
กำลังนั่งประชุมกันอยู่ไม่น้อยกว่าห้าสิบคน มี
ชายรูปร่างล่ำสันสองคนมีทวนทศกริม นุ่งผ้า
ดกเขมรจนแลเห็น รอยสักคำมอ ทโคธชาและ
ขึ้นเอว กำลังพดประกาศนีกกำหนดการ
ราชานิกะ นักเถาในวันพฤหัสบดี ขึ้น ๑๒ ค่ำ

เดือน ๔ ขอให้พวกพ้องเตรียมสมัครพรรคพวก
คอยระวังเหตุการณ์ที่จะมีการขัดขวางเกิดขึ้น
เมื่อข้าพเจ้านั่งลง ชายคนหนึ่งถามขึ้น
ว่า “แกมาจากไหน มีอะไร?”

ข้าพเจ้าแสร้งทำทริยาลุกกลน พดละล้า
ละลัด เป็นภาษาญวนอย่าง เขมรบ้าง ทอวว่า
“มาทก ของเราทักเคียนกัน ให้มาพดกับ
แม่ทองเอง”

ชายนั้นทอวเป็นทโกธว่า “ไม่ได้ชื่อนายๆ
มีอะไรบอกฉันก็ได้”

ข้าพเจ้ารีบลุกขึ้นขึ้น ทอวด้วยทริยาสั่งว่า
พร้อมกันช กล้อง ททททททว่า “ฉันต้องพ
แม่ทองเอง เป็นการสำคัญ เป็นเรื่อง
ประโยชน์ของ แม่ทองเอง ถ้านายไม่ให้
ฉันพ แม่ทองเอง ฉันจะไว้ภัยกลับไป”

ชายนั้นนั่งครกทอวอยู่ครู่หนึ่ง เกิดขึ้น

กัสดาน

พศจิก

ไปนอนเรือน ไม่เข้ากักขังถึงมากับหญิงคนใช้
อีกคนหนึ่ง ให้หญิงพาข้าพเจ้าเข้าไปนอนเรือน

บนเสื่อกลางห้อง ร่างหญิงคนหนึ่งนั่ง
ฟังหมอนอนอยู่ เมื่อข้าพเจ้าเข้าไปใกล้ เห็น
หล่อน แต่งกาย ด้วยชุด สีเหลือง ตามกำลังวัน
นุ่งผ้าไหมตามลัทธิชาวพื้นเมือง ห่มสไบสั้นवल
ผิวเนื้อเหลือง ไขมันประปราย นวมอ้อมแขน
ฝังมรกตทับทิม เพชรฉายแสงแวววับ ไม่
ต้องสงสัย หญิงนั้นคงเป็น นางทองจันทร์

เมื่อข้าพเจ้าลงลงยกมือไหว้ หล่อนถาม
ว่า “แกมาจาก ของเขา หรือ ?”

ข้าพเจ้าสั่นศีรษะปฏิเสธ แล้วรับส่งกล่อง
จดหมาย ให้ โดยไม่ทอญ นางเอมมีอมารับ
โดยแสดงกิริยาเสียใจไม่ได้ และถามว่า “ใคร
ใช้แกเอามาให้ฉัน”

ข้าพเจ้าตอบเขา ๆ ว่า “พระเจ้าอยู่หัว
พระรามาธิบดีทรงใช้ ให้มา”

“นั่นถ้ายาร ?” นางตอบเป็นทโกธ
“คนตายแล้วกลับขึ้นมาไม่ได้ พระองค์
สวรรคตแล้ว นั้แก่ะมาลงดินอย่างเด็ก ๆ
แกเป็นใคร มาจากไหน ?”

ข้าพเจ้ายกมือไหว้ อีกคนหนึ่ง พร้อมกับ
พูดว่า “แม่เมืองหญิง จงทูลพระราชหัตถ์เสียให้
ตลอดก่อนจะทูลราชบรรณราชโองการ” ข้าพเจ้าวาง

ท่าเชิงขมเยไร พร้อมกับสาธยายมนต์มหา
ละลวย จึงทูลให้สหาย นางทองจันทร์

จะขึ้น ด้วย อะไร ก็ตาม ทวงถาม อันมี เส้น
ของนางชำเลื่อง มาสยตยา ข้าพเจ้า อีกวาระหนึ่ง
แล้วแยกกล่องซึกจกทมาขลยพระราชหัตถ์กลล

ออกอ่าน ตัวเจ้าหล่อนสะทึงอย่างทกใจเหลียว
ดูข้าพเจ้า แล้วค่อย ๆ เขียนเลือนร่างอันอน
ธเนษเข้ามาใกล้ข้าพเจ้า ตามเขา ๆ ว่า “พระ
เจ้าอยู่หัวยังมีพระชนมอยู่จริง ๆ หรือ ?”

ข้าพเจ้าตอบว่า “ขอแม่เมืองหญิงให้ค้น
ใช้ออกไปเสียให้ห่าง ข้าพเจ้าจะเร่งเรื่องราว
ให้ทราบ.”

นางเหลียวไปทางหญิงคนใช้ โยภ มีโอให้
เข้าไปข้างใน แล้วพุก่อไปว่า “ตัวท่าน
ซื่ออิน จะเป็นผู้นำฉันไปพบพระเจ้าอยู่หัว ฉัน
ต้องไปเฝ้า จะเป็นการลำบาก ยากแค้น
ประการใด ต้องไป”

“แม่เมืองหญิง จะทูลขอร้องไปไค้หรือ ?”
ข้าพเจ้าแกล้งทวงขึ้น

“พระเจ้าอยู่หัวรับสั่งให้ฉันไป ฉันคงไป”
มีโอกาหนึ่งสื่อนั้น

ข้าพเจ้าตอบว่า “พรงันยารุ่งออก
เกิรทาง จะทักเกวียนไปรับ แม่เมืองหญิง ทรม
วัดโตนคันททางที่จะไปเมืองกรอง”

พ. ศ. ๒๔๗๓

มหิตสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี

“ฉันจะไปไหนตามนั้” หล่อนพิมพ์้า
และชายคานอคมทอญได้ คิว อ้นกคาคำมาสบตา
ข้าพเจ้า การทราบข้อความกรณาค่อมารดา
เมื่อเสร็จ ทำ อระ กัย นางทองจันทร์ แล้ว
รีบกลับมาพบ พาทะละหะหม แฉงเรื่องราวให้
ทราบตลอด พาทะละหะหม คใจ เอามอทยเข้า
สองข้าง อ้าปากหัวเราะจนชันหมากกระเด็น

ออกจากปากเกือบตกหน้าข้าพเจ้า แล้วเรียก
นกเบียง บอกให้ เตรียมเกวียน และสะเอียงให้
พร้อมเสร็จที่จะเิดรทางวันรุ่งขึ้น แฉงนำให้
ข้าพเจ้ารู้จักนกเบียง บอกข้าพเจ้าว่าคนนั้นแหละ
เป็นผู้ ทุระชัยเกวียนไปยังที่เรากองการ เขา
เคยไป รู้ ลู่ทางก็ ขอให้ข้าพเจ้าระวังตัวคัสหน้า
กับ นางทองจันทร์ ให้ดี การงานคงเรียบร้อย
ตามพระราชา ประสงค์ ของ พระเจ้า อยู่หัว เมือง
ไทย

รุ่งขึ้นข้าพเจ้าไปคอย นางทองจันทร์ ตาม
กำหนดที่นัดหมาย พอถึงเวลาหล่อนก็มา
ขึ้นเกวียนพร้อมควยส่งของเล็กน้อย ข้าพเจ้า
ขึ้นม้าออกเิดรไปตามทางที่จะไปเมืองกรอง

ตามทาง นางทองจันทร์ ไม่ ใ้พักอะไรวาง
ทำอย่างทร่กรอง เมื่อมาข้าพเจ้าได้เิดรสะบค
ย่างไปข้างเกวียน สังเกตว่าเจ้าหล่อนสวย
แก่สมสักร แม้อายเจ้าหล่อนเข้าปุ่นกลางคน

แต่ผิวพรรณยังผ่องน่ำชม ทำให้ข้าพเจ้า
เกอยยอมเป็นทาสเจ้าหล่อน รู้ ลักทอแท่ ใจ
ในการที่ได้ทำมาแล้ว แทบจะลงจากม้าเข้า
กรายเท้า เล้าความจริงให้หล่อนฟังทุกประการ
แต่ — — — หน้าท่กองทำนสำเร็จ ฝน ใจ
หักความสวาทนั้ไว้ว่า เมื่อรุ่งเอนเียบรรย
แล้วจะคองหนีออกบ้ำ หากความสวยวิเวก

เกวียน ผ่าน หมุ่มบ้าน ส่วน นา บ้ำ สะเมาะ
ตกค้ำดังหมุ่มบ้านสะโคทหุคแวมทั้น อาศัย
จอกเกวียนนอนที่ลานหน้าบ้านแห่งหนึ่ง
รุ่งขึ้นเมื่อหาอาหารเขารับประทานแล้วเริ่ม
เิดรทางต่อไป

เวลาใกล้ลงไป เกวียนผ่านหมุ่มบ้าน ทุ่งนา
หลายค้ำบล แลเห็นทิวไม้ข้างหน้า ถักทิวไม้
บอกเขาสลับซับซ้อน นกเบียงชมมือให้ข้าพเจ้า
กพกว่า “ลูกเขาย่อมลุดนั้คคือ เขากำแรงที่
จะไป ที่ป่าคองมีทางแยกสองทาง ทางซ้าย
ไปเขากำแรง ทางขวาไปเมืองกรอง”

ทุกเวลาค้ำดังปากคองสองข้างทางเียน้ำทข
เสียงวิหค ไก่บ้ำ ถึง ค่าง บ่าง ชะนี ร้องไทย
หวนเขือกเียน สองชั่วโมงค้อมาแลเห็นแสง
ไฟแว้แวมทางข้างหน้าอยู่ลึบ ๆ แสงสว่างจน
จะถึงที่อาศัยแห่งมนุยชาคิ
ค้อมาหนึ่งชั่วโมงเศษ พยชายเิดรสวน

กัสดาน

พฤคจิก

ทางมาสามคน ๆ หนึ่ง ชูโคม สอง แสงสว่าง
ข้าพเจ้าถามถึงค่ายถ้ำว่ายังไกล หรือใกล้
คนหนึ่งตอบว่า อีกสักครู่ถึง พวกเขาเย็น
มหากเล็กพระรามราชาออกมาคอยนำทาง

ทันใดนั้น นักเยิง เจ้าคน ขย เกวียน สอ
กันว่า “ฮั! พระรามราชา ที่ไหนกัน”
พร้อมทั้งหัวเราะเยาะ

พอโยกนแท่น ข้าพเจ้าตกมาเฉย
เข้าไป เหมือประเคนเข้าไปที่หน้าผาใหญ่
ข้าพเจ้าร้องด้วยความโกรธ “อย่าทะเล้งเป็นคน
สู้” เจ้าคนนั้นนิ่ง เพราะข้าพเจ้าชกมือชก
คมกลีบ ออกจากปาก เกรียมทระหงส หน้าอก
เขาเสีย แต่ปากเขาก็งยังไม่สงบเสียงพิมพ์
อยู่ในคอ “คหะ! คหะ!! ทำข้าผู้เป็น
สหายของฟ้าทะละหะมูไ้”

ข้าพเจ้าตอบไปว่า “ข้าทำเพราะเหตุทะเล้ง
เองจะเป็นใครก็ช่าง ถ้าเอ็งซนพมมาก่อไป
เจ้ามกซนคองบ่ก้อยู่น้าออก” ตอนนั้นมัน
ไม่ตอบอะไรอีก

เกวียน วิ่งเรื่อยไป ตามทาง ซึ่งมี กอน หิน
กระจุ้มกระบำ เกวียนแกว่งไปแกว่งมา เพราะ
ไกลเชิงเขา ไม่ช้าก็ถึงสุดทาง มีวัดตั้งอยู่
บนไหล่เขาเห็นวิหารและเกยขาวโพลง เห็น
ศาลาหลังใหญ่หลังหนึ่งท่ามกลาง มหาคเล็ก

คนหนึ่งบอกกับ นางกวงจันทร์ ว่า ที่ศาลานั้น
พระรามราชาประทับคอยอยู่
เมื่อ ปลกโคด เกวียน ลง เรียบ รียบ แล้ว
นางกวงจันทร์ ลงจากเกวียน เคียวตาม เจ้าพวก
มหาคเล็กเข้าไปบนเนิน ข้าพเจ้าลงจากม้าขึ้น
กูเจ้าหล่อนเคียวตามไปกับชายเหล่านั้น

เวลา ข้าพเจ้าเพลินกับภาพนั้นอยู่เสียอยู่
ททายทอย เหมือมมสังหนงทททก ๆ มา
กะทบโดยแรง สมองยั่วกร้าวหน้ามกเล็กมลง
หมกสคัสมปลุก เจริญเวลานานเท่าใดไม่ทราบ
รู้สึกเค็ดมกน ๆ หลับ ๆ นอนมาบนเกวียน
มาใกล้กนก เทกการณ ไค ทบ้าน ฟ้าทะละหะมู
มีหมอและคนปรนนิบัติพยาบาล ทราบเรื่อง
ภายหลังว่า เมื่อเวลาข้าพเจ้า นางกวงจันทร์
เพลินอยู่ เจ้าคนขยเกวียนเอาตะพดทวงกต
ททายทอยข้าพเจ้าด้วยความอาฆาต ทข้าพเจ้า
ตกหน้ามัน เคะระทกทชวคข้าพเจ้ายิงไม่ถ
ฆาต ทหารของ ฟ้าทะละหะมู ทสกรอชยคาม
ไปเห็นเข้าก็ช่วยแก้ ไข นำขึ้นเกวียนกลับ

มาเมืองขึ้นทนายเพชร
ระหว่างข้าพเจ้าป่วยอยู่ ฟ้าทะละหะมูก็ทำ
การราชาภิเษก ยกขึ้นองค์ ราชบุตรพระ-
นารายณ์ราชาธิเบศ หรือพระมหาอุปโยคราช
นักร้องทง ซึ่งมีอายุ ๗ ขวบขึ้นครองราชย์แห่ง

พ. ศ. ๒๔๗๓

ทศสมเด็จพะเจ้ากรุงธนบุรี

กัมพูชาประเทศ ตัวพาพระหระเป็นผู้สำเร็จ
ราชการแผ่นดิน ตั้งพวกพ้องเป็นออกญา
พระ หลวง ประจําตามตำแหน่ง ส่วนนักเภา
บุตรนางควงจันทร์ กับสมิครพรวคพวกทเป็น
หัวหน้าถูกจับประหารชีวิต

เมื่อ ข้าพเจ้า หายบ่ยัค ไค้ เขาเฝ้าพระเจ้า
แผ่นดินเขมร ไค้รับพระราชทานข้าเห็นเงิน
ร้อยชั่งกับพระราชศาส์นทรงฉะบับถวายสมเด็จ
พะเจ้ากรุงธนบุรี

ภายหลังก่อนนั้นมาเคื่อนเค็ญ ข้าพเจ้าไค้
เขาเฝ้า สมเด็จพะเจ้ากรุงธนบุรี ณท้องพระโรง
พร้อมด้วยเหล่าเสวกามาตย์ราชบริพาร ถวาย
พระราชศาส์นทูลประพุดทิดุ เมื่อทรงทราบ
ทรงพระโสมนัสส์ คริสรุสรวีญความพาก
เพียรของข้าพเจ้า ไค้พระราชทานเงินอกรอย
ชั่งเป็นข้าเห็นเพิ่มเติม

ข้าพเจ้าทางกรุงกัมพูชาประเทศ ท่านแม่ทัพ
ญวนทเมืองไซง่อนถูกเรียกทวงกลับ แม่ทัพ
เรือฝรั่งเศสถูกเปลี่ยน

ต่อมาออกหักเคื่อน ข้าพเจ้าเขาเฝ้าสมเด็จ
พะเจ้ากรุงธนบุรี ทูลลว่าจะไปเยี่ยมยา
ทเมืองยโสธร แทนที่ระกลขยานเกิดเมือง-
นอน ข้าพเจ้ายอมเยยหอยเงินทองแก่ข้าพาส
ชายหญิง พอกินสำหรับหักเคื่อนแล้ว ไค้

รวบรวม ทรวบ สมบัติ ทมิค้ายรรุ ยาม และกล
โดยสาร เรือจัน คันเขียง สหยาเก่า ไปยังเมือง
จันทบุรี ขอทคนฉนใหญ่แปดทง ปลุก
พริกไทย ตั้งเคศสถานยานเรือนอย่างโอโง

ไค้แต่งงานกับหญิงม่ายคนหนึ่งกอยด้วยศิรว
โคมอนพงสวาท เจ้าหล่อนเป็นหญิงเกศ
ผู้หนึ่งในการปรนนิยัค หญิงภรรยาข้าพเจ้าน
ไม่ใช่คนฉนไกล คือนางควงจันทร์ พระสนม
ลับ ของพระเจ้าราม ราชาธิราช นก้องนท่นั้น
เอง เมื่อหล่อนถูกล่อไปขังคังกล่าวมาแล้ว
สองเคื่อนถูกปล่อย ไค้เคิรทางมาอาศัยพวก

พ้องอยทเมืองจันทบุรี ข้าพเจ้ากับหล่อนยอม
เป็นไพร่พาซาแผ่นดิน ของพระเจ้าอยู่หัว
เมืองไทย ด้วยความผาสัก.

ลูกเสือ แม่เฒ่า

ในสมัยโน้น—แต่เพื่อความสะดวก สำหรับ นักวิทยาศาสตร์ จักได้ สบายราช ถึงจักรราช ทั่ว ทั่วเกล้าไว้ ให้ปรากฏ ทั่วว่า คือ ในเวลา ที่เข่นสมัยกึ่งกลางแห่งสมัยโน้นนั้น มีสัตว์ สัตวชนิดหนึ่งขนยาวแข็งเหมือนขนเม่น รูป ร่าเหมือนตัวเม่น สัตว์ชนิดนี้ เรียกกันใน สมัยนั้นว่า เฒ่า ! มันกินหอยกินซากและกิน อะไร ๆ ของมันตามเรื่อง ท้องเที่ยว ไปแถบฝั่ง แม่น้ำเจ้าพระยา สัตว์ นมเพอนตัวหนึ่งหลง เป็นเกล็ด แขนยาวเหมือนเงินยวาท แต่ขนาด ใหญ่ยาวกว่ามาก เรียกกันว่าเต่า กินผักยัง และกินอะไร ๆ ของมันตามเรื่อง ท้องเที่ยว ไปแถบฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

ในสมัยเขยวกันแห่งกึ่งกลาง สมัยโน้นนั้น มีลูกเสือหลายตัวอยู่ทั่วท้อง ท้องเที่ยวไป แถบฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา มันกินสัตว์ต่าง ๆ ที่แม่มันชอบกว่ากินได้ แม่มันเคยสั่งสอนว่า อย่าให้ลูกมันกิน แม่มัน แต่แม่มันก็ไม่ไว้ ใจ ว่าลูกมันจะไม่กินแม่มันเลยเช่นอื่นจาก แม่มัน จึงไม่ให้ลูกมันกินนมแม่มัน เพราะมันกลัวว่า ลูกมันกินนมมัน มันช่วยเขาก็จะไม่กินแต่เพียง

นมจะเลยมากินแม่มันเข้าด้วย แม่มันจึงเอา นมมาหยกไว้ตามใจไม่เพื่อให้ลูกมันไปเลียกิน เป็นการขบถกัน การเลี่ยนนม อันอาจ ลามถึงการ กินเสียเลย การที่แม่มันไปใด วลีเสียงนมแก่ ลูกชนิดนี้ ลูกมันก็ศรัทธาใจอยู่ แต่มันนึก ในใจว่าช่างแม่ของมันเถิด ถ้ายังมีของอื่น สัตว์ชนิดนี้ต่อไป มันก็จะไม่กินแม่มันก่อน เพราะ เหตุดังนี้ ของอื่นใดสัตว์ โคที่แม่ มันสอน ว่ากินได้ ไม่มี ให้มันกิน แล้วมัน ก็ยอมแสวงหา ความรู้ต่อไปว่าอันใดควรกินได้หรือไม่ได้ ทั่ว วิธียังไร ครั้งนั้นลูกมันถามแม่มันว่า วิธีกินเม่น กินเต่า นั้นทำอย่างไรจึงจะถูกต้อง

แม่เสือก็กวักแกว่งหาง นั่งพราวดสอนสั่งสาม ครั้งสามหนว่า “ถ้าเจ้าแลเห็นเม่นจงจับ ทิ้งลงน้ำ มันจะคลายขิกตัว ถ้าเจ้าเห็นเต่า เจ้าต้อง คบ ๆ เอาตีน ตะล่อม ๆ แล้ว แยกคุด เค้ามันถึงจะไป และเพราะว่ามันไปด้วยกิน ของมัน เพราะฉะนั้นมันต้องออกจากกระดอง” ขึ้นหนึ่งลูกเสือ เติร์ไปพบบ่อน้ำน้อยอยู่ กับ เค้าที่แถบฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา มันก็ตรงเข้าไป เม่นกับเต่าเห็นไม่ทัน เม่นจึง ขุดตัวขึ้นขึ้นขึ้น

พ. ศ. ๒๔๗๓

ลูกเสือ เต่าเหม็น

และเท่าที่หกลหัวทางมือคันเขาเสียในกระต๊อง

ลูกเสือพูดว่า “เจ้าเหว่ย ฟังข้าว่า แม่ข้าว่าถ้าพอยเม่นให้จับทั้งลงน้ำ มันจะคลายชกตัว ถ้าพอยเท่าต้องเอามือคยๆ กันทะลอมๆ แล้วแยงคก จังจะ ออกจาก กระต๊อง กันแน่ เจ้าเหว่ย! เจ้าทิวไหนเข็นเม่น ทิวไหนเข็นเต่า เพราะว่าให้ข้าทายทำเดี๋ยวนะ ข้ายอกไม่ยักถูก”

เม่นถามว่า “เจ้าแน่ใจว่าแม่เจ้าชกเล่าถูกแล้วหรือ? แน่ใจหรือ? แม่เจ้าพูดอย่างนั้นละกรมึงว่า ถ้าเจ้าจะคลายชกเท่า เจ้าจะคองคยกระต๊องลงน้ำแล้วเอาคันทะลอม และ ถ้าพอยเม่นให้เจ้าชกคยเม่นเอามือแยงแล้วทั้งลงไป ในกระต๊อง”

เท่าถามว่า “เจ้าแน่ใจว่าแม่เจ้าชกเล่าถูกแล้วหรือ? แน่ใจหรือ? แม่เจ้าพูดอย่างนั้นละกรมึงว่า ถ้าเจ้าจะเอาเม่นลงน้ำ เจ้าจะคองทั้งมันลงไปมือ และ ถ้าเจ้าพอยเท่า เจ้าจะคองเอาคันทะลอมมือคยให้เท่าคลายชก”

“ข้าคิดว่าแม่ข้าไม่ได้ว่าอย่างนั้น” ลูกเสือคย ออกระมีความลงน “แค่ล่องพกให้ชกเจอนะอีกครึ่งเดี๋ย”

เม่นพูดว่า “จงจำใส่ใจไว้ว่า ถ้าเจ้าเอามือคยมาทะลอมคยคันแล้ว มันแหละเม่นจะคลายชก”

เท่าพูดว่า “แต่เจ้าก็คองจำไว้เนิ่น ช้อสำคัญว่า ถ้าเจ้าเอาคันแยงคกแล้วเอาหน้าคยเท่าก็จะออกจากกระต๊อง”

ลูกเสือพูดว่า “พวกเจ้า พกฟังไม่ออก แต่ข้าไม่ยากฟังคำแนะนำของเจ้า ข้าอยากรู้ว่าเจ้า ทิวไหนเข็นเม่น ทิวไหนเข็นเต่า”

เม่น “ข้าไม่บอก มาแยงคกข้าให้ออกจากกระต๊องสองกก็ได”

ลูกเสือพูดว่า “อ๊า - ข้ารู้แล้วว่าเจ้าเข็นเต่า นึกว่าข้าไม่รู้หรือ? ข้าจะลงมือแยงคกหะ”

เม่นชกทิวชันจนแข็งขัน มือคันลูกเสือคย โคนแต่ทนามชนคำ มันทะลอมไล่เข้าไปในย่าไม้ชานันคันไม้ ใบหญ้าในย่าทบ ก็กลบมยคยเสียเน่นวลากกลางคันเคอนมคลูกเสือจึงหาต่อไปไม่เห็น แล้วจึงกล่าวแก่เม่นเองว่า “ข้ารู้แล้วอย่าสคยทวนไม้ไซ้เท่า” พกพลงเอามือซึ่งเคมคยชนเม่นทกยคยชนเกาหัว พกว่า “แต่ว่าทำอย่างไรข้าจึงจะรู้ว่าอย่าสคยทวนคยเน่นเท่าแน่เล่าหว่า”

“ชานันแหละคือเท่า” เท่าพก “แม่เจ้าพกถูกแล้ว มันยอกให้เจ้าแยงคกข้า ก็มาแยงช”

“เมื่อกะกเท่าทำไมไม่พอยอย่างนั้น” ลูก

แสงทอง

พฤศจิกายน

แสงทอง พลังถอนแขนออกจากมือ “เจ้าพวกแม่ข้าพกไปอีกอย่างหนึ่งต่างหาก”

เต๋าว่า “เฮ้ ต่างว่าเจ้าว่า ว่าข้าว่าแม่เจ้าว่าไปอีกอย่างหนึ่งต่างหาก ข้าก็ไม่เห็นว่ามันต่างกันตรงไหน เพราะว่าถ้าแม่เจ้าว่าอย่างที่เราว่าข้าว่าว่าแม่เจ้าว่า มันก็เหมือนกันก็ว่าข้าว่าว่าแม่เจ้าว่าแล้ว อีกประการหนึ่งถ้าเจ้าคิดว่าแม่เจ้าว่าว่าเจ้าต้องคลายขักข้าด้วยเจ้ามาแย่งคุก แทนที่จะรับข้าทิ้งลงไปในกระต๋องข้าจะไปว่าอย่างไรเจ้าได้ เริงไหม”

ลูกเสือ “ก็ไหนเจ้าว่า ว่าต้องการ ให้ข้าแย่งคุกออกจากกระต๋องไป”

เต๋า “ถ้าคิดให้ข้าจะเน่ได้ว่าข้าไม่ได้ว่าอย่างนั้น ข้าว่าว่าแม่เจ้าว่าว่าเจ้าจะต้องแย่งคุกข้าให้ออกจากกระต๋อง”

ลูกเสือ “ถ้าข้าทำอย่างนั้น ผล จะเป็นอย่างไร”

เต๋า “ข้าไม่รู้ เพราะข้าไม่เคยถูกแย่งออกจากกระต๋องมาก่อนเลย แต่ข้าจะบอกตามจริงว่า ถ้าเธออยากเห็นข้าด้วยข้าไปก็รับข้าทางนี้”

ลูกเสือว่า “ข้าไม่เชื่อ เจ้าเฮอะไรที่แม่ข้าบอกให้ทำมาปนกับอะไรที่แม่ข้าไม่ได้บอกจนอยู่ไปหมด จนข้าแทบไม่รู้ตัวหรือหางของข้า

อยู่ทางไหน ครั้นเจ้ามาพอะไรที่ข้าเข้าใจออกข้ายังกลยอยู่ใจเกินกว่าแต่ก่อน แม่ข้าว่าให้จับเราตัวไหนดวงหนึ่งทั้งนี้ เจ้าทำอาการเป็นว่าอยากถูกจับทั้ง แต่ข้าไม่เชื่อหรือคิดว่าเห็นความต้องการที่แท้จริง อยากก็กระโดดลงไปเองซี”

เต๋าว่า “จะบอกให้น่าว่าแม่เจ้าจะไม่ชอบใจที่เคียว แล้วอย่ากินไปบอกแม่เจ้าแล้วว่าข้าไม่ได้บอก”

“ฉันออกซื้อแม่ข้าที่ไปเด็กข้าจะ——”

ลูกเสือ พกไม้พัน หมกประโยค เต๋าก็แอบไต่ลงไปนั้น คำที่ไป แล้วไปสมทบแม่ฉันเป็นสหาย

แม่พกว่า “ข้าออกเกลี้ยกล่อมลูกเสือแล้ว บอกกับมันว่าเจ้าเป็นอะไรหรือเปล่า”

“ข้าบอกตามตรงว่าข้าเป็นเต๋าจริง ๆ มันไม่เชื่อ มันให้ข้ากระโดดน้ำให้มันดู ข้าก็กระโดด มันประหลาดใจ จึงกลยไปหาแม่มันฟังมันบอกแม่มันซี”

สัปดาห์สองสหายนี้ ไต่ขึ้นเสียง ลูกเสือคำรามร้องก้องข้าไปหาแม่

“ลูกเอ๋ย ลูกเอ๋ย ลูกเอ๋ย” แม่เสือกล่าวข้าสามครั้งสามหน พลังกวักแกว่งหางไปมา “เจ้าไปทำอันใดที่ไม่ควรทำมาหรือ?”

พ.ศ. ๒๔๗๓

ลูกเสือ เม่น เต่า

“ข้าพชามแยงคก อายศวทมนทองการ
แยงเพื่อให้ ออกจาก กระบอง แต่ ว่า มีของข้า
กลียฉกแกงค้วยขนของมัน”

“ลูกเอ๋ย ลูกเอ๋ย ลูกเอ๋ย” แม่เสือ
กล่าวข้าสามครั้งสามหน พลาญกวักแกว่งทาง
ไปมา “เห็นชนทมิฬเรา ข้ากรูว่าเราไปแยง
ทุกเม่น เจ้าควรระมัดระวัง”

“ข้าจะระมัดระวัง มั่นมั่นแนแนเต่า ข้า
ไม่เชื่อ แต่มั่นเป็นเต่าจริง ๆ คำไหนไปใน
แม่น้าเจ้าพระยา ไม่โผล่ขึ้นมาอีก ข้าเลย
ยังไม่ได้กินอะไร เราไปหากินที่อื่นเถิด แลย
แม่น้าเจ้าพระยาณมัสสวดลคนก”

“ลูกเอ๋ย ลูกเอ๋ย ลูกเอ๋ย” ม.ส.ก.ช.
ส.ค.ส.ท.พ.ก.ท.ย.ม. “คงใจจงแม่ให้ค
แล้วจำไว้ สัตว์ทมิฬทมิฬ ได้แล้วชนขนยาวแข็ง
ออกซีไปโดยรอบ ลักษณะนี้ใดแก่เม่น”

เม่นกระซิบกับเต่าว่า “ข้าไม่ชอยยาย
แม่เสือดวนมากแล้ว มั่นรู้อะไร ออกข้างหนอ”

“เต่าซกทมิฬไม่ได้” แม่เสือ พุกค่อไป
สามครั้งสามหน ๑ ๒ ๓ มันใดแท้ ทมิฬทมิฬ
มีขนยาวไว ในกระบอง ลักษณะนี้ใดแก่เต่า”

เต่ากระซิบกับเม่นว่า “ข้าไม่ชอยยาย
แม่เสือดวนมากแล้ว—ไม่ชอยเลย เราลูกเสือ
คงจำคำแม่มั่นได้ น้ำพุเรศในใจเราว่าน้ำ

ไม่เป็นนักร เม่นเอ๋ย”

เม่น “ข้าก็ ทมิฬใจ ที่เจ้าซกทมิฬ ไม่ได้
เหมือนกัน เต่าเอ๋ย มันก็ทมิฬด้วยกันแหละ
นั่น พงษ์ อายลูกเสือนั่นทมิฬอะไรของมัน”

ลูกเสือนั่งถอนหนามเม่นพลาญทางท่องว่า
“เม่นซกคกลายได้ด้วยน้ำไม่เป็น
เต่าซกคกลายไม่ได้ด้วยน้ำเป็น”

เม่นพุก “อายลูกเสือกไม่ม่วนลม เอ๋ย
เต่า ข้าจะทมิฬว่านน้ำ ช่วยชูคางข้าไว้ค้วย
คงระเย็นประโยชน์”

“ก็” เต่าพุก แล้วชูคางเม่นไว้ ในเวลา
ลงไปอยู่ในน้ำสอนให้เม่นกระตุ้มและถื่นน้ำ

“ค่อไปเจ้าว่านน้ำแก่ทมิฬ” เต่าพุก
“ช่วยข้าอย่างซึงก็เกล็ด ขนหลังข้า ให้แผย
ชนิด ข้าจะลองซกขบ่าง คงระเย็นประโยชน์”

เม่นเอาขนช่วยซกเกล็ดกระบองเต่าแผยขน
พลาญเต่าโค้งหลังซกทมิฬ มีผลขนอมไต่ข้าง
เล็ดน้อย

“ก็” เม่นพุก “แต่ข้าของพุกก็ เพราะ
สีหน้าเจ้าเขยวมากจนมาก ช่วยสอนข้าว่านน้ำ
อีกทีเถิด ทุนจะลองทำกระเชยง”

“ก็” เต่าตอบ “อีกไม่ช้าเจ้าจะ
ว่านได้เหมือนปลา นมาเลือนเกล็ดหลังข้า
อีกหน่อยเถิด ทุนยังกำยำล้ากัน มากนัก

แสงทอง

พดุงจิก

พระชะเยอนให้มันเกยกันหมิ่น ๆ ไ้ ขาจะไ้
ไ้หลังขกไ้มากเข้า ครวณอายลูกเสอ
คงประหลาดใจ”

“ข้าก็ยังประหลาดใจแล้วเลย” เม่นพค
“เพราะเหมือนเม่นเข้าไ้มากทเกยว ผักกัณ
นิกเกยว ขนของข้ากลม ของเจ้า มันแบน
งกเลือนออกทกเอา ทนไ้ไหวร้องออกมากัง ๆ

หนอย แ่อย่ากังจนเช็ดครไ้ไ้ลงอายลูกเสอ
เสร็จแล้วขาจะทักคำขังหละ อายลูกเสอมา
เห็นคงประหลาดใจใหญ่”

เท่าสอนวักน้ำให้ เม่นทักไ้

เท่า “เก้ง ถักถันหายไ้ไ้ถันน ๆ ะ
ลงกยกลาไ้ถันเม่นไ้เลย ครวณขาจะลง
เอาสอง คันหลัง มารังคอ อย่าง เจ้าทำขังหละ
อ อ อ ไ้หมยงคงง”

“พอท” เม่นพค “หลังของเจ้าอมย
ทงเคียกแล้ว ประเคียวปริ เวทหุคพคกัน
เลืบทเถะ”

เท่า “เจ้าทเหมือนกัน ควระหุคเลืบท
โซกน้ำไ้ทั้งตัว วนขนอ่อนนุ่มมันเ็นหนา
ปล้องไ้แล้ว แลทเหมือนไ้”

“อย่างนเซยว” เม่นพค “อาย
ลูกเสอคงแปลกใจไ้หมย”

ทั้งสองตัว ค่อย ๆ พยายามไ้ทละเล็กละ

น้อยคังแ่เข้าจนเ็น จนกระทั่งคังคังคัง รัง
ว่าทำตามทต้องการไ้มากแล้ว วนหนึ่งไ้
พคลูกเสอ มีอย่งระมคัยหนามเม่น แ่
เม่น พอเห็นเข้าก็รังคังคังน้ำว้ายคำไปมาไ้ค
ส่วนเท่าเ็น ขกตัว เข้าจน หลงจน ครัน ทั้ง
สองตัว วนทำอาหารไ้ลูกเสอจ้งเสร็จแล้ว เม่น
ก็ถามว่า

“ไ้แม่เจ้าสยายคัยคัยคอกหรือ ?”

“แม่ข้าสยายค” ลูกเสอตอบ “แ่ขอ
อภัยเถค เจ้าชออะไร ข้าจำไ้คเลืแล้ว”

“เจ้าช่างล้ง่ายเหลอเกิน” เม่นตอบ
“เมือวานซัน ยงคัยพยายาม แ่งทค ะ ไ้ข้า
ออกจากกระคองอัยเลย”

“แ่เจ้าไ้คกระคองนทว่า มีแ่คขนเ็น
หนามแข็ง” ลูกเสอพค “คัมอชาออก
ไ้เมไป”

เท่าว่า “อะไรจำข้าไ้คไ้ ก็เจ้าชอกไ้
ข้าะคังคังน้ำล้งไปคัยยงไ้แล้ว”

เม่นว่า “จำคำ ล้งสอน ของแม่เจ้าไ้คไ้
หรือ ว่า

“เท่าชคคลายไ้ด้วยน้ำไ้เมเ็น
เม่นชคคลายไ้ด้วยน้ำเ็น”

พคกันนแล้วเม่นกัยเท่าก็กลัยทหวลัยทาง
เอาหนออกปะทะกัน เม่นคัยหางเท่า เท่าคัย

พ. ศ. ๒๔๘๓

ลูกเสือ เต่าเม่น

ทางเม่น มีและคนต่างกอดกัน ชกกันไป ขึ้นไปไม่ได้ และเต่าต้องเป็นเต่า จะเป็น
มาอยู่ต่อหน้าลูกเสือ จนลูกเสือมองทาลาย อะไรขึ้นไปก็ไม่ได้เหมือนกัน”

แล้ววิ่งไปหาแม่ พูดว่า ลูกเสือ “แต่มันไม่ใช่เม่น แล้วก็ไม่ได้”

“แม่จ๋า ในบ้านมีสัตว์เข้ามาใหม่ อ้าย ใช่เต่า หนูเหมือนจะเป็นทั้งสองอย่าง ไม่รู้
ตัวที่แม่ว่าอย่าเป็นเม่น เป็น อ้ายตัวที่แม่ว่า ว่าเขาเรียกมันว่าอะไร”

ไม่ชก ชก ทั้งสองตัวต่างกอดกัน เป็นหนาม “อะไร ๆ มันต้องมีชื่อของมัน เพราะ

นอกจากนั้นมันยังกอดกันกลิ้งไถ่กลม ๆ ขาไม่ ฉะนั้นเมื่อเขายังไม่รู้ว่ามันเป็นสัตว์อะไร ก็อย่า
รู้จักว่ามันเป็นอะไร ใจไม่สยบ” เพื่อไปลองกินมันเข้าไปเลย” แม่เสือกล่าว

“ลูกเอ๋ย ลูกเอ๋ย ลูกเอ๋ย” แม่เสือ ซ้ำสามครั้งสามหน พลางกวักแกว่งหาง

กล่าว ๆ ลว “เม่นต้องเป็นเม่น จะเป็นอะไร ไปมา

๐ สุภาษิต ประโยชน์รู้ทัน เพียงเป็นหลัก ต้องรู้จัก เลือกลด แต่เมื่อเหมาะ

ใช้สุ่มสี่ สุ่มห้า นำหัวเราะ หากรู้เสีย ต้องรู้ลึก คนเล็กเขย ฯ

พระศรี นพณ

หนังสือที่หายกลับได้ โดยทางบีค่าง

แปลและเรียบเรียงโดย

“ประกาศี”

ข้าพเจ้า คือ มิสเตอร์ คีโร นัก ทำนาย โชค
ชาตากันเคยกับชนทุกชน เมื่อ บิดาของ
ข้าพเจ้า ถึงแก่กรรมไปแล้ว ได้ ๓ ปี ก็กลับ
มาบอกกับ ข้าพเจ้าเอง เรื่องหนังสือสำคัญหาย
ไปทั้งเรื่องที่เคยบรรยายต่อไปนี้:—

ความจริงในชีวิต ของข้าพเจ้าเอง มีเคยได้
มีความเชื่อดใน เรื่องคนที่ตายไปแล้ว บิศา
หรือ วิญญาณ ของผู้นั้น ยังจะ คงกลับมาได้ อีก
ทั้งข้าพเจ้าเชื่อ แน่สนิทเคยว่า คนอื่น ๆ
ก็คงเหมือนกับ ข้าพเจ้าเช่นเดียวกันโดยมีท้อง
สงสัยเลย แต่ในเรื่องที่เคยกล่าวต่อไปนี้ เป็น
เรื่องทำให้ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า การที่บุคคล
บิศา อย่าง ที่เคย คิดว่า เป็นเรื่อง เหลวไหลนั้น
บุคคลเป็นของทำกันได้จริง ๆ โดยมีใช้เกิน
ความสามารถมากนัก

ใน ราว เดือน มีนาคม ปีคริสต์ศักราช ๑๘๘๖
ข้าพเจ้าอยู่ในประเทศอเมริกาใต้ ได้รับโทรเลข
ฉบับหนึ่งมีข้อความว่า ท่านบิดาของข้าพเจ้า

กำลังช่วยหนักใกล้จะตายอยู่แล้ว ถ้าข้าพเจ้า
ยังอดยาก จะเห็นใจก็ได้รีบกลับมา ยัง ประเทศ
อังกฤษโดยเร็ว ข้าพเจ้าเอง ชอบเป็นนัก
ท่องเที่ยวเพื่อหาความรู้ ได้จากบ้านมาจนถึง
บัดนี้ได้ ๑๕ ปีแล้ว ยังมีได้เห็นหน้าท่านบิดา

ผู้ให้กำเนิด ของ ข้าพเจ้าเลย. เมื่อได้รับ
โทรเลขแล้วสักสองสามชั่วโมงข้าพเจ้าก็ได้มา
ขึ้นรถไฟรีบไปโดยเร็ว เพื่อจะได้พบพ่อที่นั่น
ที่ออกจากนครนิวยอร์ก เมื่อรถหยุดที่สถานี
ใหญ่แห่งหนึ่ง ข้าพเจ้าจึงได้รีบโทรเลขบอก
ข้าว่า ข้าพเจ้ากำลังเดินทางมาแล้ว ทาง
ที่มานี้ไกลมากอยู่ ประมาณ ๖,๐๐๐ ไมล์
แต่ลงท้ายก็ได้มาถึงบ้านในเวลา ๒.๐๐ นาฬิกา
ก่อนเที่ยงและได้เห็นท่านบิดาของข้าพเจ้าอยู่
แพทย์ผู้ทำการรักษาท่านได้พบว่า เท่าที่ท่าน
บิดาของข้าพเจ้า อยู่ใกล้จะตายได้โดยโทรเลข
ของข้าพเจ้าเอง สักครู่หนึ่งท่านค่อยพลิก
ตัว กลับมาทางข้าพเจ้าและพูดด้วยเสียง แหะ

พ. ศ. ๒๔๗๓

หนังสือหาย กลับได้ทางบิดา

เกร็ดว่า —

“ลูกเอ๋ย ! พ่อได้รู้คำสั่งที่ทนต่อสู้กับอำนาจ
ของ มาราชชอยโค จนบัดนี้ ทนอยู่ อยาก พบลูก
เพื่อบอกกล่าวถึงสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งเกี่ยวกับของ
กับครอบครัวของเราโดยตรง ความจริงพ่อ
ควรจะบอกกับเจ้าเสียก่อนหน้านานมาแล้ว แต่
ก็ คึกอก—ควร ชอยโค พระผู้ เป็นเจ้า—ก็ ยัง ให้
โอกาสในขั้นนี้.”

พ่อพามาได้ ถึงเพียงนี้เท่านั้นมีอาการกระสับ
กระส่ายมาก สักประเดี๋ยวศีรษะก็ตกลงมาจาก
หมอน — อาการของ ท่านเพียงเท่านั้นแล้ว —
ท่านออกสู่หลังพูกออกไปโดยเร็ว เพื่อให้ทันเวลา
ว่า —

“มหันตภัยสำคัญสำหรับลูกอยู่ข้างหน้า”
ท่านพุกยื่นหัว ๆ “ที่อยู่ในความปกครอง
ของนายความผู้หนึ่งในนครลอนดอน ลูก
ต้องรีบไปหาเสียโดยเร็ว แต่ขอความ
ผู้หนึ่งและคำขอร้องเวลานี้ พ่อคง ไม่ออกเลย—
ยกหัวพอ ขึ้นให้ สูง อีกสักหน่อย—เปิดหน้าต่าง
ให้อากาศเข้ามาหน่อยเถิด—บางทีพ่อจะมีความ
ทรงจำ เพิ่มขึ้นอีก ไบยัง—ลูกที่รักของพ่อ—
เจ้าจง ให้อดทนแก่พ่อเถิด—พ่อควรจะบอกแก่เจ้า
เสีย นานมาแล้ว—พ่อจำ ความชอก ไม่ได้เสีย
แล้ว”

พ่อพุกขาคำลง ลมก็สวนขึ้น ลมแรง
จนพุก ะไร ค่อยไป อีก ไม่ได้—คาทั้งสอง แลพัง
ตรงมายังหน้าของข้าพเจ้า พ่อได้อรุณท่านก็
ไปสู่ที่สุข

ความจริง ข้าพเจ้า เอง ก็ ไม่ ค่อย ะนึก ถึง
หนังสือที่ท่าน ได้ขุดมานานนัก เพราะแทน
ที่จะไม่รับ และขอ ของนายความผู้หนึ่งแล้ว
กลับยังไม่ได้ ทรายด้วยว่า หนังสือฉบับนั้น

หนังสือ ะไร และเกิด กับตัว ข้าพเจ้า อย่างไร
เมื่อได้จากการค้นพบเป็นครั้งแรกแล้วออกสองสาม
สัปดาห์ ข้าพเจ้า ก็ กลับไป ยังประเทศ อเมริกา
และ กลับหนังสือฉบับที่หาข้าพเจ้าได้พบกลับ
จนสนิท

เมื่อ ได้ อยู่ ที่ อเมริกา ประมาณ ๓ ปี แล้ว
ข้าพเจ้าก็กลับมายังกรุงลอนดอนอีก ในเวลา
กลางวัน ๆ หนังสือ ข้าพเจ้า ได้ ออก ไป ที่ สถาน
รถไฟแห่งหนึ่งนอกกรุงลอนดอน เพื่อคอยรับ
สหายของข้าพเจ้าที่จะมาจากฝ่ายใด ในเวลานั้น
ก็ทราบรวดเร็วทันตา เสียเวลามาก ะคงเสีย
เวลาคอยอีกถึง ๓ ชั่วโมงเต็ม ๆ

สถานเข็นสถานีใด ๆ พบกะและมาก
เพราะฝนตก ทั้งที่หาว่าหายหนังสือสักราน
เกือบไม่มี ฉะนั้นจึงต้องนั่งคอยอยู่ ๆ เช่น
เอง ะแก่ใจอย่างอื่นอีกก็แสนยาก เมื่อได้

ประกาศ

พฤศจิกายน

นั่งอยู่ด้วยความรำคาญสักพักหนึ่ง แล้วจึงเดิน
ไต่ไปพบ กระดาษหนังสือพิมพ์ ซาก ๆ แผ่น
หนึ่งจุกอยู่ ทางมุมห้อง ข้าพเจ้าจึงรวบรวม
โอกาสไปหยิบมาทันที เพราะถึงอย่างไรก็
คงเป็นเพื่อน แก่ความรำคาญไต่ ไม่มาก ก็นั่ง
เป็นธรรมดา

เมื่อคลั่ง ออกอ่าน แล้วก็นึกขึ้น ในใจไม่
ค่อยจะ ไต่ — ใคร ทนอ่าน หนังสือพิมพ์
อย่างนี้—แต่ ข้าพเจ้าเอง ก็ต้องอ่าน อีก คนหนึ่ง
เหมือนกัน—หนังสือพิมพ์พระยมนี่ไม่ใช่เช่นหนังสือ
ชาวตามธรรมดา แต่เป็นหนังสือ ออกรายวัน
ชื่อ “แสงสว่าง” สำหรับแต่ผู้ที่ไต่ทาง
ยี่คำ ในนครอันอยู่เท่านั้น มีใจความตอนหนึ่ง
ว่า “ในท่าแห่งหนึ่งไกล ๆ สถานรถไฟหนึ่ง มีการ
เจริญยี่คำ เจ้าทรง ทุกวันเวลาที่ยี่คำ
๔.๐๐ ถ. ท. ทรง คนทรงผู้ นชือ มีสเตอร์
ชชิต ชชิต เป็นคนรักการกบฏ”

“เฮ้! ก็มันอยู่ข้าง” ข้าพเจ้านั่งนึกแต่
ในใจ “ข้าพเจ้าควรจะไปสักกัว่าเพื่อมาเวลา
ที่จะ ของคอย รถไฟที่จะ มาอีกถึง ๓ ชั่วโมง”
ข้าพเจ้า จึงตรง เข้าไป ตาม พดคำวาง ถึง บ้าน
แล้วก็นึก เกือบไปสักระยะ ก็นั่งประคายน
นั่งกอดกอด เพื่อยุบคน ในบ้านให้ออกมาเมื่
วัย สักครู่หนึ่ง ก็มีหญิงชราคอยเก็รอออกมา

เบียดประค ข้าพเจ้าถามแล้ว —

“ยายชา! ฉันไต่เห็นในหนังสือพิมพ์คน
นั้นว่า มีสเตอร์ชชิต จะเข้า คนทรง ยี่คำ ๔ โมง
วันนั้น ฉันมาเข้าไต่หน่อย ฉันจะเข้าไปด้วยคน
ไต่ ไต่ไหมคะ?” แก่ยมีเป็นเชิงอนุญาตและ
พกว่า—

“ฟังลมมือเคียวเองคะ ทว่ายังมอ
เชิญเข้ามาชชิตะ”

ข้าพเจ้าจึงถือเสื้อและหมวกทอง ไว้ที่ห้อง
นอก แล้วก็ตามแก่เข้าไปในห้อง ๆ หนึ่งที่มี
แสงสว่างสลัว ๆ แล้วนั่ง ลงท่อน หมู่คนซึ่งนั่ง
กันอยู่แล้วเป็นวง

เมื่อเริ่มทำพิธีเชิญวิญญาณให้เข้าทรง มีผู้
ร้องเพลง เป็นเพลงสวดอย่างในวัด ซึ่งคนโดย
มากรู้จักกัน อยู่คือ เพลง “สกลโคศลโลภ”
แต่พอจะจบลงก็มีแสงสว่างขึ้นเกิดขึ้นเรื่อง ๆ

“การ ทำให้มีแสงสว่าง เป็นวง เกิด ขึ้น
ไม่ใช่ของยากนัก” ข้าพเจ้าก็คิดอยู่ในใจ
“ต้อง ใช้ สัมผัส กับธาตุ พอสพอรัส ความเป็น
นุษย์หรือใช้อะไรอย่างอื่นที่สัมผัสกับธาตุเอง”
แต่ข้าพเจ้าก็ยังนั่งอยู่ต่อไป ผู้ที่เป็นคนทรง
นั้นอยู่ตรงหน้า ข้าพเจ้า ความสว่างจากดวง
ตะเกียงส่องแสงสว่างกระทบ ดวงหน้าพอแลเห็น
ไต่ไต่ ฉันเป็นคนชรา และอ่อนเพลีย มาก

พ. ศ. ๒๔๗๓

หนังสือหาย กลับได้ทางบิดา

แก้เป็นคนใจดีพอใช้

สักประเดี๋ยวข้าพเจ้า ก็เห็นอะไรสิ่งหนึ่งบัง
เกิดขึ้น ฉะเพาะ ตรงหน้า ครั้งแรก ปรากฏ
คล้าย ๆ กับผ้าโปร่ง ยาง ๆ มากัน ตรงกลาง
ระหว่าง ข้าพเจ้ากับคนทรงนั้น แต่ยังไม่เห็น
ไกรว้าง ๆ แล้ว ค่อย ๆ หนาเข้า ๆ และมีอะไร
สิ่งหนึ่งคล้ายมีคน แกแขนเสื้อมาลูบหน้าและ
คยศีรษะข้าพเจ้าเบา ๆ

“ลองกันเสียใหญ่แล้ว” ข้าพเจ้า พกขึ้น
และคงนึกแปลกใจ ว่าเขาทำให้เกิดขึ้นได้อย่างไร
นักขยประการใจ พอดกยคนทรงผู้นักกล่าว
ขึ้นว่า

“คนทรงอยู่ตรงหน้าข้าพเจ้าเป็นคนสำคัญ
มาก มีคำพยากรณ์พยากรณ์แก่ข้าพเจ้า ขอ
ให้พวกเราช่วยกันร้องเชิญ อีกสักหนึ่งเดี๋ยวนะ”

ใน เวลานั้นเสียงร้องเพลงก็กลบกังซัน ออก
แต่พอจะเบลง ตอนแรก ข้าพเจ้า เห็นเป็น
หน้าคนหนาหนึ่งลอยอยู่ ห่างจากหน้าของข้าพ-
เจ้า ประมาณสองสามฟุตเท่านั้น บทเพลงที่
ร้องอยู่ก็กลบกังซันออก และดวงหน้าก็ลอยอยู่
ก็ค่อย ๆ ชักขึ้นจนเป็นดวงหน้าของบิดาข้าพเจ้า
โดยแท้ ข้าพเจ้ายังมีเชื่อนึก เช่นแทนกว่าเขา
ทำเช่นเพื่อหลอกลวงได้อย่างไร ? ทำไมจึงรู้
จักหน้าบิดาของข้าพเจ้า ? ข้าพเจ้ายังไม่

พอที่จะเชื่อเรื่องอันเหลวไหลนั้นเลย ข้าพเจ้า
จึงพดขยัก ๆ ว่า—

“หนานเป็นหนาใคร ?— คงมีใครคนหนึ่ง
ทำให้ข้าพเจ้าหลงเชื่อ !” พอข้าพเจ้าพดขยัก
ลง หนานนั้นก็ค่อยเลื่อนหายไป และมีเสียงถอน
ใจใหญ่และสะอื้นดังจนอย่างชัดเจน ข้าพเจ้า
นั่งฟังพระนภาธร สัก ย่นกในแว้ง ททไปแล้ว
ก็ไม่ยอมมีเสียงขึ้น แต่ก็มีเสียงมากระซิบข้างหู
ข้าพเจ้าว่า—

“ลูกเอ๊ย, พ่อคงโง่มาหาเจ้า”
เวลานั้น มีชายผู้หนึ่ง หน่ง อยู่ข้าง ข้าพเจ้า
ภายหลังก็ทราวยว่าคือ ท่านเชอรวลเลียม ววรา
เชอรว ไทพดกับข้าพเจ้าว่า—

“มีใครคนหนึ่งพยากรณ์แก่ข้าพเจ้าว่า ท่าน
ไม่ได้ขึ้นคอกหรือ ?”

“เปล่าครับ !” ข้าพเจ้าตอบออกไปทันที
“ผมไม่ได้ขึ้นเลย” การที่ไทพดยกออกไป
ข้าพเจ้ารู้สึกอายในใจอยู่เหมือนกัน แต่ถ้าวเวลา
นั้นแสงไฟที่ทศกยสว่างไสวกว่าแล้วเป็นไม้คอง
ส่งสัยเลยว่าจะจับหน้าของข้าพเจ้าไม่ได้ ข้าพ-
เจ้ารู้สึกอึดใจเป็นที่สุด จึงถามขึ้นว่า—

“พอเชิญวิญญาณบิดาหรือเร็ว ? จะคง
อยู่นานอีกเท่าใด ?”

พอข้าพเจ้าจะลุกขึ้น ก็ พดก ดวงหน้า ของ

ประกาศรี

พฤศจิกายน

บิศา ขาฟเจ้า มาปรากฏ ออก และชักเงา ยังเสียบ
กว่าเห็นมาแล้วเมื่อ สักครู่ — เห็นกะทรงรอย
ขวัญที่หน้า บิศา ขาฟเจ้าเป็นคนที่มั่งคั่งมาก
และขณะใดที่ขมวดเข้ามาชิดกัน เป็นเชิงตัก-
ครอง ทรงหมักของทำนมรอยแผลเป็น คางขาว
จำได้ถนัด เพราะหนามันใดเข้ามาชิดอยู่ทรง
หน้าขาฟเจ้าคล้ายกับจะถามว่า “เคยวนเจ้า
จำพอใดหรือยัง ?”

มีคนขาฟเจ้า ทรงทงความสงสัย ทงมั่วไว้
เสียบทงก่อนแล้วถ่มตัว ออกไป ข้างหน้า และ
พูดว่า —

“ ครบ ! ผมจำได้ ดีแล้ว แต่ผมยังไม่
เซื่องไปทงเคยว่า ภาพที่เห็นเป็นคนที่พอ ของ
ผมจริง ๆ เรื่องที่ปรากฏนี้ ช่าง เป็นจริง ไ้
หรือ ?”

ขาฟเจ้า เห็นริมฝีปาก ของท่าน ขยิบ ชนลง
เป็นเชิงอยากพูด แต่ก็ไม่ค่อยออก คงทงใดเห็น
ท่านเมื่อใกล้จะถึง แก่กรรม ครึ่งนั้น ทำเอา
ขาฟเจ้าเหลอระทงกลืนน้ำคำไว้คอไปอก ไ้ สัก
ประเดี๋ยวใด ยืนเสียบเขาเคื่องนเกือจะรีบคำ
มิได้ จำนวนคนทงรอบๆ คางใดเห็นประกาย
และได้ ยืนพูด ทงกัน พวกเขา จึง ช่วยกัน
ร้องเพลงสวดขมออก และ กระเถิบให้ห่างจาก
ขาฟเจ้าออกไป เพราะเห็นว่าคำกำลังพยายาม

ที่จะพูดต่อขาฟเจ้าคนเคยวนเท่านั้น หน้าของบิศา
ขาฟเจ้าปรากฏอยู่บนคอกย ๆ เลื่อนเข้ามาใกล้
กับหน้าของ ขาฟเจ้าจนได้ ยืนคำพูด ทงคำที่พูด
ออกมาโดยชักเงา เสียงเหมือนกับท่านยังมี
ชีวิตอยู่ ครั้งแรกเป็นคำพูดทงททายอย่างเช่น
บิศาที่ปรากฏกับขยิบทงใดจากกันไม่นาน

“ พอยันคนมาก ที่เห็นลิดคน กวาวเมื่อนท
พอใดเห็น ทงขาฟ เกือบจนอน เมื่อ ก่อน พอ จะตาย
ความวังงันจะเป็นเช่นนั้น เพราะลิดของ
เคื่องทางมาใกล้โดยบริบรอบมีความเห็นทงเห็นอย
มิใช่เล่น บอกกับแม่ด้วยว่าพอได้มาพบทงลิด
ในคืนวันนั้น และบอก ด้วยว่าน้องสาว ของเจ้าอยู่
ทางนกลสยาค พอใด เห็นเขา เป็น ครั้งคราว
เท่านั้น เพราะทางคานีรของเราไม่ค่อยจะเหมือน
กัน แต่เขาเถอะ ! พอจะพูด มากนัก ไม่ได้
เพราะจะทงกลบไป ลิดยังจำได้ มิใช่ทงหรือว่า
พอใดเคยพูดทงทงสำคัญและอยทงไหน แต่
เวลานั้นพอพูดไม่ออก เพราะในลาคอกคยกัน
เสียบหมด”

“ พอใด คอย โอกาส มานาน — นาน มาก
ทงเคย — ความวังงันนาคเคื่องนทงพอใด ทงเพ็ด-
เฉยไว้จนหมดเวลา แต่ก็น่าชอยพระทงพระผู้
เป็นเจ้าททงพระกรุณา ประทานโอกาส ให้พูด
กับลิดใด ในบั้น คอยพงให้ทงนลิด เพราะ

พ. ศ. ๒๔๗๓

หนังสือหาย กลับได้ทางบ้าน

“พอจะพบได้เพียงครึ่งเดียวเท่านั้น ! ไปในทาง
แคบ ๆ แห่งหนึ่ง ใกล้วัดทอนสระเตตรนุ พอ
จำชื่อทางนั้นไม่ได้ เพราะเป็นเวลานาน คง
๕๐ ปีมาแล้ว หากทางซ้ายมือจะมีแผ่นทอง-
เหลืองแกะชื่อเวช แนนุ ชันทนายความ”

“เขา ได้รักษา หนังสือ สำคัญ ฉะนั้น ไว้
แล้วลูกจงเข้าไปเสียด้วย จงให้อยู่แก่พ่อเล็ก
ลูกรัก ในการที่ปล่อยปละละเลยเสีย ! พ่อจะ
พ้ออะไรต่อไปอีกไม่ได้ เพราะได้พุดมานาน
แล้ว มีผู้อื่นเขาจะพุดทักอีกนอก ขอให้ลูก
จงขอยืมเงินเหล่านี้อีกช่วย ให้พ่อกับลูก
ได้ด้วยเถิด”

“ทำไม คุณพ่อ จึงรู้ว่า ลูก จะ มา ทน เล่า
ครั้น ?” ข้าพเจ้า ถามท่าน

“พ่อกับแม่เคย เป็นแม่ เมื่อ พ่อตายจาก
เจ้าไปแล้ว พ่อก็เคยอยู่เสมอกับเธอเจ้าจริง เธอ
ที่ไปพุด ค้างไว้เมื่อก่อน พ่อ จะ ตาย — พ่อ เคย
คอยจริง ๆ และคงแค้นคุณแม่อ่อนน้อมขอเรื่อง
ให้เสียโอกาสอยู่เสมอ จนต่อมาจึงค้นพบพ่อก
จะมากับ อย่าง ได้ ก็เห็นเธอจะบอก ได้ เห็นแต่เห็น
เป็นแสงสว่างและมีดวงหน้า ของเจ้า ปวดอยู่
พ่อกับคุณแม่เท่านั้น”

“คุณพ่อครับ !” ข้าพเจ้า พุดกับท่าน
“ถ้า คุณพ่อ จะ มา พุด กับ ลูก ได้ ลูก ก็ จะ

พยายามมาทนทุก ๆ คน”

“ไม่ได้ลูก !” ท่านตอบ อย่าง ชัดเจน
“พ่อได้พุดเสร็จเรียบร้อยแล้ว—บางทีพ่อกับ
มาพุดกับลูกได้ แต่จะเป็นเมื่อใดก็ยังไม่ถูก
การพุดมากไป อาจเสียการทั้งหมด พ่อขอ
ที่จะละเลิก”

รุ่งขึ้นเช้าอ้วนหนังสือข้าพเจ้าได้ รีบไปตาม
คำบอกเล่าเท่าที่ได้ทราบมา เวลานั้นยังเช้ามาก
ที่เดียว จำพวก ร้านรวง และ ที่ทำการ ต่าง ๆ
ตามถนนเพิ่งเริ่มเปิดเท่านั้น ข้าพเจ้าได้มา
ถึงถนนสระเตตรนุเสียก่อนแล้ว ตรอกเล็กนั้น
ไม่ยาก ที่จะค้นหา เท่าใดนัก ขอตรอก โธ-
ลิวสได้ใกล้กับวัด เช่นทุกสัปดาห์เช่นนี้ ที่เดียว

ข้าพเจ้า จึง ตั้ง หน้า ออก เติร ตรว ไป ทาง
ซ้าย มือ มอง หา แผ่น ทองเหลือง และ ตรว ก
หนังสือขอกนามทวไป แต่ก็ไม่พบเลย ข้าพเจ้า
เติรทวนทางกลับมาก็ดำหระโยชน์มิได้ ไม่นาน
ชื่อเวช แนนุ ชัน ทนายความเสียเลย ข้าพ-
เจ้าหาจนอ่อนใจก็มีสำเร็จตามประสงค์ คงสันทำ
และแทบหมดความพยายาม ลงท้ายก็คิดว่า
การ ที่ ได้ เห็น มา เมื่อวานนั้นคงเป็นการสะกด
วิญญาณเท่านั้น เจ้าคนทรงทายบอกทำให้ข้าพ-
เจ้าเห็นไปเอง การเห็นหน้าตาของข้าพเจ้า
ได้เช่นท่านพ่อกับคุณแม่อย่างชัดลึกลับเช่นนี้คงจะ

เป็นของข้าพเจ้าเองทำไมได้ ก็เพราะตั้งแต่ท่านถึง
แก่กรรมมาจนบัดนี้เพียง ๓๒ ปีเท่านั้น ข้าพเจ้า
เชื่อแน่ว่าลูกสะกดวิญญาณให้หนีไปเองเท่านั้น
ข้าพเจ้าไม่ยอม มาเชื่อเรื่องเหลวไหล เช่นนั้นอีก
เป็นอันขาด

ข้าพเจ้ากำลังจะรีบรถเข้า กลียาน อยู่
แล้ว ก็พอกมีความคึกคัก มาสู่โดยเร็ว คือ การ
ทว่าทางซ้ายมือบนระบิยานไหนแน่ จะเป็นซ้าย
มือทางเคียวไปครั้นตกหรือจะเป็นซ้ายมือในทาง
ไปในเมืองก็ยังไม่แนก ข้าพเจ้าจึงรีบเคียว
ข้ามถนนหักออกทางหนึ่งใหม่และตรวจทุก ๆ
บ้าน เมื่อข้าพเจ้าเคียวไปได้สักประมาณครึ่งทาง
ก็คงหยุดชะงัก—ข้าพเจ้า จะเชื่อตาของตัวเอง
ไก่อหรือประการใด — เพราะได้เห็นขนย้ายทอง-
เหลือง ตกอยู่แห่งหนึ่ง แดงตัวอักษรจารึกว่า
“ เกวช แนนุ ชัน, ทนายความ, อยู่ชั้นที่ ๔ ”
แต่ทว่าหนังสือขี้เลื่อยเสียมาก เพราะไก่อถูกขวิด
มาเนิ่นเวลานานเต็มถนนแล้ว

ข้าพเจ้าจึง รีบขึ้น ไป ตาม บันไดไม้ มุง ไป
ชั้น ๔ ไก่อยู่ที่นั่นแล้วมีหนังสือวางระดมแห่ง
กำลังนั่งอยู่ใต้เตียงเต็มไปทั่วด้วยกระดาษมด
ไว้มาก ๆ ด้วยเชือกสีแดง ห้อยนมคามาก
คาไว้ที่นั่นร้องถามว่า —

“ ท่านจะคงนั่งสวดใจ ? ”

“ ไก่อโปรดเถระครับ ” ข้าพเจ้าทักทาย
เมื่อคอยหายเหนื่อยแล้ว “ ผมชื่อ ศโรดม
ไก่อทราบว่า หนังสือสำหรับตระกูล ของผมอยู่กับ
ท่าน ผมมาทบทวนเพราะเรื่องนั้นเอง ”

“ ท่านชื่ออะไรนะ ? ” ข้าพเจ้าไก่อถาม

ก็บอกออกไปอีก

“ ชื่อนี้ผมยังไม่เคยได้ยินเลย ” เขา

กล่าวต่อไป “ ผมเข้าใจว่าท่านคงจะมาหา
ผิดไป ” แดงแล้วก็ถามว่าหนังสือชื่อใด

ข้าพเจ้าก็ตอบ—หมึกทำไม้จะทำอย่าง-
ไร แต่พอจะกลบขอกมากพอคัมเสมียนแล้ว
ผู้หนึ่งกำลังเคียวออกมาจากห้องใน ท่านผู้เฒ่า
หนังสืออยู่ใต้เตียงกับฉัน

“ เข็ญเคียว ” แดงเคียวขึ้นชื่อท่านผู้

ใหม่ ? เขาไก่อบอกว่าหนังสือที่เกี่ยวกับตระกูล
ของเขายู่ที่นั่น ฉะนั้นไม่เคยได้ยินชื่อเลย ”

คาเสมียนแล้ว ทันที มา มอญ ข้าพเจ้า
พลางใช้ มือทั้งสอง ขึ้น ถูมือกระซิบ เบื้องหลัง ครก
ครกสักครู่หนึ่งก็พูดว่า—

“ ถ้ามาถามเรื่องเสียแค่นี้ขออภัยด้วย
แล้ว ผมก็ต้องคอยโดยท่านทว่าไม่มี แค่มือ
สักสองสามวันเอง ผมจากหนังสือเก่า ๆ เขา
ให้เรียบร้อยทั้งไก่อกับฉัน ”

พ. ศ. ๒๔๗๓

หนังสือหาย กลับได้ทางบิดา

“แล้วเราจะคนให้ ออกสองสามวันถึงค่อย
มาฟังเถอะครับ” คาเคมาทนงอุทัยโทะเงย
หน้าขึ้นพูด

“กวดมา คนให้เคยวนไม้โต หรือครับ ?”
ข้าพเจ้า วิงวอน

“ไม่ได้ ต้องออกสัก อาทิตย์หนึ่งจึงค่อยมา
ใหม่เถอะครับ”

เมื่อหมดโอกาสเช่นนั้น ข้าพเจ้า ก็ออกไป
ยืนอยู่ที่สนามชาลาของท่าทำการทนายความแห่ง
นั้น สักครู่หนึ่งก็เห็น คาเคมาเคอร์ เสมิยนเคมา
เคอร์ออกมาและพูดกับข้าพเจ้าแต่เพียงเบา ๆ ว่า

“คุณคงการจริง ๆ หรือครับ ? ถ้า
เช่นนั้นผมจะลองคนให้”

“จริง คุณลอง ! ถ้าสำเร็จฉันจะรางวัล
๕ เปนาทฺ ทเคียว”

“๕ เปนาทฺ เทียวหรือ ?” เขาพูดเบา ๆ

สังเกต เขามี ความขี้ตกใจ มาก แล้ว ก็ ออก เคียว
นำหน้าข้าพเจ้าลงบันไดไปข้างล่าง

เพื่อระคึก ความให้ส่งลง ข้าพเจ้าขอพักแ่
เพียงว่าภายในเวลาประมาณครึ่งชั่วโมงเท่านั้น
ก็คนได้ โดยเร็วร้อยยี่ แล้วก็รีบกลับขึ้นโดย
เร็ว เรือง การที่ไต่ขึ้นไป เร็วร้อยยี่นั้น ก็
เกี่ยวข้องกับศาลท่านั้น ความจริงถ้าผู้ใดมี

ทนายความแล้ว ก็จะไม่ลงความเห็นเชื่อใน
เรื่องเช่นนั้นเป็นอันขาด

ความจริง ข้าพเจ้าเอง ก็ไม่ใช่สมาชิก ใน
สภาตรวจคน วิญญานศาลสถรณ เสย หรือ การ
เก็บของ แม่ แทนอัย ก็ไม่เคยมี ในชีวิต ของ
ข้าพเจ้า เติมข้าพเจ้าก็ไม่เชื่อถือในเรื่องเช่นนั้น

แต่มาบัดนี้แหละ ข้าพเจ้าเห็นว่า เป็นอิสระของ
ข้าพเจ้า ที่จะเปิดเผยความจริงสำหรับเป็นความ
รู้ของคนทั่วไป

จะ ร้อง ทำไม

มนุยทั้ง ๒ เพศ คือ บุรุษ และ สตรี ต่างฝ่ายก็ร้องหาความยุติธรรม บุรุษ ก็ถือว่า สตรี เป็นเพศอ่อนแอ ไม่สมควรจะใคร่ความเสมอภาคเท่า บุรุษ แม้แต่ในครอบครัว บุรุษ ก็ถืออำนาจในการปกครองเป็นหัวหน้า จนกระทั่งกล่าวคำเป็นหลักฐานว่า บุรุษ เป็นเท้านาของช้าง และ สตรี เป็นเท้าหลัง ฝ่าย สตรี ในสมัยกรุงเรอเนลก็ร้องว่า สตรี ก็เป็นมนุยมีความคิดความอ่านเหมือนกัน เสียแต่มีร่างกายอ่อนแอ แค่ว่าร่างกายของ สตรี ใคร่ความทรากตรำและผลกหักแล้ว ก็อาจจะแข็งแรงขึ้นได้ ผู้ชายไม่ปล่อยโอกาสให้ อะไรๆ ก็แข่งทำเสียหมด แล้วมาพากันทว่า สตรี อ่อนแอจะยุติธรรมอะไรหรือ?

คำว่ายุติธรรมเป็นศัพท์สันสกฤตประสมกัน ภาษาบาลีเป็น ยุดติธัมม หมายความว่า ความเที่ยงตรง ความถูกต้อง เช่นนาย ก. มีลูกเมียหลวง ๒ คน ลูกเมียนอกอีก ๓ คน นาย ก. มีเงินอยู่ ๕๐ ชั่ง เมื่อ นาย ก. ตาย ลูกเมียหลวง หรือเมียนอกก็ควรจะได้ส่วนแบ่ง

ของบิดาคันละครเท่ากัน คือคนละ ๑๐ ชั่ง แต่ตามกฎหมายลูกเมียนอกหาได้รับส่วนแบ่งเท่าลูกเมียหลวงไม่ ลูกเมียนอกจะร้องหาความยุติธรรมให้ก็ต่อหากไม่ได้ ส่วนทางกฎหมายก็อ้างว่าที่ใดก็ตัดสินไปตามทฤษฎีหมายนั้นเป็นการยุติธรรมแล้ว แต่คดีบางอย่างกฎหมายก็ตัดสินเป็นการเสมอภาค เช่น นาย ก. กับ นาย ข. ลงทุนทำการค้าขายเท่ากัน เห็นชอบยกเท่ากัน เมื่อได้กำไร นาย ก. จะเรียกกำไรเสียคนเดียวไม่ได้ กฎหมายคงตัดสินให้แบ่งกำไรคนละครึ่งเท่าๆ กัน นี่จึงเป็นอุทาหรณ์ชี้ให้เห็นว่า กฎหมายกับยุติธรรมจะไป คอย กัน เสมอ ไปไม่ได้ เพราะฉะนั้น สตรี จะร้องหาความยุติธรรมเสมอ ไปก็ ไม่ได้ เหมือนกัน

ความจริงเมื่อพูดถึงการศึกษา และการอบรมที่คบคอกับกันแล้ว ทั้งในทางจิตใจ และร่างกาย สตรี ก็ควรจะเท่ากับ บุรุษ จะฝึกกันก็แต่เพศเท่านั้น มั่งใจอย่างไรที่ สตรี ก็ยกกว่า ผู้ชายในทางความรู้ความสามารถ และกำลัง

พ. ศ. ๒๔๗๓

จะร้องทำไม

กายแข็งแรง สัตว์ทรงนามก็ปรากฏมาแล้ว
ทุกยุค ถ้าจะบรรยายก็จะเป็นการชวนให้เบื่อ
ทวยหาศาตร์รื่องหาความเท็จจริง ประ-

จำโลกไม่สำเร็จ ก็เห็นจะเป็นเพราะบรรยาย
เจ้าของโลก เมื่อเขียนไปถึงเรื่องราวทมนุญ

นิยมกันมาตั้งแต่ครั้งสร้างโลก แล้วก็เหมือน
พระเป็นเจ้าหรือพระผู้สร้าง จะตั้งพระทัย

สร้างโลกขึ้นสำหรับใครๆ คึกทางคริสต์-
ศาสนาว่า เมื่อพระเจ้าสร้างโลกขึ้นแล้วจึง

ทรงสร้างประตอมธรรม คืออากัม เมื่อทรง
ปรารถนาจะให้มนุษย์พ้นทุกข์ไป จึงเอากระดูก

ซี่โครงอากัมซี่ ๑ สร้างเป็น อีฟ หรืออีวา ขึ้น
เพราะฉะนั้นในโลกจะมี สัตว์ ๗ ก็เกิดจากผี

ชาย เมื่อเขียนแล้วศาตร์จะร้องให้ตกเก้าเทียบ
บรรยายอย่างไรได้

ตามคติพราหมณ์ ก็ว่า พระ เป็น เจ้า สร้าง
ประตอมมนุษย์คนแรกขึ้นก่อน คือ มนุ ซึ่งเขียน

ต้นเค้าของมนุษย์ ตามเรื่องราวว่าพระพรหมา
เอง มีธรรมชาติทางส่วนที่เป็นพระ และศาตร์

ส่วนที่เป็นมนุษย์ ทรงสร้างให้เป็น มนุ ก่อน
แล้วจึงเอาส่วนเป็นศาตร์สร้าง ศัตรูป่า ซึ่ง

มันถือเอาเป็น ภริยา
แต่คามคมกัร โลกสันฐาน ซึ่งเขียนคึก

พุทธศาสนาคนนิยมว่า เมื่อไฟประลัยกัลป์ไหม้

โลก สัตว์และมนุษย์เทวดา ทายหมก เหลือ
แต่ชนอักษะหรือพรหม ซึ่งเขียนสวรรค์ชั้นสูง

ไฟไหม้ไม่ลง ก็ตกลงไฟไหม้เกิดเป็นงวน
ส่งกลิ่นหอมขึ้นไปถึงชั้นพรหมพวกนั้น ทำให้

พรหมนั้นหายากินงวนกิน เหมือนศาตร์แพ
ทอง จึงชวนกันลงมากินงวนกินกันเพลิน

รสงวนกันทำให้ภมฺของพรหมตกลงไป เกิด
รากคดเหาขึ้นคัมของพรหมที่เคยสว่าง วิบวับ

ก็สั่นลงพลัน จึงเกิดเป็นความมืด พรหม
ก็มาพดลเค็มเป็นพระก็กลายเป็นพระ และที่

มาพดลเค็มเป็นศาตร์ ก็เป็นศาตร์ จึงเป็นคนเคา
ของมนุษย์ชาติก่อน มา แต่ไม่ปรากฏว่าเกิด

มนุษย์หรือศาตร์ก่อน ว่ารวมๆ ว่าพรหมๆ กัน
คนถนัดพิจารณาจึงไปก็เหมือนนักคิดพราหมณ์

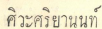
ซึ่งกล่าวว่าพระพรหมาเอง มาพดลเขียนทั้ง
พระและศาตร์ ทางกันแต่สร้างเพศไหนก่อน

กันเท่านั้น และถ้าจริงไปอีก ชนหนึ่ง คึก
พราหมณ์ ก็คล้ายคลึงกับคึกคริสต์ศาสนา

นั่นเอง ย้อนมากทางคึกสร้างโลกของจีน
ซึ่งมีคัมภีร์หาอ่าน เจอเป็นอันมาก ไม่ปรากฏ

ว่า สร้างมนุษย์หรือศาตร์ก่อน แต่พระเป็นเจ้าของ
จีนเช่น เล็กเซียงซ้องเค้ และเทพอื่นๆ ที่จีน

หนาขึ้นคึกถ้วนแต่เป็นพระทั้งนั้น แม้ของเค้
ที่ถ้วนอย่างฮวดวาวของงักรเซียงซ้องเค้ ก็เป็น

พฤษจิก

ที่นางวณโฑสละศรีมากทศกถิกอสรเย็น
มุนยบทโรความวิ่งเสยทเคียว คงโคลงขทน
ว่าเดอมดอกให้ พังพัง
เล่าว่ากาขาวยัง เชื้อไค้
รินเทียมเท่าเขาหัว พังเกิด
เล่าว่าหญิงจิ้งไร๋ อย่าได้ควรพึงา
ชนบธรรมนิยมประเพณีของ มนุษย์ทุก
ชาติทุกภาษา แม้แต่ ขัธธรรมนิยมของโลก
และภษาศิลลวันแท้ชีชายบุญญตักคแก่งชนทั้งนั้น
ผู้หลงงมงายมาดกลลง โทยตกประการ และ

พ. ศ. ๒๕๓๓

จะร้องทำไม

เป็นตัวอย่างความซื่อตรงซื่อสัตย์ การศึกษา
ถูกลดกมให้รัฐ เพราะเห็นว่าผู้หญิงถึงจะมี
ความรักไม่เป็นประโยชน์ จะทำอะไรได้

ถ้าหากว่าผู้หญิงเป็นเจ้าบุญคุณ เราก็จะ
ได้อานใจโพรงทองต่าง ๆ ซึ่ง ตรง กัน ข้าม ข้าง
เห็นข้างเคาะหรือสำหรับเพศเสียจริง ๆ

ผู้หญิงที่ปรึกษาในการปกครองเป็น ประมุข
ของบ้านเมืองไม่มีหรือ ท่านพวกบรุษจึงตกลง
นัก ความ อธิบายเขา ความวาทะเขย ไม่ใช่
ผู้หญิงหรือ พระสรีโยทัย ท้าวเทพกษัตร
ไม่ใช่ผู้หญิงหรือ จึงกล่าวหาถูกสันใจเคาะ
ขาดกบความรักชาติ และกบฏ มีผู้หญิง
ฝรั่งทอนชื่อลือนามเป็นตัวอย่าง แก่โลกอีกกลม
ไป ทำให้ใจหาว่าผู้หญิงทำอะไรใหญ่ ๆ ไท ๆ
ไม่ได้ นักขินบรุษอวดความกล้าหาญ และ
สามารถขยเขยขึ้นไปรอบโลกได้ นักขินสตรี
ทำไมได้หรือ? น้อยหนาเมื่อไร ผู้ชายที่ใจ
อ่อนยิ่งกว่าขยตกลงไฟไหม้หรือ ผู้ชายพวกนี้
ถ้าเป็นฝรั่งก็เข้าลอบออกผู้หญิงง่าย ๆ มีถม
ไป แต่ถ้าเป็นไทยได้ยืมว่าใช้นาคากม ผู้
ชายที่เลว ๆ รกโลก ไม่มีสติ โง่ ชลาค
เห็นแก่แก้ว มีถมไป ทำให้ทั้งขยถมแต่ผู้
หญิง ส่วนความกบของสตรีทำให้บรุษใจ
เหี้ยมโหดกลายเป็นอ่อนโยน มีความรัก

เกิดเมตตากวขวาง ทำให้บรุษใจยานฉะระเมือ
โดยลดความขมขื่น ภาษาใหม่ ๆ ว่าเป็น
การ และประทีปของใจบรุษ และอะไรที่อะไร
อีกมากมาย ทำให้บรุษไม่ขยขึ้นเป็นข้อใหญ่
ใจความข้าง ะไรอีกเล่าที่ผู้ชายจะอ้างว่าเล็ด
กว่าผู้หญิง การกบหรือ ผู้หญิงก็มีถมไป

ขนบธรรมเนียมของ หมู่ คณะ ยาง อย่าง ก
กลายเป็นของโลก เพราะนิยมเหมือนกัน เช่น
การเหยียดสตรี ย่อมมีมาทุกชาติทุกภาษา
ในกาลก่อน จึงฝังใจคนจนไม่ใคร่หลุด
นักตกลงทั่วไปในระหว่างเพศทั้ง ๒ แต่เพราะ
ด้วยบุคคล เป็นอีกส่วนหนึ่ง สตรีอาจกลายเป็น
เจ้าของบรุษบางคนก็ได้ บรุษบางคนมีสตรี
ที่ตนรัก คนฉลาดแท้ ๆ กลายเป็นคนโง่
จนเขาใช้ คำพูดเย้ยกันว่า ย่อมให้รุ่งโรจน์กม
เย็นนอนมาก ใครยังไม่เลิกเขาแก่ตัวยกเขา
แต่ความกบของบรุษขยที่ขยถม

มาถึงสมัยการศึกษารุ่งเรือง บรุษจึงให้
เกียรติยศสตรี เลยกกลายเป็นธรรมเนียมอย่าง
ใหม่ขึ้น ชาวยุโรปเห็นจะทำก่อน แล้วจึง
แพร่ไปทั่วโลกทั้งการศึกษา ใครข่มเหง
ผู้หญิงไม่ได้ อะไร ๆ กันถึงผู้หญิงก่อน นัง
อยู่สบาย ๆ พอผู้หญิงเขามากก็องลุกขึ้นสตรี
นังให้ ถ้าผู้ชายถึงแก่ต้องขยแฉวนเขาแข็ง

ศิวะศรียานนท์

พฤษจิก

กัณฑ์ ๑๐ ธรรมนิยามใหม่จึงทำให้สัตว์โลก
เห็นว่าผู้ชายจำเป็นต้องทำเช่นนั้น ถ้าคนใดไม่
ทำก็ถือว่าเป็นคนไร้การศึกษา แต่หาไหน
ไม่ว่า ถึงผู้ชายจะยกย่องเช่นนั้น ก็อยู่ใน
ฐานะที่ถูกผู้หญิงข่มขู่เอง เขาเห็นว่า
ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอไม่หาย จะยืนจนขา
แอ้งอย่างเขาไม่ได้ เขาจึงแสดงความสยด
และอะไร ๆ ที่ต้องยอมให้ ผู้หญิงก่อน ก็เพราะ
เห็นว่า ผู้หญิงไม่สามารถจะทำสำเร็จด้วยลำ
พังตนเองได้ ที่พระอินทร์ผู้ยิ่งใหญ่เห็นว่า
ผู้หญิงใจอ่อน โกรธง่าย ร้องไห้ง่าย และหัว
เราะง่าย ถ้าใครคิดให้ชนะแล้วจะเห็นว่ากลียະ
ทนกลียະไปเสียอีก ส่วนที่ใดเห็นหนาเป็นคาน
ก็คือความอึดสักราพ ผู้ชายไม่ทนกับผู้หญิง
ทั้งแต่ก่อน สาว ๆ จะไปกับหนุ่ม ๆ ก็ใคร่
จะไปกับหนุ่มๆ ครั้นชายอ่อน สามีก็คิดใจยอม
ให้ไป โดยเกรงธรรมเนียมจะลงโทษว่าเป็น
ผู้ไม่ทันสมัย แม้จะเห็นว่ากับชายอ่อนในงาน
สันนิยัต สามีก็ต้องงกไปขวนขวายหาให้
ปกติหรือยอมแบ้ม ถ้าคบกับคนชั่วก็เขิน
เสียกับภรรยาตนเองก็กระไรอยู่
เมื่อโลกกล่าวถึงหลักนิยมที่ประพฤติคือกัน
ในระหว่างเพศทั้ง ๒ ทั้งแต่ยุคที่กำพรหม
ก็พอจะเห็นทางขบขญหาในเรื่องที่ สตรี รบ ร้อง
ว่า ทำไมไม่ได้รับความยกยอหรือความร
ดงามว่า สตรี จะมีการ ศึกษา เทียบกับ ผู้ชาย
ความนิยมกันที่ว่าผู้หญิงอ่อนแอ ๆ กันมาทุกยุค
แล้ว ก็ยากที่จะถอนได้

ศิวะศรียานนท์

๔
เขยน

୧-୫-୭୭୯

พระพิพัฒน์ พิทยากาน

พฤศจิกายน

ซึ่งอยู่เหนือครัวราชานมาแต่เป็นตำบลที่อยู่ทาง
ทิศใต้ของเขา สามมุข รว ๓ ชั่วโมง จึงจะถึง
แม่แต่ คนไม่เคยไปเลย แต่พอได้ ไปเที่ยว เห็น
เขาค้างแรกก็รู้ ไททันทว่า เขาสามมุขนั้นแท้เดิม
เป็นเกาะอยู่กลางน้ำ น้ำแห้งกลายเป็นดินดอน
ขึ้น ยิ่งคงอยู่ในน้ำแต่ก่อนหัวเขา ตอน
ทางเขาเป็นพินยอกไปหมดแล้ว พินดินใหม่
เหล่านี้อยู่เป็นตะกาคอย คอ ดินสีขาวขลิ
ยิบ ดังคราวน้ำทะเลก็ขยับไหลเข้าขึ้นไปท่วมได้
มีดินแถม และกันชะคราม ขึ้นอยู่ เป็น หอยม ๗
เป็นทรายกว้างใหญ่ เคยวนชาวบ้านแถวนั้น
จับของถลอกรมลพิษ ยกกันมาคนไม่ให้น้ำเค็ม
เข้าท่วม ก็ให้กินน้ำทะเลเป็นน้ำจืดไปในข้าง
หน้า ผู้เฒ่าผู้แก่เคยเล่าให้ฟังว่า ในสมัย
รัชกาลที่ ๑ ในบรมราชวงศ์จักรี เรือใบ
ยังแล่นลัดไปมาทางทางเขาทั้งหลายเป็นขลุ่ย
แล่นไคอยู่ เมื่อไปเห็นเขาใช้ความสังเกต
พิจารณาตักหินน้อยก็นำเข้าว่าเป็นเช่นเล่าจริง

ตอนส่งสกลอยู่ทางหัวเขาอยู่ภายใน กระเน
ว่าสูงราวสัก ๓๐-๔๐ วา ยาวตลอดเขา
กระเนไม่ถูก แต่อยากกระเนว่าราว ๖๐-๘๐ เส้น
น้ำทะเลลงไม่เคยแห้งหลกหัวเขาเลย เรือใบ
แล่นเฉียดหัวเขาไปมาได้ ไม่สู้ ไกลนัก ยืนขึ้น
ไปกว่าจะถึงทุ่งสกล สักเมื่อ ย ถ้าไม่เก่งจริง

คงหอยคักหลายหน เขาไม่มีอะไรน่าชม
เต็มไปด้วยคนไม่เรวหนาม หินก้อนโต ๆ
คงอยู่ลอบ ๆ โดยมาก บางก้อนมีเพชรน้ำค้าง
หรือที่เรียกกันว่า “เขยวหนาม” งอกขึ้น
แหลม ๆ มีรูปร่างพรพราวเหมือนเพชรจริง ๆ
คนที่ไม่เคยเห็นและไม่รู้จักเราเอาไปเป็นข้อ ๆ
โดยนกว่าเป็นโซ่คล้องไปพบใครเพชรเข้า

หน้ามาทางหัวเขา และทาง ด้านใต้ขึ้นมาก
ชะโงกดูใจหัว แต่พอเห็นเขาค้าง ไททันท
ว่าเป็นรอยพัง เพราะถลอกดินซัดข้างใต้ ข้างบน
ถูกน้ำฝนชะ หินที่คงอยู่หมื่นหมื่นรูปร่างหล่น
ทับกันพังทลาย ๆ ลงไป คงเหลือแต่ที่เป็นพค
ติดเกาะกันแน่นจึงไม่พัง หินตกลงไปอยู่ที่

ชายหาดและในน้ำก้อนโต ๆ มากมายกำยถอง
คลื่นซัดกระทบโครมคราม ชั่วช้า จนฟัง คัพทอน
ไม่ได้ยิน ครึ่งหนึ่ง ชาวเจ้า กบเพน ชาว
กรุงเทพฯ ลงเรือใบที่ครัวราชไปเที่ยวเมืองชล
พอออกเรือ มาไม่สู้ ช้านัก เพน เขาหลักชัย

มาถึงหัวเขาสามมุขกลางคืน เขาค้างไททันท
ลูกขึ้นถามว่ามาถึงไหนกัน เสียขจรไฟบรรทุก
เขาแล่นถึงอู่ ๆ ชาวเจ้าคอยเขาว่า รถไฟ
ของเจ้าแม่สามมุข เขาร้องพุทโธ คลื่นกระทบ
หินกอกร ช่างกิ้งคัลลย รถไฟแล่นจริง ๆ
ชาคลัย จาก เมืองชล ถูก พายุพัด อย่าง น่ากลัว

พ. ศ. ๒๔๘๓

เรื่องเขาสามมุข

ต้องหลบเข้าอาศัยขามแม่สามมุข รอกเรือ

ค้างอยู่คนหนึ่ง เข้างออกเรือ

ขอออกซื้อ ค่ายลบ้าน ท่ออยู่ใกล้เคียง เขา-
สามมุขไว้พอเป็นสังเขปด้วย บ้านอ่างศิลาอยู่

ทางบ้านเหนือ อยู่ทางศิลาจะมองเห็น เขา

สามมุขสังคราะห์ว่า ใครไปตากอากาศ

อ่างศิลา น้อย คนก็ ที่ จะไม่ ไปขึ้น เขาสามมุข

และถ้าต้องการออกกำลังภายในเชิงบันเขาค่อย

แล้ว จำเป็นต้องไปเที่ยว เพราะในย่าน

ไม่มีเขาขม้น นอกจากเขาสามมุข ถัดจาก

บ้านอ่างศิลาลงไป ทางใต้ แต่ถึง พ้นเขาสามมุข

ขึ้นไปทางตะวันออกเล็กน้อย มีค่ายลบ้าน

ชื่อว่า 'บ้านโพรงนา' แต่ชาวบ้านเรียกกันว่า

'บ้านโรงนา' ทั่ว พ. หายไป เล่ากันต่อ ๆ

มาว่าเคยมีโพรงพระยานาค เขตซ้ายตะกราก

เขาสามมุข ขึ้นมาลงบ้านโพรงนา บ้านยก

เป็นหมู่หนึ่งของค่ายลบ้านโพรงนา ยังมี

น้ำเค็มกว้างใหญ่ น้ำเค็มขึ้นถึงและขังอยู่เสมอ

เคยวน ไค ทราบ ว่าไม่ ไป ขอ ผดขาก ยืน จาก

รัฐบาล หรือจากเจ้าของทำไม่แน่ เลียงปลา

กะพง ค่ายลบ้านโพรงนาคอยดั่งไปติดเขตก

ค่ายลบ้านหนองมน บ้าน หนองมนอยู่ตรง

ตะวันออก ของเขาสามมุข ต่อ ลงไปใกล้

ค่ายล บ้าน ขางพระ และ คราวเช้า ทาง ใกล้ เขา

สามมุขลงไปมาก

ยังมีหมู่บ้านอีกหมู่บ้านเรียกว่าบ้านแหลม-

แท่น อยู่ทางด้านใต้ของเขาสามมุข ชั่วครู่

ถึง ๆ อย่างเคียวหยกก็ได้ขึ้นถึงกัน เป็น

แหลมหินขรุขระยื่นลงไปในทะเล มีอ่าวเล็ก ๆ

เว้าคั่นอยู่ระหว่างกลาง มีบ้านเรือนคั่นอยู่

ทางต้นแหลม ลมมี แต่ประมาณ ว่าราว ๒๐

หลังคาเรือน เป็นบ้านเรือน หรือ เชื้อสายจีน

ทั้งสิ้น เข้าใจกันว่าจีนเป็นผู้เขาไปตั้งรกราก

จีน เช่นเดิม ชนเดิม ก็ไปตั้ง ทำมาหากิน

สักทึนสลักทึนทำไม้ ทำครกเป็นสินค้าส่งเขา

มาขายในกรุงเทพฯ แต่เคยวนการทำมาหากิน

ชะรึนคั่นอยู่ เป็นค้ายหินทำไม้ มนุษย์

ลง ก็ผู้ซื้อควาใช้ ไม่ทันร้อสลักหรือเร็ว

กลางแหลมมีหินใหญ่ สองก้อน ตั้งอยู่เคียงกัน

ก้อนหนึ่งใหญ่สูงราว ๖ คอก เป็นรูปลูกบาศก์

ลูกเจาะระกิด เป็นรอยร้าวราน เป็น ทาง เหมือน

ขามร้าวตลอดแท่ง ก้อนเล็กลูกระกิดแตก

หายไปคงเหลือซอกเคียว ใกล้ความว่า พวกจีน

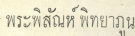
เจาะระกิดเอามาทำเครื่องหิน ตามคำบอกเล่า

ว่า พวกจีนพวกนั้นเหมือน เป็นค้ายหมกในเร็ววัน

ไม่มีใครกล้าสะกิดก็ จึงคงเหลืออยู่จนทุก

ชาวยานเชื่อกันว่าหินสองก้อน เป็นอาสน์ ของ

เจ้าแม่สามมุข ระก้วยเห็กไว้ก็ตาม ททหาย

พญคจก

มีเรื่องราว เช่นนี้ทานเล่ากัน คอ ๗ มาว่า
ภายในเขาสามมุขมีถ้ำใหญ่สาม มีทรัพย์
สมบัติอันมีค่ามากมายอยู่ในถ้ำ โถก ถาก
ด้วยขวามมีมากที่ลึก ในครั้งก่อน (ก่อน
ครั้งไหนก็ไม่ทราบ) ชาวข่านม้งเข้าไปมา
ใช้สอยโค ครั้นต่อมา พวกชาวข่านไม่ชอบ
สับเปลี่ยนและโกงเอาเสียอย่าง เจ้าแม่สามมุข
กลัวจะชนกาลให้หิน ก้อนใหญ่มีหลาย
มายกปากถ้ำเสีย ไม่ให้ใครหยิบบ้างของ
และเข้าไปในถ้ำถากกิ่งแก่นมาขายกัน เจ้าแม่
สามมุขเห็นทีการค้าพินดอของชาวข่านชาวเรือ
ทั่วไป ไปรอกเครื่องสังเวยเขยข่านมาพระวอฮัน
ไม่เกิดครั้นอะไร เขาสามมุขจึงทลายหมก
ทานไปอยู่กอนักโก ทานนั้นเทพารักษ์จะอยู่
ที่ไหน จะ ไปไหน มาไหน ไม่ต้องเกรง เมื่อย
เหมือนมนุษย์เรา และไม่ต้องจน สัมภาระ
พระงพระเหมือนเรา ถ้าเขาสามมุขถูกระเบิด
จริง ความ เกิดครั้น มัน จะตก อยู่แก่ชาวข่าน
ชาวเรือคนแหละ ในข่านไม่มีทีไหนเป็น
ที่กำบังคนใด ก็หาเขาสามมุขเสีย ยาม
เมื่อเรลดคนลงจะไม่มาทักอาคัย ชาวข่าน
ก็เลียดจะระดูกลมโถวกมากกว่าปกติ ยาม
เกิดคนใหญ่ ลงตก ความ เกิดครั้น มัน จะตก
อยู่แก่มนุษย์คนแหละ ควรวัดก็อยู่ข้าง

เรื่องไม่เป็นเรื่อง

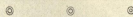

คนละที

อะไรก็พังเคยจนย่อย ๆ และถาพทางเครื่อง

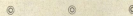
ก. “สภาพของบ้านเมืองพวกไม่ได้ ก็อ้างว่า
ภาวะของบ้านเมืองจะระลอก เพราะคน
บันดาลต่างหาก ไม่ใช่เห็นเองตาม
ธรรมชาติ. สภาพ = โขขธรรมชาติ.
ภาวะ = ความเป็นอยู่”

กระจายเสียงก็ปราศจากอันตราย เพราะเขา
มีโปรแกรมขอลงหน้าก่อน

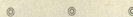
ข. “ถ้าอย่างนั้น คำที่ระลอกแก ก็ยังมี
อีกมาก เช่น วัฏสระเกศ ก็น่าจะเขียน
วัฏสระเกศ”

ตำรวจเก่งมาก พอขึ้นตุลาการ จับคนไม่
เสียวิชาชีพการวินเคียวได้ทั้ง ๒๐๐๐ แกม
เหตุควรปล่อย ๆ ไปเสียบ้าง คงส่งไปทำ
ถนน นนทบุรี — กรุงเทพฯ ๖ เพียง ๕๗๑ คน
เท่านั้น หากว่าพอหายความก้มคำสั่งห้ามจับ
มีกระนั้นน่ากลัวกันจะโหรงเมือง

ก. “จะเขียน วัฏสระเกศ ว่า วัฏสระเกศ ไม่ได้
ถ้าจะใช้สภาพในความตามชอบใจเช่นนั้น
จะเขียนว่า สะพาย ก็ได้อ”

พวกที่ตกใจโดยมากเย็นจน เย็นจนจน
ได้หาโรคร้ายเข้ามาสู่ เมืองไทย. อีก อย่างหนึ่ง
แล้ว คือโรคหางานไม่ได้ ซึ่งสมัยนั้นเขา
กำลังเย็นกันมาก และรักษายากเสียด้วย

ข้อบกพร่องมีกันว่า ใครคำสอนถอนทอง
ก็ถูกถูก ก็ถูกแล้ว กฎหมายก็ว่าอย่างนั้น
เหมือนกัน

อารยชาติอวดวิเศษ ในทางประเพณีเครื่อง
มือให้ทุนแรงคน แล้วก็หนักาคำว่าเศรษ
ด้วยปัญหาเรื้อรังคนไม่มันงานทำ

คนที่ชอบเล่าถึงตนเอง ควรให้หัก กันทิ้ง

นับว่าเรา ยัง ไม่ ต้อง ตั้ง กรม กรมกร
Labour Bureau เพราะไม่มีปัญหาเรื่อง
กรมกร จะมีปัญหาอะไร ? เมื่อมีงาน
เรา ก็ เมื่อพอแล้ว เรา ก็ หยุด

นักการเมืองพากันคิดว่า มุสโสลินี เป็นคน
สำคัญที่สุดในโลก ที่จริง เพศความยุติ
ธรรมแก่ท่านนั่นเอง ควรจะยกให้ว่า ท่านเอง
ได้นักเขียนนั้นก่อนเพื่อน

นักคิดวาระครุฑล่อนคอน ขางเรื่อง ไม่ กพอ
ผู้ทำลายล้างหน้าให้ เราขอแนะนำกันคนให้
มาชมละครของเรานี้ ข้าง เรากล่องเรื่องไว้เสีย
ในโปรแกรมเสร็จทีเดียว ไม่ ต้องให้ ทาย
ล้ายากเลย

เชื่อว่า การแต่งงาน เป็น ที่ สุก แห่ง ความ
ล้ายาก แต่หาบอกไว้ชัดไว้ว่า เป็น ที่ สุก ข้าง
ไหน คือ สุก ข้าง ต้น หรือ ข้าง ปลาย

สงสัยว่า แหก เมื่อเวลา แกร็บ ร้อน แก
ระพุกเร็วสักเพียงไร

โทรทัศน์ อย่าง ใหม่ ที่ สิงคโปร์ ไม่ ต้อง ต่อ
สาย การต่อฝึกท่อของฟีดกลาง จึงเป็นอันได้
ย้ายไปอยู่ตามบ้านแล้ว

ในอเมริกา เขากำลึงเล็กกับ แหก ด้วย เล้า
เปลี่ยนเป็นน้ำ ในสยามเรากำลึงเล็กกับ แหก
ด้วยน้ำ เปลี่ยนเป็นเหล้า

มหาเศรษฐีฟอรัค กล่าวว่า เวลาการค้า
ขาย ไม่ คดี คือ การประกาศ เวลาขายก็
มีผู้ซื้อ มาแย่งกันซื้อที่หน้าร้าน แล้วจะต้องประ
ภาคทำไม ?

พวกเรา กล่าวว่า เวลาสนคคแล้ว จึง
หันหน้าเข้าวัด คำกล่าวนี้ ถูกด้วยกันทั้งคู่
เพราะเมื่อผจญความทุกข์แล้ว ไม่หันเข้าพึ่งพระ
จะหันเมื่อไรเล่า ?

ประเทศยิ่งเจริญมาก บ้านยิ่งเย็นบ้าน
น้อยเข้า เพราะเมื่อเกิดก็ไปเกิดที่โรงพยา
บาล เมื่อแต่งงานก็ไปแต่งงานที่ เมื่องเลียง
ไปเลียงที่ ภัตตาคาร เมื่อจะสู่สาวก็ไป
สู่สาวที่สโมสร เมื่อมีวรมรดศพก็ไม่ได้อับ
บ้านนานกว่า ๓๐ ชั่วโมง

พ. ศ. ๒๔๗๓

เรื่องไม่เป็นเรื่อง

มีข่าวว่าในการประชุมเวชสมาคมโรค
ประเทศอื่น แห่งบรรพทิศในพระนครกรุงเทพ ฯ
เกื่อน อินวาคมน กรมสาธารณสุข จะได้มี
ละครเรื่อง 'จิกรารยเสถียร' ให้ดูด้วย

(นางนันทา) Girl Guides ขึ้นแล้ว พวกนั้น
จะเป็นเจ้าหน้าทีโดยทรงบังคับว่าลูกเสือเสือก

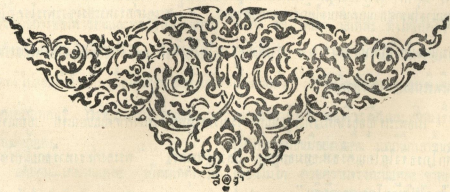
โยกกันว่า 'กระต่าย' คือเรื่องที่จะอ่าน
ในสันนิบาตแพทย์ เกื่อน อินวาคมน หายาก
มาก. ชะรอยชมราวาสของเราละหลังพระ
เสียดแล้ว. เทศน์เมื่อฤดูพระเมรุ ลงพิมพ์ได้
เป็นเล่มโต ๆ

จริงหรือ เขาว่าเคยวันเวียงไค้กินแต่
ปลาข้าว อย่างชีไพรไค้กินแต่ผลไม้ขามือครึ่ง
กะโหลก ?

กระทรวงพาณิชย์ มีคดีไต่สวนคดี ไค้มอ
ให้สมาคมลูกเสือฝึกหัดกัน สำหรับนำทาง พา
นักท่องเที่ยวยวชม สถานที่ต่าง ๆ ซึ่งแปลว่า
ให้โรงเรียนหัดให้. เมื่อเราได้ตั้ง เนตรนารี

กระบวนการเล่นที่กฎหมายอนุญาต ฝรั่ง
ยังแพ้ไทยในการเล่นไฟ สนามไฟเคยวัน
มีทิวทัศน์ทุกแห่ง

พวกนักกีฬาพากันย่นำตำรวจฝึกบ๊อง เล่น
เกิน ๒ นาฬิกาทีเดียว ยังไม่ทันศึกเท่าไร
ก็จบเอา

โบราณนิทานภาษิตจีน

ของ น. ว. ม.

ขงจื๊อยกย่องการศึกษา

จื๊อถาม ขงจื๊อ “ทพเจ้านานชนมิได้อยู่ชนิกหนึ่ง ลำต้นทรงโดยธรรมชาติ
ไม่ทรงมีใครทัก เมื่อตกเขาทำเป็นอาวอ สามารถจะแทงทะลุกระแทกด้วยหนึ่งแรกได้ ขอ
เขาไม้นมาเป็นสิ่งเปรียบเทียบ มีความจำเป็นอย่างไหรือทศนเราจะต้องศึกษาและฝึกหัด?”
ขงจื๊อตอบ: “จำเ็นที่เขี้ยว ถ้าเราเสียมไม้มันเสียข้างหนึ่ง เขาชนนจะมาประคยเข้า
และเขาถูกศรผูกคักทยปลายไม้มัน จะไม่แทงเข้าไปลึกกว่าเดิมกอกหรือ?”

พระเจ้าบู่อึงกับแพทย

วันหนึ่ง พระเจ้าบู่อึงในราชวงศจีน ได้ทรงเรียกนายแพทย์เขยนเจียเข้าไปตรวจพระโรค
ของพระองค์ เมื่อตรวจแล้วเขยนเจียได้กราบทูลรับข้ายักพระโรคนั้นให้เหือกหาย ขณะนั้น
มีขุนนางในราชสำนักคนหนึ่งได้กราบทูลสยขนั้นว่า “พระองค์ทรงพระประชวรพระโรคที่ใด
พระเนตร และใกล้กับพระกรรณ การข้ายักนั้นจะไม่ไ้ประโยชน์ ข้าจะเป็นเหตุให้พระเนตรบอด
และพระกรรณหนวกออกก้วย”

เมื่อพระเจ้าบู่อึงได้ทรงฟังเช่นนั้นทรงวังพระหทัย จึงทรงคาคคนเขยนเจีย เขยนเจีย
รู้สึกโกรธจึงไ้โยนเครื่องมื่อหมอมองเสีย แล้วกราบทูลว่า “พระองค์ทรงทราดยักผู้ปรีชา
แต่ไ้พลไปให้คนโงกเขลาทักสิน”

เหตุอันเป็น

ข้าพเจ้าไม่เคย 'ออกตัว' ในการเขียนเรื่อง
และยังไม่แน่ใจว่า การที่ออกตัวว่าหาเรื่องไม่
ได้, เวลาไม่นานนั้น จะเป็นความจริงเสมอไปหรือไม่? ใจข้าพเจ้ายังคิดว่า เรื่อง—คงจะหาได้

เสมอและไม่มีขาด (จนต้องห้ามกันว่าย่าไป
หาเรื่อง) เวลา—ก็ยังมีอยู่เสมอไม่มีขาดมี
เว้นเช่นเคยวกัน (การกระทำเรื่องให้เกิดขึ้น
ก็ไม่ว่ากับเวลาเลย)

แม้ความจริงจะเป็นเช่นกล่าวแล้ว แต่ที่
ข้าพเจ้าไม่เคยออกตัว ก็ทำให้เพราะเหตุนี้
ไม่ แต่เพราะว่า การเขียนเรื่องของข้าพเจ้า
เป็นไปตามชอบใจ คือเขียนเมื่อใด, เรื่องอะไร
ก็ได้ แล้วจึงขอส่งให้ท่านบรรณาธิการ.

ไม่ใช่เป็นไปในทางตรง กันข้าม คือ ท่าน
บรรณาธิการขอให้เขียนและขอให้ส่งถึงนอก
จึงไม่มีเหตุผลอันใดที่จะต้อง ออกตัว และถ้า
ออกตัว ไปออกตัวอะไร เมื่อใครรู้ความจริงเข้า
ก็คงต้องเทศนา เจริญภาวนา หรือหัวเราะ
ให้ท่านนั่นเอง

แต่ยกขึ้น—เคยมาแล้ว เกิดมีเหตุทำให้
ข้าพเจ้าต้องคิดถึงเรื่องออกตัว และพละออก

มากทั้งข้างบน ด้วยใคร่ขอทศมาญจากท่าน
บรรณาธิการ ซึ่งขึ้นต้นอย่างไม่เคยขึ้นว่า
เรียน 'โตเถา' และใจความก็พูดถึงเรื่อง
สำหรับเตือนพฤกษิกายาน

คำว่า 'โตเถา' นั้นแหละ ทำให้ต้องคิดและ
ยังไม่เคยใคร่ขม มารับเข้า ยิ่งทำให้คิดมาก
ขึ้น แต่เหตุชดเชยที่ไม่ได้ชื่อว่า 'โตเถา' ของผม
ซึ่งถ้าได้ใช้คงแล้ว ก็กระสันเรื่อง, ไม่ต้อง คิด
ไม่ต้องเขียนกันทีเดียว

เลิกจากการนั่งลง 'โตเถา—ของผม'
ก็เกิดนั่งลงเรื่อง นั่งนก นอนนก คลอดจนขน
นก เติรนก แต่เรื่องก็ไม่ยกเกิด เลยนกก่อ
ไปถึงเรื่องออกตัว อ้อ 'โตเถา' นั้นกระมัง ทำ
ให้ต้องออกตัว แต่กระอย่างไรรู้ก็ตาม เหตุ
ครั้งนี้ คือ 'โตเถา' นั้นแหละ ทำให้เกิดความ
รู้จริงขึ้นว่า การ 'ออกตัว' นั้น มีความจริง
เป็นแน่แล้ว ไม่ใช่พูดเล่นๆ เลยทีเดียว

เพราะเวลาก็มีอยู่พอที่จะ คิด และ เขียน เรื่อง
เรื่องก็เหมือนมอญอาศัยคน แต่คนก็หาเข้ามา
เขียนไม่ได้ ด้วยความจริงฉะแหละ ข้าพเจ้า
จึงต้องขอออกตัวบ้าง แต่ถ้ามะไม่มีเรื่องเสีย

มรดก

พฤศจิกายน

เคียว “โคเทะ” ของผมหรือของใครก็ตาม
จะเสียไป ฉะนั้นจึงขอเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วแก่
ตนเอง มาเล่าสู่กันฟังพอให้คนอื่นรู้ไปที.

ข้าพเจ้า ไม่ใช่ เป็น คน เกร่งใน เรื่อง โชค
ชะตา แท้จริงใช้ไม่เชื่อคำราโหรหรือหมอด
เสียทีเดียว คงถือใจเพียงแต่ว่า ถ้าเป็นคำ
ทำนายข้างดี ข้าพเจ้ารับไว้ ถ้าเป็นอับม
คลกกันแก่ผู้ทำนายไป แต่อย่างไรก็ตามใน
ครั้งแหละ มีเหตุชวนให้ข้าพเจ้าออกจะ
เชื่อ ๆ ว่า มนุษย์ โชคชะตาประจำตัวคอย
บันดาลให้เข้าไปประการต่าง ๆ คงเหลือแต่
ว่า “พฤกษการณของมนุษย์เข้าไปตามทำพระ
อาหล่า โค ทรา ไว ชนลาฏ ของ คน ๆ แล้ว”
หรือที่ฝรั่งว่า “พระผู้เป็นเจ้าทรงบันดาลให้เป็น
ไป” และซึ่งมาลงกับพระคำสอนของเราที่ว่า
ชั่ว เป็นไปตาม “กุศล อุกุศล” ที่กระทำมานั้น
เป็นแน่นอนทีเดียว ทั้งใครจะหลีกเลี่ยงให้พ้น
เหตุการณ์อันเสื่อมโท และเหตุการณ์อื่น ๆ
ย่อมเกิดขึ้นโดยมีมันกัน หรือมีเค้ามูลแม้
แต่ในอภินิหารเลย คงจะเล่าต่อไปนี้

เมื่อ ๒ เดือนก่อน ซึ่งตรงกับเดือนเกิด
ของข้าพเจ้า แม่เจ้าแคงแก่เดือนว่า “ควร
ทำบุญวันเกิดอย่างเขาบ้าง” ข้าพเจ้าค้านว่า
“ก็ ไม่เคยทำเลย ทำไม จะมาเริ่ม ทำ ชน เมื่อ

จนจะเข้าโลง” แก่ยอื่นว่า “เพราะจนจะเข้า
โลงนั้นแหละ จึงเป็นเหตุผลที่ควรทำ อย่าง
น้อยถวายสังฆทานสัก ๕ องค์ก็ยังดี ข้าพเจ้า
ว่า “เมื่อจะทำก็ต้องถึง ออกคำรัก ประกาศ
หนังสือพิมพ์กันทีเดียว ทำเลยบ ๆ เช่นนั้น ไม่
เป็นกุศลพอ” ต่างโยกกันไปโยกกันมา ที่สุด
ก็ไม่ตกลง

วันรุ่งขึ้น กำลังนั่งนั่งอยู่หน้าบ้าน ธรรม
ไพบูลย์ มาเทศน์มาลงมณ ๑ พอเห็นเยน
เทศน์มาเรียบร้อย ก็ออกตัวบวชพิศ เพราะ
ไม่ค่อย เคย จะโค พยเห็น เทศน์มา ชะนิกันก็
ชดเชยชดเชยจาก ธรรม มิได้เกิด สิ้นขึ้น เลย ๆ
รู้สึกเป็นกลางอย่างไรพิศ หัวใจเอนแรงผิ
ปกติ พอธรรมออกไป ข้าพเจ้าก็รีบออก
อ่านใจความมีดังนี้ “คุณพ่อผมกำลังป่วยหนัก
ไปรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล ท่านส่งให้ผม
เก็บมา เรือง เงิน ๓๐๐๐ บาท ที่คุณผมมา
นั้น เกินกำหนดเวลาชำระมาหลายเดือนแล้ว
ฉะนั้นขอได้จัดการชำระให้เสร็จภายใน ๑๕ วัน
นี้ มิฉะนั้นจำเป็นต้องจัดการตามทางการข้อ
ไป”

ข้าพเจ้าใจหายรู้สึกเป็นผว หรือ หวมน
ตัวชา คงทักตาฟางลงทันที คล้ายกับคนที่
ถูกศาลทักสินประหารชีวิต โดยมีได้ทำผิดเลย

พ. ศ. ๒๔๗๓

เหตุอันเป็น

นั้นเที่ยว พกโอ, เงินทั้งสามพันบาทถ้วน
ข้าพเจ้าตายแน่ ทั้งเนื้อทั้งตัวครวญครวญนอนเรณ
เอามาทอดกฐาลให้หมก ก็ยังไกรว้าไกรว่ำ
ข้าพเจ้าต้องถึงวาระตัสถกกันครั้งนี้เอง แค้น
ข้าพเจ้าเป็นหนี้เขาร ข้าพเจ้าเป็นหนี้ใคร ก็
เขาเมื่อไร เขาเงินมากทำไม ถ้าข้าพเจ้าจะ
เท่านั้นจริง ๆ จะมีผู้ให้กูและกู? เช่นความ
แปลกประหลาดอย่างมหัศจรรย์ เพราะความ
สัจจริง ข้าพเจ้าไม่ได้เกี่ยวข้องกับเงินราย
นอย่างใดเลย และถ้าเป็นจริง ข้าพเจ้าจะล้ม
เสียได้ฤๅ เงินออกก่อนโตไม่ใช้เล็กน้อยเลย
แต่ถ้าข้าพเจ้า ไม่ได้กู้ มา เขาระทวงทำไม
การที่เขาทวงถึงกึ่งของมีหลักฐาน บัญชี
เป็นอยู่เช่นนี้แหละ แม้ตนเองจะแน่ใจว่ามีได้
เป็นหนี้เขาเลย แต่กึ่งยังไม่จ่าย เป็นทุกข์เข็ด
ร้อนอยู่นั่นเอง

นึกไปนึกมา หวนคิดขึ้นมา ขำขันทัน
เจ้าแกจะไปทำสกปรกไว้ อย่างกะมัง ทันท
ข้าพเจ้าก็ กระหืด กระหายเข้าไป หาแก ในสวน
กำลังปลูกพริกมะเขือม่วงอยู่ พอข้าพเจ้าถาม
ซอกคำ แกร่ร้องเอะก็โรกใจ และเกือบ
ฟาดข้าพเจ้าด้วยเสียม แกร่พรรณนาว่า “ตายๆ
สามพัน” เกิดมายัง ไม่เคยพบเคย เห็น สัก
เงินสามพัน เคยเมื่อไร เขาให้มามากไม่จะไม่

เขา ใครจะให้มั่ง ไม่มีเลยๆ ไม่เคยมีใครให้
มั่งเลย แล้วทำไมมาทักกัน มันเล่นกลอย่างไหน
ตายๆอ้ายคนโกงขอให้มันฉิบหายตายโหง”

ข้าพเจ้าปล่อยแกว่า “คงเป็นการหลงผิด
กันเป็นแน่ ฉะนั้นเราก็ก็น่าควรย้อนกร้อนใจ
อะไร แต่จะต้องทบทวนสอบสวนให้แน่ชัดเข้า
ใจจริงกันเสียจากข้อไป” แล้วข้าพเจ้าก็เขียน
จดหมายปฏิเสธไปและบอกว่า “ขอให้นักถาม
พ่อแก่ให้แน่นอนอีกทีเถิดว่า ฉันได้กู้ยืมเงิน
แกมาเมื่อใด? มีหลักฐานอย่างไร? ให้ว่ามา”
แต่เรื่องก็เงียบหาย ๓ เดือนแล้วไม่ได้รับตอบ
ไม่ทราบ ว่าเพราะเหตุอะไร จึงเล่นสยประคน
ดังนี้ ทำให้ข้าพเจ้านอนหวาดไปหลายคืน.

ต่อมาอีก ๒ วัน กำลังข้าพเจ้าทำธุระอยู่
อยู่หลังบ้าน เด็กเข้าไปบอกว่า มีคนมาหา
ข้าพเจ้าก็ออกไปพบ แขนกตามาเป็นกลุ่มๆ
หัวโล้น พอเห็นข้าพเจ้าเขาก็ลงกราบ ออก
ให้หนึ่งเกอากี่ไม่หนึ่ง ถามว่ามาทำอะไร เขาว่า
“มารบกวนเสียเมื่อเร็วๆนี้ และเผาเสียแล้ว
ผมได้บวชเณรหน้าไฟ ๓ วัน แม่ได้บอกก่อน
สิ้นใจว่า คุณพ่ออยู่ที่ไหนมาพบ ผมสักจาก
เณรจึงได้มาหาคุณพ่อ” พวกแล้วกร้องให้
ข้าพเจ้าของงอนัก เพราะตามคำพูดและ
กิริยาที่บอกว่า ข้าพเจ้าคือ พ่อ จึงรีบถาม

มรดก

พฤศจิกายน

โดยอะไรว่า

“ แก้วจึกพ่อแกไม่ไหว ”

“ ไม่เคย เห็น หน้าเลย แม่บอกว่า พ่อ
คลอดผมไปไม่กี่เดือน คุณพ่อทิ้งแม่ไป แล้ว
ก็ไม่โคพบเห็นกันอีกเลย ”

“ ยังไม่รู้ ไ้ยังไม่ว่าใครเป็นพ่อแก ”

“ แม่บอกรูปพรหมให้เมื่อก่อนตาย ”

“ เออ, รูปร่างเป็นยังไรละ ”

“ เหมือนท่านนแหละ ” พุดแล้วร้องไห้
กึ่งขัน

ข้าพเจ้าเกิดจะรักปากหมอนนั้สั้สั้แล้ว
ทุกยุค ๆ ก็มากันเป็นพ่อไ้ ข้าพเจ้าเชื่อว่า
มีชายไม่ชอบที่ลูกเช่นนี้ แต่เมื่อลูกมาหา
ก็ไม่มีใครทักหา แต่ไม่ใช้ลูกข้าพเจ้า
หากข้าพเจ้ามีลูกทั้งไว้วาง ก็คงจำไ้จะไม่
ลืมแน่ ยิ่งกว่านั้นแม่เรากัน หน้าตา
เป็นอย่างไร ไม่เคยรู้เคยเห็น และหมกโธ-
กาสั้ที่เรารู้ไ้เสียแล้วด้วย อยู่ ๆ ก็เผลอ
ข้าพเจ้าไ้เป็นพ่อมาย แต่เมื่อเห็นหน้าก็
ออกสงสาร ข้าพเจ้ากลั้พยายามนึกอีก ว่า
นี่ไม่ใช่เราไ้มีลูกลั้ไว้ที่ไหนแน่ละฤา? แต่
ถ้าจะมีเสียจนลั้ หรือยังไม่ฉวนก็ออกจะ
เกิน ๆ ไป ที่สั้ยช่นด้าอีกว่า

“ งั้นแก เขาไ้ว่าฉวนเป็นพ่อแก ”

“ รูปท่านเหมือนที่แม่บอกไว้ ”

“ แล้วแม่บอกแกว่าพ่ออยู่ทางนั้ควย ”

“ ควย ”

ข้าพเจ้าเกิดออกในใจฉวน

“ แม่บอกหรือไ้ว่าพ่อแกทำอะไร ”

“ บอกว่า เป็นนายทะเบียน ควย ”

“ อ้อ, อ้อ, เป็นนายทะเบียนที่คนรับราชการ

แผนกเกษตร นั้สิ ”

“ ควย, นนแหละ ”

“ เออ, เขาชื่ออะไรละ? ”

“ อ้อ, ผมลืมชื่อไป แม่บอกว่า เป็น
หลวง..... ควย ”

“ เฮ-ลั้แคะหะ ” ข้าพเจ้าไ้สั้หวัค
ที่พ้นจากการเป็นพ่อมายไ้ไ้ และไ้โยก
กับเขาว่า เสียใจที่ข้าพเจ้าไม่ไ้เคยขอของกับ
ตัวเขาและแม่เขา เพราะข้าพเจ้าไม่ไ้รับราชการ
การไ้ว่าทางทะเบียนหรือเกษตรอะไร ๆ ทั้ง
ไม่ไ้เคยช่นนาง หลวงอะไรไ้ ๆ นั้นควย

เจ้าหนุ่มแสดความเสียใจมาก ที่จะต้อง
ค้นหาพ่ออีกต่อไป แต่ยังไม่ฉวนพวกเกษตรที่
ข้าพเจ้ารู้ก็ไม่มีชื่อกับเขาออก จึงแนะนำ
ให้เขาไ้ถามคุ้ในระหว่างพวกเกษตรกับกัน
เขาอาจจะรู้ก็และบอกไ้ไ้

เมื่อ เจ้าหนุ่มน้อย ออก ไป จาก บ้าน แล้ว

พ. ศ. ๒๔๗๓

เหตุอันเป็น

ข้าพเจ้ายังต้องนั่งนอกลูกนาน เพื่อให้นก
เสียว่า ไม่มีลูกมีไว้ที่ไหนแล้ว นแหละ
โชคชะตาของข้าพเจ้ากำลังเจริญไปในทางอัน
ไม่มงคลเสียจริง ๆ เศรษฐกิจตกต่ำเพราะ
๑ คือ ๑ ถ้าหากแม่เจ้าคงอยู่ด้วยข้าพเจ้าก็
ว่า การพิสูจน์ให้แก่ว่า เราหมั่นขยัน
ไม่ใช่ลูกข้าพเจ้า จะยากกว่าที่จะให้เจ้าควรถูก
หลง พอลง เชื้อเสียอีก นแหละ ท่านผู้ใด
ที่มีลูกม ๆ ไว้ ก็ควรระวังเสียให้ไว้ไว้
เมื่อใดถูกทักท้วงให้เขินผู้ ยม เงินและ
ถูก ยม เขินพอ โดยมิได้นึกว่าเหตุเช่น
จะมีขึ้นไว้ในชีวิต ก็เสียทำให้ข้าพเจ้ามา
การ กระเสาะ กระแสจะ เขย ยวลง เสีย ให้
นแหละ จะว่าอะไรขึ้นเหตุ ไม่ใช่โชคชะตา
ย่นกาลหรือ ข้าพเจ้าขอจะมั่นใจเสียว่า เหตุ
การณณ์ เป็นไปตามโปรแกรม ที่พระเจ้าผู้
ประกาศไว้โดยแท้ หรือพูดให้ตรงกันเสีย
ของเราก็คือ ออกัส ย่นกาลตรงทีเดียว
ข้าพเจ้ามีโรคกระษัยเป็นเจ้าเรออยู่ ด้วย
เจ้าโรคนี้ไม่ว่ามีโรคหรืออย่างไรมา เป็นของ
แทรกขึ้นด้วยเสมอ แม้คราวนี้ยังไม่ทันเจ็บ
ป่วยอะไรจริง เพียงแต่รู้สึกได้ว่า เกราะที่
กำลังร้ายเท่านี้ เจ้ากระษัยก็เริ่มขึ้นแล้ว มีอา
การเส้นประสาทเซื่องซึมท้องเบ่งคาลง กินอาหาร

ไม่ลง ต้องให้นางแถมช่วยคลาญให้ตามเคย
เพราะมันเข้าใจถึงทำให้คลาญลงได้ ขณะ
นางแถมก็ถูกเกลียดชังด้วยมากพอเหมาะ ที่เดียว
ข้าพเจ้าเหลือเห็นยงตัว ๑ กำลังกักตุนเลือก
ทแถมนางแถม มันก็เลือกที่ขี้นอกเขาในท้อง
จนเต็มแต่เห็นเด่น ผ่ายนางแถมก็คงรู้สึกเจ็บ
ไม่พอ เห็นได้จากอาการทำให้เนื้อแถมเด่น
ขึ้นเด่นลงเพื่อโล่ง ด้วยมันไม่กลายกม่อชน
คย เพราะข้าพเจ้าบอกว่า ถูกถูก เห็น กำลัง
สยหายความวิธจะคงกักไว้ให้นาน พอยกม่อชน
ลมจึงจะเคี้ยวอ่อนวาม เส้นที่จะหย่อนคลาญลง
ทันที แคนางแถมจะทำให้แถมเด่นสักเท่าใด
เจ้ายงก็คงกักอยู่หาไปไม่ มันคงพินใจที่
โคกตเลือกขี้นอกอย่างนั้น ข้าพเจ้าเห็นเช่นนั้น
ก็เกิดความสงสัย ครั้นจะบอกเจ้าทวให้
คยเอง ก็เสียคย ความสยหาย ที่กำลังใคร่ขย
เหลียวไปที่ท้องก็ไม่เห็นมีใคร คงข้าพเจ้า
จึงขม่อชนขยยงทแถมนางแถม เพราะจะคย
ก็กลัวจะเจ็บ แต่ทว่าข้าพเจ้าไม่ มันไวกว่า
ย่นหนไปเสียก่อน พร่อมควยเลือกขี้นอก
อันโอชะ นางแถมยมนะกเขยในความเงอ
ห้อยของข้าพเจ้า แล้วข้าพเจ้าก็เอาหม้อ
แถมนางแถมเพื่อให้อายเขย
ทันทีแม่เจ้าคงก็ปรากฏเข้ามา ทนนาง

มรดก

พฤศจิกายน

แถมทักทายมเกลชิตลง และทักทายเจ้า
คงเหมือนกัน แก่เห็นไม่ได้ เสียขวัญซาให้
นางแถมออกไป พอนางแถมยกมือจากทอง
ก็รู้สึกเขินอาย แทนทเลอกระเด็นร้อนว้ายทั้ง
ทเคย แล้วก็ใครบ่โทษให้แกทเคย

“ฉันบอกทักทักครั้งแล้ว ว่าขออย่าให้
ทำยุ่งอย่างนั้น”

“เฮ้! ยุ่งยังไถกัน”

“ยุ่งอย่างจับแถมนางแถมนั้นแหละ”

“ฮะ! ฉันจับแถมนางแถม”

“ยังจะปฏิเสธอีกหรือ เห็นกับลูกนันทา”

“พี่โอ! ฉันสาบานได้เทียว ไม่มีเจตนา

เช่นนั้นเลย ฉันรับยืมให้มันทักทัก”

“รับยืม! ได้ทักไหม?”

“ไม่ได้”

“ก็ควรทักแล้วทักทักทักทัก”

“พี่โอ! ฉันสาบานได้จริง ๆ แม่ทัก
ครั้งก่อน ๆ ฉันจะได้จับแถมมันจริง แต่สำหรับ
ครั้งนี้ ไม่มีเจตนาเช่นนั้นเลย”

“เจตนาหรือไม่มีเจตนา ก็ไม่เห็นอาการ
ผิดปกติอย่างใดเลย และก็เห็นคำทักเช่นนั้นทุก
ครั้งเหมือนกัน”

ที่รู้สึก ข้าพเจ้าเห็นแก่ความสงกียอมแพ้
แต่คงสาบานได้จริง ๆ ว่าเจตนาจับ ยุ่ง แท้ ๆ

ไม่ได้คิดจะจับ แถม นางแถม เล่น เปล่า ๆ เลย
แต่ทว่า เห็น แก่ คำ ขยะ ข้าพเจ้าจับ แถม
นางแถม ก็เป็นความจริงของทักทักเหมือนกัน
แต่ทว่า เป็นจริงทั้ง ความ ตั้งใจ ของ ข้าพเจ้า ไม่
แถม และ ผู้ทักทักทักทักทักทักทักทักทัก
มีพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน จะฟังแต่คำ
พิจารณาบอกว่าเห็นแก่คำ หรือเห็นคำทักทักกัน

หาโดยทักทักทักทักทักทักทักทักทัก
นั้น มิใช่ทักทักทักทักทักทักทักทักทัก
เช่นแม่เจ้าคงเห็น ข้าพเจ้าจับแถม นาง แถม
ก็หาใช่ ความ จริง อัน เป็น บุคคลธรรมดา ไม่เลย
ความเข้าใจผิดเช่นนั้น ย่อมมีอยู่มากในโลก
และเชื่อแน่ว่า คงมีผู้ทักทักทักทักทักทัก
นั้นไม่ยอมเหมือนกัน

ต่อไปนี้ แม่เจ้าโรคกระต่ายรวมข้าพเจ้า
จนเส้นขี้จุกแข็งเป็นเหล็ก และทองเป็นคาล
ปานหิน แต่ข้าพเจ้าก็จะให้นางแถมรักษาย่าง
เคยไม่ได้เลย ทั้งนั้นเพราะอายุขัยเจ้ากรรม
ตัวเทียว แต่ ข้าพเจ้า ก็ ไม่เสียใจ อย่างใด
เพราะเชื่อแล้วว่า เหตุทั้งนั้นไปตามโชค
ชะตาของตน คือ ผลแห่งอกุศลที่ใดทำไว้แต่
ชาติปางก่อนนั่นเอง ว่าแต่ท่านทั้งหลายขอให้
ระวังอย่าประพฤติดังอกุศล ให้ประสพผลเช่น
ข้าพเจ้าแล้วกัน ระวังอย่าไปมั่วลุ่มลุ่มไว้ ควร

พ.ศ. ๒๔๗๓

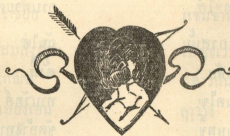
เหตุอันเป็น

จะรีบกลับในทันที แล้วไปหาแม่เลี้ยงไว้เสีย
และจงระวังของขบถ อย่าจับของที่แก้มผู้หญิง
เป็นอันขาด แม่หล่อนวานก้อย่าเลย เพราะชน
ทำงานจะต้องเปลี่ยน วิชาการศึกษาโรคกระต่าย เช่น
ข้าพเจ้า คือ เลิกการขบถคนทุกเที่ยว

นี้แหละ เป็น เหตุ การณ์ อันแปลก ใน ชีวิต
แต่ก็เชื่อว่า อาจมีหลายท่านที่ตกเขาตกนแล้ว
หรือยังกวนกโต หากแต่ไม่กล้าเปิดเผยออก
มาเท่านั้น สำหรับข้าพเจ้าเพราะเหตุการณ์ทั้งนี้
ทำให้ศึกษาการแต่งเห็นถึงเหตุอันเป็นเครื่อง
บันดาลพฤติกรรมของมนุษย์ จนได้กล่าว
แล้ว จึงได้นำมาเล่าสู่กันฟัง นอกจากนั้นยัง

ก็พบทางแก้ไข เหตุอันร้าย หรือ คลายไป อีก
ด้วย คือ เมื่อคิดคล้ายวนเกิด ข้าพเจ้าก็ทำ
บุญตามคำแนะนำของแม่เจ้าแกง และแทนที่
จะทำเพียงสังฆทาน ก็เปลี่ยนเป็นสวดมนต์เย็น
ฉันเช้าเต็มทุกเที่ยว นับแต่นั้นมา เหตุอัน-
มงคลก็มีไฉนมาแล้วพานอีก เจ้าโรคเสน่ดงก็
พลอยหายไปด้วย ได้เห็นผลประจักษ์ตาเช่น
แหละ จึงขอชักชวนท่านทั้งหลายจงหมั่นทำ
บุญประกอบกุศลกรรมไว้มาก เป็นทางของ
กันภัย และให้ความสุขเจริญยิ่งกว่าผู้อื่นๆ
ทั้งหลายแล

วิธกต.

ราชธรรมทศพิช

โอวาทอนุศาสน์^๕เบื้อง
โดยบทกวีนิพนธ์
ถวายแด่พระนฤบาล
หวังเพื่อครองราชย์^๔ให้

ราชย์เปรมเอนจิตต์ด้วย
เป็นพระธรรมจารี
ผลกรรมแห่งกุบตี
ธรรมจึงนำสู่^๕ชน

บัณฑิตจิตร้อย
เป็นบททศธรรมอัน
คัมภีร์พุทธศาสน์สร
ชาติกสาธกสร้าง

หนึ่ง 'นันทิยมิค' อัง
หนึ่ง 'กุกกุ' บทแสดง
'มหาหัส' หนึ่งแจ
'กุสุมาสนิชา' ได้

จำนงอรรถรสนั้น
เชิญสดับโดยนัย
ปฐมบทกำหนดไข
อวิโรจน์ปลายบท^๕

เบาราน
สืบไว้
บพิตร โพนธ์
ร่มเกล้าเนาเกษม

จอมวีร กษัตริย์เอย
ราชัน
ปฏิบัติ ธรรมนอ
สุขพร้อมเพรียงสันต์

เรียงประพันธ์
เอกอ้าง
สืบ^๕ต่อ มาแ
สร่วมรวมเฉลย

อรรถแปล
สดับไว้
แจกเพิ่ม เต็มแล
ครบด้วยดังประสงค์

ฉันท
ดั่ง
ทานวัตถุ^๕ สะเต็มเอย
ชัดอ้างทางธรรม

๑. ทาน

ประจําปฏิบัติเมื่อ
จ่ายทรัพย์นั้นบอกแก่ทนน
อุปโลกนบริโลกบุญ
อวยแก่ผู้ยากไร้

ยากจนพสกพร้อม
ชานบทชาวกรุงมี
ได้รับพระปราณี
เกษมสุขทุกเหล่าล้วน
พระผดุงมีเลือกผู้
เป็นชาติศาสนาไหน
หากเพ่งเพื่อประโยชน์ไป
ทานวัตถุปฏิบัติเพ็น

การณ พสกเอย
เนื่องให้
ฤวาง เว้นเลข
เราร้อนผ่อนคลา

พราหมณ์
มากถ้วน
โดยทั่ว ถึงนา
ธราชเลี้ยงอำรุง

ใดใด
ไปเว้น
เกิดแก่ เขาแฮ
ฝ่ายข้อเพ็ญคุณ

๒. สัก

แสวงบุญวิรัตเบื้อง
สิ่งโทษไม่ทรงทำ
พระกิริยาสง่า
พร้อมพระวาจาซ้อย

ทั้งหลายสบสิ่งถ้วน
ทรงวิริตตามเกณฑ์
เป็นนิตยไปเอียงเอน
เขียงขัดคิยราชัน

บาปกรรม
สักน้อย
เนื่องสะอาด
เข้มน้ำน้ำฟัง

เบญจเวร
กล่าววั้น
ฤวาง เว้นเลข
เขตคัลลันควรครอง

เพื่อสนองคุณวัดให้
เป็นสง่าด้วยธรรมตาม
สุจริตครบสังสาม
เนื่องเหตุเพราะศัลอย่าง

เห็นงาม
แต่งสร้าง
กายจิตต์ วิจิธ
วิธแล้วเลือกคุณ

๓. ปริชาค

หนึ่งทรงบริจาการด้วย
อันสุดคนน่านับ
เกื้อหนุนเพิ่มพูนประดับ
หมายสุขแผ้วทุกข์ให้

พระเปรมปราโมทย์สร้าง
เพื่อประโยชน์ปวงชน
สถลมารคชลมารคดล
แดนต่อแดนแผ่นหล้า

ถาวรวัตถุขึ้น
ซึ่งจักยังสุขไป
ทรงโปรดประทานใน
หวังสุขปลดทุกข์แผ้ว

เป็นต้นคฤหาสน์ห้อง
มากแห่งโดยสถาน
เพราะเพื่อกิจบริหาร
นั้นนับว่าปราง

ราชทรัพย์
ทั่วได้
กุศลกิจ นันนา
ราษฎรเรื่องเรื่องเกษม

ทางกุศล
ทั่วหน้า
สะดวกต่อ กันนา
ประหนึ่งพินดินเดียว

อันใด
แผ้วแล้ว
ขณะนั้น นันแล
เผด็จร้อนผ่อนเย็น

พยาบาล
ท่านสร้าง
ผู้บวช ไข่นอ
จากข้อเป็นคุณ

อนึ่งพระโปรตเกอ
 ชูเชิดพุทธศาสน์ทรง
 จตุบัจเจศก
 อุทิศเพื่อพระธรรมได้
 พลัทธิพยัจับจ่ายแม่
 ฤจักทรงเสียดาย
 กำจัดมัจฉวิยะหาย
 จึงนับบริจาคล้อย

แก่งสงฆ์
 สืบไว้
 อนุเคราะห์ ถวายฮา
 วิโรจน์เรืองรัศมี
 มากหลาย กัด
 สักน้อย
 เหน็ดแน่น แท้เอย
 ควบเข้าทศธรรม

๔. ขุขวั

บำเพ็ญอุภาพพร้อม
 สัจจิตไตรทวารตรง
 แต่พระบรมวงศ์
 ขอสดับจรัสัย
 ทรงสมานไมตรีพร้อม
 ฤกิตทุกจริตอัน
 ไปแปลงยุคติธรรมผัน
 ทรงยึดประพฤตข้าง
 ชำรงมารยาทเชอ
 โดยพระจริยวัตร
 คำใดพระดำรัส
 เหมือนหนึ่งเหล็กเพชรแล

เพ็ญองค์
 นับตั้ง
 อำมาตย์ มวลนา
 ยศเยอยาวนาน
 สัมพันธ- มิตรฮา
 อนอ้าง
 แผลกล่วง ลวงเลย
 ฝ้ายข้อคงตรง
 เจริญกษัตริย์
 เทียงแท้
 จากโษษฐ์ พระนา
 ติจิตเบองบนไศล

สิ่งใดคลาดจากข้อ
เป็นโทษไปทรงทำ
สิ่งใดหากผลนำ
นี้แหละอัครวชิร

ยุดติธรรม
สิ่งนั้น
สู่เที่ยง ธรรมนอ
สืบข้อธรรมประสงค

๕. มัทพว

หนึ่งทรงมนัสเอื้อ
ควรผ่อนผ่อนพะโณ
ถัมกะกะด้างโดน
ทรงมละผละห่างได้
อันใดวิรุทธข้อ
หากกราบทูลให้เห็น
ทรงเลิกไปบ้ำเพญ
กลับยึดประพฤติแผ้ว
สมเป็นบัณฑิตผู้
กอบวิจารณ์ธารัง
ใดควรอรุณวรรคนี้ทรง
สงวนศักดิ์รักเฝ้าเชอ

อ่อนโยน
ออกให้
ทิฐิ นั้นฤ
เพราะด้วยดีสนอง
ควรเป็น
ตระหนักแล้ว
ทางเสมอ นนเลย
โทษสิ้นถวิลธรรม
พรพงค์
ประโยชน์เกอ
ยึดมั่น
ชอบด้วย มัทพว

๖. คัม

ทรงสังวรมนัสตั้ง
พระอุโบสถสาร
เพื่อเป็นเครื่องเผาผลาญ
พร้อมมละกิเลสให้

สมาทาน
สืบไว้
สิ่งบาป
เหือดสิ้นหายศูนย์

พระพูนพิริยภาพพร้อม
เพิ่มตะเคยเป็น
ปกครองทั่วรัฐเอ็น-
ทรงอุตสาห์เคื่อนค้อน
ในอำนาจเขตต์แคว้น
ศัทรุหม่อวินทร์
ข้อมสงบเพราะภูมินทร์
ทรงพระอุโบสถได้

บำเพ็ญ
ประโยชน์ชั้น
ดูพสก ท่านนา
ระเวตตังระวังภัย
แดนดิน
เร็ดไร
เรื่องตะบะ นั้นแล
สักรังต่อเคื่อน

๗. อุกโกโธ

หมิ่นเคื่อนผู้ผลิตด้วย
ข้าเหตุให้บาปลง
ที่แท้ข้อมควรคง
เพราะหากหมิ่นต่อไท้
ข้อขุนเคื่องพระเปลื้อง
โดยเหตุเมตตาทมาย
ทัณฑกรรมเคื่องระคาย
ทรงดอดโทษทั้
ภูมิเห็นโทษพ้อง
ทรงข่มเพราะทรงเห็น
จึงมละสังอันเป็น
เหลือเหตุเมตตาค้า

ความทะนง
เกล็ดกลั
แก่โทษ ทัณฑ์ยา
อิราชเจ้าจอมเมือง
ปลิดหาย
มั่งยัง
ใครชอบ บ้างฤ
กอนเกือปราน์
เพียบเพ็ญ
ประโยชน์กล้า
ทางเสื่อม เสี่ยฮา
สงบด้วยระบับเวร

๘. อวิหิตัญญ

พระองค์ทรงเบี่ยมด้วย

ทรงขจัดวิหิงสา

แผ้วทุกขทุกประชา

กายพระรมโพธิ์ท้าว

ราชทัณฑ์อันออกใช้

โดยบทกฎหมายกุม

ทรงผ่อนที่แรงรุม

ตัดขงเบียดเบียดห่มล้าง

ภาษมีพิภักดีไว้

กรรมนิกรโดยโฉน

แม่เกินกว่าขนาดไป

คงส่วนที่ควรบัง

เพื่อผะดุงทวยราชผู้

พันสังขลัง้าบาก

เนาสุขเพราะพระหาก

โดยพระทรงเชิดช้อน

กรุณา

เหือดห้าว

เกษมสุข

ธิดาผู้ครองขันเฑ

มขุม

ขนาดกว้าง

เพียงแต่ ครอบนา

เพื่อร่อนผ่อนเย็น

ฉันท

ที่อ้าง

ทรงระงับ เสียนา

แบ่งให้บำรุง

จนยาก

เดือตร้อน

เห็นทุกข เขาแฮ

ชูปเกล้าการัญญ

๙. ขนฺติ

พระคุณพระยิ่งร้อย

อันเกิดจากปราณ

ทรงอดต่อทุกขมี

สละโลกโกรธหลงแม่

แรงทวี

นักแล

ประมาณมาก

สักน้อยๆเป็น

ร้อนเย็นสัมผัสเพียง
ฤทธาข้อทอหมาย
มั่งแต่ลูกคุณหลาย
เสริมกิจสฤษดิ์รู้

ทูลชนจกกล่าวร้าย
ทรงอดโดยบรรหาร
ทรงฟังแต่ศัพทสาร
นอกจากทักถ้วนัน

ความเวทนาเกิดขึ้น
ขัดต่อพระหฤทัย
ไปส่ออริยาศัย
เหตุหากขันติแก้

พระกาย
สะอึกสัว
เป็นสับ ประสงค์เฮย
เรื่องได้ทรงทน

แรงพาล พระฤ
เหตุหัน
ประโยชน์
ไปยังฟังตาม

ภายใน
ท่านแท้
ทรงย่อ ท้อเลย
เกียงให้เบาคลาย

๑๐. อวิโรจน์

ทั้งหลายสบลึงสัน
ทรงยึดประพฤติมี
พระคือบุพการี
นำก่อนผ่อนแผ่ไซ้
เบื่องบรมขัตติยราชได้
นิติศาสตร์ราชศาสตร์สา-
บ่แปรราชจริยา-
เคารพบนอบน้อม

ประเพณี
มันไว้
ทวยราชภูรี แท้แล
ชอบอ้างทางนิยม
พระคุงมา
ระพัตรพร้อม
นุวรรคนี้ นั้นเลย
มนัสตั้งหวังคุณ

ไกรทราฤๅณเกิดร้าย
ละเมิดกฎหมายอัน
ย่อมรับซึ่งโทษทัณฑ์
ฎาปลดคงโทษแคล้ว
พระพูนปฏิบัติด้วย
บำราบทวงจริตเพียร
สังวรอคติระเมียร
เพ็ญเพิ่มสุจริตเร็ว

เปรมพระทัยเมื่อได้
เปรมสุขเมื่อสุขเผชิญ
เปรมยศเมื่อยศเจริญ
ไปมากฎาไปน้อย

สามารถตั้งสติรู้
ยามเสื่อมกับบรรเทา
หากพลัดหากพลินเขลา
คนจักนินทาอ้าง

เหตุทัพบกคตคำ
สังคตปลดเปลื้องปอง
สังตรง ชคงครอง
มาน มนัสัตติยพริ้ง

เบี่ยงพักัน
ออกแล้ว
ตามกฎ- หมายนา
คลาดข้อธรรมนุญ
ธรรมเสถียร
ไฟเผา
หมายขจัด เนื่องนอ
รินให้ร่มย์เกษม

สรรเสริญ
ชั้นช้อย
เสริมส่ง
แมนแมนมัจฉลิม

แรงเมา มัวเฮย
โทษบ้าง
เคลิ้มเสพ เสมอนอ
โทษเขี้ยวไขไฟ

ธรรมผอง
ปลัดทั้ง
อยู่ทุก เมื่อนา
เพริศพร้อมถนอม องค์

ประสงค์ธรรมราช^๕
จอมกษัตริย์ทรงประจำ
นับ^๕เนืองตรบนน้ำ
ฤๅแปลงแปลงจากโน้น

เมื่อไทยยังอยู่^๕
เชิดชาติศาสนาร้าง
จอมกษัตริย์พระยังคง
ควรที่เราเหล่าน^๕

ควรประจำแทบจิตตั้ง^๕
รำลึกพระคุณชู
หากคลาดพระคุณ-
ราชผู้จักทุกข์โศกเศร้า

จงสนองคุณะเบอง^๕
ถวายสัตย์กตเวที
อันใดหากทรงมี
เราเหล่าทวยราชผู้^๕น้ำ

สยามงามวิโรจน์^๕เรื่อง
เพราะพระเดชพระคุณ
ผลเลิศประเสริฐสุนทร^๕
คือสุขสันติภาพได้

ทศธรรม
แต่โพ้น
ไปว่าง เว้นเลย
นับอ้างอาไฟ

ยืนขง
เยี่ยง^๕ก

ครองทศ- ธรรมนา
เฝ้า^๕รู้คุณปดัมภ์

กตัญญู
คำ^๕เข้า

ปดัมภ์^๕ราชผู้ แล้วแส
สุดซง^๕คะนังครอง

บาท^๕ฐลี
ต่อ^๕ท้าว

มนัส^๕มุ่ง หมายนา
จิต^๕ด้น้อมประนอมตาม

เรื่องบุญ
หากให้

อยู่ทุก^๕ เมื่อ^๕นา
สู่^๕แคว้นแดนสยาม

เสมอนราม อธิราชผู้
ประสิทธิ์สัมฤทธิ์สมาน
อโยธยาจึงเบิกบาน
ไทยทั่วไทยได้พร้อม

บัดนี้บรรรพพ้อง
พระราชสมภพไท
เฉลิมวันประสูติใน
จึงต่างไทยเฝ้าเฝ้า

ขอภรรเทิดทูล
เสวยสุขทุกโมงยาม
เผยอฤทธิ์ดังฤทธิ์ราม
เจริญอยู่สุขศกตเชอ

ความหวังใดซึ่งตั้ง
ขอจงสั่งนง
พระพละปฏิภาณคง
ร่วมรัฐเหมือนอนัตรให้

อวดาร มาแล
สงบล้อม
บ่มสุข เกษมเฮย
ฟังด้วยบารมี

ณ สมัย
'ธิดาเจ้า
พฤตจิก มาสนอ
ระลึกแล้วถวายพร

แหล่งสยาม
ขัตติ
รอนราพณ์ ฉะนันแล
กษัตริย์เจ้าจอมสยาม

พระประสงค์
สฤษดิ์ได้
ครองอยู่ เสมอนา
ห่างร้อนรมย์เกษม สดกัเทอญ ฯ

~~~~~

[illegible]

[୫୩୩]

ครุเทพ
บ

พฤศจิกายน

ฐานสี่หมักกำลังเสียแล้ว วิมานในอากาศ
ซึ่ง เชนส์ซานสร้างขึ้นไว้ ก็เป็นอัน พังทะลายลง
กว๊าย เชน. ไม่เคยคิดว่าการพังของเขาคะ
พ่ายแพ ไ้รวดเร็วลงเพียงนี้ บั๊กเขาโคกลบ
ไปยังเมืองของเขา ก่อนครุไทยวนแล้ว และ
ไ้สั่งให้แม่ทัพนายกองตั้งรักษาเมืองเตเซากบ
ข้างเขาค้นเป็นเมืองหนากันให้มั่นคงไว้ เวลา
นักองทัพรัฐบาลกำลังรุกไล่ศึกตามมา กอง
ทัพฐานสี่ที่เหลืออยู่ราว ๓๐,๐๐๐ ยกพร้อม
ก๊วยฮวอชุกทกฉา ไม่น่าจะสามารถต้านทาน
กำลังแห่งกองทัพรัฐบาลได้ ถ้ายืนสู้กัน
ต่อไป ก็จะต้องแตกตลอดกันไปถึง เทียนสิน
และไปยัง หนละลายกำลัง ละครแห่ง เฟิง. และ
เชน. ให้ชนไปหมกเท่านั้น

เพื่อระบองกันมิให้เพิงเสียส่ง กำลังมา
ช่วยกองทัพฐานสี่ รัฐบาลไ้เขาล้อมหมกของ
เพิงเสียที่ ไ้เฟิง, ชูซาน และ ลานฟางไว้
หมก บั๊กเขาแห่งกองทัพรัฐบาลไ้เขาค
คมนากระหว่างกองทัพกฏทั้งสอง เมื่อ
กองทัพเป็นกำลังสำคัญของเพิงเสียไ้ถูก
ล้อมเสียหมดแล้ว ก็ยากจะความแคเพิงเสีย
จะต้องยอมแพ้ ถ้าเพิงเสียไ้พ่ายแพ้
เชนส์ซานไหนเลย จะแซงข้อ คอสู ไป คนเคียว
ไ้

อันการเงินของฝ่ายพวกกบฏย่อยหรือเทมที่
การประชุมสันนิบาตไ้ไปยัง เพื่อความสามัคคี
แห่งคณะมณฑลฝ่ายเหนือ ย่อมจะต้องละลาย
เข่นน้ำไปตามกัน การที่เชนส์ซานไม่กล้าไป
ยังกรุงไ้ยัง เชนกับการพิศุณอยู่ในตัวแล้วว่า
เขาไม่คิดหรือไ้ไม่สามารถ พระยงรัฐบาลที่เขา
ตั้งขึ้นให้ดำเนินการต่อไปอีก ความหวังของ
เชน. กับ เฟิง. นั้นอยู่ที่ความช่วยเหลือของทาง-
ซือเหลียง ประมุขแห่งแมนจูเรีย อันเป็น
ดินแดน รวม มณฑล ฝ่าย ตะวันออกเฉียงเหนือ
ทั้งสามมณฑล แต่ความหวังนักหมกหวัง
อีก นายทหารหนุ่มผู้หนึ่งได้ มานาหนักเขากว๊าย
ทางฝ่ายรัฐบาลเสมอมา เหตุที่เขาไม่เข้าช่วย
รัฐบาลปรายกบฏคราวนี้เพราะ (๑) ความ
ศักพนักศักรภายนอก คือรัสเซีย ยังไม่เสร็จ
สิ้นลงไ้ เขาไม่กล้าแบ่งกำลังทัพลงมาช่วย
ทางฝ่ายไ้ และ (๒) ถ้าสงครามการเมือง
คราวนี้ไ้ลุกลาม ขึ้นไป ทางเหนือจริง ๆ แล้ว
อนันคร เพิงเบียง ที่ทางฝ่ายเหนืออาศัยอยู่
เกลื่อนกลาดทวาราคตแล้วนั้น ก็จะมีวาค
ตกต่ำยังไปอีก จะเห็นความเสียหาย และ
เดือดร้อนแก่ราษฎรมาก อาศัยเหตุทั้งสอง
ประการนี้ จึงซือเหลียง ไ้ทำความเข้าใจ
ไว้กับรัฐบาลว่า จะไม่เข้าช่วย กว๊าย กำลังทัพ

แต่จะช่วยทางอื่น ๆ มั่งเสริมขวัญเป็นอัน
ถึงแม่ จะสมมติว่า ราชชือเหลียง จะ ตั้งตัว
เป็นกลางอยู่ ทั้งอาการ ที่ไปปรากฏ นนกก
หรือสมมติว่า ถ้าเขาเข้าข้างไหน ข้างนั้นจะต้อง
ชนะนกก เมื่อกองทัพซันได้ออกยกเป็น
มาจากมณฑลซันตงฉะแล้ว ก็เห็นจะไม่
มีทางสงสัยว่า ราชชือเหลียง จะมาเข้าข้าง
ฝ่ายอื่น. กบ พึ่ง. ราชชือเหลียงเป็นคนฉลาด
เกินกว่าที่จะแสดงความเขลาถึงเพียงนั้น เมื่อ
การเป็นคองทัพพวกกบฝ่ายเหอเจงเหออัน
หมดหวัง ที่จะควบคุมกันต่อสู้ รัฐบาลอีกต่อไป
ก็ คักกลางเมืองคววน จงเซอไคแน่ว่าจะ
ยุบคิลงเพียงเท่านั้น

ข่าวโทรเลขต่อมา

ต่อมา ราชชือเหลียงคงจะเห็นว่ากำลังทาง
ฝ่ายกบหมดลงแล้ว จึงได้มีข่าวโทรเลข
จากที่ต่าง ๆ ว่า ราชชือเหลียง ยก ทหาร เข้า
รักษามืองเทียนสิน ปลกทหารซันออกแล้ว
เข้าจัดการศาลการ ดอน นายเลนอกสุ่มปัสัน
ซึ่งพวกกบคุมไว้ แล้วมาภายหลังมีข่าวว่า
ถูกผู้ร้ายเข้าไปยิงในบ้านมีอาการหนัก ราช-
ชือเหลียง กำลังเรียก เจ้าหนาท กรม ศาลการ
เก่า ๆ เข้าทำงานตามตำแหน่งเดิม แล้วได้

เลือกตั้งนครบาลใหม่สำหรับกรุงไปยั้ง และ
เทียนสิน ก็ยังตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ โดย
อนุมัติแห่งรัฐบาลกรุงนานกิงทั้งสิ้น

นอวอ โซนา เทลิ นิวส์ ได้ส่งผู้แทนไป
เวียน ปฏิบัติ เพื่อ ทราบ เหตุการณ์ จาก ราชชือ-
เหลียง แล้วนำข่าวลงว่า ราชชือเหลียง ได้
โทรเลขถึง ผู้ตรวจการใหญ่แห่งกรมศาลการ
ให้ เขารับ ผักขอย ในหนาท ขัญชาการ กรมนั้น
ทั้งหมด และตั้งผู้แทน ประจำเมืองเทียนสิน
แล้ว ถ้าปรากฏว่ามีการเงินขาดตกบกพร่อง
เขาจะจัดการไต่สวนลงโทษผู้ทุจริต ให้หนัก
ส่วนตัวเขาเองนั้น ในเวลานี้จะเข้าปกครอง
ประเทศในภาคเหนือให้ปราศภัยไว้อีกอน เขาจะ
ไม่จักคน ของเขาเข้ารับ ตำแหน่งเลย เขา
ปรารถนาแต่ความสงบ และความเจริญ เท่านั้น
การที่เขาเข้ามา จักเข้าไป เพราะ ความ จำเป็น
ที่ต้องทำความตกลง กับรัฐบาล ที่นานกิงทุกสิ่ง
ทุกอย่างก่อน

ราชชือเหลียง กล่าวต่อไปว่า เขาคงใจ
จะระงับการแตกวิวรชาพินกัน เมื่อความ
สงบได้เกิดขึ้นเป็นผลสำเร็จแล้ว รัฐบาล
นานกิงคงจะ จัดการแก้ไข ในทางรัฐประศาสน์
เพื่อให้เป็นทพอ แก่นักการเมืองทุกเหล่า ทุก
คณะ ในระหว่างนี้ เขาจะ เป็นผู้รักษาสีทธิ

ครุเทพ

พฤศจิกายน

อิสรภาพของประชาชนภาคเหนือไว้ เขาได้ประกาศแล้วอย่างชัดแจ้งว่า ทหารคนใดทำ ความเดือดร้อนให้แก่ ประชา ราษฎร โดยผิดกฎหมาย เขาจะลงโทษถึงประหารชีวิต เขาไม่มีความปรารถนาอันใดในส่วนตัวเอง มีแต่จะให้ราษฎรได้ทำมาหากินเป็นสุข ให้ฐานะแห่งประเทศทั้งหมดยิ่งงอกงามขึ้นได้เป็นสำคัญ อยู่ในชุมชนแห่งนานาชาติเท่านั้น

ฝ่ายข้าทางภาคใต้ ในเวลาที่เขียนเรื่องนี้ ก็มีประกาศของเจ้ากรม กรมโชยฉาว่า รัฐบาลจะปราบเสี้ยนหนาม ทหารกระชังเหลืออยู่ให้รายค่ายหมดสิ้น เพื่อสงครวมกลางเมืองจะเกิดไม่ได้ออกต่อไป ดังนั้นทั้งฝ่ายเหนือฝ่ายใต้ก็ต่างสำแดงนำใจ คัดคัดกลางความเจริญแห่งบ้านเมืองเป็นใหญ่กว่าโลก เจตนาส่วนตนอยู่ด้วยกัน และเจ้ใจเจ้ระงับจางข้อเหลียงก็ควรจะสามัคคีกันใด ไม่ตองเกิดสงสัยกันแตกกัน และต้องปรายกันเป็นศึกกลางเมืองอีกสักหนึ่ง โลกจึงพากันหวังว่า คนใหญ่คนโตในเมืองจีนในสมัยนี้คงจะไม่เหมือนอย่างแต่ก่อน คงจะ “ปากอย่างไรใจอย่างนั้น”

แมนจูเรีย เข้าคุ้มครองจีนภาคเหนือ

ความเห็นของนาย ก. ซี. เบสส์ ผู้สยข่าว

ของ ข. ในเค็กเปรสส์ กล่าวว่า พวกจีนเหนือพากันยืนกักโทษเห็น ทหาร แมนจูเรีย หรือ เม้งรุ กลัวยกไปกักตัวรักษาคนแค้นของพวกอีก ภายหลัง ท. ก็เกิด ดอน กลัวย ไป แมนจูเรีย เสีย คงสงสัยเขามาแล้ว. เขาพากันยืนกัก เพราะเหตุว่า ราษฎรระไคนอนคาหลับ มากกว่าทหารจีนยืนคุ้มครองเอง และ พวกเม้งรุ เหล่านี้เขาก็ขยี้ขยี้พวกเหนือ เหมือนหนึ่ง เช่นพวก เกยวกัน

พวก จีน ใต้ เสีย อีก ชาวกรุง ไปยัง เทียนกเป็น ชาว ต่างประเทศ เพราะ ภาษา ทพ และ ความเข่นอยู่ ต่างกัน ก็พวกจีนเหนือ เกือบเป็นต่างชาติ ส่วนพวก เม้งรุ นั้น มักพูด ภาษาจีนเหนือได้ และชมทราบนิสสัยใจคือเป็นคนเองก็ ดังนั้นเหนือก็ขยี้ขยี้โดยอ้อมความแตกต่างซึ่งชวนจะแบ่งให้เป็น คนละพวก คนละภาคอยู่แล้ว อนึ่งสงครวมกลางเมืองได้ทำให้จีนทุก คณะ ไม่ว่าเหนือ หรือ ใต้ ยากจนลง คณะพวกกบฏนั้นเกือบจะสิ้นแนวประกาศตัว ข้างฝ่ายรัฐบาลทางกึ่งกึ่งหนทวม กวาระใช้หนหมดก็เห็นจะรอกนาน ถ้าหากจีนไปขยี้กักรักษาคนแค้นทางเหนือ ก็อาจรักเอาเงินโดย

ทางเก็บภาษีสงครวมจากพวกชาวเหนืออีก แต่ พวก เม้งรุ นั้น ได้ทำ ชาวอุยกูร์กักตัว ขาย มักำไรงามในระหว่างสงครวมกลางเมือง จึง

พ. ศ. ๒๔๗๓

การปกครองเมืองจีน ๗

ร่ำรวยมาก กำลังทหารก็ไม่ค่อยขาด เมืองต่าง ๆ ภายภาคหน้าของจีน จะเพราะเหตุเกี่ยวกับ
เข้ามาปกครองกันคนจีน ภายภาคหน้า เวลาใด การภายใน ทำนองเป็นมลประเทศหนึ่งแห่งจีน
จึงทำอย่างเศรษฐกิจเข้ามาอีก ไม่ถึงไรต์ ประเทศ
เลือกเนื้อเลย

บางทิวอนระกกว่ารวมประเทศจีนทั้งหมด

ชาติ ทาต หรือ เมือง มี ราชชื่อเหลียง เป็น ความแผนของหมอสุนัขเซน เพราะประเทศจีน
ประมุข มี ราชราชการของเขาคือเคยประจำ ใหญ่โตเกินที่จะเป็นประเทศเดียว (มณฑล
ตำแหน่งในกรุงปักกิ่งเหลืออยู่มาก ตำแหน่ง หนึ่ง ๆ ก็มี อาณาเขต ใหญ่โต เท่า ประเทศ
โคซาคเขาอาจมีคนเข้ามาแทรกแซงได้เพียง- น้อย ๆ เช่นสยามเสียแล้ว) ภาษาและภาวะ
พอที่เดียว แต่ ราชชื่อเหลียงไม่เป็นคนโลก ของผู้คนก็แตกต่างกันมากมายจนจะกลายเป็น
ไม่ต้องการครอบครองประเทศจีนทั้งหมด ยินดี ต่างชาติ ถ้าแยกการปกครองภายในเป็น
ที่จะให้รัฐบาลจีน ที่ กรุง นานกิง เป็น ระเบียบ กลุ่ม ๆ ได้ ก็จะเข้าปฐพี ซึ่งรายงาน
การเมืองเกี่ยวกับต่างประเทศต่อไป ตัวระโค ซิมอน แนะนำให้ ใช้ สำหรับ อินเกีย ใน อนาคต
ไม่ต้องข้องแวะกับรัฐบาลจีนซึ่งเขาต้องการ ฉะนั้น การ ที่ ราชชื่อเหลียง กับ กองทหารทาต.
กันไว้ ให้อยู่สกลปลายแขนของเขา เพราะ ของเขายกเข้ามาปกครองกันคนจีนภาคเหนือ
ฉะนั้น การ ช่วยเหลือ ของ แมนจูเรีย ทาง กรุง คราวนี้ จึง นับว่า เป็นการ “มาก” ไม่ใช่
ไปยังคราวนี้ จึงต่างกับครั้งราชชื่อเหลียงผู้บิดา, “มารร้าย” เหมือนเมื่อครั้ง กิดคำมรพ ใน
คงจะเป็น แต่เพียง เข้ามเข้ามา ปกครอง ตลอด ประวัติการของจีน.

จร/ทพ.

เรื่องที่ได้รางวัล

โดย 'ส. โพธิ์ศิริ'

ความอยากจะเขียนเรื่องอะไรสักเรื่องหนึ่ง
ส่งไปก้านแก่คณะบรรณาธิการ "ไทยเซยม"
เพราะรัก, และ—ง่า—เพื่อให้ชื่อเสียง
ก็ อย่างอื่น—อย่างเรื่องนาม ฯลฯ ของ
ข้าพเจ้าแหละเป็นคนเห่แหงความ "ซึกกัน"
ถนัดอยู่แล้วอย่างร้าย และทั้ง เกือบจะแรง ๆ เอา
เสียด้วย ยิ่งกว่านั้น ข้าแม่สาวงาม น้องสาว
ของข้าพเจ้าก็พลอยเป็นไปอีกคนหนึ่ง คอยช่วย
แต่ "ซึก" ความประสงค์ของ ข้าพเจ้า เอา
จริง ๆ!

พูดถึง แม่หญิง สองคนละ เหมือน แกล้ง
เก็บเอาเรื่อง เอามา นินทา อย่าง เรียกว่า
"สาวได้สาวแรง" ไม่ควรก็จริง แต่ทว่า
เรื่องมันจริงอย่างนั้น พอข้าพเจ้าหยิบเอา
กระดาษกินสอขึ้นมาครวไร ไม่ถนัดถนี้ ก็
ถนัด ถนัด หรือไม่ก็—แทบ—เข้า ในที่สุดเลย
ไม่สำเร็จของลมความตั้งใจทุกที คำที่ถนัดย่อย
นออก กระดาษ ๆ ก็คือ "พอนักปลาทอง—
แหล!" แล้วก็หัวเราะ คึก ๆ นั่นเป็นแม่ผิว
ดำเข้มน้องสาวว่า "อ้อ! แน่ะ พลิ่ว— ละ?"

(พอกับพระโกล) — แอ้ม ๆ คุณพ ของฉันจะ
เรื่องเคส การประพันธ์ กันใหญ่ละนะ กุช! !
เฮ้อ!" แล้วถามเพื่อน ๆ อยู่ด้วยก็เลย
ระริกซึกซึกอย่างขมขื่น. ถูกมาอย่างนั้น
แทบจะอืดปืดกันเสียหลายคราวแล้วละ แต่—
ว่า—หรือ ข้าพเจ้า กำลังจะเรื่องนาม (ภูมิโ
จิง) อยู่แล้วหนิหน่าท่าน. ก็คง ทน เอา
ทนอืดซึก—ซึก—ซึก! เฮ้อ!!

ข้าพเจ้าจะเล่าให้ฟัง ถึงวันที่จะเขียน
เรื่องสำเร็จลงได้นั้นมอปลั้วระคะไยบ้าง.

เป็นวันเสาร์กลับจาก ออฟฟิศเคเวนกลับมาตาม
ทาง "อย่างไรเสีย วันทองเขียนเรื่องอะไร
สักเรื่องให้ ไ้" พอถึงบ้าน ผลัก เกรง
แต่ทั้ง ออกมา จะอายน้ำ ก็ ส่วนทาง ถนัดอยู่แล้ว
หล่อนมาจากครัว หล่อนพูดว่า "คุณคะ!
ก็ช่วยชดเชยพระพรา ให้ดิฉันหน่อยเถอะ"

ข้าพเจ้า ถอนใจ และ นึก ว่า—เฮ้อ! เราน
ควรจะหาตาอย่างไรนะ! แล้วก็ตาม "ซึก
มะพร้าว ทำ อะไร กันนะ — น้องสาวงาม ไปไหน
ละ?"

พ. ศ. ๒๔๗๓

เรื่องที่ได้อ่านแล้ว

“จะทำบุญอะไรในวันพระล่ะ? ไม่
งั้นไม่รบกวนคุณหรอก—น้อง—ถ้าอย่าง ปลูก
กระยาสาร” แม่ผิวตอบ ข้าแถมท้าวว่า “นะกะ”
ข้าพเจ้าร้อง “ฮือ” ในคอแล้วว่า “จะ
ไ้”

น้องชุกมะพรวัว นึกหา “อุยาย” ไปพลา
พอมหกลก กนกไ้—

“—วัน คุณสมย์ แด่งให้ ไปหาทนาย
ไม่รู้มีอะไรอะไร คากันเหลือเกิน” ข้าพเจ้า
วางอุยาย.

“กะ” แม่ผิว เหย หน้าแสดง ความ
ประหลาด

ข้าพเจ้า ทำพเคย ๆ “คุณสมย์ สมิต-
กิดก นะ แด่งให้ ไปหาโดยอุระ—”

แม่ผิว. “จะไปเมื่อไร รัชประทานเจ้าก่อน
หรือ ไปก่อน”

ข้าพเจ้า “แกนต์ ๓ ทุ่ม ะ”

พอมีการชุกมะพรวัวดังที่สูก ก้อายนำ
เข้าไปห้องนอนน้องสาวข้าง เห็นแกทล้วยอยู่
ลงเอนมือ คล้าทหน้า รอน นึกหนอย—เคิร เลย
ไปในห้องเคิรยม “กระกายกินสอ” ใส่กะเข้า
สอไว้.

ถึงเวลา กินเข้า เห็น น้องสาวข้าง กัย
แม่ผิว ชุบชิบอะไรกัน แล้วหัวเราะ ข้าพเจ้า

ถามว่า “อะไรกัน” หล่อนตอบว่า “เปล่า”

๒๐ นาฬิกา เคย ข้าพเจ้า นั่งตัวออกจาก ว่า
บ้าน แทนที่จะไปบ้าน คุณสมย์ อย่างว่า เลย
เคิรชุกมายเคย ๆ ตามถนนต่าง ๆ ก็เหมือนกัน
เป็นการ ‘ตาคสมอง’ ในึกหาโครงการ
ที่จะเขียน ไม่ทันทกลง ถึงร้านขายกาแฟ
เลยแวะเข้าไปคัมไอวัลคินด้วยเห็น กัยชมนม
๒ ชน เพื่ออย่าง ‘สมอง’ (ให้ลูกคว
เป็นทอง) นึกถึงและฟังเขาคุยกันเพลิน ๆ
ไ้เวลา ๒๒ นาฬิกาแล้ว บ้าน แม่ผิว กัย
น้องสาวข้าง คงหลับ. ชอ เกียนโซ ๒ หอ

นี้กว่าจะยอมพลให้ ในการเขียน ยากันยง ๑ หอ
เสร็จ, เอาละกลับไ้. ถึงบ้านของเข้าไปห้องน้ำ
เจียบ ๆ รุกเกียนชนสอเล่ม รือจางสอ ชนน้ำ
ออกจากหง ชง ะโซ แทนเคิร เอาฝาโอง
บิกปากโอง ถอดเสอนอกแขวน เข็กหน้าต่าง
รุกยักกันยงไว้ ทคามมม ควักกระกายออก
วางบนเคิร (หิ้งนั้นแหละ) แล้วหย่อนทวลง
นัง. ยา! พอเหมาะเชียว สมพคเวรย ๆ
ทำให้เป็นพอสยาย!

ลงมือว่าจะเขียน แต่ยงนึกอะไรไม่ออก
ไม่รู้ว่าจะทกลงไปอย่างไร พอค เลียงชิม
ยรรเลงเพลงเชมรพวง แจ้ว ๆ ตามลม มาแต่
ไกล ทวา! เพลงนี้ มันโคกน เขียนเรอ

รักเถอะมา. ช่างมันก่อน โครงเรื่องยังไม่
จับบทจน พระ กับ นาง คุยกันก่อนก็ได้ แล้ว
ค่อยแก้ ตอนอื่น มาบรรยายกันในเมื่อได้ โครง
เรื่อง ทำ อย่าง ที่เขาดำย ภาพยนตร์ แล้ว
แต่ความสับสนวุ่นเป็นเกณฑ์. จะถ่ายตอนไหน ๆ
ก่อนกัน ไม่แปลก มาเล่าด้วย เขาเขียนเรื่อง
ที่หลัง การเขียน ก็ไม่น่าจะผิด อะไรกันนัก
เวลานั้นคิดใจข้าพเจ้ารักการเขียนตอน “โคก
-รัก” นั้นจะทำอะไรได้, ตอนอื่นไว้อ่าน
วันหลังช.

ทั้งนี้ลงพอเป็นเค้าว่า ชายกับหญิงคู่หนึ่ง
เคยอยู่ด้วยกันมาตั้งแต่เล็ก รักกัน สนิญญา
กันไว้. พอโตขึ้นฝ่ายชายต้องจากไปเรียน
หนังสือต่างประเทศ สลับ กลับมาเมืองไทย
ตามหาฝ่ายหญิง (นางเอก) ไม่พบ. เพราะ
อะไร ? เคยไว้ก่อนเถอะ ตอนนั้น จะเขียนว่า
นางเอก มาขอ อาศัย เป็นคนใช้ อยู่ย่าน มารคา
ของพระเอก นั้นเทียว แต่พระเอก จำไม่ได้
ส่วนนางเอกไม่รู้ชื่อ ทำไมจะทำไม่ได้เล่า ? ก็
นักเรียนนอกเขยว่น พอกลับมาดัง ก็มีหน้า
มตา หนังสือพิมพ์ ยังกะโดนให้ลั่น ไปเลย
แล้วนางเอก ก็เมื่อไม่รู้หนังสือเลย ฉลาด และ
สวยพริ้งเสียดวย (อย่าให้ชมโฉมเลย เพราะ
ตอนยังไม่เกล่าสำนวน) พระเอกเห็นคราว

แรกก็รักอย่างรับปอด เป็นความรักใหม่
ไม่ใช่เก่า อย่างดีว่า เขาจำนางเอก ไม่ได้
(สมเหตุสมผลจริงไหม ? ท่าน นักชู้เขา
จากกัน ๑๐ ปีเลยนะ ผู้หญิงนี่โตเร็วหยอก
ไปรี) ข้าพเจ้า จะเขียนให้ โค้ก ก็ตอนนั้นชู้
คือ มารคาพระเอกไปใหม่ ผู้หญิง คนหนึ่งไว้จะ
แต่งกับพระเอกอีก ๑ เดือนข้างหน้า. เพราะ
พระเอกไม่รักใคร นอกจาก นางเอก ที่เคย
คนใช้ อยู่ย่าน พอรู้เขาก็ดูเสียใจ เสียใจ
เอามากเทียว— คณิน เดือนหงาย ความ
กลุ้มใจทำให้ พระเอกทนอยู่ใจอยู่ไม่ได้ จึงลง
มาเคาะเล่นในส่วนนอกไม้ พอเหมาะ พอนางเอก
นั่งชมจันทร์อยู่ก่อน—

จับเรื่อง

“ยังไม่นอน อีกหรือ ? ก็อะไรเพลิน
เทียวเธอ” น้อมทักเขา ๆ

หญิงสาว สะกึ่ง น้อย ๆ เมื่อ รู้ว่า เป็นใคร
แล้วจึงถอนใจยาวทอว่า—

“นอนไม่หลับ ค่ะ เดือนหงาย ยังกะจะ
เรียกเรื่องให้ออกมาชม” น้อม ลดทักลงน้
ยมาทักเคียวกับหญิงสาว แต่ห่างกันมาก—
ทอกลายทาบอยู่ก็ทวงหน้าอันสดกของสาวสวย
พลงว่า— “ฉันทเคยเคียว แม่พิศ เธอ
เป็นอะไรไปหรือ ?”

พ.ศ. ๒๔๗๓

เรื่องที่ได้อ่าน

พิศ สายหน้อย ๆ “เปล่าๆ ออกกะ เพียง
แค่แสงจันทร์วัน ทำให้นึก ถึง ความ หลง —
ความ โศก ความทุกข์ และ ความปรารถนาแห่ง
ชีวิตอย่างมันงั้นหน้อยเท่านั้น ก็ฉันไม่เห็นอะไร
หรอก ”

“อะไรทำให้เธอคิดอย่างนั้น ” ถามซ้อ ๆ
“ความรัก ” พิศ คอยสั้น ๆ แค่งล้าหาญ
“ความรัก—” น้อม ทวนคำนึงไปลึกครู่
แล้วหัวเราะเบา ๆ “ความรัก—แม่พิศ.
ความเหลวไหลนะ เธอกำลังคิดอย่างไร ? ”

“เหลวไหล หรือคะ ? คุณว่าความรัก
นะหรือเป็นความเหลวไหล ” เสียงของพิศ
แสดงว่าน้อยใจ

“จะ—ถูก แล้ว ความรัก คือ ความ
เหลวไหล ความไม่แน่ ความทุกข์ ความ
เป็นห่วง ฉันอยาก จะให้ความรัก ศูนย์ไป
จากโลกเสียจริง ๆ ”

“ถ้าอย่างนั้น ต้องขอโทษ คุณคงไม่มี
ความรัก ” พิศ ถามเสียงเย็น แต่เก็บความ
รู้ สักอันสั้นสะท้านไว้ภายใน

“ไม่มีความรัก—” น้อม ว่า เงยหน้า
ขึ้นทรวงจันทน์ ซึ่งกำลังมี เมฆก้อนใหญ่ เลือน
เข้ามาชิด “ฉันสรวลภาพ แม่พิศ. ฉันเคย
มีความรัก เป็นความรักซึ่งเคยคิดว่ามันคง—

แต่โอ ! แม่พิศ ความรักนั้น ความรักของ
ฉัน ได้ถูกกัน ถูก ทำลาย เสียแล้ว—เพราะ
วาสนา ” เสียงของ น้อม เคียงกลอส ไปด้วย
ความ ระกำในใจ “เมื่อ ฉันรัก—เรา !
ระหว่างคนที่ฉันรักกับตัวฉันได้จากกัน จาก

ด้วยกาย แต่ฝาก ดวงใจ แลกความรัก ไว้
ต่อกัน แม่พิศ ! ๑๐ ปีเต็มฉันไปนอก.
ฉันมีความมุ่งหวังอย่างเขยมนั่น พยายาม!
เล่าเรียน !! แข่งกับขบเคื่อน ที่สกลฉันมีชัย
ใกล้กับ เธอหายดี แม่พิศ ความรักของฉัน
ระมีความเศร้าใจเพียงใด เมื่อได้ทราบว่าคน
ที่ฉันรักนั้น ไม่มีตัว หายศูนย์ และ หล่อน
คงลืมฉันเสีย. แล้วฉันเล่า—ความเรียกว่า

เสียรัก ไ้ไหม ? ความรักกับฉันเสียกันไป
แล้ว ถ้าไม่ถือว่า เป็นสิ่งเหลวไหล—”

“—เพราะเหตุนี้เอง ” พิศ สอด ค้วย
ความยากใจ “ความรักจึงเป็นสิ่งที่ไม่แน่—

เหลวไหล—ไม่มั่นคง กระนั้นหรือคะ ? ”

“ถ้าไม่คิดอย่าง นั้น ฉันคง เป็นบ้า,
แม่พิศ ! ฉันคงจะบ้าเพราะความรัก ” น้อม
กล่าวอย่างแนใจ.

“ไม่ควรเลย—คุณน้อม ! ก็ฉันคิดว่า—
ง่า—อ้อ ! ความจริงของความรักนั้น คือ ความ
หวาน ความมั่นคง ความแสนสุข และศกกับ

ส. โพธิ์ศิริ

พฤศจิกายน

แล้ว—แล้วก็มีอยู่เป็นเครื่อง ปลุกปลอบ ประเล้า
ประโลมสำหรับหัวใจ และ ประคับประคอง
ความเป็นอยู่ของโลกให้สับสน—สับสน—สงบ—
ศานติ! คืออย่างकिन—ถ้าคนพบความจริง
ซึ่งแฝงอยู่ใน ความรัก—ความรัก จะไม่ทำให้
เป็นบ้า แต่จะทำให้ รู้จักตัวของตัว รู้จัก—
รู้จัก ว่าความรักนั้น มีอยู่รอบตัว เป็นสิ่ง
อันเลิศค่า เป็นของควรสงวน และจำเป็น!
—“เชื่อว่าทุกสิ่งในโลกย่อมไม่ไร้รัก”

“ฉันเกรงว่า จะลง ความเห็น สอดคล้อง
กับเธออยาก” น้อม กล่าวคำนี้ น้ำเสียงแสดง
ความหนักใจและทรมานทราย “รัก—ของฉัน
เป็นความรัก ที่ผ่านพ้นไปแล้ว จะไม่กลับมา
อีก—ทั้งคิดว่า จะไม่ยอมให้มี—ความรัก!”

“คุณคงมี—ทั้งจะมีอยู่แล้ว” พิศ พุ
เสียงร่ำรว

“คุณ—คุณน้อม! อีกเดือนเดียวคุณก็จะ
ท้องแต่งงาน”

น้อม ถอนใจ อย่างคนที่ถูกช้หนักฟังระยา
ความอึดอัด นั้นก็น่าปลื้มครื้นทั้ง แล้วน้อม
พุกกวยเสียงเครือ ๆ

“—แต่แม่พิด้า—ฉันไม่มีความรัก ถึง
จะแต่งงานก็ด้วยใจจำใจ”

“เฮ้! ก็ทำไมล่ะคะ” ถามเรียบ ๆ

“บอกไม่ถูก—ฉัน—จำ, แม่พิด้า คุณเหมือน
มีอะไร คอย กระซิบ บอกฉัน—บอกว่า—คนที่ฉัน
รัก นั้น คงรักฉันอยู่ เขาอยู่—โอ——เกตุ
ที่รัก—เธอยังอยู่—” เสียง น้อม หายไป
ห้วน ๆ ตัวเองได้รู้ สักว่า พลังปากพิด้าอะไร
ออกไป.

อีกครั้งหนึ่ง พิศ หันมาก เห็น น้อมก้มหน้า
ความรักของเธอสลายเปลี่ยนเจ้าหัวใจ แต่
แล้วเธอเสกพุกขึ้นอย่างคนที่กำลังอยู่ในความฝัน
—ฝัน! !

“ความรักนั้น มีอยู่ เต็ม ทั้ง โลก—โลก น
แขวนอยู่ด้วยสายใยแห่งความรัก รอบ ๆ โดย
รอยไถ่อดคงคึกไว้ด้วยอำนาจของความดีเนหา
ที่สุด แม้แต่ตัวเราซึ่งเป็นมนุษย์ สายใยนั้น
ก็ยังมีย้อมอยู่รอบกาย กิ่งกวดแมงมุม ที่ถูก
โยงให้แขวนอยู่ได้ เพราะใยของมัน ขอได้
คิด คุณน้อม!—ไปรักใคร่—รอบ ๆ ตัว คุณนั้น
มีอะไร? บอกทุกสิ่งอย่าง บอกความรักที่หอม
ลมที่พัด นั้นคือ ความรัก เป็นความรักที่โยง
คุณไว้ แม้แต่ดวงจันทร์! น้ำที่ไหล !!
และใบไม้ ที่ร่วงจากต้น เป็นความรักทั้งสิ้น!”

“—พิด้า จำ, เธอพุกใจฉัน ถูก! แต่
ฉัน—ฉันรู้ สักครู่ใจเสียจริง ๆ ใจของฉัน
ให้มันทั้งอยู่ว่าความรักนั้นมันทั้งหวาน มันคง

พ. ศ. ๒๔๗๓

เรื่องที่ได้รางวัล

อย่างเธอว่า แต่ก็มีชมชื่นร่วงโรย เหลวไหล
อยู่เหมือนกัน เหมือนฉัน—ความที่ถูกพราก
ความหวานก็ไถ่กันไปแล้วพร้อมกับความขมขื่น
ความเศร้าใจ เหนือ แต่ ความ รัก เข้า มา แทน
ความรักเป็นอย่างนี้ มีความมั่นคงความหวาน
เท่ากับความรักโรยและเศร้าสลด !”

“เปล่า ! คุณน้อม” พิศ คำนวณมันใจ
“คิดไม่กระดากเลยที่ระชอนันต์ว่า ความรัก
ย่อม สดชื่น—ไม่ ร่วงโรย—ไม่ รู้จัก เศร้า โศก
ความรักเป็นขอยสำคัญ แห่งความปรารถนาใน
โลก ซึ่งจะมีแต่ความใหม่อยู่เสมอ ! และระ
ยังมี ความหอม—หวาน ประกอบ เข้า อีก ตาม
สมัย !”

“โอ ! แม่สุดมาลัย ในเรื่อง “ความผิด
ของวาสนา” ต้องกินยาพิษ นายไฟจิตร—
แม่สืบลี ในเรื่อง “อาทวิ” ครอบงำกาย
พระเอก เรื่อง “เสียขวัญเสียคน” ต้องสละ
ละทิ้งความเป็นสัณหาพฤษ และ ฯลฯ ทุกคน
ได้กล่าวว่า ความรักเป็นสิ่งขมขื่น มีแต่ความ
ไม่แน่ ความรักทำให้เศร้าสลด จนเปลี่ยน
สภาพหัวใจได้ถึงเพียงนั้น ความรักจะไม่
ร่วงโรย—เศร้าโศกอย่างไรเล่า ! พิศ ฉันทอง
ขอคำนี้”

พิศสาวแห่งหน้าชั้นคฤหาสน์นครครั้งหนึ่ง
พร้อมกับหัวเราะเบา ๆ แต่มีกแว่น เขย่งขึ้น
“พระชนกเจ้า ผู้ทรงปราชญ์ให้ความอนุเคราะห์
สนับสนุนในเรื่องรัก ก็แต่พระองค์เท่านั้น ที่
ทรงทราบถึง ความจริง ที่แฝงอยู่ในความรัก ได้
ก็ ความรัก ก็ความฉลาด—ถ้าความรัก เป็น
ไปก็ด้วยความฉลาด คุณน้อม เจ้าผู้ที่ได้รับ
ความรักนั้นจะประสบแก่ความทรมตรม ความ
ระแวง—ไม่แน—สงสัย ไม่สิ้นสุด แล้วก็ไม่
มั่นคง ความรักของเขาจึงมีแก่ดวงใจอันเศร้า
ดวงใจของเขาเองหรือหอคี้เศร้า ส่วนความรัก
โอ, ความรัก คุณน้อม ! ช่างสดชื่นกระไร”

“—แต่ความรักเป็นต้นเหตุให้ฉันทนพิศ
—แน ! เป็นอย่างนั้น” น้อม เน้นคำ

“คุณฉลาดต่อความรักเหมือนกัน—ความ
ฉลาดทำให้ระแวง ในเนื้อรัก—ความฉลาด ต้อง
การหาเหตุจากเรื่องรัก, ความฉลาดทำให้
เขาเศร้าใจ—น้อยใจเขาเอง ในที่สุดความ
ฉลาดนั้นแหละ ชวนให้กินยาพิษ—ชวนให้ เป็น
บ้า ซึ่ง เห็น เห็น ความโง่ อย่าง แรกแท้ ๆ
สำหรับผู้ ที่มีความโง่เขลาต่อความรัก ถ้า
ความรัก เกิดขึ้น กับ ความ โง่—โง่ ฉะเพาะ
เรื่องรัก ความ ชั่วสุจริต จะมี ต่อ ความรัก

ส. โพธิ์ศิริ

พฤศจิกายน

ไม่ระแวงสงสัย คนที่ใจเช่นนั้น เมื่อความรัก
เกิด ขึ้น แล้ว แก่เขา—เขา จะ เหมือน—มี ภาวะ
เคียงเคียง เก่งน้อย ๆ ที่รู้เพียงรศหวานใน
ขนมที่ใดกิน เก่งจะไปเคียงหาอะไรเล่า ว่า
เจ้าของขนมนี้รักปรก ทำไม่น่ากิน รู้เพียง
ของหวาน ๆ เท่านั้น เป็นพอ เก่ง ยังไม่มี
ความคิด—ความฉลาด อย่างเกี่ยวกับคนใจ
ต่อความรัก เขาจะค่อยไม่รัก หรือ อยาก
ค้นหา สิ่งใดอีก นอกจาก สิ่งที่มีอยู่ มุ่ง แต่
ความรัก ๆ ๆ ย่อมรักและประสพความหวาน
—คือ ความจริง—จากความรัก เป็นสิ่งล้ำค่า
ความคิดของเขา จึงมั่นคงด้วย เขาใจว่า สิ่งนั้น
'ความรัก' เป็นของ หายาก และ ไม่มีอีก
เพราะความใจ ก็เมื่อถึงนั้นทำไม่หรือเขาจะ
ไม่มีความสุข คุณน้อม ความคิดนั้นทำให้เขา
หมดความสงสัยในความรักเสียแล้ว นั่นคือ
ความจริงของความรัก—ความหวานอันสุขสัน
—ความเย็นใจ—”

“ฟังเธอพูด—แม่พิศ ฉันใจอ่อนกว่า ถูก
ความรัก อาจจะมีได้ ในคนอื่น—แต่ฉัน เคยวน—
ฉัน ค่อยไป—ส่วนข้างหนา สำหรับทอน—ซ่อน
ไม่ทราบ !” น้อม ทั้งความหมายในใจ อัน
ลึกซึ้งไว้มั่น แล้วจึง มองหญิงสาว ซึ่งก็มี

หน้าเฉยอยู่ ถ้าเธอมิมีความสว่างพอ พิศ
คงจะได้เห็นความประหลาดในแวตตาของ น้อม
ก็ ขณะ เมื่อ พิศ ได้ ซ้ำเลื่อง มาเธอนั้น—หรือ ๔ หร
เห็น ?

“เป็นความเห็น ส่วน ที่ฉัน—ทุกคน ย่อม มี
ความเห็น ที่ฉันไม่รู้ว่าจริงเสมอไป ปรก
อย่าใช้ความฉลาดมาขยี้ฉันเลย—”

“แม่พิศ !”

“อา !”

“เหต ! ความเห็นของเธอฉันเชื่อ ขอ
ให้ฉันได้รับคำตอบสักคำ เธอจะปลุกให้ฉันมี
ความรักอีกเทียวหรือ ?” น้อม ถามด้วย
ความหวัง ชะนิคแรง เสียงกระเส้า

“ละ—” พิศ ค่อยค่อย ๆ ทำให้ น้อม มี
ความประหลาด และ ยึดอย่างยิ่ง เขารับถาม
ตอบแทบไม่ทันใจ—

“เพื่ออะไร ?—แม่พิศ เพื่อ—”

“เพื่อ ความสุขของคุณ—ซึ่งจะมี เมื่อแต่ง
งานกับคู่หมั้น—คุณสำเนียง !” พิศ รีบสอ
ก่อนน้อม จะตอบ
น้อม มั่นและ งงด้วยผิดหวัง หวังอยู่ที่
จะได้รับคำตอบอันตรงใจเธอ แต่กับคน น้อม
กระางสันแล้ว พิศ มิได้ มีความคิดอย่างเธอ

พ. ศ. ๒๔๘๓

เรื่องที่ได้รางวัล

จากเลขา พิศ จะปลุกความรักเพื่อเธอ

พิศ นิ่ง—นิ่ง—คงนิ่งเฉย เธอกำลังพยายาม

“เป็นไปไม่ได้—พิศจำ ถ้าฉันจะรัก”
น้อม รำพันควยเสียงสั่นเครือ “เฮ้อ แม่พิศ

ยามทานทานคือความรัก สักซนิคแรง ซึ่งก็
เกิดขึ้นอย่างแรงกล้า แล้วค่อยๆ ลมที่ขึ้นเหนือ

ฉันควรจะรัก! รักเธอ! เธอผู้ปลุกใจฉัน—
ฉันเป็นสุขได้ เธอ แม่พิศ! เหมือนกับคนที่ตน

ดวงใจทยอยเข้ามา—เข้ามาจนแน่นอยู่ที่คอหอย
เสียงของเธอคงใจจะเปล่งออกมาแต่ไม่มีอำนาจ

เคยรัก เหมือนเกตุ! โปรดฉันเถิดพิศ—
ฉัน—รัก—รัก! โอ! รัก—เธอ!”

ที่ผาออกมาได้ ในที่สกลมที่แบ่งให้ออกเสียง
เลยเข้าพจนชนเบื้องสูง ทนรู้ สักวงเวียน และ

“ไม่ควร” พิศ คำนวณโดยเร็ว และ
แล้วความรักของเธอก็คงทน นึกไม่ไหวว่า
จะพอจะไรอีก น้อม คงพาลามต่อไป—

น้ำตาที่เคยปรายซัย ค่อยลมร้าย ชะนิคนั้น พากัน
ทนพรูออกทางดวงตา ไหลผ่านแก้มอันขาว
ละมุน เป็นทางยาว——พิศ ก็กัดฟันไว้แน่น

“กรุณาฉันบ้าง แม่พิศ ทุกครั้งที่ฉันได้
อยู่ใกล้เธอ ทำให้ฉันเป็นสุข คิดถึงอยู่ก็เกตุ
เกตุ พญิงทนต์รักเหมือนเธอ—ถ้าเธอโปรดรัก
ฉัน ฉันอยากกระบอกว่าคุณได้พอแล้ว เธอเอง
คือเกตุ ที่หายไป ตลอดเวลา ๑๐ ปีเต็ม เกตุ

สักสามารถ—แต่ไม่ไหว—ไม่ไหวเสียแล้ว—
ทนทนนั้น พิศ ไกลสน—สะอื้นออกมาสู่เกาะทนต์

—เธอ, เป็นหญิงคนเคย ทมความรัก และ
ชีวิตเห็นความรัก รัก เห็นใจฉัน—จะไม่มั่ง-
โศกทรงอำนาจขบควมรัก สักอันจากสัมผัสของ
ฉัน นอกจากเธอเป็นความจริง, เธอมีอำนาจ
เรณลับในดวงตา ที่คำพิก ในน้ำเสียง แผงอยู่
ตลอดร่าง ทำให้ฉันล้ม เกตุ ได้—หัวใจที่เศร้า
จะสับสน เพราะความปรารถนาของเธอ พิศ จำ
โอ เกตุ ได้ โปรดเถิด—”

ทาน น้อม กระเถิบเข้าซีก มีชวลาโอบร่างพิศ
ที่กระเทือนควยถูตอสะอื้น คงเข้ามา—ลมพัด
นำเสียงไวโอลินจากบ้านไกล เป็นเสียง—สั้น

ระรัว คลอและเครือคามเนอเพลงขลุ่ยไค้ ผัง
เอาความรักไว้ในน้ำเสียงอันกังวาน จ้อยๆ นั้น

ช่างเยือกเย็น ทอดเสียงต่ำๆ สูงๆ แหยทวน
ละห้อยไทย นำสะอื้น เกลียดอยู่ด้วย—ความ

หวานซึ่งนุ่มนวล—สักซนแห่งความรัก เหมือน
จะยั่วดวงใจ ที่แห่งแสงให้ลุ่มลึกของความรัก

เศร้า เหมือนจะเป็นพระยานช่วย รำพัน ยอด
ความจริงอันมั่นคงของความรักที่ทมิฬใจ

ส. โพธิ์ศิริ

พฤศจิกายน

น้อมกระซิบข้างของ พิศ ท่อนเปลือย—หัวใจ
กำลังทำการหนัก และ รวยแรง เข้ามา จนซัด
พร้อมกบฏมั่งลง——กระซิบที่ “พิศ จำ
พิศ ยอก คงใจของ น้อม รัก น้อม สักนิดเล็ก
—สนใจ นึกเคยเท่านั้น ก็พอจะทำให้ชีวิต
และ ความรักของ น้อม สดชื่น — มันคง ได้ ถึง
พิศ ว่า——นะระ——”

◎ ◎ ◎

พอเขียนมาได้ ถึงตอนน เสียงขมิหยายเจบ
ไป ถ้าระคึกมากเอาการ ข้าพเจ้าวางคืนสอ
ลูกขันทดทวยความเมื่อย มองดูในกระถาย
ที่เขียนไว้ แล้วก้ม เห็นลวดลายไปถึงความสำเร็จ
ข้างหน้า พอระนั่งลงเขียนต่ออีก ก็ไต่ยืน
เสียง “คึก—คึก ๆ” ทันออกประตู ใจข้าพเจ้า

หายวาย แทบสะกึ่ง พลังย่าง ออกมาว่า—
“ตายละว้า——แม่วัว เห็นอีกแล้ว” พอ
ตึงสติได้ ตรึงร้องถามเขา ๆ ว่า—
“ใคร ?”
“ภริยานักประพันธ์ผู้เรื่องนาม” เสียง
ตอบ พร้อมทวย หัวเราะ อย่างน่า—น่า—น่ากลัว
ข้าพเจ้าแยกประตูกว้าง ก็พอมือเล็ก ๆ ทว่า
หมยเขาทแถมยึกและกระซาก (ไม่ใช่เข่า ๆ
ให้คน——) พร้อมกบฏว่า—

“แหม ! ไปบ้าน คุณสมัย—คุณสมัย ตั้ง
ละ—ฮือ ! พอนักประพันธ์ ไสรว ๆ มา—
(กึ่งแถมกบฏเจบ) —มาเอา ‘รางวัล’
ข้าพเจ้ายอมจำนน คือเก็บวาม—(ไม่ใช่—
เพราะกลัวกบฏนะ)——หล่นไป——จน——

◎ พระพนม มเหสี นารายณ์ราช

แสนสูงศักดิ์ ใครรู้จัก สมญากร

แพ้ว ทิฉลาค ศาสตรียกษ

ชือศิริปราษฎ์ ราชภูว กระฉ่อนเชย ๆ

พระศรี นิพนธ์

สิบสองราศี

๑ ศรี ศรี ศรี — สวัสดิ์ สวัสดิ์ ทศนัช
 ประณาม สามแก้วกองไกรภพ นบถ้วนไท้

เทวีน ทุกช่องชั้นเวหาส จาคุมมหาราชเทวา
 ฉกามาพรสวรรค์ ทุกช่องชั้นนางค์
 เทวีกทสาณกุลเห็นอเกล้า ประณามเจ้าผา
 เผือกม่อง ถ้องเที่ยงแทกศีธรรม เจ้าผาคำ
 สามเล่า นบเจ้าผาหอมหวาน โอนเคิระ

กราน ขาหา บิครามาคุระ อาริยะพระ
 ขุขัณชัย กรรมวาจาอนาคสน์ เคยมคม
 ขาของส พระทรงศุภตามกุญสยาม งาม
 พระยศเลื่องหล้า ชูเชิดฟ้าแดนกิน ฉินท์
 ประโยชน์เข่นสุข ทุกประเทศมาคัล ถวาย
 สุวรรณมาลาศ ถ้วนทุกชาติภาษา พระ
 กฤษณาเกริกถาว์ ทุกทิศทุกไท้ท้าว เคยม
 คัล ๑

๑ เกริกเกรียตกรุงแก้วรัตน โกสินทร์
 เกริกพระยศทรงธรรม ทิวหล้า
 เกริกพระกฤษณายิน คียิ่ง คินา
 เกริกพระนามพึ่งพา เพื่องขจร ๑

๑ พระนครโสภิตแพรว งามเลิศงามล้วน
 แก้ว โรจนราม ๑

๑ งามจรุญสวัสดิ์ งามแง่ งามเย็บฟ้า
 เหลือชม ๑

๑ งามสวีสัมสารพัน กลพิศกรรม
 เสกสร้าง ถวายแก่พระเจ้าช้าง เผือกพงศ์ ๑

๑ งามผจงฉลิกฉล ปรีกค้ายทาบเนอ งาม
 ยิ่งงามอคว้าวอเคอ ไคร้ชม ๑

ว่าอ

๑ ขอคำเนรเนอความ ตามสุริยย้ายราศี
 เคือนหนึ่งม้วนเนา จกจำเอาโดยเลศ ตั้งแต่
 เมษถึงมิถุน คามะระบิลแนบข้าง เคืองหนึ่งคาง
 ถ้วน แล้วผายผันต่อไป ไคร้หัสซอกไวให้
 พินิจ ๑

๑ ทิพากรจรจินเมฆ ราช
 ไพโรจน์ศรีพิศ พรวังแพรว
 ส่องสว่างกระจำจรัส โสภอากาศ
 สามสิบวันถ้วนแล้ว เลือนไป ๑

๑ ราชพิณุชยัย หยุคเนา
 สามสิบเอ็ดวันใน ทิศนั้น

๑ ส่องโลกอยู่โดยเคา- รพแห่ง วันนา
 ไคร้ครวญเสร์แล้วขึ้น เสรีกร ๑

พระราชเดชภักดี

พฤศจิกายน

๑ ยกจากพฤษภเมธ
เลือนนรเร่งอัสติ
ไพโรจน์รสสรณ
สามสิบวันถ้วนแล้ว

๑ เสรีกรจากทภัย
ลอบเลือนเวหาสโคก
มาสถิตทิศกรกฎ
สามสิบเอ็ดวันแล้ว

๑ แล้วยกแล้วยาคธเมธ
เสรีกลุ่สิ่งหรวก
โสภณพิศพรณราย
สามสิบเอ็ดครั้งแล้ว

๑ กรันครยการบแล้ว
เทาดยวาศักนัย
วิศมพิวงอัมพร
สามสิบวันครบแล้ว

๑ ตุลาคมมาคัย
พรายเพริศรัศมีารณ
ลอบล่องก้องฟ้าเซย
สามสิบเอ็ดแล้วแล้ว

เมธุน
ค้วนแก้ว
เรืองเนตร
กระไล ๖

หยากรณ
เคลอนแคล้ว
ไทรทรว
รล ๖

มุงหมาย
ส่องหล้า
เรืองเนตร
ถ้องวัน ๖

เซจร
ก้องแก้ว
พรายเพริศ
สถิตกุล ๖

อย่างเคย
รวกแพรว
ชมทวีป
กระไล ๖

๑ วาศพทหอง
เรืองรัตนวราไพ
โสภณพิศโธภาส
สามสิบวันแล้วแล้ว

๑ ยกจากพิจเมธ
งามเลิศลอบเวหา
สามสิบเอ็ดวันภา
แล้วยกแล้วย้ายขึ้น

๑ มกราคมมาคัย
ไทรทรวเทจันภา
สามสิบเอ็ดวารเพรา
ลอบล่องฟ่องฟ้าขึ้น

๑ มาอัยเวหาสทอง
เวียนเวบในอัมพร
ยัสัยแปควนคม
ชอกมาคัยสยเกายน

๑ ไทรทรวแห่งห้องจักร- วาศ
สามสิบเอ็ดปฏิทิน
โคยวุฒวิ
ไวเพอผองผู้ตอง

เวหาส
ล่องแผ้ว
เพราเพริศ พรายแซ
ลล ๖

มาธุน
แห่งนั้น
ธรรตติก เสถียรนา
มกร ๖

หยากรณ
ส่องหล้า
เพริศรัศ- มีแล
เสรีกร ๖

แห่งกมภ
พากพน
คอบทรว
เขยมน ๖

ท่านพร้อง
หรรศาตวร ประสทธิแซ
จิตถวิล ๖

พระราชเดชภักดี

การเผชิญภัยของนายโจร

โดย “อูยอ เอ็กจินทร์”

“ฮะ!” พระราชาทรงเปลี่ยนพระสรีระเสีย
คัง, “เกอนเปลี่ยนกันดังสวายเป็นชงชากันออก
รายหนึ่ง! ในเมืองนี้มีเจ้าเมืองหรือเปล่า? —
มีทหารหรือเปล่า?”

“ขอเคชะ พระราชาอย่าไม่ฟังเกล้าฯ”
เจ้าเมืองทูลออกอก, “ไ้ระวงรียากันอย่าง
กวดขัน จนเต็ม ความ สามารถ แล้ว พระเจ้าข้า.
พวกข้าพระองค์ ไ้ทราบ ยะแสบ ของพวกโจร
แล้ว. และทวงว่าระยมันไ้ไ้เร็ว ๆ น.”

พระราชา: “แกรู้ยะแสบของมันหรือ?”

“พระเจ้าข้า, พวกข้าพระองค์ ไ้สืบสวน
จนรู้จักตัวพวกโจรแล้ว.”

พระราชา: “คือไ้ใครยัง?”

“เจ้าหัวหน้าแห่งกาเมาคชอ โย ทอคทา.
เมื่อเร็ว ๆ น มันกับพรรคพวกสองสามคน
อาศัยอยู่ที่เมืองมฉาเจ”

พระราชา: “เหตุไ้ แกจึงไม่ระยมันเสีย
เล่า?”

เจ้าเมืองนั่งงกตกประหม่า ทลว่า: “พวก
ข้าพระองค์ระยมันไ้ไ้ ไ้ ในไม่ช้าน. แต่

ทอคทา เป็นคนฉลาดนัก, ระยมันไ้ยาก.
มันทั้งกล้าหาญมทะลุ”

พระราชา: “เช่นนั้นมันควรจะเป็นเจ้า-
เมือง.”

เจ้าเมืองไม่ทูลตอบ.

พระราชา: “มันมาจากไหนกัน?”

“มาจากชเวโยพระเจ้าข้า. มันช้องสม
ผู้คนไ้ทนหนักหน้ำ, เคยยกพวกไ้มคัทหาร
หลวง ไ้ไประยมัน แพ้ ไ้ครั้งหนึ่ง หรือสองครั้ง
แล้ว.”

พระราชา: “เจ้าเมืองชเวโยระต้องถก
ถอออกจากตำแหน่ง. ข้าออกจะรู้ สักว่าพวก
โจรมักกิดกว่าเจ้าหน้าท.”

เจ้าเมือง: “การเป็นโจรมันง่ายกว่าเป็น
เจ้าหน้าท.”

พระราชา: “เฮาละ, จักการระยมันไ้
ไ้เร็ว. ว่าแต่เวลาละ ไ้จักการระยมัน
ไ้ไ้ให้เหตุระย เกิดขึ้นอีกไ้ ประการไ้ยัง?

กลางคืนจักกองลากตระเวนหรือเปล่า?”

“มีพระเจ้าข้า.”

อัยย เอ็กจันทร์

พฤตจิก

“พวกลาภกระเวนเหล่านี้ทำอะไรกันบ้าง?” ประกาศว่า ถ้ายังปรายปรามพวกโรโรไม่ได้

“คอยตรวจตราให้ปฏิบัติตามคำสั่ง.” หมกจะต้องเลิกการมโหรีสพในเวลาเที่ยงคืน”

“คำสั่งอะไร?” “พระเจ้าข้า, พระราชญาไม่พ้นเกล้า.”

“คือ ราษฎรเคียรทางในเวลากลางคืน ต้อง พระราชา: “และระวังคอยว่า ผู้ใด
ถือโคมไฟทุกคน; ถ้าพบปะพวกประพฤติกชั่ว ละเมิดประกาศนี้ หรือไม่ทูลโคมกัก ก็ให้ลง
ทัณฑ์หมก.” โทษจงหนัก.”

“เว้นแต่ ทอศทา คนเกียวิ.” แล้วทอศ เจ้าเมือง: “พระเจ้าข้า, ะไคคำเนรการ
พระเนตรราย งานเหตุการณ์ และตรัสข้อไปอีก คามกระแสร้อยอย่างเคร่งครัด.”

ว่า: “ออกจะเห็นละ ว่าเมื่อเกิดปล้นสดมช้น พระราชา: “ก็แล้ว, พุคกันแดงเรื่องอน
คราวใดเป็นเวลาที่ไม่ใครอยู่ชยัน. นั้นมัน ค่อไป.”
อย่างไรกัน?”

“ขอเคชะ ในเร็ว ๆ นี้ มีการมโหรีสพ ล่วงต่อมออีกสองสามวัน พระราชา รับสั่ง
หลายครั้ง. ราษฎรมัวไปเพลิกเพลินอยู่. กรมทากเล็กคนสนิทว่า: “หม่องชาน,
พวกโรโรจึงเข้าปล้นชยันไค.” เจ้าเคชไปในกรงไม้ไคหรือ?”

“ก็บอกให้มันเลิกการมโหรีสพเสีย.” “พระเจ้าข้า, ในเมื่อโอกาสว่าง.”
เจ้าเมืองนั่งทรง. พระราชา: “ขงนหรือ, คงไปเยี่ยม

“ขอเคชะ ทุจะเป็นการลำบากที่จะให้หาม ญาติและนมัสการพระเจ้ายช.”
การมโหรีสพ. เพราะราษฎรยังนิยมกันอยู่.” “เป็นเช่นนั้น, พระเจ้าข้า.”

“ถ้าเช่นนั้นให้มันเลิก สมควร แก่เวลาช. “เวลาน ในกรงสงขยบริชยหรือหรืออย่าง
มันเล่นกันไคถึงเวลาไหน?” ไร, หม่องชาน?”

“จนถึงสามหรือสี่หรือชยทกจนสว่าง. “สงขยบริชยชยชย. ไม่มีการปล้นสดม
เป็นธรรมเนียมมกมาชยพระเจ้าข้า.” ะไรมิไค ช่วเวลา ๓๖ ช่วโมงกว่า ๆ มาน

“ต้องเลิกเวลาเที่ยงคืน. ข้าไม่ชยไค เท่านั้น.”
มีเหตุออกจกรรเหล่านี้เกิดชนเลย. ให้ออก “ข้าไคว่า มีฉาเลเวลากลางคืนคงสนุก

พ. ศ. ๒๔๗๓

การเผชิญภัยของนายโจร

สนานมาก. ยิ่งจำได้ว่า นานมาแล้ว ก่อนข้า
ไ้ราชสมบัติ, ข้าชอยบวงมณฑลเฒ่ามาก.
เกยวนจะยังเหมือนแต่ก่อนหรือไม่ ?”

“ก็กว่าพระเจ้าข้า, เจริญขึ้นทุก ๆ ปี.
ราษฎรก็มากขึ้น, มีเงินทองกันมาก, พวก
ละครก็แสดงกัน, ทิวนางละครก็มีสวย ๆ
มากขึ้น.”

พระราชา. “อย่างนั้น ก็เยี่ยมจ้ะ.”

“แต่สำหรับ พระองค์ จะไม่ทรงรู้ สึกเช่น
นั้น.”

“ทำไม ?”

“เพราะว่า เสกไป ก็ระบองมี ทหารรักษา
พระองค์และข้าเป็นพระเกียรติกษ, ราษฎรจะ
เกรงกลัวพระบารมี, ละครจะท้องหยุกเสก,
ราษฎรจะท้องหมอบกราบกันหมด.”

“แต่ถ้าหาก ไม่มีทหาร ไม่มีข้าไปช่วย
เล่า ?”

หม่อมชาน เบิกตากว้าง, เพราะพระเจ้า
แผ่นดิน ที่จะเสด็จ โดยไม่มี ข้าราชการ บริพาและ
ทหารเป็นกองเกียรติกษ เป็นเรื่องที่เขาไม่เคย
คิดว่า จะเป็นไปได้เลย.

พระราชา รับสั่งว่า: “ข้าอยากจะได้ว่า
ข้าเป็นพระเจ้าแผ่นดินเสียสักขณะหนึ่ง. อยาก
จะไปเที่ยวเล่นกับพวกราษฎร, สรวลเสเฮฮา

กับพวกผู้ชาย และเล่นสนุกสนานกับพวกผู้หญิง
เหมือนอย่างแต่ก่อน. หม่อมชาน เอ๊ย, ยาง
เวลากรู สึกเขยหน้ายหน้าพระเจ้าแผ่นดิน.”

หม่อมชาน จึงดะพระพิทพร์ คล้ายกับท้อง
การทราบอะไรข้อไปอีก.

“คงนแหละข้าจึงอยากเข้าไปเที่ยวในเมือง.
ไปด้วยกัน ๒ คน, เจ้าข้าเท่านั้น. ข้าจะ
ไม่เป็นพระเจ้าแผ่นดินละ. ให้เจ้าเรียกข้าว่า
‘พี่’ ก็แล้วกัน.”

หม่อมชาน คะลึง.

“ไปกันคนละ.”

“จะเสด็จไปเช่นนั้นหรือพระเจ้าข้า ?”

“๒ คนเท่านั้นแหละ. กลัวหรือ, หม่อม-
ชาน ?”

มหาดเล็ก หัวเราะ

“ข้ารู้หรือว่าเจ้าไม่กลัว. เฮาละ,
เกรียมตัวไว้ ให้พร้อม. เจ้าไม่ว่าอะไร
กันได.”

“ข้าพระองค์จะไปไหน, พระเจ้าข้า.”

“แล้วอย่ามิชักช้าอยู่ล่ะ.”

เมื่อ พระราชา กับ มหาดเล็ก โผล่ ออกทาง
ประตูด้านหลัง, เป็นเวลากลางคืนเดือนมืด.
ลมดังบั้ง และหมอกสีขาวลอยเกลื่อนกล่น
ทั้งท้องฟ้า, มองเห็นดวงดาวได้แค่สลัว ๆ.

อโยธยา เอกจันทร์

พฤศจิกายน

กลิ่นคอกจำปา ลอยหอมกรุ่น ออกมาจวนพระอุทยาน.

ขณะพระราชทานก้าวเหยียบถนน, ก็ตรัสขึ้นว่า: “เฮอ ! ข้าเป็นอิสสระแล้ว. รู้สึกเหมือนยกขาจากลบบนหมอนขึ้นอีก. เป็นผู้มีอายุน้อย คิดกว่า เป็น เจ้าชาย ผ่านเมืองเสียอีกนา.”

หม่อมชาน หิวระ.

“เมื่อเจ้าแก่ตัวลง, เจ้ารู้เอง, ว่าแต่เดี๋ยวเราจะไปทางไหนกัน ? ข้าลมนถนนหนทางเสียหมดแล้ว. ทางนี้ไปไหน เจ้าหม่อมชาน ?”

“ไปทางทิศใต้.”

“มีควัง,” ทรงสะกดร่องทางเกวียน,

“ไม่มีตะเกียงมากออกหรือ ?”

มหาดเล็กหยุกซังก็ด้วยความตกใจ.

“ล้มเอามา พระเจ้าข้า.”

“แท้จริง เจ้าไม่ควรจะล้ม. แต่เราจะทำอย่างไรล่ะ ?”

“ไปขอยืม ที่ขานญาติ ของข้าพระองค์สักดวงหนึ่งก่แล้วกัน.”

“ไปก็ไป.”

พระราชากับ มหาดเล็ก เจริญ ไปตาม ถนน โดยมีโคไพรปากผูกกัน. ถนนข้างๆ พระราชวัง

เจียงสังคี. ทั้งสองไปถึงประตูเมือง โขขสวัสดิภาพ. ณที่นั้น พระราชาทรงบอกหนทางออกไปนอกกำแพง. ข้ามสะพานหกและแล้วก็ย้ายหน้าไปทางทิศตะวันตกก็ตรงไปในเมือง. ภายนอกกำแพงเมืองค่อยสว่างขึ้น, มีแสงไฟในโรงร้านต่าง ๆ ส่องสว่างมาดั่งถนน, และมีผู้คนสัญจรไปมาสองสามคน. ในทันใดนั้น ได้ยินเสียงคนเกิรตัว ๆ มากมาย. หม่อมชานหยุก.

“อะไรกัน หม่อมชาน ?”

“ทหารลาดตระเวน.”

“ช่างมัน.”

“เราไม่มีโคมไฟ, มันจะรับเรา พระเจ้าข้า.”

“คาบจวัง, จะทำอะไรล่ะ ?”

“ก็องหลบ, เร็วเถิดพระองค์.”

หม่อมชาน ลุกพระราชาลงเข้าถนนซอย, ซึ่งทะลุไปพระเจ้ายะโย, แต่ทหารลาดตระเวนเห็นตะโกนให้หยุด.

หม่อมชาน ทูล: “วัง พระเจ้าข้า.”

เขายกพระกรมนและปากจวัง. พระราชาไม่ได้ทรงวิ่งมาเป็นเวลาหลายปี. ทหารลาดตระเวนให้อำนาจมาข้างหลัง. ทั้งสองคนล้มลุกคลุกคลาน ด้วยไม่ระวังร่องทางเกวียน

และก่อนนั้น. พระราชาจับพระยาท แทะหอยก ก็หอยกไม่ได้. พระราชาจับมเหสีเล็กเลี้ยว เจ้าถนนอกซอยหนึ่ง, ทหารลากตระเวนร้อง ตะโกนว่า: “อ้ายโจร ! อ้ายโจร !” และวิ่งกวตไปไม่ลดละ.

“ต่าง ว่าเราถูกจับ, จะเป็น อย่างไร หม่อมฉัน ?”

“กตของดกมันเขยนิค พระเจ้าข้า.”

“อย่างนั้นมันก็ผิดกฎหมายนะซี,” พระ-
ราชาทรงร้องทงและวิ่งเรวขึ้นอีก.

หม่อมฉันทูลตอบ: “พวกทหารไกรวั
คำสั่งให้ลง โทษผู้ทผาฉนกฎหมายอย่างหนัก.”

เสียงวิ่งกัน เอะอะทำให้ ชาวบ้านโผล่ออก
มาขึ้นที่ประตูบ้านและร้องททททว่า: “ย
มันให้ ไ้, ยมันให้ ไ้, มัน คอ อ้ายโจ
รโหมพิ.” ในจำนวนนั้น คนหนึ่งทร้องสองคน

ควาก่อนนั้นระดมขว้าง พระราชาของตน, แต่
เคาะระหัดกไม่ถุก. พระราชา ทรงหอยชัก ๆ.

ทรงร้องสั่งว่า: “ถ้าเราถูกจับ, อย่าให้
มันรู้ ว่าเราคือใครเทียวนะ.”

หม่อมฉัน ทูล: “แซ่งพระหทัยอีกสัก
หน้อยเถิดพระเจ้าข้า, และเราเวรพนภัย.”

ขณะทร้องทูล, เขาเลี้ยวเข้ามามชอยอีก
มมหนึ่ง, พระราชา ทรงคามไปทิก ๆ, และ

ทหารก็คามมาไม่ห่างไกลนัก, แต่ยั้งต้อง
เลี้ยวอ้อยทมมถนน. ในทระอมีคมาก. ฟาก
ข้างหนึ่งมีรวทานม, มหาคเล็กมุกเข้าไปใน
รวน, และ พระราชา ทรงคละคละลามคคาม.
โผล่ออกอีกข้างหนึ่งปรากฏว่าเจ้ามาอ้อยในสวน

ผลไม้. พระราชาและมเหสีเล็กวิ่งตะลุมต้อไป,
ในเวลานั้นพวกทคามมา ยังส่งเสียงเกรี้ยว
กราวกอ้อยทถนน. ท้องร้องว่าส่วนเรนทะลุ
ถนนอกสายหนึ่ง, ซึง ในยคนเเอง ท้องร้องรู้สึก
ว่าผลของการหนีไ้ปรียแล้ว, จึงวิ่งวกกลับ
ไปทางทิศเดิม. ท้องร้องวิ่งเข้าไปในเขตควัก
วกหนึ่ง, แล้วเลยคอกกูกูลาล่าม้าวกไปออก
อีกทางหนึ่ง. สันช้เท่า, แต่ไม่มีผู้ ไ้เห็น.
ท้องร้อง ออกทาง ประตูเล็ก และ ปรากฏว่า ถนน
เย็นทางเล็ก ๆ ทะลุออกถนนใหญ่.

หม่อมฉัน ทูลว่า: “เราหนีมาพ่นแล้ว
พระเจ้าข้า. มันได้คามเราไปเสียทางหนึ่ง.”

พระราชา ครัส: “เกือยแน่,” แล้วประทั
ชนคอไม้, ทรงชัยพระพักตร์.

หม่อมฉัน หัวเราะ. เขาเห็นอ้อยแทยชาก
โจ.

“ข้าไม่แนกเลี้ยวว่า ข้าจะมีทหารทเคล่ว-
คล่องว่องไวเช่นนั้น. เราค้องระวังให้มาก.

เกียวนเราจะทำอย่างไ้ก้ละ ?”

อัยย เอ็กจันทร

พฤตจิก

หม่องซาน ทูลว่า: “บ้านญาติของข้า
พระองค์อยู่ทันทันนเอง. เราควรจะไปทนม.”
“ไม่ไ้ ๆ, คินนข้าออกกำลังวังเท่าน
พอแล้ว. ข้าระคอบอยู่ทนม. ไปเอาโคมมาก
แล้วกัน.”

“แต่พระองค์ระอบแต่ลำพังพระองค์เดียว.”
พระราชชา: “ข้าระช้อนพักสักหน้อย,
อย่างไรก็, ข้าระไมยันทนาเขาไปนกับฝง
คน. รู้สึกร้อนและอ่อนใจเค็มท.”

หม่องซาน: “ก็ทเคียว, ข้าพระองค์
ไปละ. กลับมาคงพบ พระองค์ คงประทับอยู่
ทนม.”

“ข้าระคอบอยู่ใดคินไมคินน,” ครส
แล้วเสกไปประทับใดคินมะขามใหญ่กิ่งก้านใบ
เรียบนคิน, หม่องซาน จึงจากไป. พระราชา
ทอด พระเนตร ตาม มหาเล็ก ด้วย ความ ร้อน
พระหทัย.

ทรงพระดำริว่า: “ถ้าเจ้า หม่องซาน มัน
ถูกจับ, ตัวก็กระตองเผายามอยทนมจนกว่า
จะสว่าง. แล้วใคร ๆ ทในวงจะจับได้ว. ถ
ออกมาเทียว. และทสาคัญทสาค คอสมเทส.”
ทรงนึกถึงนคินไมสยายพระหฤทัย. แต่หม่อง-
ซาน มิไ้ถูกจับ, ในไม้ข้ากลยมีโคมมา
ด้วยคงพอง. พระราชา ทรงพักผ่อนอยู่ใน

เวลดนนกเสกขออกจากทพท สัพระพักตร
แซมชน. ทั้งสองปากนออกเริศตามทางเล็ก
ออกสู่ถนใหญ่.

“เอ๊ยเอ๊ย!” พระราชาทรงส่ายพระเนตร
ชมคงประทับโคมไฟ้องคางมสว่างไสวตาม
ทงถน, “แหม! ไม้ผิดอะไรกยเมื่อครั้ง
กระโนน.”

ถนนั้นมีคนสัญญาจรไปมาน้องแน้น, ผู้
ชายและผู้หญิง; สาว ๆ และเด็ก ๆ, คุกัน
และหัวเราะกัน, พวกหนึ่ง ๆ ค่างมีโคมไฟ,
จนถนแลศสว่างขาว รวักยทางข้างเผือกใน
ทงพ. ทลทถนมีรานเล็ก ๆ ขยของ
หวานเคียวว่าง, บุหรีและเคียวคิมต่าง ๆ.
ทุก ๆ รำนคคแควฝง คน ทิ ค่าง ทวิ สะอาด
สะอ้าน

หม่องซาน ทูลว่า: “งานนมสัการ
พระเจคย.”

พระราชเสกขะประนไปในหมู่ชน. เบิก
ยานพระหฤทัยเหมือนเด็ก ๆ ทรงพา หม่องซาน
แะเขาเสวยหมสทกราน ๆ ทง, หม่องซาน
ชอยทรวสยวาคามนละทงนเก. ครนถเวลา
ทรงชำระเงิน, รู้สึกพระองค์ว่าไม้มีสคางค
คิกมาเลย, จึงคองชอยมจาก หม่องซาน.
ครสว่า: “เผดอไปไ้, ลมไปว่าเจ้าพนักงาน

พ. ศ. ๒๔๗๓

การเผชิญภัยของนายโจร

คลังของข้าไม่ได้มากมาย."

"ข้าพระองค์ เ็นเจ้าพนักงาน คลังแทน."

ทั้งสองเกือบจะกันเกรี้ยวไป, สรวลเสเฮฮาไปตามเรื่อง, ข้าเลื่องเล่นหล่นตามยั่วสาว ๆ ที่ผ่านไปบ้าง, ร้องเพลงตามสวนสนุกได้บ้าง. และแะพวกตลกคนองกับพวกผู้ชายในบ้านชายเคืองคม. หมอกจางหายไปแล้ว, และดวงดาวสว่างที่มณฑลมาลัยฝั่งชน ทักาลังวรรณชาน. พระราชาทรงเคลิบเคลิ้มในความสนุก; ทรงพระสรวลคองในขณะทักาลังแชนคำเนิร์คไปภัย หม่องชาน กลางถนน. ในขณะทั้งสอง ได้ยินเสียงคนตรไฟเราะ.

รับสั่งถามว่า: "นั่นเขาทำอะไรกัน?"

หม่องชาน ทูลตอบว่า: "เห็นจะเป็นละคร. ข้าพระองค์จะเข้าไปดู."

ทั้งสองถามคนทีเผลอผ่านไปคนหนึ่ง, ได้ความว่ามีการแสดงละครที่ชานของพ่อค้าผู้มั่งคั่งในตำบล.

พระราชารับสั่งถามด้วยพระอาการตื่นเตน: "ใครเป็นคว้านงเอก?"

ชายผู้นั้นตอบว่า: "มะดุษเกด, กัณเระรีบไปให้ทัน."

พระราชากรัส: "กัณเระไปเที่ยววนเหมื่อนกัน."

เมื่อพระราชากับหม่องชาน ไปถึง ละคร

ฟังระดังโรง, มีคนมากแน่นแล้ว. พระราชาทรงหลากในพระทัยว่า ทำไมจึงไม่มีผู้ใดจับที่ระดังโรง. สักครู่หนึ่งระดังโรงขึ้นได้ และทรงพระสรวล. รับสั่งกับ หม่องชาน ว่า:

"เราไปหาทักกันเถะ."

ทั้งสองคลอมนั่งวงกลมใหญ่, ละครแสดงอยู่ตรงกลาง. พวกเด็ก ๆ นั่งแถวหน้า, ร้องมาพวกผู้หญิง; แล้วถึงผู้ชายและผู้หญิงรวมกัน, แลวนอกทักพวกผู้ชายขึ้น. พระราชา กับหม่องชานแยกแทรกคนคองได้ สักครู่จึงได้ทัก.

ละครเล่นกำลังมีตลกสองคนออกมาเจรจา ล้อเลียนกันนางกานตีสองคน, เป็นที่พอใจของผู้คนเป็นอันมาก. เสียงเฮฮาแสดงความขบขัน ในไหวพริบเชิงตลก กังอยู่ทุก ๆ ระยะ ๒-๓ นาที. คว้านงเอกจึงยกแ่งตัวอยู่ข้างหลังกลองใหญ่.

พระราชารับสั่งว่า: "ละครโรงนี้สนุกจริง, เล่นที่ในวังไม่เห็นมีใครกล้าตลกสนุกได้อย่างนี้เลย" แล้วทรงเปล่งพระสุรัสวดีคนตลก.

หม่องชาน: "บางทีจะเป็นเพราะประหม่ากลัวเกรงเวลาแสดงอยู่ในวัง."

พ. ศ. ๒๔๗๓

การเผชิญภัยของนายโจร

“ว่าเค็มมออยู่ที่ไหนล่ะ?”

หม่อมชานพาไปหาหม่อมเจ.

เมื่อพระราชเสด็จกลับ มาดูละคร, สังเกตพระอาการว่าเร้ายิ่งกว่าเก่า. พระสุริยงไต่ขึ้นไปต่งครึ่งโรง ผู้คนพากันเอาใจใส่, จ้องดูพระองค์และซุบซิบกัน. คนที่นั่งใกล้ๆ ต่างทอดยอกวักออกห่าง.

หม่อมชานกระซิบเตือน: “อย่ารีบสังคายนัก, ใครๆ กำลังจะสงสัยอยู่แล้ว.”

“มันจะสงสัยก็ช่างมันไป” ทรงขยับไปทางเอก รัชสวาท: “ร้องเพลงนั้นอีก. นั่นนะ, นั่นนะ, ร้องเพลงนั้นอีกที.”

มีเสียงหนึ่ง หรือ สอง เสียงตะโกนสนับสนุน, นางเอกก็ร้องใหม่อีกครั้งหนึ่ง. แล้วพวกละครก็ลาโรง.

ทรงตะโกน: “เฮ้ย! เฮ้ย! นั่นหยูกกันทำไม?”

หม่อมชานทูลว่า: “ละครก็ขี้เกียจเวลาเที่ยงคืน.”

พระราช: “ร้ายจริงๆ! เลิกครึ่งๆ กลางๆ อย่างนี้หรือ?”

หม่อมชานทูลคำปรีๆ: “เขาพูดกันว่า เป็นคำสั่งของท่านเจ้าเมือง.”

ทรงตะโกน: “อ้ายเจ้าเมืองบ้าๆ! เล่น

ต่อไป. ไม่ต้องวิตกเรื่องคำสั่ง, จะจัดการให้เรียบร้อยเอง.”

ตัวละครรู้สึกประหลาดใจ, หยุดันมองดูทางโน้นทางนี้, ไม่รู้จะทำอย่างไร. ผู้คนที่สภาพเสียงไปอยู่เสียงทางหนึ่ง, ซุบซิบพูดกันว่า “คนๆ นั้นคือใคร?” “พูดจาอย่างคนมีอำนาจ” “เขาเมามาก” “ได้มันออกไปเสียให้พ้น.” และอื่นๆ อีก.

แต่พระราชก็ตั้งพระประสงค์จะให้ละครเล่นต่อไป. ทรงกระโดดลงจากที่ประทับไปที่ตัวละคร, จับแขนจับไหล่ตัวละครให้กลับเข้าไปในกลางโรงที่เดิม.

พระองค์รัชสวาท: “เล่นต่อไปเถอะ, เล่นให้สนุก, ร้องเพลงให้สยาย.” พวกหนุ่มๆ มาดกักจับกลุ่มสนับสนุน, เจ้าของบ้านซึ่งขึ้นเจ้าภาพพระชนกอย่างไรก็ไม่เป็นผลสำเร็จ.

เจ้าของบ้านพูดว่า: “ขอให้เลิกเสียเถิด, ถ้าเล่นเกินเวลาสองยามไป, จะได้รับความลำบากภายหลัง.”

ทรงทูลว่า: “ไปให้พ้น, เจ้าเป็นใครทะเล้งมาขัดขวางข้า? ออกไป!”

พวกหนุ่มๆ ค่ะ, มีหม่อมชานเห็นหัวหน้า, กรูเข้ามิกกว่าที่เอาตัวเจ้าของบ้านไป.

พวกละครกลัวพวกเอะอะเหล่านั้น ก็จับ

อยุทธ เอกจันทร์

พฤศจิกายน

เรื่องเล่นต่อไป แต่คนคว่ำบทรอลง พวก
ผู้หญิงและพวกผู้ชายที่สัภาพ พวกนี้ กลับหมด
ไม่มีใครอยู่ๆ นอกจากพวกหนุ่มๆ หมดคนองที่
ห้อมล้อมอยู่รอบพระราชอาสน์ ทั่วละครก็เล่น
อย่างเสียไม่ได้ ร้องผิดๆ ถูกๆ แต่พระราช
อาสน์พอพระทัย, คบพระหัตถ์ ทรงกระโถนออกไป
ว่า: “ฟังซิ, ฟังซิ!” แล้วทรงร้องเพลง
ก่อนสิ้นๆ ที่จากเพลงทวละครร้อง. พระ
อาการเคลิบเคลิ้มไปด้วยความร่าเริง.

“ไม่เคยสนุกกัน อย่างนี้ในวังเลย?”
แล้วทรงคุยลี้ซำๆ ห่มองชานเขา.

ละครซึ่งกระต่ายแสดงกันต่อไปในครึ่งหัว-
โมงกว่า. ห่มองชานเลิกความคิดที่จะทักท้วง
พระราชอาสน์ ห่มองชานทูลทักท้วงถึงเรื่อง
ทวารลาภกระเวน และเหตุการณ์อันน่าประหลาด
ขึ้น, พระองค์กลับทรงหัวเราะเยาะ, และทรง
ปราศรัยกับพวกทักท้วงเป็นสหายใหม่ รวบรวม
ทักท้วง, ถลกถลก ถึงเรื่อง ความงามของ ตัว
นางเอก รัชสังว่านางเป็นตัวละครชั้นเยี่ยม.
แต่คนเหล่านั้นบอกว่า: “ไม่ใช่ชั้นเยี่ยม, ยังมี
คนอื่นดีกว่า.” ห่มองชานถอยออกไปยืนฟัง
กันไม่พินแสงสว่างออกไป.

ทันใดนั้นห่มองชานรู้สึกว่ามีคนคลานผ่าน
เขาไป. คนพวกนั้น คือ ทวารลาภกระเวน

ห่มองชานไม่ทันจะร้องขึ้น, ก็พอกันพวกทวาร
เหล่านั้น โถมเข้าจับพระราชอาสน์ และสหายของ
พระองค์, ไม่ทันที่ห่มองชานจะทำอะไรได้
ไว้แต่กับอยู่หนึ่งๆ ทวารสามคนตรงเข้าไปจับ
พระราชอาสน์, แต่พระองค์ทรงกระโดดขึ้นและชัก
ประตู่หน้าไว้ พระราชอาสน์ทรงกำลังประหลาด
แรง, และกำลังโพโรจกั, จึงทรงชักค้อยอย่าง
หนักๆ พระสหายหน้าใหม่ ๒ คนยืนห้อยค้อย
ข้างพระองค์, ส่วนนอกจากนั้นเห็นหายไปหมด.
ภายใต้แสงสว่างหลัวๆ ของตะเกียงวียทรีๆ,
ห่มองชานเห็นพระราชอาสน์ของเขาค่อยทวาร ล้ม
คว่ำไปสองคน ทวารคนหนึ่งลอบเข้าทาง
เบื้องพระประยูรวงศ์ของพระองค์ได้. ห่มองชาน
เห็นพระราชอาสน์ขยับ, พระระเบอนแผ่นมอม
เมี่ยม, ถลองพระองค์จากตัว, พระเศียรหลุด
ล้วยร่วง ราชอาสน์ทรงสลัดสาธยายอย่างแรง
ทวารคนหนึ่งวิ่งเข้ามาจับห่มองชาน, เขา
รีบถลึงหลังหนีทันที เขาไม่หันทางใดช่วย
เหลือพระราชอาสน์ ให้คิดว่าช่วยเหลือตนเองไว้
ก่อน. เขากระโดดค้อยอยู่เหตุการณ์ประหลาดขึ้นกับ
พระราชอาสน์. หากเหตุการณ์รุนแรงใหญ่โต
ขึ้น, เขาจะได้ไปเล่าความจริงให้เจ้าเมืองรู้
เป็นความลับ.

เมื่อการต่อสู้ได้สงบลงแล้ว, ทวารนัก

พ. ศ. ๒๔๓๓

การเผชิญภัยของนายโจร

พระราชาและ ชะเลียบ อีก สองคน เข้า กับกันไม่, แกไม่ออกเลย."

ฝ่ายนายร้อยเอกกองทหารลากกระเวน ทรง
มาองค์พระพักตร์ด้วยความไม่พอใจ.

เขาพูดสะบัก ๆ ว่า: "พຽ່ງແກ້ຈະຕື່ງດູ
ຟ້າ."

ทรงรับสั่งตอบ: "ດື່ງຍ່າງນັກເຄົາວ
ຫຼືຫຼ້າ?"

"ແນ່ນອນຕໍ່ເຄົາວ, ແກ່ທຳການຜ່ານກຸ-
ຫມາຍຂອງ ພຣະເຈົ້າຢູ່ຫົວ—ແລະ ຕໍ່ສູ້ເຈົ້າຫນ້າ
ຕື່ງດູປະຫານແນ່ນອນຕໍ່ເຄົາວ."

"ແກ່ພຸດຊິດເສຍແລ້ວ, ຖ້າຜູ້ໂຕຖືກຟ້າ, ຜູ້
ນັ້ນ ຄື ຕົວແກ່ເຈົ້າ."

นายร้อยเอกหัวเราะและพวกทหารก็พลอย
หัวเราะด้วย.

นายร้อยเอกถาม: "ແກ່ ຄື ໃຜ? ສິ່ງ
ອະໄວ້?"

"ສິ່ງນັ້ນບໍ່ເປັນໃຜ."

นายร้อยเอก: "ຂ້າບໍ່ມີຍາກຮູ້ ເພາະ,
ທັງຮຸ່ງ, ພວກເຮົາຮູ້ວ່າແກ່ ຄື ໃຜ."

พระราชาทรงประหลาดพระทัย: "ແກ່
ຮູ້ຫຼືຫຼ້າ?"

"ຮູ້ຢູ່."

พระราชา: "ໂປ່ງຕມອກຫນ້ອຍເຄື່ອງວ່າ
ໃຜແລະຮູ້ຈັກໂດຍໃດ. ຂ້າເອງນັ້ນຍັງບໍ່ຮູ້ຈັກ"

นายร้อยเอก: "ເຫລົ່າໂຫລ, ບາງທີ່ເປັນ
ໂສດຊື່ງຂອງແກ່ທີ່ບໍ່ພົບຂ້າມາແຕ່ກ່ອນ ອ້າຍຂັດ
ແກ່ ຄື ໃຜນັ້ນ ແກ່ເຄົາວໂດຍນັ້ນ ໂປ່ງ ທອດຫາ
ຍັງໃໝ່?"

พระราชา: "ຈິ່ງ, ເຄົາວໂດຍນັ້ນ ມັນ ຄື
ຕົວແກ່ຫຼືຫຼ້າ?"

นายร้อยเอก: "ມັນຈະຖືກຟ້າພຽງນັ້ນ."

พระราชา: "ຂ້າກໍ່ຈິ່ງຮູ້ ແຕ່ສຳລັບ
ຂ້າລື້ະ?"

"ແກ່ຕື່ງຖືກຟ້າເວລາເຄົາວກັນເຫມືອນກັນ"

พระราชาทรงพระสรวล: "ຂ້າຮູ້ແລ້ວ, ແກ່
ຈົບຂ້າເຂົາໄວ້ເປັນຕົວມັນ. ຜິດຕົນຕົວ; ຂ້າບໍ່ໃຊ້
ໂຈຮູ້ເປັນຄວາມຈິງ, ຂ້າເປັນເຈົ້າຫນ້າຕົວຕົນ."

ทหารหัวเราะ.

พระราชารับสั่งตอบ: "ແລະແກ່ເຄົາວໂດຍ
ຄວາມລຳພາກຍ່າງສຳສັດທຳລ່ວງເດີນຂ້າ."

นายร้อยเอกพูดสำเนียงหัวเราะ: "ເຈົ້າ
ຫນ້າຕື່ງສຳຄັນຍ່ອມບໍ່ມີກະທຳການ ຜ່ານ ກຸຫມາຍ
ແລະຕໍ່ສູ້ທຳການຂອງພຣະເຈົ້າຢູ່ຫົວ ສ່ວນແກ່ຕໍ່ຍ່ອມ
ທຳການວ່າໄປ ໒ ຕົວແລ້ວ."

พระราชา: "ຖ້າແກ່ເຄົາວເຂົາໃຫ້ເຂົາເພິ່ງ
ນາຈຳເຄົາວເຫຼົ່ານັ້ນ, ຂ້າຈະໃຫ້ເປັນ ໓."

นายร้อยเอก: "ຂ້າຈະເຄີຍກັບແກ່ຍ່ອມ"

อัยย เอ็กจินทร์

พฤศจิกายน

ตลอดคืนไม่ได้, เราจะต้องรีบไปทรง."

พระราชฯ: "ข้าสักระจงจะไปหาเจ้าเมืองก่อน."

"ข้ากลัวรอรอง แต่แก็ไม่ได้คิดว่าคนใหญ่คนโตอย่างท่านเจ้าเมือง จะไม่นั่งดั่งทงในเวลากลางคืน คอยค่อนรับการเยี่ยมจากคนอย่างแก็, จังใหม่ละ? พรุ่งนี้แก็จะพยเจ้าเมืองทศลภโก มีเวลาถไป."

พระราชฯทรงคำนึง ูปการมันชักจะร้ายแรงขึ้น.

"ขอให้ ข้าพสัส่วนคัวกับแก็สัครุเถะ," ทรงรับสั่งกษณายร้อยเอก เมื่อพลทหารถอยห่างออกไปแล้ว, จังครสัก็ไปอิกว่า: "ความจริง, ข้าเ็นคนสำคัญคนหนึ่ง, แก็ปล่อยให้ข้าไปทรอพาข้าไปหาเจ้าเมืองอย่างไคอย่างหนึ่ง ข้าจะคอยแทนให้สัสมกับความลำบากของแก็กัเคียว."

นายร้อยเอกผงกัศริยะ:

"ข้ารู้ เรืองของแก็ตลอดแล้ว ข้าหาหนาคหาหนากลยคของแก็โกทหนท. หนาคของแก็มันบอดเหตุคอกลกรรจ้อยเสมอ ข้าจำไควว่าข้าเคยรู้จักแก็มากอนทจาจะเ็นแก็. พวกข้าคอยพยแก็อยู่นานแล้ว. แก็เ็นนะ," นายร้อยเอกย่นปากไปไกลพระกรรณ,

ทพยสัสมกับค่อนไว้โกททหนง, ข้ารู้ จังบอดมว่าแก็ค่อนไว้โกทหน, แก็จะหาหนทางทจะช่วยแก็"

"แก็จะปล่อยข้าหรือ?" ทรงรับสั่ง ค้อยมหวงขึ้น.

"ในเมื่อข้าไคว วังมือของข้าลง บน ทพยสัสมกับนี้แล้ว, ข้าจะหาหนทางทจะช่วยแก็"

พระราชฯ: "ไม่เ้า, ปล่อยข้ากับอื่น, ข้าจะพยแก็"

นายร้อยเอก ถอย หลังก ออกไป และ เปล้งเสียงหัวเรา: "โอ, ช้าเสียเลย, ข้าคิดว่าเจ้าไม่ใช่ทอคททา, แก็คงนเ็นเจ้าโกไม่รูเรืองทพยสัสมกับของมน."

พระราชฯทรงนึกสัปแ่ง พระองค์ทรงรู้สึกถึงจิตเขาพโยโกทโก

นายร้อยเอก: "เ้า, ไปทรวงกันเถะ, เราอย่านตลอดคคืนไม่ได้"

ทททห้อม ล้อมพระราชฯ และชะเลบทกลจียอก ๒ คนควยคุมอย่างกวกขึ้น แลแล้วทงหมกคัเค็ลลอนชะยวนไป พระราชฯทรงข้าเล็งมองกเพอนชะเลบ คนหนงอายุราว ๔๐ บ, ลัสนแข็งแรง, หนาคใหญ่ ซึ่งพระองค์สังเกท จำไคว เ็นผู้ช่วยเทลลพระองค์อย่างแข็งแรง, อักคนหนงย่นหมอยู่ ทั้งสอง

พ. ศ. ๒๔๗๓

การเผชิญภัยของนายโจร

คนนั้น เขาค้น รนกะฮู้ เพียงเล็ก น้อย เมื่อถูกจับ
พระราชาทรงสงสัยว่า ทั้งสองคนนั้นใคร.
ขณะที่จะขบวนระผ่านประตู, ชายคนทั้งสองอายุ
เสมามาปะทะพระราช, คล้ายกับว่าเย็นไปโดย
ยังเฉื่อย, และกระซิบพูดเร็วปรือว่า: “สั

ประเศียวก็เรียบร้อย, อย่าตกอกตกใจไป”
พระราช ทอก พระเนตร ด้วย ความ ประหลาด
พระหทัย, แต่ชายผู้นั้นดอยท่างอกไปอย่าง
เก็ม หน้าตาของชายผู้นั้นไม่น่าจะเป็นผู้เฉลียว
ฉลาดนักมีปัญญาเสียเลย.

ขบวนคนกระโดดไปตามถนน มีทหารทั้ง
หมก ๑๕ คน พระราชาทรงนัยไว้ ห้าคนรวม
ทั้งกวนายร้อยเอกเฝ้าหน้าหน้า, ห้าคนถือหาง
เชือกทมิฬชดเชย, อีกห้าคนคุมหลังอกชันหนึ่ง
ทั้งหมกมีภาพและไม่ตะพุกเป็นอาวุธ พระองค์
ทรงทอกพระเนตรรอบ ๆ หาดหนทางนั้น, แต่
มองไม่เห็นทางใด.

ขณะนั้น ถนนหนทางเงียบเหงาเปล่าเปลี่ยว
และมีกิมิท ไฟตามบ้านกับหมก, เมฆหมอก
กลัดมาลอยเกลื่อนฟ้า และดวงดาวก็ยั้งแสง
หมก พวกทหารสวมรองเท้างัดกิ้งกิ้ง
ถนน.

เกริกกันไปจากถนนหนึ่งแล้วก็ออกถนนหนึ่ง
เพราะว่าทรงวางยังอยู่ไกล, สักครู่หนึ่งจึงเลย
เข้าทางลัด ระหว่าง หมู่ พระเทีย, ซึ่งตั้ง
ระหว่างถนน ที่บริเวณพระเจดีย์มโหฬารคุ่ม ๆ
อยู่มาก.

ในทันใดนั้น เมาคุ่ม ๆ จึงออกจาก องค์
พระเจดีย์ พระราชาทรงสำเหนียกเสียง โห้ร้อง
ตะโกน, “ทอคทา! ทอคทา!” และเสียง
คนวิ่งคึกคัก ในช่วงเวลาครู่เดียว พวกทหาร
ก็หมกอำนาจ, ทดลัมหมกคว่ำและแตกพ่ายไป
พระราชาทรงรู้สึกมีคนเอาดาพมาทักเชือกให้,
ขณะเดียวกันเพื่อนชดเชยคนทั้งสองอายุจับพระกร
ไว้และบอกว่า: “วิ่งเร็ว”

พระราชาทรงออกกำลังวิ่งเป็นครั้ง ๆ สอง
สำหรับคืนวัน พระองค์วิ่งไปตามถนน, โดย
ไม่ทราบว่าสักไปถึงไหน, สักแล้วทำตาม
คำบอกของชายผู้ช่วย, ซึ่งวิ่งไปข้าง ๆ เท่า
นั้น ลักเข้าทอกร, ผ่านเข้าไปในสวน, แหวก
และมึนคว่ำไปตามเรื่อง ถึงกระนั้นเพื่อนชดเชย
ยังเร่งรัดพระองค์: “วิ่ง! วิ่ง!” ไม่
หยุดหย่อน ทางเบื้องหลัง, เสียงโห้ร้อง
ค่อย ๆ หายไป, จนในที่สุดไม่ได้ยิน ชายผู้

อโยธยา เอกจันทร์

พฤศจิกายน

นั้นค่อยผ่อนเฝ้าข้าลัง และพระราชดำเินน้อย ชายผู้แปลกหน้านั้น “และแกไม่ใช่คน
อื่นที่ทรงกระทำตาม อากาวิงเร็วเปลี่ยนเข็น นั้น ไม่ใช่หรื?”

วิงเหาะๆ และแล้วก็เเิด เมื่อพระราช พระราชา: “กัันเชื่อว่าไม่ใช่ แต่จริง
ทรงส่งบพระธารมเฝ้าทนายคน และทอด กัันก็ออกกระส่งสั้อยู่สักหน้อย กัันออกมาดู
พระนครวิรูธอยๆ พระวรกายก็กระหนกกว่า อยู่ ละครและกัันเหล้าเข้าไปแล้วชักกััน เพราะ
ไม่ห่างจากกำแพงเมือง กัันแท้ๆเทียวทำให้แกพลอยลำบากไปกั้วย.”

ทั้งสองเเิดรื้อไปอีกสักหน้อย, ชายผู้นั้น ชายแปลกหน้า: “สำหรับเรื่องนั้นไม่
ก็หัยก. เป็นไร แต่ถ้าแกอนุญาต, กัันจะขอแนะนำแก
“เราคงแยกกันท่น.” สักอย่างสองอย่าง.”

ทรงรับสั่ง: “กัันรู้สึกขอบใจแกเหลือ พระราชา: “กัันจะยินดีมาก.”
เกิน แกได้ช่วยเหลือกัันรอมมาจากอันตราย คนวนนแกเทียวกัันเหล้าเฝ้าเเิดกระ ึง
อันร้ายแรง พวกที่มาช่วยเรานั้นคือใครกััน?” อย่างทำเช่นนั้นอีก แกเป็นคนมีเกียรติยศ, ทำ
ชายผู้นั้นยม: “พวกกัันมันไหร้องว่า ทางบ่งว่าแกเฝ้าพ่อค้า หรือไม่ก็ข้าราชการ
อย่างไร?” คนหนึ่ง และแกเฝ้าเเิดนไปสำหรับการรวนเช่น

พระราชาทรงประหลาดพระทัย: “มัน นี้ ปล่อยให้พวกท่นๆ เขาก็ว่า แกจะชอบ
ร้องว่า ทอดทา, ทอดทา.” ให้เขามักและเขม่น ท ทนายจวนเฝ้าเเิดนเช่นนั้น
ชายผู้นั้นคอบอย่างเฝ้าเเิดใจใส่: “กััน อย่างไรไค้?”

เห็นว่าถ้าเช่นนั้น คง เป็น ลูกสมุน ของ ทอดทา พระวรกายสั่นเทม.
แต่แกบอก ข้าหน้อย เเิดระ ว่า แกนะ คือใครกััน “ถ้ากัันไม่ช่วยแก, เเขาจะทำกัันเเิดอย่าง
นั้นแหละ,” ชายผู้นั้นกล่าวต่อไป, “ต่อไปง

พระราชา: “เจ้านายร้อยทหารม่นเรียก ระวังตัวไค้ ทำทางแกคเเิดเหมือนระบุเเิดระ
ข้าว่า ทอดทา.” ของโลกนั้อยนัก, ท่อจากกัันจะไม่ไค้อยู่ใกล้ๆ

พ.ศ. ๒๔๗๓

การเผชิญภัยของนายโจร

คอยช่วยเหลือแกอีก จอช่าชักขึ้นกฎหมาย พระองค์โดยฉันท.

มันจะทำให้แกลำบากภายหลัง นี่เป็นคำเตือน
สติทกะ, เจงจำไว้."

พระราช: "กั้นระพยายาม."

"ถ้าอย่างนั้น ลาก่อน" เขาหันหน้า
ไป.

พระราช: "เคยมาก่อน, แกยังไม่ได้
ขอกขอสักกัณยังเป็นหนี้บุญคุณอยู่."

ชายผู้นั้นหยุดและถาม: "กั้นระต้องบอก
แกทำไม?"

"ข้าจะมีประโยชน์ใด วันใดวันหนึ่ง
ข้ามีคราวของกันทำการ ทดแทนบุญคุณแก,
ใครจะรู้ได้?"

เขาหันกลับมามหา พระราชา พิจารณา ไปจากสายตาเสียแล้ว.

"โอ, ไม่ต้องบอก ลูกของแก ใคร
จะรู้ได้? " ครึ่งหนึ่ง หนูช่วยชีวิตเสียไว้"

เขาพูดอย่างใช้ความคิด.

"ถ้าอย่างนั้น, ชีของแก?" พระราชา
เร่งรีบ.

เขาร้องอยู่ แล้วหัวเราะ: "แกยัง
จำเพื่อน ของ แก เจ้านายร้อยเอกได้ไม่วี?"

กั้นระคิดว่ามันดีกว่าจะบ้า ๆ อยู่บ้าง มันเรียกแกว่า
โยทอคาทำไมใช้หรือ? เขาตะ, เจงรู้ไว้ว่า,

ถ้ามันเห็นกันในที่สว่าง—ใครจะรู้ได้?—บางที
มันก็อาจจะเรียกกันอย่างเคยกับมันเรียกแก"

พระราชาทรงสะกั, แต่ชายผู้นั้นได้ลับ

ชีวิตของอินเตีย พระธนะแพทย

พิธีพุทธาฏฐะมี

พิธีนี้กระทำในวันแรม ๘ ค่ำ เดือนอะไรก็ได้ เมื่อเริ่มกระทำแล้วต้องทำให้ครบแปดครั้ง
เจ้าแม่ผู้รับบูชา คือ ขวาทิ ขวาทิแห่ง พระคิระ ผู้เป็นเจ้า ผู้เลือกมิใช่ทำพิธีบูชาพระแม่เจ้านแล้ว
ก็จะหมกขยาบ ในการชะโมย พรหมณ์ เป็นสำคัญ และจะไม่มีการขบขยาบไป ผู้ทำพิธี จำ
ต้องกินอาหารวันละ ๘ ฟายมือเท่านั้น ถ้าไม่ได้ กล่าวกันว่า (ตาม พรหมณ์ของชาวสยาม)
อันสิ่งของการกระทำพิธี พุทธาฏฐะมี มีเท่ากับการให้นามโคแก่พรหมณ์ครั้งร้อยครั้ง และ
การชุกย่น้ำสาธารถ ทั้งพันย่น ยิ่งกว่านั้น การบูชาพิธี พุทธาฏฐะมี ยังทำให้ยาบ ออกุศลที่ได้
สร้างไว้แต่ปางก่อนครั้งร้อยชาติ หกสิบไปด้วย.

นิยาย

ชาตา ของ พญายม มัจจุราช

ณหมู่บ้านตำบล ไสนทรียบุรี ในราชอาณาจักร พิศยาเป็นผู้มีปัญญาเลอไมใช้ในการศาสนา
เชกคปากลยบุตร มีพรหมณ์เชกคใจผู้หนึ่งชื่อ ใครแต่จะฆ่าเพญคนให้เชกคพองใจแก่ พระผู้
ว่าพระ ภริยาชื่อ รมภา มีบุตรชื่อว่า เกาศิก เป็นเจ้าทกชณะ ครึ่งหนึ่งสองพี่น้องทกลองใจ
และอีกาชื่อ พิศยา สองพี่น้อง เกาศิก และ ขวาทิพระคิระและขวาทิผู้มีเทส และแต่นั้นมา

พ. ศ. ๒๔๗๓

นิทานบุญของอินเคีย

ก็เริ่มบุกเบิกวิชาโคตวาทะ ซึ่งจากนั้นว่าเป็นพา-
หะทรงอินโปรคของพระผู้เป็นเจ้า เมื่อผู้มีไร
คอยก็มิจะโมยอยู่ พอเห็น เกาศิก โคบาล
เสลดตนไปหน่อยเดียว ก็ด้วยโอภาสสักโคนัน
ไปเสีย ไม่ช้าเท่าไร เกาศิกก็รู้ว่าโคหยาที่
นั้นถึงไทยอินจะพึงได้รบ โทมนัสส์แสนสาหัส
ก็เลยเสาะแสวงหาไปตามพง ตามไร่ ตลอดจน
ว่ายข้ามแม่น้ำแล้ว ก็หาพบร่องรอยไม่ ไกล
จะถึงเวลาค่ำ ขณะนี้ เกาศิก เติรกลัษยานอย่าง
ละห้อย พิชยาผู้เป็นน้องสาว กลัษยาตกน้ำ
ที่แม่น้ำ มาพบเขา ประหลาดใจ จึงถาม “พี่
ทำไมอยู่คนเดียว วิ่งไปไหนเสียเล่า?”

เกาศิก คอยชิงสาวด้วยพยาน้ำตา แต่
ในที่สุดก็แรงเรื่องไถนของสาวทราบดี พิชยา
ปลอญพี่ชายให้รับขอร้อง และว่าควรไปช่วย
กันเที่ยวตามหาพี่ชายในคืนนี้.

ทั้งคู่วิ่งเสาะเข้าไปในเขตคังใหญ่ ยิ่ง
ไปก็ยิ่งท้อยมีมกคลุ้มเขาคึกกั แต่ก็มีโคถอย
หลัง สองพี่น้องไปจนกระทั่งเหนื่อยแลเห็นร่าง
อันมืดมน นกฝน ด้วยเหตุว่าร่างเหล่านั้นมีแสง
ลือมิโชติช่วง สว่างยิ่งแสงทวงจันทร ซึ่งทอ
ลงมาจากฟากฟ้า ทุกร่างนั้นบนพินทัญชอน

เขี้ยวสะอาก กำลังกระทำการพิชชา ทุกร่าง คือ
เทวดาชาวสวรรค์ ผู้ประภักดิ์แล้วว่าสองพี่น้อง
อยู่แทบยี่สิบปีแล้วนั้น พลันเทวดาหนึ่งเจ้า
มาปราศรัยว่า

“เจ้าคือใคร? เจ้ามาทำไมที่นี่? เจ้า
มานอนอยู่ ๆ”

ทั้งสองก็ตัวสั่น แล้วก็ค่อยแจ่มว่า มาตาม วิ
ทหาย.

ฝ่ายเทพก็กระหนกทันที ด้วยเหตุว่า การ
ชะโมยวั้น เป็นการทดลองความมั่นคงใน
การเลื่อมใสของผู้ทำพิชชานั่นเอง ครั้นแล้ว
จึงว่า

“เราจะไปโคต หายคน ก็เมื่อเจ้าทำพิ
ชชานี้แล้ว บัซาทักทพวกเรายกยออยู่เวลานี้
แล้ว ไปบ้านเกิด จำไว้ และเชื่อฟังชา
เมื่อเจ้าทำพิชแล้ว โคนันก็จะพลนกลัษกัน
มาเอง”

เกาศิกและพิชยาบ่ายหน้ากลัษยาน เมื่อ
พักผ่อนพอสมควร และรักษาเจ้าของพิชไว้แล้ว
ก็กระทำการสักการบูชาด้วยความเต็มใจ.

พระแม่เจ้าผู้รับบูชาใช้อินไกล เลย คือ
พระแม่เจ้าอารพตนั้นเอง พระองค์พอพระทัย

พรรณนแพทย

พฤศจิกายน

มาก ถึงกับสำเริงพระวรกายให้สุขซา หนึ่
สาว เห็นด้วยพิศวง เพราะทรงงูโคที่
หายไบนั้มาด้วย พลาญพระองค์มออย่างละไม
เยียงพระแม่เจ้าทงหลายมนน พระองค์ศรี
ให้เกาศิก และพิชยา ขอพรตามปรารถนา

เกาศิก กรวญว่า “ข้าแต่พระแม่เจ้า
ถ้าทรง กรุณา โปรดให้ข้านอัยสขุสำราญแล้ว
ขอประทานให้ข้านอัยไคเป็นราชาเถิก”

พิชยา ทูลว่า “ข้าแต่พระแม่เจ้า ข้านอัย
ขอเป็นมเหสีแห่งผู้มั่งแสงโชติช่วงรวยรกาย
คุทข้านอัยไคประสพ ณที่สถานอันเขียวสดในคง
ใหญ่นั้เถิก”

พระแม่เจ้า — “เจ้าก็สมปรารถนาทั้ง
สองคน ตามที่เจ้าต้องการเป็น”

ค่อนัน มา สองสามวัน ราชาแห่ง กรุง
ปากลิขุร เสกีสู่แค้นมฤคญ คณะเสนายก
ก็ประชุมกันจัดการบ้านเมืองตามประเพณี พระ
ราชาไม่มีรัชทายาทสืบราชสมบัติ และการ
ก็ระล่อยให้บ้านเมืองว่างพระเจ้านั่นก็ยินยอม
ไม่เป็นการสมควร ฉะนั้นจึงห่มผ้าอำมาคย์
คำเนิกรหาเจ้าแผ่นดินมาทรงราชย์แทน ไม่
ต้องพรรณนาไควว่า อาณาภพทรงกลดบันกาล

ให้มวล อำมาคย์ ประสพ เกาศิก อย่าง แน่นอน
เมื่อ เกาศิก ปรากฏใน ท่ามกลางเหล่าอำมาคย์
ท่านผู้เฒ่าในเหล่านั้ ก็ แลเห็น ราชคิลิก คือ
เครื่องหมายแห่งความเป็นเจ้าใหญ่ ณ ที่นาลาญ
และเห็นลายเส้นจักรพรรดิ ที่ ผ้าม้อ และ สันเทว
แล้ว บรรคาราชบริพาร ก็ ออกอุทาน ด้วยความ
ยินดีว่า

“เราไคพบพระมหากษัตริย์แล้ว เราไป
ค้มอง ร้องข่าวให้ประชาชน ทราบทั่ว กัน เถิก
เพื่อเขาจะได้ชื่นชมยินดี ถวายพร ชโย แก่
มหาราช เกาศิก”

เกาศิก ได้เป็น พระราชา สมกับคำประสิทธิ
ประสาทของพระแม่เจ้า ยารพคิ ฉะนั้นแล

เมื่อ เกาศิกไคทรงราชย์แล้ว พิชยา ก็
ไคเป็นเจ้าหญิงก่าคิออนซอน ประคูกอก
พลยพล่งทก่าลค้มเดิมที่ ราชาและเจ้านาย
ในแคว้นต่าง ๆ ทั่วโลกก็พากันไปยงราชสำนัก
เกาศิก เพื่อไคเจ้าหญิงมาร่วมมรดกกรรม การ
สมมพร สมัชชา ก็เกิดขึ้น ทุกคนก็พากันไป
คูกไคประจักษ์ว่า พิชยา จะเลือกใครเป็นสวามี
เกาศิก เป็นผู้นำเจ้าหญิง พิชยา ออก เลือก คูก
พิชยา มีพวงมาลัยขาว พวงหนึ่ง และหม้อไค

พ. ศ. ๒๔๗๓

นิทานบุญของอินเดียว

เปรียบ เหมือนหนึ่ง — พวกมัลลย์สำหรับสวมคือ
ผู้ที่ทรงเลือก และหม้อสำหรับเป็นของขวัญ
เจ้าหญิงพิชชา ผ่านเจ้าชายหนุ่มองค์หนึ่ง ก็เพิ่ง
ไม่กะพริบตา และรู้สึกจากร่างกาย และ
ชีวิต ของนาง เป็นของ เจ้าชาย นั้นหมดสิ้นแล้ว
ยักคัล มี อากาศว่าน คือ เลี้ยงจากอากาศ
(ไม่ใช่ วิทย์) ก็พบทุกคนในที่ชุมนุมนั้น
ไคยนิ ว่า

“เลือกเขาเถอะเจ้า พิชชา ถึงคราว
ของเจ้าแล้ว”

พิชชา สวม พวกมัลลย์ ที่คือ เจ้าชายหนุ่ม
แล้วเจ้าชายหนุ่มก็นำนางไป เจ้าชายหนุ่ม
ไม่ใช่ใครอื่น ที่แท้ก็คือ ฃญายม มีจุราช
นั่นเอง

พิชชา ไปยัง ยมโลก อันเป็นที่สถิตแห่ง
ฃญายม ราชสวามี นางไตรยคำสั่งว่า จะไป
เค็รชเครทไทนไคคามพอใจ เว้นแต่ในเขตต์
ภาคไคของปราสาทเท่านั้น พิชชาเค็รเล่น
ในสุ่มทุมพุ่มไม้ ในหมู่ยุปผชาติต่าง ๆ เพลิดเพลิน
ทุกวัน และคอยระวังไม่ล่องล้ำเข้าไปใน
เขตต์หวงห้าม ตามที่สวามีสั่งไว้ แต่วันหนึ่ง
เหล่าทวารอกใจไค จึงลตลนเข้าไปในทนน ซึ่ง

เป็นทรมานบรรดาสัตว์ที่ท่ายาปเมื่อครั้งอยู่ใน
มนุษยโลก ภาพพิชชา เห็น ล้วนแต่หน้า
ขนพองสยองเกล้า หญิงจำนวนนับเป็นพัน ๆ
ทั้งสาวทั้งแก่ยักคัลไปมาในเปลวเพลิงที่ลวกโชน
ไหม้ จนกระทั่งไคในข้อ แต่ไม่ ทำให้ ถึงตาย
เสียง ปีริเทวนาโศคครวญ แสนสุกจะน่าสเมเพศ
แต่อะไรไม่ทำให้ พิชชา ตกใจยิ่ง เท่าที่ เมื่อแล
ไปเห็นมารคา ทนทุกขเวทนาอยู่ในหมู่สัตว์นรก
นั้น เสียงแม่ก็ออกจากไฟนรกว่า “พิชชา
เลิกเนื้อของแม่ ช่วยแม่ซี”

พิชชา น้ำตาไหล พลงว่า “อะไร ทำให้
แม่ต้องมานี้ แม่ท่ายาอะไรไว้”
หญิงที่นำส่งสารตอบว่า “แม่ไม่ยอม
สละอาหารแก่พราหมณ์ผู้หนึ่ง และแม่จะโมย
สิ่งของพราหมณ์ผู้หนึ่ง แต่แม่ก็ไตรยโทษ
พอแล้วนะ ส่งสารแม่ยังซี”

พิชชา รับคำว่าจะช่วย แล้วก็กลับยัง
ปราสาท ในทวงใจเต็มไปด้วยอะไร ถิ่นัก
คิดเอาเองดีกว่า พอพบฃญายม นางก็ทศคัว
ลงแทบเท้า สะอื้นให้ไม่เย็นสมฤกษ์ ฃญายม
ประหลาดใจ ถามว่า “เจ้าเย็นอะไรไป?”
นาง สยายอก แล้วเล่าเรื่องให้ฟัง ลงท่ายว่า

พระนิพนธ์แพทย

พฤศจิกายน

“หวังว่า ผู้สวามี คง กรรณา ปลด เป็ดลง โทย
ไปรณกันว่าเป็นแม่ของเมียนะ”

แล้วนางก็พรรณนาเรื่องราวแก่ ราชานา
กิด อย่างละเอียด ว่า มารดาของ โทยทนต์

พญายม ทอว่า “เสียใจ ฉันช่วยไม่ได้
แม้แต่จะยื่นแม่ฉันเอง เจ้าสาวเขย ใคร
ก่อกรรมทำเวร อย่างไร ก็ได้รับผล อย่างนั้น
วิชาเขาเอง ก็ช่วยใครไม่ได้”

ทรมาน อย่างไร ขอรับรองให้ช่วย อย่างไร
แต่เถาคิด กลลอบทำร้ายปาก ทอว่า “พี่ยอม
จนไปยังกว่านั้น หรือจะยอมสละราชย์ลงก็
ไม่ได้หรอก”

พญายม กล่าวแล้วนั่งนึกหาทางอยู่ แล้ว
แนะนำว่า พอดีมีทางช่วยเหลือมารดาได้บ้าง
ถ้าพี่ชาย เถาคิด ผู้ใด รัชธานีสั่งแห่งการบูชา
พี่ พุทธาจารย์นั้นแล้ว จะยอมแบ่งอำนาจ
(แล้วส่วนบุญ) ให้แก่มารดาบ้าง มารดาก็ขอ
ระลอกพันจากทนต์จากกรรมนั้นได้

พิชยาผิวกาก กลับไปเล่าให้พญายมฟัง
ถึงเรื่องความอกตัญญูของพี่ชาย

พิชยา ก็ รัชธานีจากสวามีแล้ว ก็ทรง
ไปหาพี่ชาย ในใจเต็มไปด้วยความหวังผล
สำเร็จ

พญายม — “นั่นเป็นกรรมของ พี่ชาย
แต่พิชยา ลองอีกครั้ง ไปไต่ยาทาเล็ด
บางทีจะพบบุญ ยอมตามปรารถนาของเจ้าบ้าง
ในอาณาเขตนี้ เรียกว่า พังคะ มีพราหมณ์
นำส่งสาวผู้หนึ่ง มีชื่อว่า โคทม เวลาน
กำลังทรมานทนต์ด้วยเวธมีครุฑ แต่เจ้าหล่อน
ตก อยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับอำนาจสั่งตนเองจากที่

พิชยา ทูล — “เจ้าพี่ ฉันมาเฝ้าด้วยกิจ
ธุระสำคัญ มารดาของเรา ต้องตกนรก
หมกไหม้อยู่ในไฟไม่รู้ด้วยเวลานี้ เพราะได้
สร้างบาปไว้มาก พญายม พอดีปลดปล่อย
โทยให้ไต่คอก ถ้าเจ้าพี่ยอมแบ่งอำนาจสั่ง
ในการที่โท รัช เนืองจาก พุทธาจารย์ให้
แก่มารดาบ้าง”

หล่อนได้กระทำการ พุทธาจารย์มีแล้ว ลองไป
ทลายตามเจ้าหล่อนดู บางทีเจ้าหล่อนจะยอม
แบ่งส่วนกุศล ซึ่งจะกระทำให้เจ้าหล่อนหายจาก
การเจ็บทรมานทนต์ในไม่ช้าได้ แก่ มารดาหล่อน
บ้าง จะปล่อยตนเป็นหญิงเลี้ยงแกะ รัชไปยัง
แกนพังคะ ให้พบกับพราหมณ์นั้นเร็ว ๆ เด็ด”

พิชยา แปลงตน เป็น หญิง เมษบาล ไป พย

พ. ศ. ๒๔๗๓

นิทานบุญของอินเคีย

โคตม ในขณะที่มีอาการร่อแร่ จะมรณภาพแล้ว นรกมากกว่า ขอมตามลูกอันอ่อนแอเกิด”
 หล่อนแจ้งความประสงค์ให้พราหมณ์ทราบบ

โคตมเหลือบดูพิชยาพลางว่า “ไม่ไ้ละ พิชยา ขอร้อง พิชยา ลา กลับด้วยความ
 ขอมไม่ได้ ความเจ็บช้ำแสนเท่านั้น อานิสส์ ยินดี ปรีดา ปราโมทย์ มารดาผู้อยู่ใน นรก
 แห่งการบูชา พุทธาภะมี จะทำให้ฉันรู้สึกแห่ง เมื่อได้มีส่วนบุญของ โคตม ก็พ้นโทษ เสีย
 นิพพาน สุขอย่างไม่มีสิ้นสุดอีกแล้ว”

พิชยา — “แม่ไม่รู้กันว่า พุทธะไร นะแม่ บุกหา พุทธาภะมี ก็รู้กันแพร่หลายทั่วโลก (ทุก
 ชีวิตเป็นของพึ่งสงวน ยิ่งบอก กว่าอะไรอื่น ๆ ข้าวิหิตุกระเจาเสียง) ใน สมัยนั้น ก็มีผู้
 ถ้าแม่ยังคงชีพอยู่ แม้จะทำพิธีบูชา พุทธาภะมี กระทำบูชากันไป และในเวลานั้นก็ทำกัน
 ใด อีกมากมายหลายครั้ง ถ้าแม่ยอมตาย ทุกแห่ง
 ขอมสละชีวิต ทั้ง ๆ ที่แม่มีทางพอจะให้ชีพ ผู้ใดสักนิทานบุญแล้ว จึงช่วยช่วยชัย
 ยืนอยู่ต่อไปได้ ถ้าแม่หวังสุขในภพหน้า ให้แก่ พระแม่เจ้า ขารพดี เด็ด
 ขอมตายเช่นนั้น ก็เท่ากับฆ่าตัวตาย ควรไปสู่

สาธุ ! สาธุ !! สาธุ !!!

อตุ ! อตุ !! อตุ !!!

ชะรอยกรรม

ของ

“ปราณี”

—๑—

หล่อนเงยหน้าขึ้น จากแสงจันทร์บนนวล
กระไรสามารถแลเห็น โถกนคชัคเจน, เช่น
ดวงหน้าทณโสโก—น้ำตาคลอ

“สายเสียแล้ว—คุณชา,—” หล่อน
กล่าวด้วยเสียงสั่นเครือ—ละห้อย

ชายหนุ่ม คู้สันหนามองดู ด้วยความรู้สึก
ปาน ๆ กัน เธอเอื้อมมือไปหมายจะปล่อยโยน
แต่ครั้นแล้วก็ทรงชะงักด้วยความรู้สึกผิดชอบ
จึงหกล้มลงไถ่ขวางตัวคงเค็ม

“โอ, สายเสียแล้ว ภูมร, แต่เธอ—
อย่าร้องไห้, น้ำตาของเธอเพียงหยกเดียว
เท่านั้น จะเบี่ยงเครื่องทรมานหัวใจของฉัน อย่าง
ไม่สมควรสัก พยายามทำให้กลืนซึ่ง
ไว้ เพื่อก่อสูกบิณฑิ ซึ่งจะต้องทำเนรคต่อไปใน
วันหน้าดีกว่า”

หญิงสาวยกฝ่าเช็ดหน้าขึ้นเช็ดหน้าตา

“แต่—คุณ——ก็ฉันได้พยายามมาแล้วเป็น

จำนวนถึง ๓ ปี ที่คุณได้จากไป ตลอดเวลานั้น
ก็ฉันรู้สึกเสมอเหมือนหงวว่า หัวใจได้ตายไปแล้ว
คงเหลือแต่ร่าง ซึ่งยังคงเคลื่อนไหวไปเท่านั้น”

“๓ ปี” เธอทวนคำ “เธอได้บงคับ

หัวใจของเธอเอง มาได้ตลอด เวลา ๓ ปี ที่คุณ
ได้จากไป และต่อจากนั้นไปเธอจะต้องกระทำ
เช่นนั้นเรื่อย ๆ ไป เพราะหน้าที่บังคับ”

ภูมร ทอดสายตาไปเบื้องหน้า ในขณะ
แสงพระจันทร์ได้ส่องกราดเข้ามาในสวน ภูม
ราตรี ซึ่งออกดอกขาวทั่วไปยังถนน ก็ย้ายไป
ด้วยแสงจันทร์ ที่โถกนคชัคกรวงโรยแล้ว
หล่อนอยู่เกลือกกล่น กลิ่นหอมเนย ๆ เช่น ๆ
ของมันตระกูลยไปทั่วบริเวณ เสียงกนก
บนคกยงคงกังวานอยู่เรื่อย ๆ ความเยือกเย็น
แห่งเสียงกนก เขาจับหัวใจ ของหนุ่มสาว ทั้ง
สอง ต่างนั่งนิ่งอยู่สักครู่—คิด !

“เมื่อ ๓ ปีที่แล้วมา ก็ฉันกระทำได้—

ถูก, ก็เพราะได้คอยคุณอยู่ด้วยความหวัง

พ. ศ. ๒๔๗๓

ชะรอยกรรม

อย่างเต็มเขยมี คุณจากไป เพื่อดวงหา
โซคลาภอันระอานวยความสุข, ความสำเร็จ
ให้แก่เราทั้งสอง ในเวลานั้น ความเศร้าโศก
เสียใจในการที่เราต้องจากกัน ทั้งรักมเพียงใด
ไม่จำเป็นที่จะต้องพูดถึง แต่คุณไปเพื่อความ
หวัง ก็ฉันจึงพยายามบังคับหัวใจตัวเองไว้ ได้
มายกั้น, คุณได้กลับมาพร้อมด้วยความสำเร็จ
อย่างงาม แต่ฉันจำ, พอมาถึงกรุงเทพฯ
กลับพบ คุณ—คุณกำลังนั่งทำงานกับคนอื่น,
ต่อจากนั้นไป ความหวังเช่นนั้นจะไม่กลับมาอยู่
ในวงแห่งความนึกคิดของคุณอีกแล้ว คุณ
พยายามบังคับใจตามคำแนะนำของคุณ แต่
จะสำเร็จหรือไม่ นี่เป็นการยากที่จะพูดได้”

“จงพยายามเถิด ภูมิ” ชวลิต พก
“จงคิดเสียว่า เป็นกรรม ของเราทั้งสอง ที่มีได้
เคยร่วมกันมาแต่ก่อน โอ, รัชการ, ใน
โลกนี้ไม่มีอะไรอีกแล้วที่ร้ายเท่ากรรม มัน
ติดตามไปรังควาณมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา แต่
เธอ, ความสุขกับความทุกข์ ย่อมเกิดคู่กันไป
ตามแนวของชีวิตเราเสมอ ในเมื่อมันเกิดแล้ว
ก็ยอมมีสุข ๆ แล้วกลับยอมทุกข์ ผลักเปลี่ยน
วนเวียนกันเช่นนั้น ไตร ๆ ะหลีกให้พ้นเสีย
มิได้ ในขณะนี้ เราไม่ทุกข์ใด ๆ จงมั่นใจเสีย
เถิดว่า ความสุขคงจะวนเวียนกลับมาหาเรา

อีกอย่างแน่นอน ถ้าวาสนาของเราทั้งสองยังมีอยู่
ฉะนั้นจงเชิดฉัน ภูมิ ฉันฟังกลับจากเชียงใหม่
มาถึงกรุงเทพฯ ๖ วัน พอดีเช้าก็รีบมา
ทันที ฉันเห็นความเหนื่อยของเธอ จงทำให้
ก็ ๆ ไว้—เพราะมันเป็นวันสำคัญที่สุดวัน ๑ ใน
ชีวิตของเธอ สิ่งทั้งหลาย มาจนถึงวันนี้เสีย
และคิดถึงการที่จะเริ่มชีวิตใหม่ คือ ชีวิตสมรส
—อย่าลืมนะว่าเธอไปใช้ชีวิตของเธอ ต้องเป็นชีวิต
ที่คงใช้ความคิดอย่างสุขุม, ความใคร่ครอง
ให้รอบคอบ เธอต้องรับผิดชอบในหน้าที่แม่บ้าน
ตลอดจนการเป็นมารดาของโลก นักถึงธรรม
ให้มาก ๆ จงพยายาม—เพื่อตัวเธอเอง, เพื่อ
เกียรติยศ และชื่อเสียง ผลที่สุด—เพื่อฉัน!”

หล่อนยกมือ ขึ้นบดหน้า ครวญคราง
อย่างน่าสลด

“คุณแสนจะรักใจ ใจเธอย, คุณพ่อ
คุณแม่ท่านรวยเท่าทุกวันนี้ เพื่อให้รัยหมั้น และ
แต่งงานกับ คุณสนอง เขาเป็นคนมีเงิน มี
คนนับหน้าถือตา—ใหญ่โต—กว้างขวางในการ
สมาคม อำนาจแห่งเงินของเขา ได้ช่วยเหลือ
คุณพ่อให้รอดพ้นจากการล้มละลาย และอาจจะ
ถูกฟ้องในคดีอาชญาได้ ในเมื่อเป็นเช่นนั้น
จะให้ฉันทำอย่างไร ในเมื่อ คุณสนอง ได้ให้
ผู้ใหญ่มาสู่ขอฉันต่อคุณพ่อและคุณแม่—”

ชลิตกนั้น รีมผลึกเม้มแน่น ในหัวใจ
กำลังขยับเขยื้อนคัมภีร์ เสียงแซกเทรอสในคอก และ
ทศนามหน้าคอก จออยู่ค้ำคัง แสงไฟใน
บริเวณนั้นสว่างจาววกกลางวัน เป็นการ
แต่งงานอันหรรษาระหว่าง นายสนอง เศรษฐ-
ภุมิ คหบดีผู้ มั่งคั่ง กับ นางสาว ภุมรี ลูกพี่นาค
ผู้ มีรูป และ คุณสมบัติ อันน่ารัก อยู่ในความคิด
ของพวกเขาทั้งคู่ ทั้งหลาย—อนิจา, แต่งงาน,
—ภุมรี แต่งงาน !

“ลูกแล้ว เธอคิดถูกและทำถูก โลก
ไม่คิดเห็นเธอหรอก มีแต่พระสรรเสริญ ความ-
รัก, ความนบถือ, ความกตัญญูต่อกันแท้ ๆ
บิดามารดาผู้ ให้กำเนิด เป็นของพระลัทธิเสมานะ
ความรักระหว่างคู่รักนั้นเป็นสิ่งที่มีอำนาจ แต่
คนละอย่าง การที่จะเอาไปเทียบกันสิ่งประเสริฐ
ที่กล่าวแล้วย่อมเป็นของยาก จงพยายามลืมนะ
เสีย ภุมรี นักเล่ห์ว่า ไม่มีฉันอยู่ในโลกนี้
ตายแล้ว—ชลิตก มงคลเถยวดี ไก่ค้ายาก
เธอไปแล้ว”

หญิงสาวแห่งหน้าขลุ่ยทองจันทร์ กว-
หน้าขาวซีด แล้วกลัด สายตาลงมาช้า ๆ
มองดูหน้าชายหนุ่ม คิ้วแฉวงตา อันหวานเย็น—
โคก

“เราเป็นเพื่อนเล่นกันมาแต่เด็ก ๆ อยู่ ไม่มีอะไรที่ทั้งนั้นที่จะมาพรากเรา แม้ยอกรัก”

โรงเรียนเคยด้วยกันมาแต่เด็ก ๆ เรารักกันมาก
ครั้นโตเป็นหนุ่มสาว ความรักของเราเลย
กลายเป็นอีกอย่าง ๑ ฉันหนุ่มสาว—เราเคย
ให้คำปฏิญาณ ต่อกัน—พระจันทร์เป็นพยานว่า
เราจะไม่จากกันเลย ไม่มีอะไรในโลกนี้จะมา
พรากเราให้จากกันไปไหน บัดนี้คุณพระจะจริง
ให้คิดลืมนะคุณ เป็นไปไม่ได้ คุณชา, ลืม
ไม่ได้จริง ๆ พอยอกรัก, คุณคิดว่าผู้หญิง
นั้น จะลืมในสิ่งที่ลงมาแล้วได้เถยหรือ ?”

ชลิตกเงยหน้าขึ้น สายตาทั้งสองประสานกัน
อย่างจริงจัง กระแสไฟฟ้า แล่นปรวค เข้ายับยั้ง
หัวใจ ทั้งคู่ซาบซึ้งความรู้ สักชั่วขณะ สมอง
—มันคือความรัก, ความดีนินทา ทั้งสอง
อย่างนั้นได้จับใจความรู้ สักฉีกชอย ออกไปจาก
ดวงจิต ชลิตกเอื้อมมือไปกุมมือขาวของ
หล่อนไว้—ก็อย่างอ่อนโยน, ก็เข้ามาจน
ใกล้ มือขาวค่อย ๆ โอบไหล่หล่อนเข้ามา
หาตัว ร่างที่ร่างซึกกัน เธอตัวร่างหล่อน
แน่นเข้า ๆ ทุกที ร่างของ ภุมรี อ่อนระทวย
อยู่ในวงแขน หล่อกาพรม รีมผลึกเม้มแน่น
สนะระก

“ภุมรี จ๋า” เธอพิมพ์ “จริงที่เขยว
เราจากกันไม่ได้ พระจันทร์เป็นพยานอยู่แล้ว
ไม่มีอะไรที่ทั้งนั้นที่จะมาพรากเรา แม้ยอกรัก”

พ. ศ. ๒๔๗๓

ชะรอยกรรม

ทันใดนั้น เธอก็ก้มลง กวักอาหารขึ้น
ปราชัยจากสติสัมปชัญญะ ชวลิต ภูมิผายปาก
อันสิ้นเรณิกนั้น ภูมิอยู่นาน พยรรยงกระจ่ายไป
ทั่วสรรพางค์กาย—ทุก ๆ หายากโลหิต ทั่ว
ความ คุกคามให้ สาส์ม กับที่ใด เวิศร้าง มา เป็น
เวลานาน และ จะต้องพรากจากกันไปอีกนั้น
เธอชู—ชูทุก ๆ แห่ง ภูมิผ—ชูคา, ภูมิ
หน้าผาก, ภูมิแก้ม—ชู—ชูจนทั่วใบหน้า ใน
ที่ สติ ภูมิผายปาก ทั้ง สอง ที่ ค่อย ๆ เคลื่อน มา
ประสานกันอ้อมวาระหนึ่ง เสียงร้องส่งคนตร
จาก สนาม หน้าตก ล่องลอย มา ตามลม อย่าง
เยือกเย็น

ทอดองค์ลงแล้วก็ไถกา

กัลยาแก่นขัดกลัดจิตต์

เป็นเพลงนางควรวณู พอสันเสียงคนร้อง
คนตรก็ประสานขึ้นอย่างโหยหวน ปลุกสัน
ความรู้สึกผิดชอบให้คงคั่นมาอย่างเดิม ชวลิต
ค่อย ๆ คลายมือออกจากกรอโยกออก หัวใจ
เหี่ยวแห้ง ลงถนัด ลอยห่าง ออกจาก หล่ออัน
เล็กน้อย ทั้งสองข้างก้นงมหนา นิ่ง—นิ่ง
อยู่เช่นนั้น จะมีใครพูดอะไรออกมาอีกหาไม่

โอ้พระโณมขงทรงฤทธิ์

น้องคิดว่าจะครองตัวไว้

ให้ผ่องแผ้วเพียงแก้วจินดา

กว่าจะพบผ่านฟ้าพิสมัย

ไม่เหมือนคิดผิดห้วงตั้งใจ

ชะรอยกรรมทำไว้แต่ไรมา

ไต่ขึ้นเสียง ร้องส่ง และ คนควรวณู สลัด กัน
ไปเป็นท่อน ๆ ขยพลงน้หนอ ช่างเสียดแทง
หัวใจ เสียจนกระไร ความหวังของ เสียง ที่
ล่องลอย มาตามลม และ เนื้อเพลง ที่ร้อง สะกิด
หัวใจ อย่างแรง—ราวระดม ไปด้วย อำนาจ แห่ง
ความร้ สัก นั้นเธอใดทำอะไรลงไปแล้วยัง
เป็นการถูกแล้วหรือ ? ภูมิร้ แต่งงานแล้ว,
เป็นของผู้อื่น ชวลิต เอ๊ย, อนุทร คนใด
ของ กาลิ หนอ มาเข้าสิงสู่ และกลใจให้กระทำ
ความชั่วลงไปถึงเช่นนี้ แม้จะอยู่ด้วยกันเพียง
สองคน ไม่มีใครเห็น แค่นั้น, สำหรับคน
ที่ไม่มีการศึกษา ทัก — คนที่ไม่มีความระมัดระวัง
การกระทำชั่ว แม้คนอื่นจะไม่เห็น แต่ตัว
ของตัวเองก็เห็น สิ่งนี้แหละสำคัญที่สุด มัน
จะเป็นเครื่องรวบเร้าเสาควงวิญญูญาณให้ เราอ่าน
กัน รน กระวน กระวาย อยู่ มีเวลา หยท หย่อน
ชวลิต เป็นผู้ที่เรารู้แล้วก้วยการศึกษา—ก้วย
ธรรมที่ประเสริฐ แต่ก็ยังมาเป็นได้ถึงเช่นนี้

—เพราะอะไร ? ไม่ฉัน, ความรักตัวเดียว
เท่านั้น ที่ชักนำให้เธอหลงลงสู่หลุมอันลึก คือ

—บาป !

ปราณี

พฤศจิกายน

ทั้งสองก็มีหน้างม มีใบหูอะไรกันอยู่เป็นเวลานาน ในที่สุดต่างก็เงยหน้าขึ้นพร้อมกัน คล้ายกับจะหยงซึ่งดวงหัวใจซึ่งกันและกัน ดวงตาทั้งสองคู่ ชวลิศ และ ภูมิร มีน้ำตาชุ่ม

“บอกโทษให้คุณเด็ก ภูมิร, ฉันเป็นอะไรไปเสียแล้ว, ฉันได้ล่วงเกินต่อเธอ โอ, ร้ายกาจ เธอไม่ใช่ของฉัน อย่างแต่ก่อน เธอแต่งงานแล้ว — คุณพระ, ไม่มีใครเลยในโลกที่ จะบอกโทษใน ความผิดของฉันแก่ฉันได้ แม้แต่เธอ — คุณสนอง และใคร ๆ ทั้งสิ้น —” แล้วก็ซบหน้าลงกอดผ้าผืน

ภูมิร ลุกขึ้นที่สะกดใจให้เย็นปกติ แต่ไม่ไหว, แม้ภายนอกจะพยายามบังคับอย่างสุดความสามารถ แต่ภายในดวงวิญญาณก็ยังคร่ำครวญครวญอยู่มิหยุดหย่อน

“คุณพี่ขา” หล่อนพุกด้วยเสียงเครือ ๆ อาการสะอื้นแล่นมาจากที่คอหอย “ขอให้คิดนึกเรียกเข้าน อย่างแต่ก่อนเถิดนะ เราได้ตกอยู่ภายใต้อำนาจแห่งความจำเริญ กระตือรือร้นไป, เกียรติยศและชื่อเสียงมันเราเสีย

อย่างไม่มีหนทางจะแก้ไข ในชาตินี้แม้เราไม่สมหวังก็ตาม แต่ขอให้เรารักกันอย่างพี่น้องเรื่อยไปเถิดนะนะ ความรักที่แท้จริงย่อมจะเป็นของ สดชื่นอยู่เสมอ ทราบเท่าถึง

กาล อวสานแห่งชีวิต ถึงชั่วเวลาอยู่ห่างกันแค่หัวใจของเรา ก็ยัง รักถึงกัน อยู่เสมอ อนุญาตให้คิดนึกเรียกคุณว่า คุณพี่ตลอดไปเถิดนะนะ —”

หล่อนต้องหยุดพูดแต่เพียงเท่านั้น เพราะคอหอยติดกันไปหมด

ชายหนุ่มเงยหน้าขึ้นจากผ้าผืนกอดอ้อมอ้อมเข้า แอวตาชุ่มน้ำ

“ความรักที่แท้จริงย่อมสดชื่นอยู่เสมอ”

เธอลำลวดทวนเบา ๆ “ถูกแล้ว, แม้ตัวเราจะไม่สมหวัง ก็ตาม ส่วน ดวงใจ และ ดวงวิญญาณของเราต่างก็ไถ่ถอนไว้เป็นกรรมสิทธิ์แก่กันแล้วโดยเต็มเปี่ยม ประสานกันแน่น เป็นอันเดียวกัน ใคร ๆ จะมาแยกไม่ได้ทั้งสิ้น เราจะเป็นพี่น้อง และ รักกันมาก กว่าใคร ๆ ในโลก — นื่องรัก”

แล้วก็ลุกขึ้นจากผ้าผืน แหงนหน้าดูดวงจันทร์

“พระจันทร์ เป็นพระยาน !” เธอลำลวดคำนึกแน

หล่อนลุกขึ้นยืนยัง และมองไปทางเคียวกับชวลิศ

“พระจันทร์ เป็น พระยาน !” หล่อน

ยัญญู

แล้วกนงเจยย ลมว่าอันเขยช่นพคมา
เออัย ๆ กิ่งลำควนไหวทัวไปมาอยู่โยกเขย
ทุก ๆ ส่วน ของร่างกายของหนุ่มสาว ทั้งสอง
ก็เหมือนจะทำอาการแกว่งไกวไปมา — ไหวทัว
— กนรณ กระวน กระวายไป ตาม กระแสลม ที่พัด
มาข้างนั้น

“ไม่เหมือนคิดผิดหวังตั้งใจ

ชะรอยกรรมทำไว้แต่ไรมา”

เนื้อเพลง ตอนนั้นฝังอยู่ในความทรงจำ ของ
เธอและหล่อน อย่างมีมโนลัม เป็นเนื้อเพลง
ที่ตรงกับ ความในใจ — สะกิดใจ อยู่เสมอ ทุก
ระยะที่หัวใจเต้น, ส่งความรู้สึกไปตามสาย
เลือดที่วิ่งในร่างกายอยู่นั้น

กอนเมื่อนั้นหมีมาไล่ล่าขอยกขยี้ คงจันทน์
เสียจนมีคมมีด คันไม้, พุ่มไม้ทุก ๆ แห่ง
ภายในสวนคำทะคุ่ม ๆ สูงตระหง่านประหนึ่ง
อสรุกาย อันโหดร้าย ทศกอบ ทรมาณ และ เป็น
อุปสรรคของความรัก !

—๒๒—

ชวลิต ไก่ ออก จาก บ้านแก่งงาน มา ด้วย
อาการอันลึกลับ ยักยอก เธอมาขึ้นอยู่บนถนน
เพชรบุรี ห่างจากบ้านนั้น ประมาณ ๑ เส้น
ขอกไม่ถูกกว่า เธอออกจากบ้านนั้นมาได้อย่างไร

แม่เคือนะทราย, สภาพแห่งถนนเพชรบุรี ก็ค
เหงาหงอยและมืดครึ้ม เนื่องจากคันทามจร
ซึ่งปลูกไว้สองข้างถนนแล่งก้านสาขายกคลุม
บดบังแสงอันฉริบฉริบ แสงไฟสว่างจ้าแต่
ริศมี ออกมาจากในย่าน ประกอบกับเสียง
สรวลเสเฮฮาของแขกเหรื่อ ทำให้ย่านนั้น แลดู
เกินที่สุกในถนนเพชรบุรี ชดเชย ชวลิต ได้เ
ไปโดยปราศจากทุกที่หมาย กิริยาภายนอก
ดูเหมือนจะไม่เอาใจใส่ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ส่วน
ภายในเต็มไปด้วยความคิด ความหวังได้
ละลายไปทุกอันแข็ง สู้ทุกสัปดาห์ออกทะเลซิว
ต่อความทุกข์ อยากไปในถิ่นแสนระแ
กกันดาร เพื่อยะไร ? ไม่ใช่เพราะสิ่งเดียว
คอกหรือ ความรักเป็นสิ่งที่ปลูกใจมนุษย์ให้
มีความกล้าหาญ ออกทนต่อความทุกข์ยาก
เธอก็ทำเช่นนั้น ในที่สุด ความพยายามของ
เธอก็ให้ผลแก่เธอ อย่างงาม คุณลงไค้มอย
กรรมสิทธิ์ของข้าไม่อันกว้างขวางให้ เพราะ
ท่านเล็งเห็นนิสัยและความพยายามของท่าน
ชายก็ กอบกู้ท่านไม่มีบุตรที่จะรับมรดก
ต่อไปใน ภายหน้า ดังนั้น ท่านของเธอ จึง
นิยว่า พ่อที่จะเยี่ยปากพ่ออะไรกับเขาได้ขางแล้ว
แค่พอเขามาถึงกรุงเทพ ฯ ความฝัน ซึ่ง
ไค้ระลึกถึงมาเนิ่นนาน ไค้หลุดลอยไปเสีย

ปราณี

พฤศจิกายน

แล้ว หมก — สดากหมก ความมานะ,
ออกทน, ความพยายามที่ได้กระทำมา จะมี
ประโยชน์อะไรในเมื่อผลาญรัก

เพื่อจะรับอารมณ์ที่หงุดหงิด ชวลิต จึง
ว่าเข้าแทรกซ้นกันไปส่วนสนุก เพื่อความ
ครึกครื้นของสถานที่นั้นอาจปล่อยปลุกให้รื่นเริง
ขึ้นบ้าง

พอเข้าเข้าไปในบริเวณสวนสนุก เติร์
วเวียนอยู่สักครู่ เสียงพวกทราบนึงโก่ง
เสียงเพื่อทวงในโชคของคนอยู่เสนา ไม่เห็น
จะนำสนักที่ตรงไหน นิสัยพวกเร้าผองอยู่
กับการพนันยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก แม้จะ
ทราบถึงผลแห่งการเล่นชมนั้นก็ทำให้คิดหรือ
โทษก็ตาม ก็ยังพยายามกระทำทั้งที่ทราบ
อยู่แล้วนั่นเอง สำหรับ ชวลิต รู้สึกเบื่อต่อ
การเล่นชมนั้น จึงเกรงเรื่อย ๆ ไปอย่างไม่มี
ความหมาย พวกหนุ่ม ๆ สาว ๆ แ่งตัว
ลุกจาก — สะสว่ เกี้ยวผ่านไปหลายพวก เสียง
หัวเราะตลกขบขันอย่างหนาแน่นคาวาน ทำให้
เธอดึงดูดใจ, เมื่อไรจึงจะมีความสุขกับเขาบ้าง
เคยมีมาแล้วครั้งหนึ่ง แต่หลุดลอยไปเสียแล้ว
จะไปหาที่ไหนกลับมาได้อีก

มาหยุดยืนอยู่หน้าโรงละครแห่งหนึ่ง ณ
ถนนน้อยอันอยู่เงียบ ๆ ใกล้คนผ่านไป ใจคอ

ซนซนบ้างเล็กน้อย พอเริ่มจะเพลิน ๆ ก็รู้สึก
วามมีมากเกินไปเหลือ ยิ่งผลให้ถึงกับเสีย
พร้อมกับอาการนั้น ก็ไต่ขึ้นเสียงพูด

“ชวลิต, นึกถึงมาจากเซียงรายเมื่อไร
กัน ?”

ชวลิต หันไปทางเสียงนั้นทันที ผู้พูดเป็น
ชายหนุ่มรูปร่างยาวเก๋วกับเขา เวียงหน้า
อันคมคายอยู่ภายใต้หมวกสักหลาดสีดำ

“เมื่อก่อน ค่ำสิ,” ครั้นแล้วสองสหาย
ก็รีบมกกันสนทนาด้วยความขบถ

“จะมากก็ไม่ขอไม่กล่าว” สหายพ้อ
“จะใคร่ไปรับ”

ชวลิต นิ่ง ไม่ตอบ
“การงานของแกเย็นใจบ้าง ชวลิต, หวัง
ว่าคงเจริญอีก” คำรัสถาม

“จริง, นิยว่าเจริญก็เคย เพราะกันใช้
ความอดทนและเข้มแข็งในคุณลงท่านเห็นใจ ท่าน
ไม่มีมิตรสหายสักคน ตำแหน่งที่หายเกลียดกามา
อยู่ที่นั่น”

คำรัส เข้ม ชวลิต สันนิษฐานครั้งหนึ่ง

“ขอแสดงความยินดีกับคุณมาก ๆ ความ
สุจริตย่อมอำนวยผลอันประเสริฐให้แก่ผู้ ประ-

พฤศจิกายน”
เขื่อยม แล้วกล่าว “ขอใจ”

“เออ, ชวลิต หวังว่าแกคงรู้แล้วเป็น ความสงสัย
อย่างนี้ แกะรวอย่างไรงัน ?”

“อะไร คำรัส,” เธอถามอย่างสงสัย
“เรื่องอะไรกัน ?”

สหายของเธอหุยนั่งสักรู้
“ก้นไอ้หน่องสอหมพ ลงข่าวการ
แต่งงานของ ภูมิร —”

สีหน้า ของ ชายหนุ่ม หมอง คล้ำ ลง ทันที
ฉุดมือสหาย

“ทำไมเหมาะ สำหรับการสนทนา ของเรา
เสียแล้ว ไปหาทนาย ๆ ักกว่า”

สักรู้ ทั้ง ๒ คน ก็มานั่งอยู่ในที่อันเหมาะ
ไม่มีใครมารบกวน พลุกพล่าน เบื้องบนศีรษะ
ปกคลุมไปด้วยกิ่งสน เบื้องหน้า คือ สระอัน
กว้าง ชัดแสงพระจันทร์ ส่องทองพยับแวววาว
พราย ลมพัดเอื่อย ๆ ทำให้น้ำเป็นระลอกคลื่น
และผ่านคนสน ดังควว ๆ รวกับคนครึก
กล่อมเกลาคันด้วยธรรมชาติอันละเอียดอ่อน
“เรื่อง ภูมิร” คำรัส พยชนะ “ทำไม
จึงเป็นเช่นนั้น สหายรัก ?”

เธอทอดส่ายกายตรงไปข้างหน้า
“เป็นกรรมของกันและของหล่อน เพื่อน
เอ๋ย”

สหายร่วมโรงเรียนของเธอมองหน้าทัก

“ก้นใครเข้าใจ คำพของแก ชวลิต,
ช่วยพให้แจ่มแจ้งกว่าอันอีกสักหน่อย ใน
ฐานะเพื่อนสนิทกันมาแต่ก่อน หวังว่าแกคง
ไม่รังเกียจ”

ชวลิต ดอนใจใหญ่ครึ่งหนึ่ง
“ก้นมากกรุงเทพฯ ก็เพราะเรื่องน คำรัส”
เธอกล่าว “ภูมิร เป็นคนก้น ไม่มีทัก หล่อน
คอยกันมาเป็นเวลากว่า ๓ ปี”

“ก้นไม่เห็นแปลอะไร ในเมื่อรักกัน
จริงแล้ว จะคอยอยู่นานเท่าไรก็ได้ ก้นกฟ
๓ ปีเท่านั้น ไม่มากอะไร ทำไมจึงรีบแต่งงาน
เสีย หรือหล่อนคอยต่อไปไม่ได้ ?” คำรัส
พยชนะโดยความฉุนเฉียว

“ไม่ใช่เช่นนั้น, หล่อนต้องทำ เพราะความ
จำเป็น — เป็นความประสงค์ของ บิภา มารดา
นายสนอง คนน เป็นคนก้น เคยออกทุน บิภา ของ
หล่อนให้พ้นจากการล้มละลาย และอาจะเป็น
ศักราชญาติได้ หล่อนทำถูกแล้ว”

สหายของ คำรัส อ่อนลงทันที
“ก้นขอโทษ ที่เข้าใจผิด สหาย, และ
ขอแสดงความเสียใจแทนด้วย แล้วน แกะ
ทำอะไรต่อไป กูเหมือนแกก้นวนน ไม่ใช่
หรือ, ไปพบหล่อนแล้วหรือยัง ?”

ปราณ

พญศรีจก

“พอแล้ว” เธอตอบยอๆ “หล่อน
เป็นสัทธองซึ่งมีความกตัญญู ในเมื่อมีความ
จำเริญเช่นนี้ จะทำอย่างไรได้” โคแต่ร้องไห้
ก่นกัเช่นเคยวณ แม้จะเป็นฝ่าย ความรู้สึก
ถึงอัมมะ — เกษรภัยและชื่อเสียง บังคับเสีย
จนกระทั่งกลัวไม่ไหว ทำอะไรไม่ได้ทั้งนั้น หัวใจ
และวิญญาณก็โคแต่ร้อง ร้องคน รนทน ทนช
เวทนา ขอความทุกข์ตรมต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์
อยู่ทุกๆ สิบหายใจเข้าออก แต่สหายเสีย
ผลทไทรบถคือ ความเจ็บช้ำ และความเศร้า
โศก ในโลกนี้ความทุกข์ตรมทไทรบถ?”

ทำ^๕ส^๕ย^๕ก^๕ม^๕อ^๕จ^๕น^๕ต^๕บ^๕ไ^๕ห^๕ล^๕ส^๕ห^๕า^๕ย^๕เ^๕า^๕๗^๕เ^๕็น^๕
เจ^๕ิง^๕เ^๕อ^๕เ^๕น^๕ไ^๕ห^๕ร^๕ส^๕ก^๕ท^๕ว^๕แ^๕ล^๕ะ^๕ป^๕ล^๕อ^๕บ^๕โ^๕ย^๕น^๕

“ทำใจ ๆ ไว้ เพื่อนรัก ถิ่นมันใน
อุชเชนชาไว้ พระพุทธองค์ผู้เป็น พระมจร
คำสทา ของพวกเรา ทรงสั่งสอนมิให้เรานึก
ยินร้ายในโชคจนเกินควร ในเวลาเรามีโชค
ก็มิให้ใจ แลระดังโลก จนนำเกลียด ส่วน
เวลาที่เราได้พระเคราะห์ร้าย ก็มิให้แสดงความ
เคระโศก จนเกินควร จะทำให้ เป็นเครื่อง
ย่นทอน ชีวิตของเราให้สั้น ค่อยไป ในภายหน้า
ชีวิตของเราจะย่นหม่นอยู่ ยิ่งมีเวลาพอที่จะทำ
คุณความดีให้แก่โลกอยู่อีกมากนัก ”

“ขอใบ สหายรัก กันจะพยายามทำ

ตามคำพูดของแก” พยายามทำให้น่าให้
 แฉ่นขัน “ว่าแต่เรื่องของแกเถอะ ไปดัง
 ไท่นแล้ว เถาให้คนฟังยางซี”

คำรัส ถนอมศักดิ์ ขยบกายเล็กน้อย วิม
๔/ ฝากแม่แน่นเข้าหากัน

“เรื่อง ขุนพลม กษัตริย์หรือ กษัตริย์
อยากเอ๋ยหรือหล่อนเลย เขาเถอะ, กษัตริย์เล่า
ให้ฟัง”

“ถ้าเรเกิดชะโรชน ระหว่างแก กับหล่อน
 ชักละช” ตามทวยความประหลาดใจได้กันอย

“ลูก, บุญลอม เป็นหญิงทาสี่หมื่น
อย่าง . เปรียบอย่างหาควีนยาก ในหัวใจ
ของหล่อนบรรพเวียงกับความหวัง และเต็มไปด้วย
ความวิตกกังวล . ซึ่งไม่สมควรที่ผู้หญิง
เมืองไทยจะประพฤติกันเลย”

“^๑ ^๒ ^๓ ^๔ ^๕ ^๖ ^๗ ^๘ ^๙ ^{๑๐} ^{๑๑} ^{๑๒} ^{๑๓} ^{๑๔} ^{๑๕} ^{๑๖} ^{๑๗} ^{๑๘} ^{๑๙} ^{๒๐} ^{๒๑} ^{๒๒} ^{๒๓} ^{๒๔} ^{๒๕} ^{๒๖} ^{๒๗} ^{๒๘} ^{๒๙} ^{๓๐} ^{๓๑} ^{๓๒} ^{๓๓} ^{๓๔} ^{๓๕} ^{๓๖} ^{๓๗} ^{๓๘} ^{๓๙} ^{๔๐} ^{๔๑} ^{๔๒} ^{๔๓} ^{๔๔} ^{๔๕} ^{๔๖} ^{๔๗} ^{๔๘} ^{๔๙} ^{๕๐} ^{๕๑} ^{๕๒} ^{๕๓} ^{๕๔} ^{๕๕} ^{๕๖} ^{๕๗} ^{๕๘} ^{๕๙} ^{๖๐} ^{๖๑} ^{๖๒} ^{๖๓} ^{๖๔} ^{๖๕} ^{๖๖} ^{๖๗} ^{๖๘} ^{๖๙} ^{๗๐} ^{๗๑} ^{๗๒} ^{๗๓} ^{๗๔} ^{๗๕} ^{๗๖} ^{๗๗} ^{๗๘} ^{๗๙} ^{๘๐} ^{๘๑} ^{๘๒} ^{๘๓} ^{๘๔} ^{๘๕} ^{๘๖} ^{๘๗} ^{๘๘} ^{๘๙} ^{๙๐} ^{๙๑} ^{๙๒} ^{๙๓} ^{๙๔} ^{๙๕} ^{๙๖} ^{๙๗} ^{๙๘} ^{๙๙} ^{๑๐๐} ^{๑๐๑} ^{๑๐๒} ^{๑๐๓} ^{๑๐๔} ^{๑๐๕} ^{๑๐๖} ^{๑๐๗} ^{๑๐๘} ^{๑๐๙} ^{๑๑๐} ^{๑๑๑} ^{๑๑๒} ^{๑๑๓} ^{๑๑๔} ^{๑๑๕} ^{๑๑๖} ^{๑๑๗} ^{๑๑๘} ^{๑๑๙} ^{๑๒๐} ^{๑๒๑} ^{๑๒๒} ^{๑๒๓} ^{๑๒๔} ^{๑๒๕} ^{๑๒๖} ^{๑๒๗} ^{๑๒๘} ^{๑๒๙} ^{๑๓๐} ^{๑๓๑} ^{๑๓๒} ^{๑๓๓} ^{๑๓๔} ^{๑๓๕} ^{๑๓๖} ^{๑๓๗} ^{๑๓๘} ^{๑๓๙} ^{๑๔๐} ^{๑๔๑} ^{๑๔๒} ^{๑๔๓} ^{๑๔๔} ^{๑๔๕} ^{๑๔๖} ^{๑๔๗} ^{๑๔๘} ^{๑๔๙} ^{๑๕๐} ^{๑๕๑} ^{๑๕๒} ^{๑๕๓} ^{๑๕๔} ^{๑๕๕} ^{๑๕๖} ^{๑๕๗} ^{๑๕๘} ^{๑๕๙} ^{๑๖๐} ^{๑๖๑} ^{๑๖๒} ^{๑๖๓} ^{๑๖๔} ^{๑๖๕} ^{๑๖๖} ^{๑๖๗} ^{๑๖๘} ^{๑๖๙} ^{๑๗๐} ^{๑๗๑} ^{๑๗๒} ^{๑๗๓} ^{๑๗๔} ^{๑๗๕} ^{๑๗๖} ^{๑๗๗} ^{๑๗๘} ^{๑๗๙} ^{๑๘๐} ^{๑๘๑} ^{๑๘๒} ^{๑๘๓} ^{๑๘๔} ^{๑๘๕} ^{๑๘๖} ^{๑๘๗} ^{๑๘๘} ^{๑๘๙} ^{๑๙๐} ^{๑๙๑} ^{๑๙๒} ^{๑๙๓} ^{๑๙๔} ^{๑๙๕} ^{๑๙๖} ^{๑๙๗} ^{๑๙๘} ^{๑๙๙} ^{๒๐๐} ^{๒๐๑} ^{๒๐๒} ^{๒๐๓} ^{๒๐๔} ^{๒๐๕} ^{๒๐๖} ^{๒๐๗} ^{๒๐๘} ^{๒๐๙} ^{๒๑๐} ^{๒๑๑} ^{๒๑๒} ^{๒๑๓} ^{๒๑๔} ^{๒๑๕} ^{๒๑๖} ^{๒๑๗} ^{๒๑๘} ^{๒๑๙} ^{๒๒๐} ^{๒๒๑} ^{๒๒๒} ^{๒๒๓} ^{๒๒๔} ^{๒๒๕} ^{๒๒๖} ^{๒๒๗} ^{๒๒๘} ^{๒๒๙} ^{๒๓๐} ^{๒๓๑} ^{๒๓๒} ^{๒๓๓} ^{๒๓๔} ^{๒๓๕} ^{๒๓๖} ^{๒๓๗} ^{๒๓๘} ^{๒๓๙} ^{๒๔๐} ^{๒๔๑} ^{๒๔๒} ^{๒๔๓} ^{๒๔๔} ^{๒๔๕} ^{๒๔๖} ^{๒๔๗} ^{๒๔๘} ^{๒๔๙} ^{๒๕๐} ^{๒๕๑} ^{๒๕๒} ^{๒๕๓} ^{๒๕๔} ^{๒๕๕} ^{๒๕๖} ^{๒๕๗} ^{๒๕๘} ^{๒๕๙} ^{๒๖๐} ^{๒๖๑} ^{๒๖๒} ^{๒๖๓} ^{๒๖๔} ^{๒๖๕} ^{๒๖๖} ^{๒๖๗} ^{๒๖๘} ^{๒๖๙} ^{๒๗๐} ^{๒๗๑} ^{๒๗๒} ^{๒๗๓} ^{๒๗๔} ^{๒๗๕} ^{๒๗๖} ^{๒๗๗} ^{๒๗๘} ^{๒๗๙} ^{๒๘๐} ^{๒๘๑} ^{๒๘๒} ^{๒๘๓} ^{๒๘๔} ^{๒๘๕} ^{๒๘๖} ^{๒๘๗} ^{๒๘๘} ^{๒๘๙} ^{๒๙๐} ^{๒๙๑} ^{๒๙๒} ^{๒๙๓} ^{๒๙๔} ^{๒๙๕} ^{๒๙๖} ^{๒๙๗} ^{๒๙๘} ^{๒๙๙} ^{๓๐๐} ^{๓๐๑} ^{๓๐๒} ^{๓๐๓} ^{๓๐๔} ^{๓๐๕} ^{๓๐๖} ^{๓๐๗} ^{๓๐๘} ^{๓๐๙} ^{๓๑๐} ^{๓๑๑} ^{๓๑๒} ^{๓๑๓} ^{๓๑๔} ^{๓๑๕} ^{๓๑๖} ^{๓๑๗} ^{๓๑๘} ^{๓๑๙} ^{๓๒๐} ^{๓๒๑} ^{๓๒๒} ^{๓๒๓} ^{๓๒๔} ^{๓๒๕} ^{๓๒๖} ^{๓๒๗} ^{๓๒๘} ^{๓๒๙} ^{๓๓๐} ^{๓๓๑} ^{๓๓๒} ^{๓๓๓} ^{๓๓๔} ^{๓๓๕} ^{๓๓๖} ^{๓๓๗} ^{๓๓๘} ^{๓๓๙} ^{๓๔๐} ^{๓๔๑} ^{๓๔๒} ^{๓๔๓} ^{๓๔๔} ^{๓๔๕} ^{๓๔๖} ^{๓๔๗} ^{๓๔๘} ^{๓๔๙} ^{๓๕๐} ^{๓๕๑} ^{๓๕๒} ^{๓๕๓} ^{๓๕๔} ^{๓๕๕} ^{๓๕๖} ^{๓๕๗} ^{๓๕๘} ^{๓๕๙} <

“เฮ้อ ! สวรรค์ การเที่ยวเตร่ การ
สมาคมทุกชั้นนัก กระทำจนเป็นคนปล่อย
หล่อนเคยกล่าวว่าหล่อนและสมาคมของหล่อน
ไม่เคยกลัวผีชายเลย และระไม่เกรงต่อ
สายตาทุกชั้นนัก และโดยเหตุที่กล่าวมาแล้ว
นี่เอง การกระทำจนเป็นคนปล่อยปล้ำ จึงชักนำ
ให้ความรู้สึกของหล่อนเอนเอียงไป ลงท้าย
หล่อนเลยละรากถอนโคนกับคนเสีย กับ

พ. ศ. ๒๔๗๓

ชะรอยกรรม

“ไม่กเลยว่ามีหญิงหน้าขาว ๆ เช่นหล่อน และ
ได้รับการศึกษามาเป็นอย่างดีแล้ว จะกระทำตน
เป็นเช่นนี้ไปได้อ”

“การศึกษา ไม่ทำให้คนเป็นคนดีเสมอไป
ความรู้ สักลิดชอบและการ อบรม ในทางศาสนา
ต่างหากทำให้คนเป็นคนดีได้” ขวลิท กล่าว
จบลง

“กันไม่ชักทุกซ์ ขวลิท ในเมื่อหล่อน
ท้าวหาญความรักของหล่อนทำ ถึงกับไปเที่ยวรัก
คนโน้น ขวคนโน้นไปๆ เช่นนั้นแล้ว กันก็
สามารถสละหล่อนได้ เช่นเดียวกัน แต่ก่อน
กันเป็นเด็กหนุ่มที่กำลังกระตือรือร้น จึงมีความคิด
เห็นว่า การทำตนเป็นคนดีได้ การเที่ยวเตร่
การเดินร่ำ และการปฏิบัติตนเป็นคน ปอปล่า
จนเกินไปนั้น เป็นของดีและวิเศษ ในองค้วย
กันมีความคิดเห็น คงมี ขณุล้อม และกัน จึง
สมาคมกันได้อย่างสนิทสนม แต่บัดนี้กัน
ล้มเหลวเห็นความเป็นไปของโลกได้ตลอดแล้ว
ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เหลวไหล ทั้งสิ้น ให้
ความสุขชั่วเวลาปฏิบัติ และระให้ความทุกข์
ต่อภายหลัง กันสอยกฏหมายออกมา ๓ ครั้ง
แล้ว ความเจริญของชีวิต มิได้อยู่ที่การ
ประพฤติเช่นนี้ อยู่ที่การทำงาน และการปฏิบัติ
ตนให้เหมาะทั้งทาง ในเมื่อชีวิตของราษฎร

เจริญและรู้จักค่าของการทำงานแล้ว ก็ยังผล
ไปถึงส่วนใหญ่ คือ ชชาติ ค้วย”

“แกพูดตลกอย่าง คำวสี การประพฤติ
ตนอย่างนี้แกได้เคยกระทำมาแล้ว ไม่มี
ประโยชน์อะไรเลย เป็นศักร์ต่อคนงาน —
การศึกษายังสั้น กันคิดว่าแกสอยกฏหมาย
ออกมาแล้ว ๓ ครั้งนั้น เนืองค้วย ‘มัน’ เป็น
ทันเหตุ”

“กันเริ่มชีวิตใหม่มาเมื่อตนเอง ละ
ทิ้งสิ่งชั่วที่ประพฤติมาแล้วทั้งหมด หันหน้ามุ่ง
แต่การเรียน และฝึกฝนเที่ยวเตร่ข้างใน
โอกาสอันควร ไม่เหมือนแต่ก่อน สำหรับ
แม่ขณุล้อม กันสามารถล้มหล่อน—สละหล่อน
ได้อย่างเด็ดขาดทีเดียว”

ขวลิท ทอดสายตาไป ตาม ระเบียบ พณนา อัน
เป็นลูกคลื่นอยู่ระยับ เหตุการณ์ภายในสวน
ของบ้านแห่งงาน กลับมา วนเวียน อยู่ใน สมอ
อีกครั้งหนึ่ง

“กันเห็นละม ภาร มิได้ คำวสี, ผู้หญิง
อย่าง ภาร มีคุณสมบัติตรงข้ามกับผู้หญิงอย่าง
ขณุล้อม ภาร เกิดมาสำหรับการพลั่วเพื่อ
คนอื่น — เพื่อการทำให้โลก สงบลง ค้วยธัมมะ
แต่ส่วน ขณุล้อม เป็น ศักร์ ชะนิกทำให้โลกคน
เดินไปค้วยความคิดเห็นอันแปลก และมัวเมา

ปราวณิ

พฤตจิก

ไปด้วยความสนุกเพลิดเพลิน สหายเอ๋ย
กันล้มหลอนไม่ได้ ความรักของหล่อนมีค่า
สูงนัก แม่หล่อนจะเป็นของคนอื่นแล้วก็ตาม
หัวใจของเราจะร่วมกัน เป็นหัวใจเดียวเสมอ”

“ถ้าเช่นนั้น สหายก็ตกหลอนไม่ขาด?”

ชวลิต สายหน้า

“กันจะไม่ตกหลอนเลย ภาณุ เป็นยอก
หญิงคนเดียวที่กันรัก กันมันโง่มานานแล้ว
หล่อน — เป็นผู้หญิงคนแรกที่ชักนำให้กันรู้จัก
กับค่าของการทำงาน ถ้าไม่ได้หล่อน กันก็คง
จะไม่มีความพยายามจนถึงกับท้อใจได้ถึงเพียง
นี้”

ชายหนุ่มผู้เป็นสหาย มองดูด้วยความรัก
และสงสัย

“ความรักของสหาย มีค่าสูงมาก เหตุ
ไรหนอ, พระเจ้าจึงไม่ให้ความยุติธรรมแก่คน
ก็ ๆ เช่นนี้?”

เขตอบอย่างฉุนเฉียว

“กันมั่งหวงอยู่เสมอ คำรัส หล่อนต้อง
เป็นของกันคนเดียว มีสิ่งหนึ่งคอยกระชับ
และเคืองใจกันอยู่เสมอ คงจะมีสักวันหนึ่ง
ไม่ในโลกนี้ก็โลกหน้า”

“เราเลิกพูด ถึง เรืองนันทน์เถอะ ชวลิต
ความทุกข์โศกนั้นทำให้ฉันใจเราอ่อนลงไป

เราคุยเรื่องอื่นกันดีกว่า กันพยายมนักแล้ว
เลยชวนไปเสียดูด้วยเลยทีเดียวนะ”

“จะไปไหนกัน?”

“อ้างคิลา กันจะไปตากอากาศ หนาน
แก่กรูแล้วว่าเป็นเวลาที่เขาไปตากอากาศ กัน
คงไปว่าจะไปในวันศุกร์หนาน หวังว่าแกคง
จะยินดีไปเป็นเพื่อนกัน เช่นนั้น ไปนะ ชวลิต
ไปล้างสมองที่ยังเหยียงเสียสักพัก และเราจะ
กลับมาพร้อมกับความชำนาญแจ่มใส”

“ตกลง” เขตอบ “เวลานักยังไม่
มีความกังวลอะไร การงานของกันทางโน้น
น้องชายกันเขาจัดการได้เสร็จเรียบร้อย”

คำรัส ยกมือขึ้นคุกเข่าพิง

“๒๓ นาฬิกาแล้ว แหม! เราคุย
กันเสียนานโซ ไปทานมกกันคนละถ้วยเถอะ
แล้วจะไปราวซวงค์กัน”

จึงมือ ชวลิต ลูกขึ้น ครั้นแล้วทั้งสองก็
พากันเดินมายังชุมนุมชนอันอีกแธ ภายในสวน
สนกนั้น

— ๓ —

ที่ซึ่งชวลิตนั่งอยู่ในขณะนั้นคือ หาดทราย
มีลักษณะลาดลงไป ภายหน้าแห่งท้องทะเล
— ขาวขลิบลงไป ตามริมฝั่ง ลมทะเลใน

เวลาเย็นพักเข้านั่ง เสร็จแล้ว ละลอก คลื่น ค่ำสั กัฟกัซ
ไล่กัน เห็นทิว และ วังเข้า กระพริบ อยู่ ฉากฉาน
นกนางนวลบิน ควักแฉะขึ้น อยู่ บน อากาศ ทั่ว
ความร่าเริง ไกล ออกไป, ทางฟากฟ้า
ทางโน้น ท้องฟ้าแดงด้านทิศใต้ทิศ ทิศ
อาทิตย์กำลังลึกลงทุกที ๆ

หนังสืออ่านเล่น วางอยู่ข้างทีวี ชวลิต
ทอดสายตาไปเบื้องหน้าท้องทะเล อัน มีน้ำ สี
เขียวคราม ดวงใจของชายหนุ่ม รู้สึกเหมือน
กำลังลอยไปบนผิวน้ำ, กลิ้งไปมาตามลูกคลื่น
นั้น — ยืนย่น — เค็มไปด้วยความคึก กระแสร
ลมระคนกับไอน้ำเค็มพัดผ่านอยู่เรื่อยเรื่อยผิว
ย้อมหัวโทงเหวี่ยงแหงให้ค่อยชุ่มชื้นขึ้นข้าง

หทัยหนังสือ, ลูกชายบนบิกกายแกเมื่อย
ทั้งใจว่าระอิดเคียดเล็กน้อย ก็พอกแลเห็น
คำรัส เค็ดมาแต่ไกล ในมือถือวัตถุสิ่งหนึ่ง
สีขาว ๆ พอเข้ามาใกล้ จึงทราบว่า เป็น
หนังสือพิมพ์รายวัน

“ชวลิต, จะไปไหน ?”

“เก็บเงิน” ตอบสั้น ๆ

“รอก่อนซิ ไปด้วยคน มีข่าวอะไรมา
บอกด้วย”

พอ คำรัส เค็ดมาถึง ทั้งสองก็เริ่มออกเค็ด
ช้า ๆ ไปตามหาดทราย เค็ดไปได้สักครู่

“ชวลิต”

“ชวลิต”

เหลียวหน้ามาจ้องดู

“ทำไม คำรัส ?”

“กันอยากจะขอกอะไรแก่สักอย่าง แก่
แก่ต้องส่งยศถาบรรดาศักดิ์ให้เสียก่อน”

“สำคัญหนักหรือ ? กันพร้อมแล้วหรือ?”

คำรัส มองหน้า สหาย ด้วย ความรัก และ
สังสารระคนกัน ชั่วเวลา ๑ นาทีก็ผ่านไป

ข้างหิน อยู่เปลี่ยนแปลงไปกว่าเดิมมาก
คล้ายกับไม่ใช่ ชวลิต คนก่อน ที่เคยเป็นสหาย

ร่วมโรงเรียนเคยกันมา ตาม ธรรมเนียม
เพื่อนฝูงทุก ๆ คน ย่อมทราบดี ทั่วว่า ชวลิต

มงคลเกียรติ เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์แถมใส่
ว่าเร่อยู่เสมอเย็นนัย ความทุกข์เหมือน

จะไม่มาพองพานเสียเลย แต่คนคนแปลกไป
ราวกับคนละคน กลายเป็น คนขม

ขมขื่นอยู่คนเดียวในทะเลสาบ ๆ ดวงหน้า
เคยยิ้มเอิบบริบูรณ์ด้วยเลือกฝากแห่งความเป็น

หนุ่มคนอง ก็กลายเป็นดวงหน้าทุกข์คล้าย
คนอมโรค รูปร่างที่เคยดั่งสนักขลุ่ยลงจนลึกล้ำ

อินจา ชวลิต !

“แก อ่านหนังสือพิมพ์ ละเอียด มา ถึง วัน
แล้วหรือยัง ?”

ปรางค์

พฤตจิก

“ยัง” คอยเอื้อย ๆ “มีข่าวอะไร
บ้าง?”

“ตามเคย, ชาวตรนพนแพง และชาว
การวยในเมืองจัน แดงม็อกอย่างหนึ่งท
สำคัญยิ่งสำหรับแก คือ ภูมิร กย สามี ะ
มา อ่างศิลา กุนช”

ชวลิต สักก หนาซดลงทันท การส
สั่งหนังสือพิมพ์ให้พร อมกยช ให้ข่าวคตหนังสือ
ซึ่ง ปรางกุ อยู่ในนั้น มื่อทยน ออกไปรย
หนังสือพิมพ์พน ส่นจันรู้ สัก ชาวณมวากน

“นำผิงพระจันทร์”

“เราได้ทราบข่าวอันเป็นที่แน่นอน
ว่า นายสนอง เศรษฐภูมิ คหบดีผู้มั่งคั่ง
ซึ่งได้ทำการสมรส กับ นางสาว ภูมิ
ฤตินันท์ ตามข่าวที่เราได้นำลงเมื่อวัน
ก่อนนั้น จะได้ออกเคจรทางเพื่อการ
มธุรสมาศ ณ อ่างศิลา จังหวัดชลบุรี
กำหนดออกจาก กรุงเทพฯ ฯ วันที่ ๑๗
เดือนนี้ เวลา ๑๔ นาฬิกา เราขอ
อวยพรให้เธอ ทั้งสอง สบแต่ความสุข
และความหวานของชีวิตตลอดกาลนาน
เป็นคำรบสอง —”

สายตาของเธอพราวลงทุกที จนในที่สุด
ดูเหมือนควหนังสือที่ ปรางกุอยู่ บนกระถายนั้น

เกินไปเกินไป

“วัน วนท ๑๗ รว ๗ ๓ น. คนน กง

มาถึง กรรม!” ครวญควางออกมาเบา ๆ

“อุทล่ำห็นมา จนไกลแล้ว ยังจะถามมาอีก

คนมีเงิน ทำไมไม่ไปซื้อหินหนอ โอ——

การส — นกนเช่นอะไรไปเสียแล้ว— ปวกคัระ

เหลือนท” ยกมือชนกมคัระ เซไป ๒-๓

ก้าว การสรีบโคกเข้าประคองไว้ทันทวงที

แล้วก็ประคองไ้หนึ่งลงบนพนทราย

“สะกดใจไว้ให้กชวลิต” การสเตือนสติ

“โอ, รู้ย่างนั้นกจะไม่ขอกเลย ชวลิต

—ชวลิต เชือกนย่างช”

ชวลิต นกระยม และกล่าวคำขอใจในคำ

ตกเคอนของสหาย แดกยัม และพกไม่ออก

หนามก — ทวี่ ๆ เหมือนกนทกมาทากทสูง

ลงสู่พนดิน คตงนงพกสักรั จังรู้ สักคว

“การส กนเต็มทีใหญ่เสียแล้ว ไม่เคย

เป็นเช่นนี้เคย ขอบใจมากเพือนรัก ถ้าไม่

มีแก, กนคังจะล้มฟักลงเป็นแน่” ค่อย

พะยงกายลกกชนยณ “เรากลนกันเถะ กน

ทอการพกผ่นสักล่นนอย”

พ. ศ. ๒๔๗๓

ชัชรอขกรรม

“แต่—ชวลิต, แก—” สหายคำนั้น จังกระแอมให้เสียง เธอสะกั้งและเหลียวมา
“หายแล้ว, กันเถิด กลับได้ อย่าเห็น ควบหน้าซึก และร้อยลงไปถนัด
ทุกซึก” “อ้อ ! คำรัส นังซึก” แล้วก้มใจไป

คำรัสมองอย่างไม่มีใครไว้ใจ เกริซลอส ้วยความเขื่อเขิน
มาข้าง ๆ ในขณะทีเกริกลัย คลอดทางต่างก็ คำรัสไม่นั่ง เกริไปทีหน้าค่างมองออกไป
มิได้ปรีปากพออะไรกันเลย จนคำเดียว ข้างนอก อากาศในยามเช้าสดชื่น

พอ ชัน ชน ทักก็ เห็น เวลา พลบ คำ พอก
แยกจาก คำรัส ตรงไปยังห้อง บัดประคณอน
แต่หัวคำ ตั้งตัวลงบนท่อน พุยหน้าลงกัย
หมอน ลมโชยผ่านหน้าค่างเข้ามาเย็นระระ ๆ มองคาม ความจริงเธอได้เห็นแล้วแต่เข้ามาค
เสียงคลื่นซึกเขมาฝั่ง ระคนกัยเสียงถอนหายใจ จากทนสามารถมองเห็นเรือเมลส์ขาวทอดสมอ
ยาว แสดงความอ่อนแอแห่งหัวใจ เธอ อยู่ใกล้ลึบ ๆ

ควรวญควาง “เรือเมลส์ มาดังเมื่อคณัน เขาคงมากัน
แล้ว”

“โอ, พระผู้เป็นเจ้า, เหตุใดข้าพระเจ้า
จึงต้องถูก ทรมาณ ้วยอาการเช่นนี้ โปรก
— โปรกได้ทรงกรุณาแก่ข้าพระองค์ข้างเกิด ”

“ ช่างเขาเป็นไร ชวลิต เขาก็อยู่ส่วนเขา
เราก็อยู่ส่วนเรา อย่าคิดให้มากนักเลย ”
ชกชน ชัง คำรัสเองทราบดีว่ายานตก ๒ ชัน
ทั้งคณันอยู่ ห่างจากที่พักของเธอทั้งสองไปไม่
ไกลนักนันเป็นของ นายสนอง เกรียฐภูมิ ไม่
ต้องสงสัยว่า ภูมิ และสนอง จะไม่ยักเขาเป็น
ที่พักสำหรับการขนมนุนครัน “ เรามาพุกกัน
ถึงเรือความสุขของเราดีกว่า วันนเราจะไป
เมืองชลพรอมกับพวกเพื่อน ๆ อีกหลายคนไม่
ใช่หรือ ? ”

“กันพยายามจะไม่คิดถึงเรือนเพื่อน
รัก” เธอพูด ไม่ยอมเปลี่ยนเรื่อง “แต่ไม่
ไหว, คุณเหมือนมีอำนาจของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คอย
กระซิบเตือนอยู่เสมอไม่ให้ฉันไปไหน ฉันคงอยู่
ในที่ทุกเวลา—ทุกนาที จนกลุ้มแถมจะทนไม่
ไหว—ฉันคิดว่า ฉันคงจะเป็นบ้าสักวันหนึ่งแน่
แน่ คำรัส, ความรักทำให้ฉันเป็นบ้า!”

“นี่ไปใครหนึ่ง แล้วชาวโลกพากันไป
“แกรู้ไหม คำรัส ว่าเขาพักอยู่ที่ไหน
กัน?”

“ตึก ‘ประณีต’” คำรัสตอบอย่างไม่มี
ใครได้มีใจระคาย

“ตึก ‘ประณีต’” ทวนคำออกมาค่อนข้าง
ข้างกัง “ตึกสองชั้นสีขาว, นั่งอยู่ใกล้ๆ กัน
เองละซี”

ครั้นแล้วก็ขยับไป คางหนาซัดและเคื่อง
ขรมลงไปอีกถนัด

ในวันนั้น ตลอดทั้งวัน เธอไม่ได้ไปไหน
หมกตัวอยู่แต่ในห้อง คำรัสแต่งตัวมาชวนให้
ไปเมืองชลกับพวกเพื่อน ก็ปฏิเสธ บอกว่า
ต้องการพักผ่อน

“ฉันไม่อยากไป เพื่อนรัก ต้องการอยู่
คนเดียวสักวันหนึ่ง แยกไปอีก ขอโทษกับพวก
นั้นแทนกันด้วย จากกันเสียคนเดียวหวังว่าคง

ไม่ทำให้การเที่ยวเตร่ของแกกร่อยไปหรอก”

ตกลง คำรัส และเพื่อนทั้งหลายไปเที่ยว
เมืองชลโดยขาดสวัสดิการคนหนึ่ง หลังจากนั้น
นั้น เธอใช้เวลาให้หมดไปโดยการ
นั่งนั่ง ๆ ยืนยืนที่โต๊ะเขียนหนังสือ หรือมีดะนนก
นอนบนเตียง มือทั้งสองกำขบฟันผาก บาง
คราวก็อ่านหนังสือ แต่ดูเหมือนจะไม่มีประ
โยชน์อะไรเลย จิตใจไม่อยู่ที่นั่นสักนัก

คำแล้ว, พระอาทิตย์ก็ลึกลงไปกลางทะเล
พระจันทร์ก็ขึ้นมาแทนที่ แล้วก็มีออกปลุกคลุม
บริเวณนั้นไว้อย่างน่าขนลุก การหมกตัวอยู่
ในห้องตลอดทั้งวัน ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย

คำรัสกลับจากเมืองชลแล้ว แต่ยังไม่ได้กลับบ้าน
เนื่องจากถูกเพื่อนฝูงทิ้งเอาไปเลี้ยงที่บ้าน ไม่
มีเพื่อนคุย, นั่งอยู่บนเก้าอี้ริมหน้าต่าง ยึด

เอาพระจันทร์ และลมทะเลเย็นเพื่อน สันตนา
ด้วยภาษาที่คนทั้งโลกแปลไม่รู้—ฟังไม่รู้

เรื่อง นอกจากจากตัวเอง วราตรีซึ่งงดงาม,
อุ้มไปด้วยธรรมชาติอันสดชื่นเช่นนี้ เราใจเธอ
ให้อยากออกไปเที่ยวเล่นข้างนอก, แต่อีกส่วน
หนึ่งของใจคอยค้ำค้ำว่า อยู่ในห้องดีกว่า

ผลที่สุดความอยากออกไปก็เย็นผ่ายชะระภาย
หลังเมื่อสัปดาห์ที่แล้วแล้ว ก็ออกจากบ้านไป.

สักครู่มาขึ้นอยู่บนหาคทราวย ภายใต้วาง

จันทร์อ่อนแ่มใส หากทรายได้ถูกเอาไปด้วย
แสงสีนวล แดงงามจับตาจับใจ เบื้องหลัง,
ห่างไปประมาณ ๑ เส้น สามารถแลเห็น ทึก
“ประณีต” ทั้งเห็นขาวโพลงได้จนึก แสง
ไฟส่องลอคออกมาจากคอกนั้น คอกนี้เอง ภูมิ
โกพักอยู่ในนั้น โอ, “ประณีต”! ภูมิ!

กลิ่นหอมเนย ๆ ของคอกวัวตัว ลอยมา
ตามลม เธอสูดเอาความหอมแห่งคอกไม้
เข้าไว้เต็มปอก วาครี—ชัมวาครี, ในวันแต่ง
งานของภูมิในส่วน กลิ่นคอกไม้ซึ่งกลิ่นหอม
ทั้งคอกของมณฑลนั้นขาวอยู่โคนกัน แสง
ถึงอาการรุ่งโรย แลถึงความไม่ยั่งยืนตาม
ธรรมชาติของคอกไม้ ทุก ๆ สิ่งในโลกตลอด
จนชีวิตของพวกเรา บ่อมีการเริ่มต้นและค่อย
เจริญขึ้นตามลำดับจนเต็มที ครั้นแล้วถึง
อาการเสื่อม คือ ความหายนะหรือความกษ
ยณของชีวิตมนุษย์ เหลือไว้แต่คนสสารวัยแห่ง
ความทรงจำเท่านั้น กลิ่นของมันทำให้ชีวิต
ถึงกับระอิกด้วยความคิดและความทนใจ

ลมพัดมาวูบหนึ่ง ชาวลิตซึ่งเสียใจกระช
กักราย เกรงคอกนี้เองเออ ๆ ไปตามหา
ทรายอันขาวยัก ขณะนี้ร่างกายของเธอนับว่า
อยู่ในอำนาจของมนต์สองนัยที่สุก โอ,
ภูมิเอ๋ย บ้านฉะนะจะเป็นอย่างไรมัชนอ?

เลื่อน ๆ คล้ายกับอยู่ในความฝัน ภาพ
ของภูมิได้ปรากฏขึ้นข้างหน้า ห่างจากเธอ
ประมาณ ๑๐ วา น้าเธอหลอกลวงตัวเองหรือ
อย่างไรกัน? ชาวลิตซึ่งรัก พยายามคุมสติ
ให้มั่นคง เพ่งดูสิ่งที่ปรากฏอยู่ตรงหน้าอย่าง
ไม่กะพริบตา ภูมิจริง ๆ, คาเธอมิได้ผาก
ไปเลย เกือบถึงหยาบวากกับกลางวัน แลเห็น
จนึก หลอนนงเห็นข้างใต้ แต่ถึงกระนั้นก็ เธอ
ก็ยังจำได้โดยนัยเอง

“ภูมิ!” เธออุทานขึ้นโดยมิได้ตั้งใจ
ผู้ถูกเรียกนามสะท้านน้อย ๆ ค่อย ๆ หัน
หน้ามาอย่างเช่่มช้า ดวงตาที่เช่่มซึมเมือ
สักรั้มานี้ ก็เปลี่ยนเป็นประหลาดใจและคิใจ
ระคนกัน ผลลิกขึ้นบนหน้า

“ชาวลิต—คุณพริศคะ เน—?”
“จ๊ะ, ชาวลิต” เป็นคำตอบสั้น ๆ พร้อม
กัยอาการท้าวเทาเข้าไปใกล้

เงยกันไปเป็นนาน ความทนทนใจทำให้
ไม่สามารถระพอกอะไรต่อไปได้อีก หัวใจของ
คน ทั้งสองเต้นแรง—ประสานกันอยู่เป็นจังหวะ
ดวง ตา ทั้ง สอง คู่ ถ่าง เพ่ง ชั่ง กัน และกัน
ฉตามกลาง กระแสลมอ่อน ๆ พัดเฉื่อยใน ยาม
เกือบหงาย เสียงระลอกคลื่นทวงเงากระพริบ
ทุก ๆ อย่างอันธรรมชาติได้สร้างสรรขึ้นรอบ ๆ

ปราณี

พฤศจิกายน

บริเวณนั้นเราให้เด็กมีความรู้สึก และความคิด

—๕—

ต่าง ๆ มากมายเหลือที่จะพรรณนา

ขณะนั้นเสียง ๆ หนึ่งกังซัน เช่นเสียงที่

ก็มาจากหมู่บ้าน ห่างออกไปทาง เบื้องหลัง

ตลอดด้านเสียงต่าง ๆ ของธรรมชาติ คือ

เพลง โศกที่แสนจะเสียดแทงเข้าไปภายในทรวง

อก ใครหนอช่างบังเอิญมาร้องขึ้นในเวลานั้น

ประจวบกันแท้ ๆ

“ ๑๓๑ ”

ไม่เหมือนกิดพิศพิศหวังตั้งใจ

ชะรอยกรรมทำไว้แต่ไรมา ”

ครั้นแล้วเสียง ไวโอลิน ก็คราว เออขึ้นมา

กะทพหู แม้เพลง “ นางควรวณ ” จะเป็นเพลง

ธรรมชาติ, ไม่แปลกนัก แต่เนื้อเพลงนั้นแสน

จะกินใจ เป็นเพลงที่โศก ๆ เย็น ๆ เสียงของ

ไวโอลินก็หวานร้อยร่ำให้ใจเย็น แม้ทพราย

ฟังก็กลมกล่อมไม่ขัดหู แสดงถึงความชำนาญ

ของผู้สื ปลายกบเสียงทพรายท ใครมีความ

ทุกข์ทรมานร้องขอความ กรุณา ต่อ สิ่ง ที่ คักก

สิทธิ์ ก็ไกลออกไปในท้องทะเล—แล้วก็หาย

ไป พร้อมกบลดกลืนทวงสลบกันไปจนพินิจวนา

นั้น

ความรู้สึกที่กลืนมาสู่ร่างของหนุ่มสาวทั้ง

สองภายในไม่ช้า ฝ่ายหญิงเป็นผุ้ทักขึ้นก่อน

“ คิณมีโรคจิตเลยว้า เราเราไปพบกนทนน

—คุณพ—ชวลิต ”

ชายหนุ่มพยายามยิ้มออกมาอย่างแห้งแล้ง

“ ฉนั้น—เฮย พ ก็ไม่โรคจิตเหมือนกัน จนน

กะท่งวานนี้ ”

ภุมรีจึงท ชวลิต อย่างสงสัย

“ ถ้าเช่นนั้น คุณพคงทราบล่วงหน้าแล้ว

ว้า คิณจะมาอ้างศิลา ? ”

เธอเพยักหน้าประจักษ์กับคำพูด “ ถูก

แล้ว ”

“ ทราบไปอย่างไรคะ ? ”

“ อ้างศิลาไม่เป็นจริงทวดททางไกล จนน

หนึ่งสอพิมพระส่งไม่ถึงเลย จากเมืองชลมา

ทนก็ไม่ได้ไกลนัก ”

“ ออ ”! หล่อหรือ่งและหากกล่าวอะไร

ต่อไปอีก ไม่

“ ทวีงว่าเธอจะเป็นสุขคิณะจะ ตั้งแก่

แต่งงานมาแล้ว ” เธอกล่าวต่อไป

ภุมรี เสียขวัญเข้าหัวใจ

พ. ศ. ๒๔๗๓

ชวรายกรรม

“การเข้าใจเขาเอง มีส่วนถูก น้อยที่สุด”
 หล่อนกล่าวอ้อย ๆ

“ทำไม ภูมิ พยายามไปผิดที่นั่น? จะมี
 อะไรอีกที่เธอปรารถนา ความมั่งคั่งของคุณ
 สนองคงจะมั่นคงให้ เช่นไปตามความ ประสงค์
 ทกอย่าง ตลอดจนการมีหน้าที่—เกียรติยศ
 ชื่อเสียง—การสมาคม—การเที่ยวเตร่ ผลที่
 สกปรกที่เธอมาอ้างศิลาควาน ก็เพื่ออะไร?
 คำว่าขยันหมั่นเพียร เป็นคำที่ใช้สำหรับความทุกข์
 ทอกหรือ.....?”

“ทุกข์ที่เธอละเคาะ” ภูมิพูดพร้อมยกมือ
 หมอถาม “คุณพลมเสียแล้ว, ชวลิต, เงิน
 สามารถซื้อสิ่งต่างๆ ในโลกได้จริง แต่ขอให้
 ครอบงำให้หึกหะ, มียกเวนสิ่งใดบ้าง ความรัก
 ที่แท้จริงนั้นอำนาจของเงินไม่สามารถทำอะไร
 ได้เลย ไม่มีขาย—มีค่าเกินทุก ๆ สิ่งในโลก
 จะประมุขด้วยสิ่งใดมิได้ ทั้งสิ้น ความสุขนั้น
 ไม่เกิดจากความมั่งคั่ง หรือสิ่งที่แสลอมอยู่
 นอกกายเลย เกิดจากหัวใจแห่งหาก ความ
 ปรารถนาแห่งดวงใจ ในเมื่อไม่สำเร็จสม
 ประสงค์แล้วจะหาความสุขมาแต่ไหน เงิน
 ทองที่มีอยู่จะไม่สามารถช่วยอะไรได้เลย”

เสียงก่นอยู่ครู่หนึ่ง ได้ยินแต่เสียงถอน
 หายใจยาวของ ชวลิต ส่วนภูมิ นึกถึงหน้า

เขามีอกอทรขายเล่นอยู่ไปมา ใครจะขายได้
 ว่า เวลานี้คนทั้งสองกำลังคิดถึงอะไรอยู่?

“หลังจากคืนวันแต่งงานแล้ว เราไม่ได้
 พบกันอีกเลย” หล่อนกล่าวต่อไป “คุณ
 เหมือนคุณพ่อคอยหลบหน้าฉันเสมอ ทว่าช
 วงศ์ก็ทนทนง รับผิดชอบไปเสียเลย ๆ รวัก
 คนไม่รู้จักกัน ต่อมาอีก ๒ วันก็หายไปเลย ๆ
 ไปหาทนายของคุณพ่อลงนาม ว่าไม่พบ ทนาย
 แต่ว่าไปเที่ยวหัวเมือง ไม่ทราบว่าจ้างทนายใด
 ที่แรกก็คิดว่าซื่อตรง นึกว่าคนไม่มาทนทนง
 ไม่พบคุณพ่อ ใจคอช่างกระไรระเหินกันไปเสีย
 แล้ว”

“เป็นความจำเอน ภูมิจำ” เธอกล่าว
 อย่างละห้อย “ถ้าเธอขอยืมไปใกล้กัน—เห็น
 หนักนาคือไปแล้ว ความทุกข์ของเธอเล่าลือ
 หัวใจไม่มัวลากับ เหมือนเพลิงไหม้เชื้อคอย
 เพิ่มเติมอยู่เสมอ พ่อเคยได้ยินผู้ใหญ่ท่านกล่าว
 ว่าชายกับหญิงที่รักกัน ถ้าได้พบรักกันเสีย
 ให้ไกลแล้ว นาน ๆ ไปความรักนั้นก็ระคาย
 รางลงไป ในที่สุด ไม่มีเลย”

“แล้วคุณพ่อทำเช่นนั้น?”
 “จะ แต่คุณเหมือนจะไม่ผลเสียเลย”
 “คุณพ่อไม่ควรลืมนึกว่า ความรักที่แท้
 หล่อนกล่าวหนักแน่น

ปราณี

พฤศจิกายน

“ไม่ล้มเลย ความรักที่แท้จริงย่อมรัก
เช่นเสมอ ทุก ๆ สิ่งในโลกเป็นของไม่เที่ยง
ตลอดจนความรักของเราที่ได้ออกพราก แค่นี้
เหมือนมือที่ดึงสิ่งหนึ่งที่ยึดกับความเหินห่าง”

“สิ่งนั้น คือ อะไรคะ?”

“ความตาย!” เธอตอบหนักแน่น

ภุมรี สะกุกะเอออขึ้นทั้งตัว

“พออะไรเช่นนั้น คุณพี่ เย็นลงไป
เปล่า ๆ”

“ความหวังเย็นเช่นนั้น เธอเชื่อลงไป
หรือ?”

“คิดนึกไม่แน่วแน่ใจ ลงมาอย่างนี้
เช่นแก่นสาร แต่สำหรับอย่างที่คุณเห็นว่า
ควรเชื่อไว้อย่างน้อยก็ควรจะเชื่อ
สักก็ให้หนัก ระวังก่อนที่คราญจะมาต่อ
เสมอ เราไม่ควรพุดกันถึงเรื่องมากนัก คิด
ใจไม่ใคร่ก็ อ้อ, คุณพี่ยาวเยียวหา
เกี่ยวหรือคะ?”

“สองคน” เธอตอบสั้น ๆ ทรายได้
ว่าเธอต้องการเปลี่ยนเรื่อง

“ใครคะ?”

“กำรสิ”

“คุณกำรสิ มาคุยหรือคะ เกียวอยู่กับ
ไหน? เมื่ออยู่กรุงเทพฯ ก็ฉันพบแถม

ยังคงเรวัง และเป็นโสเภณีตามเคย”

“เขาไปเมืองชลฯ ตั้งแต่เช้า ระวังแล้ว
หรือยังไม่ทราบ?”

“แกเห็นสหายที่คนหนึ่ง” หล่อน

กล่าวลย ๆ

“แนกเคี้ยว ในระหว่างที่ชกได้เข้าท่า
นั้นเป็นคนที่ยึดโยน การมาอ้างห็นครวณ
เขาเป็นคนชวนใจโกมา”

ชวลิต หยคพค สายคารองจับอยู่ที่หน้า
ของหล่อน ชดเชยภุมรีเพียงหนึ่งคน สายคา
ทั้งสองคู่เผชิญกันอย่างจริงจัง สิ่งความรู้สึก
ว้ายเข้าไปในส่วนลึกแห่งดวงใจ ลืมตัวชั่วขณะ
—โอ้, พระองค์!

“ความรัก” เธอพมพาคลายคนเสียดย
“ถ้าสมหวังก็ คือ สวรรค์ แต่ถ้ากลยตรงข้าม
นั่นคือ—นรก!”

สักครู่เธอก็ไถ่สัถ นักคำทบทวนเองว่า
ไม่น่าจะเกลียดเกลียดไปถึงเช่นนี้ เสดเปลี่ยนเรื่อง
ไปอีกทางหนึ่ง เพื่อแก้ไข แต่ก็ยังเฉยไป
ตรงทางเข้าโดยมิได้ตั้งใจ

“คุณเสนองเขาวัดเธอกับหรือ ภุมรี?”

“คะ เธอรักคิดนมาก ไม่เคยซักใจ
เลย เธอก็แสนักถามใจฉันทุกอย่าง นึกฉัน
รู้สึกคิดว่า ตนเองมิได้ทำอะไร เพื่อเป็นการ

พ. ศ. ๒๔๗๓

ชื่อย่อกรรม

คอยแทนคุณค่าของเอเธล

“เขารักเธอมาก” ชวลิต ทวนคำ

“ค่ะ, แต่ฉันเป็นสิทธิ์ของเขาที่แต่กาย
ตามกฎหมาย ส่วนไหนเป็นสิทธิ์ของกันฉัน
อยู่ก่อนแล้วโดยสิ้นเชิง ซึ่งกฎหมายบังคับ
ไม่ได้เลย”

“ถูกแล้ว ใครจะบังคับเราไม่ได้ นอก
จากความรู้สึกผิดชอบในตัวเอง ภูมิร่ำสั่ง
ไว้สลายแล้ว จะกลยคนให้คงก็มาอย่างเดิม
นั้น เป็นการสวดสย การแต่งงานของเธอ
แหละ คือหัวใจของพ่อที่สลายลงแล้ว คง
นั้นมากเหลือแต่ร่าง ที่ทนทุกข์ทรมาน—เจ็บ
ปวดครอคอยกาลอวสานแห่งชีวิตเท่านั้น พ่อ
รักของพ่อว่า อายุของพ่อเห็นจะสิ้นเสียแล้ว”

ลมพัดเย็นสบาย เมื่อสักครู่บนนกพิ
แรงขึ้นทุกที ๆ ก่อนเมฆลอยต่ำลงมายัง
ควงเจดีย์เสียมภักดี ในท้องทะเลก็เต็มไปด้วย
คลื่นลูกโต ๆ และสาบซัดเข้ามือน่ากลัว
ในไม่ช้าก็เกิดพายุขึ้นอย่างน่ากลัว หอย
ทรายปลิวไปเป็นทาง ๆ อากาศก็ทวีวิ
แล้ว ชวลิตและภูมิร่ำ ผูกถูกขึ้นย่นทั้ง

ณท่ามกลางความขมขื่น เธอและ
หล่อนได้ไข้เข้าอกกันไว้นั้น เสมือนจะมี
ยอมพรากจากกันไป ไม่หวั่นไหวต่อลมพายุ

และสิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น ภูมิร่ำ ชยหน้าอยู่กับ
ชวลิต สะอึกสะอื้นอยู่ไปมา ส่วนเธอเองเกิด
ความท้อ และการตกลงใจอย่างหนึ่งผุพังใน
สมอง เป็นการตกลงใจอย่างเด็ดเดี่ยวและเด็ด
ขาด!

“ภูมิร่ำ” เธอกล่าว “เราทั้งสองมีกรรม
น้องรัก ไม่มีประโยชน์อะไรที่พระพรหมทุก
ทรมานต่อไปอีก ทุก ๆ อย่างจงให้เสีย
แก่พ่อด้วย พ่อทนชีวิตนี้, ลาก่อนน้องรัก”

แล้วก็มีลมลงเวลาหล่อน เป็น ครั้ง สักท่าย
ผละลอก, กลยหลังหันวิ่งไปตามหาดทราย
ย้ายหน้าลงทะเล ขณะนั้นได้ตกลงมาอย่าง
ชานใหญ่ พายุพัดกระหน่ำทุกที ภัยอาการอัน
ปราศจากสติ ชวลิต ไถ่วิ่งไปโดยเต็มเท้า
อันใจธรรมชาติ กำลังกระหน่ำ—ท้องทะเล
เป็นบ้า ชวลิต ก็เป็นบ้าไปด้วย!

ภูมิร่ำ ตกตะลึงอยู่สักครู่ ในขณะนั้นชวลิต
ผละลอกวิ่งไป คำพูดของเธอจึงก้องอยู่ในหู
เธอจะไปไหน? หล่อนใจหายวูบในเมื่อ
เช่นนั้น โอ, พระเจ้าช่วย, ชวลิต เข่นอะไรไป
เสียแล้ว ความกลัว—ความรักก็ทำให้
เธอเป็นเช่นนี้เชียวหรือ?

หล่อนวิ่งตามไปโดยเร็ว พายุพัดฝนสาด
มาคองหน้ารู้สึกเย็นยิ่ง ๆ แต่ก็หาเอาใจใส่ต่อ

ปรางค์

พดจิก

มันไม่ นัยน์ตาวิ่งไปข้างหน้าอย่างไม่กระพริบ

“ชวลิต ! ชวลิต !!” ภูมิระโกน
ฝ่าความขมุกขมัวออกไป แต่ไม่มีเสียงตอบ
หล่นอึงพลางระโกนเรียกพลาง “ชวลิตขา!
กลับมาก่อน”

ความกระวนกระวายของก้นฟ้าอากาศกำลังเป็นไป
อยู่อย่างคร่ำครวญ ขณะ ที่ ภูมิวิ่งไปนั้นรู้สึกว่ามี
ใคร—มาขัดขวางไว้ ทำให้การวิ่งหยุดลงทันที

“ใคร ?” หล่นถามด้วยความตกใจ
“ผมเอง—การี” ผู้คนคอยแล้วก้มลงดู
หน้าหญิงสาวผู้อยู่ในวงแขน

“คุณการี” ภูมิเรียกชื่อละล้าละลัก
ในขณะที่มองทราแล้วว่าผู้คนที่ คือ ใคร “คิดน
—ภูมิ, โอ คุณการีขา— อ้าวรอช้า
โนน—โนน ชวลิต ช่วยด้วย”

“ทำไม ?” การีสถามอย่างไม่รู้ทันสาย
ปลายเทห

“ฟ้ากำลังคะนอง—ทะเลกำลังเป็นบ้าเช่นนี้
เธอวิ่งไปทางโนน ชวลิต เป็นอะไรไปเสีย
แล้ว—เร็วเข้าเถอะค่ะ น้ากลัว—”

ครั้นแล้วหล่นก็อุกแขน การี วิ่งตาม
ไปทางที่ชวลิตวิ่งไปนั้น น้าตาหล่นไหลโหม
หน้า

“ชวลิต ! ชวลิต !” การีตะโกนเรียก

แต่คำตอบก็ คือ ความเงียบตามเคย “มันเกิด
บ้าอะไรกันขึ้นหว่า” พิมพ์ด้วยความหัวเสีย

ก้นฟ้าอากาศ กำลังสำแดง อิทธิฤทธิ์ อยู่
เรื่อยไป ท้องฟ้าแดงค้ำของโลหิต กำลังสี
และภูมิ วิ่งตามชวลิต ลงไปทางฝั่งทะเล

ทั้ง สอง คู่ จึงมองไปข้างหน้า อย่างไม่ กระพริบ
ต่างคนต่างเห็นอหอบอวลยกันทั้งคู่ วิ่งไป—วิ่ง
ไป—รู้สึกอึดโรยเป็นกำลัง ภูมิจึงหันเห
ก้าวขาไม่ออก แต่อาศัยหม้ออ่างน้ำความรู้สึก
ระทึกหนั่งเร้าอยู่ในดวงใจอย่างแรงกล้า จึงทำ
ให้เกิดความมานะวิ่งต่อไปได้อีก

สักครู่ การี มองไปข้างหน้า แล้วร้องขึ้น
ด้วย ความตกใจ

“นั่น, ภูมิ เห็นไหม ?” เธอชี้มือ
ให้หล่นดู “เร็วเข้าหน่อย โอ, คุณพระ,

ชวลิต—ชวลิต ! จะไปไหนกัน— ภูมิ !”

ภูมิ เพิ่งสายตาม้าความขมุกขมัวออกไป
ห่างประมาณ ๕๐ เมตรข้างหน้า หล่นเห็น
ภาพ ๆ หนึ่งสีขาว ๆ เคลื่อน ที่ตรงไป ยัง ฝั่ง
ทะเล ขณะนั้นกำลังชักสาคมากระทบผิง

อย่างน่ากลัว ทั้งสองคนวิ่งตามเร็วขึ้นอีก พอ
ภาพขาว ๆ นั้นวิ่งถึงชายฝั่งก็แลเห็น ก้มลง
ทำธุระกบสงฆ์รรมณณ

“เร็ว กระชับ—คุณพระ,—ชวลิต จะไป

พ. ศ. ๒๔๗๓

ชวรายกรรม

ไหน?” คำร้องขึ้นด้วยความตกใจ

“ชวลิต กลับมาก่อน ทะเลกำลังบ้า
จะไปไหน?”

แต่ชวลิตหาฟังเสียงไม่ สมองจุ่มมือ หัว
โทะนแรงจนสลัดชัก อากากระทบกระเทือนของ
ความทุกข์โศกอื่น กรุ่น อยู่ในหัวอกเย็น เวลา
นานวันนั้น ไกล่สำแดงอำนาจอันรุนแรงและฉับ
พลัน จนเหลือความสามารถที่จะคิดสัก—ขง
ภัยหัวใจไว้ด้วย บ้า! ชวลิต เป็นบ้า!

เธอเห็นเรือทพยนตร์ไปในน้ำ ทกระเซียง
ห่างจากฝั่งออกไปไกลสัก ๑๕ วา กัปออก คำรัส
วังมาดัง

“ลาก่อน คำรัส, สหายรัก โลกนี้ไม่
ให้ความสุขแก่กันเสียแล้ว บอก ภูมิร ภัย”
ครั้นแล้วเรือก็ห่างออกไป

คำรัสวิ่งตามลงไปในน้ำ แทบต้องตก
คลื่นซัดกลบขมมานานชายหาดอก ในที่สุดก็
ไถ่เค้นมืองคาปริบ ๆ ทุเรื่อลำน้อยก็โคลง
เคลงอยู่กลางคลื่นอย่างใจเอน และความเสีย
ใจ ภูมิร ร้องไห้ระงาก ๆ

“ชวลิต มันเสียแล้ว” เธอพิมพ์
“คุณพระช่วย”

เรือลำนเล็กคลื่นซัด อย่างน่ากลัวอน-
ตราย บ้างคราวก็ถอยสูงขึ้น และบ้างคราว

ก็ยุบซบลงมลงระหว่างคลื่น ในระหว่างนั้น
กระเซียงทั้งคึกก็หลุดจากมือชวลิต ไปเสียแล้ว
คงปลอยเรือให้เอนไปตามยถากรรม ทันที

นั่นมีคลื่นอีกลูกหนึ่งโตมาก วังมากระทบเรือ
โดยแรง คำรัสกับภูมิร ร้องขึ้นพร้อมกัน
แต่เห็นเรือนั้น ถอยกลับขึ้นสูง ก็เหมือนชวลิต
ก็รู้ควาจะเป็นอย่างไรต่อไป ลูกคลื่นขึ้นยกมือ
ทั้งสองขึ้นเห็นศีรษะ คล้ายกับจะกล่าวคำ
อำลาเป็นครั้งสุดท้าย คือจากนั้นไปเรือลำนนั้น

ก็ยุบซบลงไปในหว่างคลื่น ร่มหายลงไป—
ไม่โผล่ขึ้นมาอีก—อนิจจา,ชวลิตเอ๋ย

ภูมิรยกมือขึ้นยกหน้า ร้องวักสุดเสียง
แล้วล้มฟาดลงบนพื้นทรายโดยแรง

๐ ๐ ๐ ๐

สองวันต่อมา หนังสือพิมพ์แทบทุกฉบับ
ได้ลงข่าวมรณกรรมอันน่าสยดสยอง ของนาย
ชวลิต มงคลเกียรติทายาทของเจ้าจักรวรรดิ
ข้ามนอนกว้างขวางทางมณฑลพายัพ ทราบกัน
แต่เพียงว่าเรือล่มในทะเล—จนนำศพ ส่วนนี้
ลิดขอนั้น คงสงวนไว้ ไม่ให้ใครทราบ นอก

จากบุคคลสองคน คือคำรัสกับภูมิร ศพของ
ชวลิต นั้นได้ถูกคลื่นซัดขึ้น มาเกยหาดในตอน
เช้าวันเอง

ปราณี

พฤตจิก

นับตั้งแต่หลายผู้ นำ สงสาร ไ้ สิ้น ชีวิตไป
ประมาณ ๓ เดือน ค่ำสัปดาห์ขจร อิกหลาย
ครั้งทีในพระนคร ครั้งหนึ่งมาภัยสามแห่งตัว
สวดยัทยา แต่กัวิทยาอาการนั้นตรงข้ามกับ
เครื่อง แต่งกาย—หรงยเหงา, โศก, ในแนวทา
ยอกความทกขระทม อย่างแสนสาหัส แห่ง ควง
ใจ อาการเคิร์กคล้ายกับคนอ่อนกำลัง เคิร์มา
กับสามเณร ๆ ไม่ปรียากพอะไร แม้แต่ น้อย
พอแลเห็นคำรัสเซากหยาขจรกั สะกั ! แว
ตาเซอมลงถนค แต่ครั้นแล้วพยายามสังขสิ
อามณไ้ไ้ภายในเวลาไม่ช้า ตรงเข้ามาทัก
และแนะนำสามเณรจกัวิทยาอาการสนทสนม

อิกคราวหนึ่งพบที่เขาคิน หล่อนผอมและ
ซูบซีดจนลิดคา มากยเพื่อนฝูง สามเณรไ้มา
ควย ค่ำสัปดาห์โอกาสอนามน กล่าวคำทัก
เกื้อนให้สัคมิให้คักอะไรมากนัก ะเป็นเหตุ
ให้เกิการเจ็บไข้ จนมากมายไ้ ด้วยความ
ทรมใจ หล่อนกัรับคำ

แต่พอในวันที ๓๑ มีนาคม ซึ่งเย็นวันท
สนสัของยนั้น ก็เป็นการสนสัแห่งการม
ชวคของ ภุมวักดินนทควย หล่อนช่วยเนอง
ควยโรคหัวไว้ว เหลือความสามารถของ
นายแพทย์ ที่จะ เขียวยาให้ หายไ้—ไ้ไ้หายไ้ไป
พร้อม กับความระทมทสมุญในอก ความ
รักทไม่สมหวัง ไ้เผลอลาญหัวใจให้ปวด
ไหม้อย่างไม่เหลือซันค หล่อนตายในเวลา
เที่ยงคนอนคกสั—วังเวง แต่ถึงขณะนั้นยังมี
คนบางคนไ้ยินเสียง ร้องเพลง—เสียง
ไวโอลิน คลอแระวอย่างโหยหวน นำชนลก

๑๓๑ ไอ้พระโณมยทรงฤทธ
น้อมคิดว่าจะครองตัวไว้
ให้ผ่องแผ้วเพียงแก้วจินดา
กว่าจะพบผ่านฟ้าพิสมัย
ไม่เหมือนคติผิดหวังตั้งใจ
ชะรอยกรรมทำไว้แต่ไรมา

เจ้าหมูชน

‘วงศ์กมล’ เขียน

“หมู ขอน ชาน ช่าง น หายไป อีก แล้ว”
ข้าพเจ้าบอกแม่พระยอมพลางหัวเราะ ขณะเมื่อ
กลับจากนำจดหมายไปหย่อนในตู้ไปรษณีย์.

“คิดนทวายแล้ว มนอยู่ในห้องอ่านหนังสือ
ของคุณแม่นะ” แม่พระยอมตอบ.

ความสนใจของข้าพเจ้าหายไปทันที.

“ในห้องอ่านหนังสือหรือ?” ข้าพเจ้า
ร้อง รู้สึกไม่ค่อยเชื่อนัก เพราะไม่เคยพบ
เหตุการณ์อย่างทว่าน “มนไปอยู่ไหนได
อย่างไร?”

“คุณคิดว่ามันกระเขาไป เมื่อคุณออก
ไปข้างนอกเมื่อกัน คุณแยกประตูข้างหน้าไว้
คิดนใส่เข้าไปในห้อง ก็พยามกำลังอ่าน
จดหมายของคุณอยู่ก็เคยว ถ้าจะเป็นเรื่องลย
ละก็ ไปตามมันเสียซิละ”

หล่อนหัวเราะคิก ๆ แต่ข้าพเจ้าไม่เห็น
มัน ไกร ๆ คงไม่ต้องการให้นามันหายไป
เคยวเพราะตามหนังสือหนังสือ ข้าพเจ้าวิ่งไป
ยังห้องอ่านหนังสือ แล้วหยุดตรงประตูซึ่งแยก

อยู่ ภาพทภาพเจ้าหมอนมันใช้สิ่งทาทานะโค
เห็นบ่อย ๆ คือ เจ้าหมูชนทวงหนังสือท
หน้าชนไปอยู่ชนเกาะ.

เมื่อหมได้ชนเสียงกบยก ก็หันหน้ามา
ทภาพเจ้าทวงแววตาอันพรอ ทวี, ดวงตานก
เคยว แค่อ้วนหมก ข่ง ทนายนง พงยง
กใหญ่เขยเรื่อ ถ้าทำนอยากทวายชนากทเท
ของหมแล้ว ต้องเชิญเจ้ามาในห้องถึงจะโค.

“ทึว!” ข้าพเจ้าแฉกเสียง.

เจ้าหมูไม่ยกเขาใจภาษา ข้า, แทนทระ
เอาตาลงจากอาร์มแซร์ของข้าพเจ้า กลับ
แพนชนไปอยู่ชนเกาะทงทว ชนากของอาร์ม
แซร์ออกจะไมใหญ่พอทระยรของเจ้าหมู (ท
หลังทงชอให้ชนากใหญ่ชนอก).

ข้าพเจ้าเดินเข้าไป ทำทเหมือนนระเจ้าได้
มัน และมันนกระเชอข้าพเจ้าชนชนนหมอน
หมอนกกลังลงมาอยู่กยพรม พรอมกยเจ้า
หมชนไปนั่งทอยอยู่ด้วยอาการทอยแฉก ๆ.

“ไล่มันออกไปแล้วทระยงคะ?” เสียง

วงศ์กมล

พฤศจิกายน

แม่พระยอมถาม ยืนมายืนอยู่ข้างหลัง และ
เขยมนามองข้ามไหล่ข้าพเจ้า.

“ยังไม่สำเร็จเลย” ข้าพเจ้าว่า “ถ้า
ฉันได้มันออกจากห้องนี้แล้ว ก็คงจะไปทำ
โครงการในท้องใหญ่อีก.”

“ถ้าอย่างนั้น ก็ฉันขายของเกาะเสียบ
เห็นจะดีกว่า” หล่อนพูดแล้วออกไปทำการ.

เจ้าหมูลูกขนขน แล้วมันจ้องคตข้าพเจ้า
เข่ง ทำทางรู้ว่าเราเล่นงานกันมันอีก และ
มัน ก็เตรียมตัว พร้อมอยู่แล้วเหมือนกัน.

ความแรงเกิดจ้องเขยวงกันขึ้น ข้าพเจ้าเขย
ฝ่ายใด เจ้าหมเป็นฝ่ายไหน เราวิ่งกันรอบ ๆ
โต๊ะ ๓ รอบ เจ้าหมเป็นฝ่ายชนะ ความสา-
มารถในการ วิ่งหก มุม ของ หมู มันอึดจรรวย
เหลือเกิน เหลือเกินจนทำให้มันชนะข้าพเจ้า
เห็นจะ เช่น เพราะ มันไม่ แคร่ คอการ ขน ของ
ต่าง ๆ ล้มมันเอง.

“นั่นคุดทำอะไรกันอย่างนั้น?” เสียง
แม่พระยอมถามพลางไล่ล่าออกมาอีก.

“ทำไมหล่อนถามอย่างนั้น?” ข้าพเจ้า
ตอบอย่างฉุน ๆ “ก็ฉันพยายามเอาหม้อออก
จากเรือนนะซี!... ฮีว!”

เจ้าหม้อดอยหลังอยู่ทาง อีก ด้าน หนึ่ง ของ
ห้อง ข้าพเจ้า “ฮีว” อีก หม้อดอยหลัง

อีก ข้าพเจ้าใจเสียวไล่ของข้าพเจ้าทำ
ความรำคาญให้มันอยู่ข้าง แต่พอลังคตนะ

“ฮีว” ครึ่งที่ ๓ ข้าพเจ้าคตงหยก
เพราะถ้าเจ้าหม้อดอยคตทเดียว ก็จะไปอยู่
ซอกคตก็จะก ซึ่งจะทำให้คตคตผ้านทราย
อยู่สักหน่อย.

“ลองใช้ว้อปดอยคตข้างซิดะ” แม่พระยอม
แนะ

“พุกเลอะไปไ้” ข้าพเจ้าว่า “มอย่าง
หรือ ปลอมหม?”

“เรียก มะ, ฮีว ๆ, มะ” เจ้าซิดะ”
หล่อนสั่นอีก.

ข้าพเจ้ากลองทำตามอยู่พุกหนึ่ง ก็ขยง
ไ้ล่อง ‘หม ๆ-หม ๆ’ อีกคตย แล้ว
เลยลงท่ายว่า ‘ฮ้ายหมคตย’.

“ฮ้า! เหลวไหลไม่เข่นเรื่อง!” ข้าพ-
เจ้าร้องคตยความระอา ครั้นแล้วมีความคตค
เกิดขึ้นใหม่ ข้าพเจ้าวิ่งเข้าหามัน และไล่
ไปรอบ ๆ โต๊ะอีก ๒ รอบ พอลังรอบที่ ๓
ข้าพเจ้าวิ่งรอบขนมันเปรี้ยวเข้า แล้ว
ดอยหลัง แล้ววิ่งเข้าประตูแล้วดอยหลังอีก.

“คตคต” แม่พระยอมร้อง.

ข้าพเจ้าขยงไม่ไ้—เพราะเขยแข็ง พอ
แม่พระยอมเรียกอีก จึงเหลียวไปคตเห็นเจ้าหม

พ. ศ. ๒๔๗๓

เจ้าหมื่นชน

ถอยหลังขึ้นไปยืนเกาะโยก เราเองก็มึน
ด้วยความมึนเมา ฝ่ายเจ้าหมื่นก็มึนเอน
ไปกว่าเรา มั่นยังพยายามให้เกาะหยุกโยก
เกาะกดยังโยกหนักเข้า.

“คาบ, จักการเซาซึคะ” แม่พระยอมว่า.

“ก็ยังไม่?” ข้าพเจ้าถาม

ตอนนั้นเกาะโยกเป็นผลจากการให้ คือโยก
หนักว่า ส่วนเจ้าหมื่นก็ลงลงมานอนกับพระม
และถูกเกาะครอโย.

เราคาดว่า จะเกิดการคันร่น แผลงฤทธิ์
ขึ้น แต่การหาเป็นเช่นนั้นไม่ เจ้าหม
ื่นนอนนิ่งงาย.

“โอ๊ย โย! อยปะทิ้งหงอกแล้ว!”
ข้าพเจ้าร้องพลางเข้าไปที่ ตัวหมื่น แล้วยก เกาะ
ออก มั่นหาคายไม่เป็นแต่เปลี่ยนไป ข้าพเจ้า
ลองเหยียบมัน มั่นก็เลย เอามือลูบ มั่นก็ไม่
ว่า เอามือคยเบาๆ มั่นก็ไม่แค้น แต่พอ
ข้าพเจ้าลูบทางมัน มั่นกระโดดขึ้น เตะเอา
เอ, แผลง! เจ้าตัว ชะนิคั่น ท่านจะรู้อารมณ์
โดยทันทีจากอาการของมันไม่ได้เลย.

ต่อจากนั้นเราทั้งสามเข้าสัประยุทธ์ กันใหญ่
ข้าพเจ้าทำว้ายละเอียดยิบไม่คอยไ้ ภายหลัง
แม่พระยอม นำ ฉาบ โทะ สิ้นใหญ่ สิ้น แดง ออกมา
หล่นแผ่นเข้ากลางหว่างสังคราม อีกประ
เทวหนึ่ง ฉาบ โทะก็เข่นร่นใหญ่ขึ้นเหมือน
กับภูเขามหึมอยู่ข้างใต้.

คราวนี้ยทรวอ คำ เนรมาดัง ตอน สึก ท้าย
ข้าพเจ้ากับแม่พระยอมยืนเข้าท หวท่าย ของ
ก้อนขยอกขยักสั่น แดง คอขระวังมีให้ส่วนใด
ส่วนหนึ่ง ของสิ่งทอยไต่ไปลงไหลออกมา กับ
ห หาง จมูก เหล่านี้ ถ้าไหลออกมาเมื่อใด
เป็นดกเกตุกันกลยเข้าไถ่น้ำ ครั้นแล้วเรา
ก็ม้วนเจ้าก้อนอาหารคยเข้าไว้ ระวังกำลัง
ผูกชายห่อผ้า มีชายคนหนึ่งทะเลาะทะเลกเขา
มาที่หน้าประตูเรือน.

“ผมเห็นมันเข้ามาในยาน—” เขาพูด
“ถูกแล้ว นั่นแน่หนูของนาย” ข้าพเจ้า
รีบตอบ “แล้วส่งเครื่องเอาเข้ามาคนคย
นะ.”

“หมีอะไรคย? ผมมาตามสุนัข!”

นิทานของยาย

เรื่อง หญิงรับฝากทองของพวกโจร

ขอฝากข้ออภิปรายแก่ยายเล่า ครั้ง
ข้าเขว่ยขอมวยไรเคียงยา ไค ยินว่าเรือน
มัทมา ในตำราธรรมคำปราชญ์แสดง
แก่ขอเล่าตามยายหมายสมมุติ เป็นอันส-
สสารวิชฌ์แสดง ให้โลกทราวยศนยายหมาย
แสดง ว่าคุณแห่งยายนมเพยงไร ถนอม-
หลานใฝ่เล่าเล่าแต่เรื่อง ถ้วนถ้วนตรงอรรถ
ยมนิสัย คัดสันดานข้าเจ้าแก่เขว่ยววย ข้า
จึงไกรอภัพเป็นคนพาล

เรื่องแม่หญิงนยายบรรยายเล่า ให้ข้าเจ้า
ปริศนเปรมเกษมศานต์ เล่าหลายครั้งหลายหน
พันประมาณ สนุกสนานนกระไร พอใจจริง
นิทานนั้นว่ามัสติรทง อายพิงสาวแซ
เป็นแม่หญิง พอผดคายไรซึ่งทงพิง บ่าว
ไพรทงทอกพรากออกจากเรือน ลูกหนผู้
ก็ทรพยนแต่ทั้ง เหลือ อยู่ข้างก็แต่คน
คึกปล้นเพื่อน สำแดงทณกลมิมครไม่ยักเขื่อน
เล่าเขยมนเขื่อนยกยอแล้วขอยม ยามมึงมี
เงินทองเขาปองคย มาประยบปราศรัยพา
ไปปลม ครันทรพยเลินเคยนเหยาเขากลม

ผู้ที่ยมทรพยนาง ก่ห่างพลัน เมื่อผดคาย
จากนั้นมัสติรทง ครันลงทอนครรภัก
ก็แปรผัน พอทรพยข้าก ญาคิมิตร สนิทกัน
ต่างก็หันเหหลย ไม่พยพาน นางออกสำห
ตรวจควทำขนม ชายประสมทรพยมาขอ
อาหาร ยังเอียงแกว่งไวเพื่อไคเจ้างาน ไซ
ในการกลอลกลก ภัยผลจิดัก

ยังมีไรเจ็ดคนก็เขว่ยปล้นเขา ครั้งหนึ่ง
เจ้าปล้นสะคมได้สมคึก รวยรวมทงอปรพวรรณ
อันวิจิตร ห้อมมิคชิต แลวกหน ตระกละลาน
เจ้าหนาทคคตามมาหลามลัน ฝ่ายไรทง
หนจัสสถาน แห่งหญิงนั้น พลนงยหัยทวาร
แล้วแรงการ แก่นาง อำพรางความ “เรา
ทงเจ็ดคนอยู่บ้าน นำทงนไปค้ายกบ่า
หนาม เพื่อไปขายเมืองไกลดำไรงาม พย
ไรไรไคคามเข้าแย่งชิง เราเจ็ดคนถนลาน
มายานแม่ ก็ทงแต่ฝากทรพยกับแม่หญิง
แล้วระออกนอกสำนักไม่พกพิง เทวทลยด
หนนงกทวงท เห็นสงบแล้วระกลับมารบของ
เชื่อนมน้องแนว่าไม่พาทน แม่นพขายขายไค

พ. ศ. ๒๔๗๓

นิทานของยาย

ถ้าไว้ ก็จะมีรางวัลเป็นอันงาม ingsอนเสีย
อย่าให้ผู้ใดเห็น คงไม่เป็นประโยชน์อย่าไปข้าม
แล้วเรื่อกันอำลาพยายาม เรื่งขึ้นตามแต่
เหมาะจะเพาะคน

แม่หญิงนั้นนั่งตกปรุปรุ เห็นโจรมา
ตัวแข็งแข็งขน ฟังว่าจ้าวขานให้หลาน
ความกลัวพบนะนำมาสำแดง ถึง ฟังเขา
เล่าว่าเป็นพาลิช ใจก็คิดหว่าทวนขึ้นแสบ
ครั้นเขาไปก็คิดทักแถม จะแรงแรงแก่
ผู้ใดก็ให้กลัว รินน้ำทองซ่อนไว้เสียให้มืด
แต่ใจก็คิดหว่าทวนขึ้นแสบ "พทโอ! วัชวัช
ทำไม? แค้นใจก็ ะคิดชั่วเป็นไหน? แค้น
ใจจริง"

โจรผู้หนึ่งในเจ้ก็เที่ยวเล็ดลอด ไปสืบ
สอคนแนมกรบสงขณ เห็นก็ซึ้ง ย่องไป
ไม่ประวิง หาแม่หญิงเรียกรอชิงเอาทองคำ
"เพือนเขามอบให้พนมมาหา คงจำหาพดณ
ไม่ผิดขึ้น เพราะจะเครี ทางกัน วันมะวัน
อรุณมากมายอย่ากันทำ"

แม่หญิงฟังดังไป สวรรค์ เพราะ
หว่าทวนทักขยไม่เด่นล้ำ สังเกตก็เห็น
เห็นแม่นย้า ก็รินน้ำทองเอาให้เขาไป โจ
ผู้หนึ่ง ยินดี ยินดี ยินดี ลาแม่หญิง หลบหน้า
ไม่มาใกล้ หนีพวกเพือนหกคนไปหนีไกล แต่ไรมา

ชายทองก็กินอยู่แต่ผู้เดียว ฝ่ายพวกโจ
หกคนเห็นพินเขต กองสี่ยเหตุ แลเห็น
ไม่แฉเหลียว เทยหาเพือนจากอยู่แต่ผู้เดียว
พากันเลี้ยวหนีกลับมารัยทอง ฝ่ายแม่หญิง

สงสัยจึงไต่ถาม เขาบอกความว่าเขาเป็น
เจ้าของ ที่ฝากห่อ รูปพรรณ, งงกันตรอง
ครั้นทราบดีต้องแท้เรื่องกระเบื้องใจ "ทอง
จารย์ฝากฝังไว้ครั้นนี้ คนหนึ่งหนีกลับ
พลาญปราศรัย ว่าพวกท่านสั่งกำชับไว้
ข้าคนใดเกินมากี่ช้านาน หกคนฟังของ
กะล่กึก เสียหมดครมทว่าจ้าวขาน เรา
ที่เฝ้าฝากของ, ะตรองการณ เราเรื่อกันมา
ทำงานจึงควรคืน คนเดียวมารัยท่านกลับให้

ต้องรับใช้พวกข้าอย่าฝืน ทั้งหกคนลงลาน
ทะยานขึ้น ถ้าชักขึ้น พวกเรา จะเอาความ
ฝ่ายแม่หญิงนั่งตกปรุปรุ หา ยอมสัจญา
รับใช้ด้วยใจงาม แต่ไรทรพ ขอเป็นข้า
พยายาม ทำงานตามท่านบัญชาไปการการณ
ยอมลงชื่อทำสัญญาเป็นทาส มีข้าคลอกๆ
ทวน ทั้งเลียงลึก, รับใช้ฟังโยน หกสกุล
แห่งละเคื่อนไม่เคื่อนคนคลา

ขอโอกาสไปร่ทำนพิการณ่น้อย ปลา
ตัวน้อยนั้นก็มักเป็นภักษา แห่งบรรดาปลาใหญ่
แต่ไรมา เพราะ กำลัง วังชา ยิง กว้าง

อ. น. ก.

พฤศจิกายน

มนุษย์นั้นบุญญาว่าปลาหลาย จึงมุ่งหมาย
ยศกิจธรรมประจำมัน จะยอมโซ่คล้องไม่สำคัญ
ถึงเที่ยงธรรมเช่นประธานมนานมา ความ
เที่ยงธรรม นันักแปร แล้วแต่ปราศณู ซึ่ง
สามารถผันแปรแก้ไขทุกา เพราะฉะนั้นผู้
บุญญา ก็เหมือนปลาตัวใหญ่ในมนุษย์
แม่หญิงเฮลา เขายัญญา คงปลาน้อย เขา
ใช้สอยมาตลอดแต่ตลอดทุกคร จนล่วงไป
แยกปอนทรีย ทรศ แลคกร หญิงเฮลา เช่น
ยายาย แคล่ลูกหญิงซึ่งทวาราคีต บัญญา
ยังเลิศจุบเลิกคลาย ช่วยแม่ทำกิจการงาน
ของนัย แม่ค่อยคลายทุกซัดม ธรรมใจ
มาวนหนึ่งลูกสาวจึงกล่าวถาม ด้วยมีความ
พิศวงคิดสงสัย “แม่จ๋าแม่! คนธรรมดาใจ
ทแม่ต้องรับใช้เขาเรื่อยมา เช่นเวรเปลี่ยน
เวรนวลดังทหยาน ไม่มีการสนไปหรือไร
หนา?” พึงลูกถามความยากพวกหน้าตา
“ลูกเอ๋ย! เป็นเวรอาเวรเรา” นางจึงเล่า
เค้าเรื่อง แก่เยื้องกัน ตลอดจนทำสัญญา
เป็นข้าเขา “เช่นเหตุกัวยมการัญญาเขา
เพราะโลกเขาล้างใจเป็นไปเช่นนี้ มีพ่อค้า
เจ้านายเหี้ยวชายของ เขาเอาทองมาฝาก
เพื่อพวกหน ให้พนมือโรยข้าตามราว แม่
ปราศณูไว้กัวยเขา แล้วคนหนึ่งพวกเขา

มาเอาถ้อย แม่ไม่ยั้งใจเลยให้เขา ภาย-
หลังหักคนมาว่าเขา ทองอีกเล่า, แม่
จึงชี้แจง “พวกท่านคนหนึ่งไปเอาไปแล้ว”
เขากลับคึกคึกแล้วและกินแทน ทว่าแม่
ทจรรคยิตะแยง โกงทรัพย์แสรงคึกอาน
การมก “เรื่อกคนมาฝากทรัพย์ ท่านรับไว้
ต้องเจ้คนรับไปจึงควรที่ คนเก็บทรัพย์ไป
ใช้วิธี ประเพณีถูกต้องทำนองธรรม” เขา
ให้แม่รับใช้หรือไมก็ จะพองทอขานเมื่อง
จนเคืองล่า แม่จึงต้องสารภาพขยาปกรรม
เป็นข้าทำงานท่านมนานมา”
ลูกฟังใจโหม่คึกทอแท้ สงสารแม่ทรก
เป็นนกลหนา แต่กัวยความพริบไหวไว้บุญญา
ถึงชันษาแปดยกมเขาวน เจ้าครองนครนถ-
ออกแล้วบอกแม่ ว่า “ถึงแก่ไม่รับใช้เขา
ถ้าขายเงินนี้มาต่อว่าเรา ให้ไปเอาต่อหน้า
ตุลาการ” แม่หญิงพึงลูกสาวจึงกล่าวห้าม
อย่าเลยลูกแม่ควรมั่นใจศาล ลูกพิโรธว่า
เป็นช้านาน แม่สักหาญหักห้ามจึงตามใจ
ฝ่ายลูกนั้นครั้นเข้าเฝ้าละอ่อน ให้แม่จรรก
ขานไปศาลใหญ่ ด้วยความรักจึงต้องพา
ธิดาไป พอมามีใกล้ศาลาไม่กล้าเดิน เห็นผู้คน
ล้นหลามให้คว่ำมควน พาลูกหนีเห่ห่าง
ระวางเงิน ลูกสาวเห็นคนผู้แลดูเพเลิน รุง

มารดาพาฉันไปรับประทัน มารดาถึงลัดเท่าไร
ก็ไม่วางใจ เห็นหวั่น ๆ ร้องว่ามากยหนู จน
ถึงห้องชั้นศาลท่านราชครู ท่านแลกลูกแม่
เห็นแต่ไกล จึงให้คนไปพามาหาท่าน พนาง
พิราตแลเห็นเป็นครูใหญ่ เห็นงกนสันเท้าง
เอาไว้ “ร้อนอะไรบอกพ่อหรือพี่” แม่หญิง
นั่งนิ่งกอดประหม่า พินิจว่า “ปราน อัย
กัลล” พนางลูกหน่อเรออุ้มเด็ก ลูกสาววัย
กลีบขมอยหมอยกระแฉก เห็นแม่อึ้งขมอยพก
ไม่ออก ลูกจึงบอก ขอความ ความกระแฉก
ซึ่งใคร่ทำงานไม่ผ่นแปร “ส่งสาวแม่หน่อด้วย
ช่วยเมตตา เด็กคนเขาเอาทองมากองฝาก
แม่กลัวมารร้ายไว้นาไหน มีผู้หญิงพวกเขา
ใครเข้ามา ขอคืนทองแม่ข้าก็ให้ไป ภายหลัง
หกคนมาท้าวว่าชาน ว่าทำการฝึกคารยของ
รับใช้ เด็กคนเขามาพร้อมใจยอมให้ แม่
มิได้ทำงานในผลบุญญา แม่เป็นข้าทำงาน
ในยานเขา ทั้งหกเจ้าแยกเข้านา ยศ
เกียรติยศมีขบคิรยอตรา หมายจะมาดอนหน
อันมาน ชอคนขบ ออกหมายให้นายเจ้า
มารบเงินเสียให้เสร็จที่โรงศาล” ครั้นพอรบ
หมอยราย ลงกราบกราบ คุกการผู้ชรา
คงคา

“อ้อ ! เจ้านมบุญญานักหนานัก พุดเขา

หลักฐานเท่าเทียมแม่หนู นายเจ้าคนช่อไร
จะใคร่รับ บ้านช่ออยู่แห่งหนท้ายลโค”
แล้วท่านไซ้ ให้เสียนเขียนบันทึก จดจารึก
คามทนางไซ้ ครั้นเสร็จสรรพสารพัตร์
นิกไป อกลยหาวันให้มากอัยพัง แล้วประกาศ
บอกเล่าให้เจ้าหน ไปยังที่ศาลนาคามวันตั้ง
ฝ่ายแม่หญิงกลีบมาละลาลั่ง ออใจทิ้ง
ทุกขัดมรตมใจ ส่วนนายเงินเห็นหายหมาย
ว่าหลย มาตามพบเห็นหนกัวให้ “น
จะโง่งพวงข้าหรือว่าไร จึงไม่ไปทำงานที่
บ้านเรา” ฝ่ายลูกสาวเห็นแม่มีคณัง จึง
ขออวงไปรับพกกับเขา “เราเป็นหน่อเท่าไร
จึงไปเอา ที่ศาลเราก็กักให้จนโศกขม ย่ำ
ลงลามเราหน่อหรือขมออก เราไม่หลยออก
หนกัลลหลย ถ้าไม่พวงขมเข้ามาเรวย จะ
ประสพโทษหลวงเพราะลวงเกิน”

พวงนายเงินพวงคำเก็กร้างอึง เห็นลูก
ต้องคามธรรมนำสรวเสริญ “เก็กแทน,
ความรักกระเด็น คงเสียดูใคร่ผู้ชานาญ”
ครั้นจะลงลามนักกลวักพลาต จึงไปเอา
กาวร้าว ทำหัวหาญ ท่างพากัน กลบไป
ใส่वारณ ถึงเหตุการณเค็กน พระธนา
พอกโกหมายศาลท่านขบคิ ให้ไปรับคำท
ทั้งทุกหน้า ท่างหลากกิตติพิศวง เสาส่งกา

ครั้นตระลาการเฒ่าฟังเฒ่า รัวว่า ให้พาเจ้าเผ่าองค์พระทรงชัย ครั้นท้าวไทย
 “ถูก ๆ ตามลูก” แล้วหันนำทนาย ทอพระเนตรสังเกตุ เห็นสมจริงถึงว่าทรง
 “อ้ายอปรีย์” มิ่งชมเชยเขาให้, วยใช้การ ปราโมทย์ ท้าวเธอโปรดยัญชาให้มาอยู่
 ชั่วทวงทองของฝากรู้มากถัน คำแรงนัยนัย ในพระราชอุปถัมภ์ทรงคำชู้ แม่ลูกคั่นให้อยู่
 ขอสชาน มากกว่าทรัพย์เจ้าหนว้าประมาณ ในวัง ครั้นเจริญชันษากรมปรากฏ ใ้รับ
 ชำคึกค้ำช่วยการรอกชเอา เป็นบุญคุณเขา เสกสมรสทรงปลงฝัง เป็นสะใภ้หลวงลือ
 มากวัยฝากทรัพย์ เจ้ายกถวิลดวงหลอก มีชอชิง แล้วภายหลังเป็นมหาราชัน
 เอาออกเขา คุเป็นการวิญโรมิใช่เฒ่า ข้า หมกเวลาข้าเจ้าจักเล่าชาน ขอประทาน
 ทักสินให้เจ้าเล็กแล้วกัน” ขบเล่าเพียงเท่านี้ ประทานไทย โปรดอย่า
 ท่านพิณพิศกแม่หนูเล็ก ถึงเป็นแค่ง ว่าเขนกัว ทักเขนทอนเขารุ่งเรือง เรื่อง
 ปรีชาลาชยัน สมบูรณ์เลิศถกกรยาสารพัน คือหนีไซ้ ‘ไทยเขมม’ แต่พลอยเขมมมีจิต
 ฝึกยกแก้สามัญทั้งปวงไกล แล้วท่านนำ อุตทิศหวัง ไซ้หันยายผู้ไ้เล่าให้ฟัง บัง
 เรืองนชดววย แก่ๆสาบอินทพรบนพลัย นกข่ง! เกียวปองนกสอง เอย.

จ.ช.ภ.

๑ การรักพวก รักชาติ ผลากอยู่
 ล้วนรักสุข ชิงทุกสิ่ง ทุกแค้นกัน

แต่ไม่สู้ รักมนุษย์ ร่วมชกสน
 ชั่วก่อน- ทรย์เขา เหมือนเราเคย ฯ

พระศรี นพินธ์

ดาว

หวาน

ไก่ อูมา

ลอยแก้ว ฝะสม

แกง อ้นด สอดไส้ กับ ดอกคอกลี

ขนม ชูฉิ่ง

หรือ ถั่วฝัก หรือ เห็ด

ยำ พระอินทร์

ไข่ พุกาม

แกงจืด ฟองนกเทียม

น้ำพริก สังกโปรี

เนื้อ สุขาตา

ปลาขาว เติงบอง

ของคาร

โก๋อมา

เครื่องปรุง ไข่ ผักทอดกรอบ หน่อไม้

ถั่วฝักยาว พริกหยวก มะพร้าว ๑ ผล

ปลาทูทอด น้ำมันพืช ๑ ช้อน

หัวปลี มะเขือขาว ส้มมะขามแขก

พริกแห้ง ๕ เม็ด หอม ๑ หัว ไข่

ต้ม ๑ หัว ตะไคร้ เกลือหอยมอหนึ่ง

ช้อน ๑ ช้อน เติมน้ำ ๓ ถ้วย ราก

ผักชี ผักชี พริกไทย น้ำตาลหม้อ

วิธีทำ ๑. ทุบมะพร้าว คั้นเอาน้ำและนำ

๒. ไข่ไก่ครึ่งคอกข้างหลังนึ่งจนสุก แล้ว

เอาผักทอดกรอบ และ ผักขม ๑ ช้อน

เข้าและ ใส่น้ำมันทอดให้หมดเกลี้ยง

แต่เนื้อไข่ ไข่ทอดซึ่งกลิ้งไว้ข้างบน

คั้นให้ขาวประมาณ ๒ ช้อน ไข่เล็ก ๆ

และผักทอดกรอบ ไข่ทอดซึ่งนึ่งและ

คั้นไว้บรรจลงจนเต็มไข่ ไข่ทอดด้วย

รอยทอดไข่ ให้คั้นกัน ไข่ทอดว่างไข่

ให้พอง นำไข่ประทาน ทาน ไข่ทอดไข่

ให้แตก เอาน้ำกะทิทั้งไฟ ไข่ทอด

และไข่ทอดไข่รวมลงในหม้อกะทิ คั้น

ไฟอ่อน ๆ พอเดือดคั้น ๆ เมื่อเห็นว่า

น้ำหวานในกะทิก็ออกหมดแล้วจึงคั้น

กะทิจนแห้งเสีย

หั่นตะไคร้ ไข่ทอด ไข่ทอด

รากผักชี พริกแห้ง หัวหอม หัวกะเทียม

ข้าว เกลือ พริกไทย ไข่ทอดให้เข้ากันจน

ละเอียดคั้นแล้ว ไข่ทอดด้วยหัวหอม

ผสมลงไป ถ้ามีหอม หัวหอม คั้น

ปลาทูทอด และไข่ทอด เมื่อคั้นละเอียด

เข้ากัน คั้นแล้ว ไข่ทอด คั้นหัวกะทิ

คั้นด้วยไข่ไก่ในเครื่องกะทิ พอแตกมัน

แล้ว เอาน้ำพริกคั้นคั้นไปจนหมด ไข่

เทน้ำเค็มลงในน้ำพริกซึ่งคั้นไว้แล้ว คั้น

ลงในหม้อไข่ซึ่งเคี่ยวไว้ คั้นน้ำส้ม

มะขามผสมลง น้ำตาลหม้อพอควร

ชิมรสเปรี้ยวเค็มหวานตามชอบ แล้ว

แล้ว พอน้ำหวาน เย็นแล้ว ไข่ทอด

คั้นลงสามหรือเจ็ดไข่ทอดโรยหน้า

และเอาน้ำหัวหอมโรยหน้าด้วย

หมายเหตุ ไข่สดนั้นบางท่านไม่ชอบจะไม่ใช้

ก็ได้เหมือนกัน และถ้าชอบเผ็ดๆก็

พริกแดงโรยหน้าแทนไข่สดก็ได้

พวง บุนนาค

พฤศจิกายน

แกงอันต สอดใส่ กับ ดอกคอลลี
หรือ ถั่วฝัก หรือเห็ดแชมบิยองก็ได้
เครื่องปรุง เนื้ว เนย น้ำซอสสแนค

เฟอริน (ซอสกระเทียม) เกลือขึ้น
น้ำตาลทราย น้ำเค็ม ลูกจันทน์ อบเชย
คอกจันทน์ คอกคอลลี หรือถั่วไม่
จะใช้ถั่วฝัก หรือเห็ดแชมบิยองกะบั้ง
แทนก็ได้ น้ำตาลหม้อ ผักชี ตะไคร้
ใส่หุ้ม มันหมูแข็ง พริกไทย รากผักชี
หัวกะเทียม ๗ หัว หอมเล็ก ๗ หัว
พริกแห้ง ๗ เมล็ด ข่า ๓ แว่น ผงกาหริ
หอยมอหรง ลูกผักชี ลูกหว้า
ตะไคร้ เหยือกเค็ม ขมิ้นผง มะพร้าว
๒ ผล น้ำเค็ม น้ำตาลหม้อ ของ
เหล่านี้นำมาผัดพอควร

วิธีทำ เอาใส่หุ้มขยำเกลือ กลยเอาข้างใน
ออกล้างน้ำให้สะอาดแล้วจึงกลยใส่ออก
ตามเค็ม

เนื้วและมันหมู (เอาสับด้วยกัน
ให้ละเอียด) กระเนพอกขรรพแรกใส่หุ้ม
กลยไว้นั้น จึงเอาอบเชย ลูกจันทน์
คอกจันทน์ ขิงไฟให้หอม ย่นให้ละเอียด
เอารากผักชีหอยมอหรง ตำขยเกลือขึ้น

หอยมอหรง พริกไทย ๑๑ เมล็ด ย่น
ไปนวดละเอียด จึงเคล้าลงกับเนย และ
มันหมูขยสับไว้นั้น เอาผงบ ลูกจันทน์
คอกจันทน์ อบเชย ผงสุม ลงพอหอม
คลุกเคล้าให้เข้ากัน เอาเนยเคล้า
ให้ทั่ว น้ำซอสสแนคเฟอริน (ซอส
กระเทียม) น้ำเค็มคั้นหนอย เกลือขึ้น
และน้ำตาลทราย ผงสุม พอมีรสหวาน
นิด ๆ อย่าให้จับได้ว่าใช้น้ำตาล เคล้า
คลุกให้ทั่วกัน เอาขิงไฟ ขมิ้น รสจิกเค็ม
ตามชอบ เมื่อขยหมักแล้ว จึงบรรจุ
ลงในใส่หุ้มผกเย็นซ้อ ๆ ขนาดข้อละคำ
เอาไม้แหลมเล็ก ๆ หรือเข็มหมุดทิ่ม
ให้ทั่ว พอให้อากาศเคิรไคระได้ ไม่แตก
แล้วเอาขึ้นนึ่งพอสุกยกลง ตักกายทผก
ออกเสิร์ฟเป็นคำ ๆ

ปอกมะพร้าว คั้นกะทิลงหม้อคังไฟ
เคี่ยวให้เคือด แล้วจึงเอาพริกแห้ง
ลูกหว้า ลูกผักชี พริกไทย และตะไคร้
รากผักชี ข่า เกลือหอยมอหรง หัวหอม
หัวกะเทียม รวมลงครกโขลกลบไปให้
ละเอียด เมื่อละเอียดคกแล้ว จึงเอา
เยือก และ ขมิ้นผง กย ผงกาหริ

พวง บุนนาค

พฤตจิก

กั๋ง ไก่ เนื่อหุ่ม ปู่ทะเล มัันหุ่มแข่งคัม
ให้ลั๊ก ปู่ทะเลแคะเอาแค่นะเนื่อ เนื่อ
หุ่ม และมัันหุ่มแข่ง หันชันสัเหลียม
เล็ก ๆ ยาวประมาณ ๒ องคุล กั๋ง กั๋
หันละเอียก ส่วนเนื่อโกนเนื่อให้เย็น
ฝอย ผักชีเก็กแคใบ มะนาวฝ่าย
เอาแค่น้ำ เอาของซึ่งกล่าวไว้ทั้งปวงนี้
คลุกเคล้า เขาควยกัน เว้นไว้แค
ห้อมเจียวกะเทียมเจียว เมื่อผสมเข้า
กันค้แล้ว นำส้ม นำเคียก นำมะนาว
นำคาลทรายผสมลง ชิมกรสจกั้เค็ม
ตามชอบ เมื่อชิมกรสจกั้แล้วจึงเอา
ห้อมเจียวกะเทียมเจียวผสมลง เคล้า
ให้ทั่วกัน ตักลงชามหรือจาน เอาผักชี
ที่เก็กไว้ โรยหน้า ยกไปคั้ให้รช-
ประทาน

หมายเหตุ เนื่อ ไก่ กั๋ง หุ่ม ปู่ทะเลนั้น
ถ้าผู้ใดไม่ชอบ อย่างไหน จะชักออก
เสียบ้างไม่ผสมลงด้วยก็ได้ตามชอบ
ถวนนถาเป็นถวเกาสัไม่เขียว จะใช้
น้ำใส่ขนม สัเขียว ผสมลง พอให้เย็น
สัเขียวสัขินก็ได้

ไข่ปูกาม

เครื่องปรุง ไข่ปูกาม ไยมะกรก ผักชี
หัวหอม หัวกระเทียม น้ำคาลทราย
น้ำเคียก กั๋งแห้ง ฟองเป็ก ใส่หุ่ม
พริกแห้ง น้ำมันหุ่ม

วิธีทำ หันกะไกรให้ละเอียด ไยมะกรกหัน
เย็นฝอย หัวหอม ซอยให้ละเอียด
กะเทียมหันละเอียด กั๋งแห้งขยั้ให้
ละเอียด พริกแห้งหันให้ละเอียดเย็น
ฝอยเหมือนไยมะกรก คลุกกลั้ใส่หุ่ม
ออกล้างน้ำให้สะอาด กลั้ขยั้กันอย่างเค็ม
ค้อยฟองเป็กประมาณ ๑๒ ฟอง คนให้
เข้ากัน เทลงกรวย กรอกลง ใน ใส่หุ่ม
เอาค้าย หรือเป็ดลือก เส้นมะพร้าว ผักหัว
ผักท้ายวางลงในลังถนงนงนสัฟองเป็ก
แข็งตัว อย่างนี้ให้นานเลยไปนั้กะ
ทำให้สุกเสียแฉก เมื่อสุกแล้ว
ยกลงวางไว้ ให้เย็น จะชอบทำเย็น
ทอดไม่หริออย่างลกรอกรักก็ได้ ถ้าจะ
ทำเป็นลกรอก ก็คั้ไข่เคียว ๆ ยาวประ-
มาณลูกตะของคุลหนึ่ง ถ้าจะทำเย็น
ทอดไม่ ให้ผาข้างละสักลั้ให้สัขยอกัน

มีเวลานั้น เวลาบ่าย เป็น กลีบแล้ว จะ หลุด
ออกจากกันหมด เหน้านามันหมกลงกะทะ
ตั้งไฟ พอร้อน เอาเครื่อง ซึงหินไว้
ข้างคน นั้น เจียวให้เหลือง กอง ไว้ เบน
อย่าง ๆ แล้วจึงรวมคนให้เข้ากัน เอา
น้ำตาลนำเคี่ยวผสมลง ชิมรสให้แก้
เค็มหวาน ไว้เผื่อพองเบค ตกคกเป็นคอก
ไว้ ตักลงขวด หรือซามฝาไว้ก่อน
จึงเอาน้ำสะอาดเทลงในกะทะ ถ้าไม่มี
น้ำสะอาดจะใช้น้ำตากไก่ เกล็นามันหม
ลงนิกหน่อย นำเคยกน้ำตาลผสมลง
อีกนิกหน่อย ตั้งไฟพอเดือด จึงเอา
พองเบค ขรรค์ใส่ ท คกไว้ เบนคำ ๆ นั้น
เทลงเมื่อใส่หมดทุกตัว ใช้ช้อนออกก็จะ
ทำให้เป็นคอกไม้หรือลอรอกนารัประ
ทาน เมื่อชิมรสจากเค็มแล้ว ตักลง
ซาม หรือ จาน เอา เครื่อง ซึง กลัว ไว้
ข้างบนโรยหน้า เก็ดผักชีเป็นใบ ๆ โรย
ลงอีกทีหนึ่ง

หมายเหตุ

ถ้าท่านผู้ใดไม่รับประทานหมู จะใช้
น้ำมันนย หรือน้ำมันมะพร้าวแทนน
้ำมันหมูก็ได้ และใช้พริกตามของ
รับประทานอื่น ๆ จึงจะทำให้รสดีขึ้น

และ เครื่องนี้ ถ้า ผสมลงไปแล้วให้
พร้อมกันแล้ว ก็จะทำให้หายกรอบไป
เสีย เพราะฉะนั้นเวลาที่รับประทาน
หรือ ซามไปก็ให้ รับประทานจึงค่อย
โรยหน้าจึงจะดี

แกงจืดฟองนกเทียม

เครื่องปรุง แยมสังคโปร หรือ มันสำปะหลัง
ไข่เค็มอย่างเมืองจีน เนื่อไก่ กุ้ง เนื้อหมู
ปกระเล คันหอม ผักชี พริกไทย ราก
ผักชี น้ำตาลทราย กะเทียม น้ำเคยก
น้ำสะอาด นามันหม

วิธีทำ เอาแยมมันเคล้านพองขึ้น จึงเอา
นาร้อนเคือด ๆ เทลง นวดให้เข้ากัน
อย่าให้เป็นเม็ดพองขึ้นใด เอาไข่เค็ม
เมืองจีนคกเอาแต่ไข่แดง เป็นชิ้นเล็ก ๆ
ขาว ๆ จึงเอาแยมทวนวไว้หุ้มไข่ให้มี
ขึ้นเป็นพองไข่เล็ก ๆ ซากพองนกกระ
จาย คั้นน้ำให้เคือด จึงเอาแยม ทวน
ไว้ลวกไปจนแข็งใส ปอกกะเทียมแกะ
เปลือก ออก ให้ หมด ประมาณ ๕ กลีบ
พริกไทยล่อน ๑๕ เม็ด รากผักชีหิน
ให้ละเอียดหยาบมือหนึ่ง เทลงครก
โขลกให้ละเอียด ปุ่ทะเลต้มแกะเอา

พวง บุนนาค

พฤศจิกายน

แค^๕เนื้อ ไก่^๕หั่น^๕ละ^๕เอ^๕ย^๕ก เนื้อ^๕หม^๕ท^๕น
ละ^๕เอ^๕ย^๕ก กุ้ง^๕ป^๕อก^๕เป^๕ล^๕อก^๕ห^๕น^๕ให้^๕ละ^๕เอ^๕ย^๕ก
เท^๕า^๕ซ^๕น^๕หม^๕ ท^๕น^๕หม^๕จ^๕ก^๕ค^๕ก^๕เ^๕า^๕แต่^๕ค^๕ิ^๕ระ^๕
ข^๕าว^๕ข^๕าว^๕ประ^๕มา^๕ณ^๕ช^๕น^๕ด^๕ระ^๕อง^๕ค^๕ุ^๕ล^๕ห^๕น^๕ ผ^๕ก^๕ช^๕
เค^๕ก^๕เ^๕า^๕แต่^๕ไ^๕เ^๕า^๕น^๕า^๕ม^๕น^๕หม^๕เท^๕ล^๕ง^๕กะ^๕ทะ^๕
ค^๕ึง^๕ไฟ^๕จ^๕ร^๕น^๕ จ^๕เ^๕า^๕ร^๕าก^๕ผ^๕ก^๕ช^๕ พ^๕ริ^๕ก^๕ไ^๕ท^๕ย^๕
ท^๕ย^๕น^๕ไ^๕ว^๕ ผ^๕ก^๕ด^๕ง^๕ไ^๕ป^๕อ^๕ห^๕อม^๕ เนื้อ^๕ไก่^๕ ก^๕ุ้ง^๕
หม^๕ ท^๕ห^๕น^๕ไ^๕ว^๕เท^๕ล^๕ง^๕ น^๕้ำ^๕เค^๕ย^๕ก^๕ิ^๕ร^๕าก^๕ด^๕ง^๕พ^๕อ^๕ค^๕ว^๕
จ^๕เ^๕ท^๕น^๕า^๕ส^๕ะ^๕ท^๕อ^๕ก^๕ผ^๕ส^๕ม^๕ด^๕ง^๕ น^๕้ำ^๕ท^๕าล^๕ท^๕ร^๕าย^๕
โร^๕ย^๕ด^๕ง^๕แ^๕ก^๕ป^๕ร^๕า^๕น^๕ค^๕น^๕ท^๕น^๕อ^๕ข^๕่า^๕ให้^๕ร^๕ู้^๕ไ^๕ก^๕ว^๕า^๕
ใ^๕ส^๕น^๕้ำ^๕ท^๕าล^๕ เม^๕อ^๕เค^๕อ^๕ด^๕แล^๕ว^๕ ช^๕ิม^๕ค^๕ร^๕ส^๕
จ^๕ก^๕เค^๕ม^๕ท^๕า^๕ม^๕ซ^๕อย^๕ จ^๕เ^๕า^๕ค^๕น^๕ห^๕อม^๕ แ^๕ล^๕
ป^๕ุ^๕ทะ^๕เล^๕ ผ^๕ส^๕ม^๕ด^๕ง^๕ ค^๕ัก^๕ด^๕ง^๕ ซ^๕า^๕ม^๕เ^๕า^๕ ผ^๕ก^๕ช^๕
โร^๕ย^๕ห^๕น^๕้า

หมายเหตุ ถ้าไม่มันสะตอก จะใช้น้ำ
ใส ๆ แทนก็ได้ อนึ่ง ไก่ กุ้ง หมู
ปุทะเล ถ้าไม่ชอบสิ่งใด จะชกออก
เสียก็ได้ ท่านที่ไม่ชอบประทาน
หมู จะใช้น้ำมันเนยถ่าน้ำมันมะพร้าว
ใหม่ ๆ แทนมันหมูก็ได้ และน้ำตาล
ทรายนั้น ยางท่านก็ไม่ชอบ จะไม่ใช้
ก็ได้

น้ำพริกสังคโปร

เครื่องปรุง ปลาหางสด ปลาชุก ปลาทุ
ปลาใบไม้ ปลาหางแห้ง กุ้ง ไก่ มะพร้าว
พริกมุลห^๕น^๕ เ^๕ย^๕เค^๕ย^๕ก^๕ พ^๕ริ^๕ก^๕ช^๕พ^๕า^๕ย^๕าง^๕ซ^๕า^๕ง^๕
(ส^๕ว^๕น^๕น^๕อ^๕ก^๕) น^๕้ำ^๕ท^๕าล^๕ห^๕ม^๕อ^๕ น^๕้ำ^๕เค^๕ย^๕ก^๕
ส^๕้ม^๕ห^๕่^๕ม^๕น^๕ ม^๕ะ^๕อ^๕ก^๕ ม^๕ะ^๕ก^๕น^๕ ม^๕ะ^๕น^๕าว^๕ ผ^๕ก^๕
ท^๕อ^๕ค^๕ย^๕อ^๕ก^๕ ห^๕ว^๕ป^๕ล^๕ ข^๕อ^๕ค^๕ำ^๕ล^๕ี^๕ง^๕ แ^๕ด^๕ง^๕ก^๕ว^๕a
ม^๕ะ^๕เช^๕อ^๕ ไ^๕ย^๕ผ^๕ก^๕ก^๕ก^๕ ห^๕ย^๕ว^๕ ก^๕ุ้ง^๕แ^๕ห^๕้ง^๕
กะ^๕เท^๕ย^๕ม^๕ ๗ ก^๕ล^๕ย^๕ ห^๕น^๕อ^๕ไ^๕ว^๕ น^๕้ำ^๕ม^๕น^๕หม^๕
ผ^๕ก^๕ด^๕ย^๕ล^๕อ^๕ง^๕ (ผ^๕ก^๕กะ^๕เด^๕ก^๕) ม^๕ะ^๕ม^๕ว^๕ ม^๕ะ^๕-
ป^๕ร^๕าง^๕ ก^๕ะ^๕ห^๕ล^๕ำ^๕ป^๕ล^๕ ะ^๕ะ^๕ก^๕ำ^๕ แ^๕ด^๕ง^๕ม^๕อ^๕อ^๕น^๕
น^๕้ำ^๕เ^๕า^๕ พ^๕ัก^๕เ^๕า^๕ ข^๕ย^๕ว

วิธีทำ ปอกมะพร้าวคั้นกะทิทิ้งไฟ พอกะ
ทิจับหน้าเย็นลูก ตักเอาหัวขึ้น ๆ ไว้
จึงเอาไก่ และ ปลาหางแห้ง ปลาใบไม้
หั่นเป็นชิ้น ๔ เหลี่ยม ๆ ขนาดพอดี
คำหั่นงคมไปน^๕น^๕เ^๕ย^๕อ^๕ค^๕ก^๕น^๕ แ^๕ล^๕ว^๕จ^๕เ^๕
เ^๕า^๕ ห^๕ว^๕ป^๕ล^๕ น^๕้ำ^๕เ^๕า^๕ พ^๕ัก^๕เ^๕า^๕ ข^๕ย^๕ว
ข^๕อ^๕ค^๕ำ^๕ล^๕ี^๕ง^๕ แ^๕ด^๕ง^๕ก^๕ว^๕a ม^๕ะ^๕เช^๕อ^๕ ไ^๕ย^๕ผ^๕ก^๕ก^๕ก^๕
ห^๕ย^๕ว^๕ ห^๕น^๕อ^๕ไ^๕ว^๕ ผ^๕ก^๕ท^๕อ^๕ค^๕ย^๕อ^๕ก^๕ ผ^๕ก^๕
ด^๕ย^๕ล^๕อ^๕ง^๕ ก^๕ะ^๕ห^๕ล^๕ำ^๕ป^๕ล^๕ แ^๕ด^๕ง^๕ม^๕อ^๕อ^๕น^๕
ค^๕ม^๕ไ^๕ป^๕น^๕ก^๕ะ^๕ท^๕เ^๕า^๕น^๕อ^๕ย^๕ด^๕ง^๕ ก^๕ุ้ง^๕เ^๕า^๕ห^๕น^๕

พ. ศ. ๒๔๗๓

ครัวของไทยเขมม

เป็นคำๆ ปลาทุก และ ปลาหางสก
อย่างเดียวกัน แล้วขยเนออย่างทอดฟู
ทอดให้กรอบ ปลาทุกก็ทอดให้กรอบ
ของเหล่านทอดแล้วแกะเป็นคำๆ เขา
กึ่งแห้ง เทลงครกประมาณ ๑๕ ตัว ขึ้น
ให้ละเอียด กระเทียม ๗ กลีบปอกกล
ครก พริกมุลทนต์ และ ข้างข้างผสมลง
ขยแค่พอแตก อย่าให้แตกมากจนจะเผ็ด
นำตาลหม้อ ขยอเคยกผสมลง มะคิน

มะพร้าวขอยให้ละเอียด มะม่วงปอก
เปลือกขยละเอียด ระวังปอกเปลือก
ขยเนอเป็นชิ้นๆ ส้มเหม็น หินชน
๔ เหลือบปลุกยาคักแย่ง ๔ มะขอกขย
ขยให้ละเอียด ใช้สีกครกคนให้เข้า
กัน แล้วจึงขยน้ำมัน และนำเคยก
ผสมลง ชิมรสจัดเค็มหวานตามชอบ
แต่ต้องให้รสเผ็ดไว้ทุกอย่าง เมื่อชิม
ได้แล้ว เขา ปลา ผัก กุ้ง ไข่ หัวกะทิ
ไว้ข้างบนผสมลงเคล้าให้เข้ากัน ชิม
รสจัดเค็มตามชอบอีกครั้งหนึ่ง จักลง

ซาม หรือ านใหญ่ เกลี้ยงขึ้นไก่ ปลา
และ พริกสวนนอกโรยหน้า

หมายเหตุ ท่านผู้ใดไม่ชอบผัก และ ปลา
ชนิดใดระคักออกเสียข้างก็ได้ ส่วน
น้ำมันหมั้นจะใช้น้ำมันเนยหรือน้ำมัน
มะพร้าวเคียวใหม่ ๆ แทนก็ได้ ส้ม
ต่าง ๆ ก็เหมือนกัน จะดลงเสียข้าง
ก็ได้ ไม่ทำให้เสียรส ที่บอกไว้นั้น
บอกเต็มตามคำรา แต่เห็นว่าถ้าสิ่ง
โรยชาก หรือ จะดลงสิ่งที่ไม่ชอบออก
เสียข้างก็คงจะไม่ทำให้เสียรสเลย

เฟื่อสุชาติดา

เครื่องปรุง มีหมั้นแห้ง เนอว หัวหอม
ฝรั่ง พริกขีพายาวข้าง แดงกวา เนย
น้ำมัน นำเคยก เกล็ดขย ปลาผกข
ลวกหว่า พริกไทย ตะไคร้ มะพร้าว
รากผกข นำตาลทราย พริกแห้ง
ครึ่งเมล็ด ผกข ขมน ๓ แวน หอม
๕ หัว กระเทียม ๕ หัว มะพร้าว ๑ ผล
ลูกจันทน์พอกครว ขยเซยพอกครว แบ่ง
สาธิตหนอย

วิธีทำ เขาเนอว มาแล้งผกขออกให้หมก
แต่เป็นชิ้น ๔ เหลือบบางๆ ใหญ่ขนาด

[illegible]

ปอกระพรวาคันกะทิ เอาแค่หัวกะทิ
 ตั้งไฟให้ร้อนขึ้นเอาแค่ หัวกะทิขาว ๆ
 แล้วเอากะไโร รากผักชี ๓ ราก เกลือ
 เกลือหอยมื่อหนึ่ง หอม ๕ หัว ปอก-
 เปลือก กะเทียม ๕ หัว ปอกเปลือก ขมิ้น
 ๓ แว่น พริกไทย ๑ เมล็ด พริกแห้ง
 ครึ่งเมล็ด เทลงครกโขลกไปให้เข้า
 กัน ส่วนผักชี และ ลูกขี้พริก
 ขมิ้น แล้วเอาไปใส่น้ำต้มสุก ๑
 ถัง แล้วเอาหัวกะทิไปผัดกับ เนย และ
 เครื่องที่ตำไว้ ในครกจนเนยสุก จึงเอา
 ลูกผักชี และ ขี้พริกที่ตำไว้เคล้ากับเนยออก
 (ลูกผักชี และ ขี้พริก ต้อง ให้มากกว่า
 ขมิ้น) แล้วเอาหน้าเคยกกับเครื่องอื่น

พฤษจิก

[illegible]

หมายเหตุ เนื้อของงานต้องเรียบประมาณร้อยละ ๕๐
จึงจะทำให้เสร็จ และใช้ทอพรุนละเอียด
เข็มหมุดและเนื้อไม้ สับไป กอเนื้อ

กล้วย ก็จะทำให้รสขมขึ้นอีก และ
บาง ท่าน ที่ ไม่รับประทานเนย จะ ใช้
มันหมูแทนเนยก็ได้

ปลายาวเทิงของ

เครื่องปรุง ปลายาว มะพร้าว ๑ ผล
พริกแห้ง ๕ เมล็ด ตะไคร้ ข่า ๓ แว่น
เกลือหยาบมือหนึ่ง กระเทียม ๗ หัว หอม
๗ หัว ผิวมะกรูด ๕ ชิ้น รากผักชี
๕ แว่น เหยยเคบแกลงมือหนึ่ง ลูกขี้หว้า
หยาบมือหนึ่ง กระชายกำมือหนึ่ง ลูก
ผักชี ๒ หยาบมือ พริกไทย ๑๑ เมล็ด
ใบกระเพรา พริกอ่อน ใบเปราะ ใบ
โหระพา ศิระมะพร้าวที่ยงอ่อนหนึ่งชิ้น
เล็ก ๆ น้ำท่าพอควร กระเทียม รอก
กระเทียมกลีบไฟ กลัวยใช้คั้น

วิธีทำ เอาปลายาว (ไหล) ดูเข้ากับเกล็ด
หรือใบมะเคืองจนทั่วปลายาวสะอาด เอา
ลูกครกขยี้ ๆ ให้ทั่วหัว ค่อย ๆ เอา
มันหมูเล็ก ๆ ขำแหล่กระตุก ดลกเนย
ออกหมดทั่ว เนยที่เหลือนั้นแกดเอาขยี้
เอาไว้กับปลายาวเช่นเดิม เอาเครื่องแกลง

ที่กล่าวไว้ข้างบนเทลงครกทำให้ละเอียด
ใบเปราะที่แห้งผอบ กระเทียม กระชายที่
แห้งผอบ ใบกระเพราและโหระพาที่
แห้งผอบ หัวมะพร้าวอ่อน ที่แห้งผอบ
รอกกระเทียมกลีบไฟ กลัวยใช้คั้น
แห้งผอบ พริกอ่อนที่แห้งผอบ ปอก
มะพร้าวคั้นกระเทียมแก่หัว ขยี้ขึ้นทั้งไฟ
เคี่ยวไปจนขึ้น เอาเครื่องแกลงที่ตำไว้
ผัดลงจนหอม จึงเอาเนื้อปลายาวที่
ขูดจากกระดูกผักไป น้ำเค็ม น้ำตาล
ผสมลง ชิมรสตามชอบ จึงเอา
กลัวยใช้ ศิระมะพร้าว กระชาย กระเทียม
พริกอ่อนผัดลงบนลง เอาใบเปราะ
โหระพา กระเพราเคล้าลง เอาเชื้อผก
ปลายาวที่ลวกกระดูกไว้ แล้วเอาพริกขี้
ที่ตำไว้ กระจายลงในถ้วยปลาผกทั่วถ้วย
เอาไม้คั้นคั้น อย่างได้กรอก เอาขึ้น
ย่างไฟ อย่างได้กรอก คอยเอาไม้
แหลมเล็ก ๆ เข็มให้ระอุ และเอาจาก
มะพร้าวโรยในไฟให้ควันขึ้นหอม เมื่อ
สุกแล้วจะเอาบรรจุจาน ทั้งหัว หรือจะคั้น
เป็นคำ ๆ ก็สุกแต่เห็นงาม

พวง บุนนาค

พฤศจิกายน

ปลายาวเทิงของ อิกวี่หึ่ง

เครื่องปรุง ปลายาว น้ำมันหมู เนื้อหมู
เจ้าเจียว เต็กหนูน ชิง คันหอม น้าส้ม
น้ำเคียว น้ำตาลทราย ผักชี พริกขี้หนู
ยางช้าง กระเทียม

วิธีทำ เอาปลายาว ล้างแกลบ หรือโยมะ-
เคียนตัวปลาขาวสะอาด เอาลวกครก
ขยๆ ให้ทั่วตัว ค่อยๆ เอามันผัดเล็ก ๆ
แล้วจะตักออกค่อย ๆ ตักไปจนกระทั่ง
ออกหมดเนื้อที่ตักกระดูกมาหนึ่งไว้ ตัก
ปลาเกล็ดตามเดิม

เอากระทะตั้งไฟ เนื้อหมูหันละเอียด
เท่าก้นเนื้อปลา เต็กหนูนแช่น้ำ ชิงหน
ละเอียด คันหอมหั่นยาว ๆ แค่องค์ ๑
ผัด ผักชีเด็ดใบ พริกขี้หนูยางช้าง
หันให้เป็นฝอย กระเทียมแกะเปลือก

ออกหอบให้แห้งลง เอาน้ำมันหมูลง
กระทะตั้งไฟพอร้อน เอากระเทียมเจียวลง
จนเหลือง แล้วเอาเจ้าเจียวผสมลง
เอาเนื้อหมู ปลายาว เต็กหนูน คันหอม
ชิง ผะสัสมลง น้าส้ม น้ำเคียว น้ำตาล
ทราย ผะสัสมลงคนให้เข้ากัน ชิมกรวด
ใจเค็มตามชอบ เอาพริกแดง และ

ผักชีโรยกลง เอากรอกในปลายาว
ที่ลวกข้างไว้ ผูกหัวท้ายเอาชดกยไม้
ค้ำอย่างไฟอย่างไส้กรอก หมั่นเอาจาก
มะพร้าว โรยในไฟ ควนจะได้ รยหัวปลา
หอม เมื่อสุกแล้ว จะใช้บรรจุจาน ทั้งตัว
หรือจะตัดเป็นคำ ๆ ก็สุดแต่จะเห็นงาม

หมายเหตุ เนื้อปลายาว ถ้าหัดกระดูกน้อย
ไป ก็ควรใช้เนื้อปลาตัวเล็ก ๆ แล้ว
เอาแค่น้ำมันหมูลงจึงจะดี ตำรานวน
เป็น ของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกา
ทรงนิพนธ์ และ นัยว่าโปรกเสวย
สดแต่ท่าน จะลองเลือกทำดูอย่างไร
ก็ได้

ของหวานน้ำ

ลอยแก้วผสม

เครื่องปรุง น้ำดอกไม้มัส น้ำแข็ง น้ำตาล
เชื่อม ส้มจีน ส้มเกลี้ยง ส้มซ่า ส้ม
เขียวหวาน ทุเรียน ขนุน หัวใจ สุนัข
กะบือ่ง ลำไยกะบือ่ง องุ่น ลูกเชอร์
กะบือ่ง เงาะ ลูกพลับแห้ง ลูกเกาลัด
ข้าว ส้มพุ่ม ลำสาบ สับปะรด

พ. ศ. ๒๔๘๓

ครัวของไทยเขมม

วิธีทำ เอาน้ำตาลเขมม กับน้ำดอกไม้วีซัน

ขนมขี้ใจฉัน

เอาเกลือผสมนิกหนอย ชิมคุรสตาม

เครื่องปรุง ฟองไก่ ๔ ฟอง น้ำตาล ๒

ชอย แต่ต้องให้ซัน และแก้หวานไว้

ด้วยชา ลูกของแห้ง น้ำหอมวนิลาลา

สักหนอยเผื่อน้ำแข็ง แล้วจึงเอาผลไม้

แย่งใส่ใส่พอควร เนย ขรณค ๑ ช้อนชา

ซึ่งกล่าวไว้ข้างบนนั้น หันและกระ

วิธีทำ ค่อยฟองไก่แล้วเอาน้ำตาลผสมลง

เช่น ชนเล็ก ๆ เพื่อให้เข้ากันน้ำตาล

กวนไปจนขึ้นฟู เอาเนยทาจากหรือ

ผสมลงไป ค่อยกัน ใน น้ำตาลเขมม ที่

พิมพ์ทิ้ง ๆ ให้ร้อนเสียก่อน แล้ว

เขมมและปรุงไว้แล้วนั้น เมื่อจะยก

ผสมแย่งใส่ใส่ค่อย ๆ โรยลงไปพอควร

ไปให้เรียบร้อย จึ่งค่อยนำแข็งก่อน

อย่าให้มากนัก ขนม จะแข็ง ไม่นุ่ม แล้ว

เล็ก ๆ แล้วลงแล้วยกไปตั้งให้เรียบร้อย

หยกวนวนิลาลง หยอกลงพิมพ์ที่

หมายเหตุ ผลไม้ ซึ่งกล่าวไว้ ข้างบนนั้น

ทานะยไว้เอาลูกเกดหรือลูกโรยหน้า

เมื่อสิ่งไหนไม่มี หรือไม่ชอบ จะ

ขิงไฟล้างไฟจน พอสุก ถักกลึงโซกให้

ตัดออกเสียบ้างก็ได้ เลือกใช้แต่สิ่ง

ล่อน ก็กลงาน หรือขามไปตั้งให้เรียบร้อย

ที่ชอย

ประทาน

บทนำบางเรื่อง

The Bangkok Times.

สันนิบาต บริติช

จักรวรรดิอังกฤษ ที่โค่นโยนเปลี่ยนจากเป็น
การปกครองอันหนึ่ง อันเดียว ทั้ง จักรวรรดิ ไป
เป็น รูปสันนิบาต แห่งประเทศ ต่างมีกัการปก-
ครองเป็นอิสระแก่ตนเองนี้ โค่นโยนเป็นค้อย
ไป แต่ใน สองสามปี นี้ การได้ปรากฏชัด
เห็นขึ้นเช่นนั้นมาก. การปกครองเมืองขึ้น
ใน ศตวรรษ ที่แล้วมา เป็นการปกครองอย่าง
อำนาจเมืองมารดาปกครองรักษา และลบลีทอ
บงคียกันแทนของทวยอย่างเมืองขึ้นแท้ ๆ; แต่
ต่อมาเกินแทนที่เมืองขึ้นเหล่านั้น ยางแห่งใด
ปรากฏความเข้มตนเอง ต่างจากกันแทนอื่น ๆ
ขึ้นทีละน้อย ๆ จนสำเร็จรูปเป็นมลประเทศใหญ่
โต มีอิสรภาพปกครองตนเองขึ้น. ผลของ
การเปลี่ยนแปลงดังที่เห็นอยู่ทุกวันนี้ คือ จักร-
วรรดิอังกฤษ กลายเป็นสันนิบาตชาติขนาดย่อม
มากขึ้น ๆ ทุกที แต่มีข้อแตกต่างกับสันนิบาต
ชาติของโลกเป็นสำคัญอย่างหนึ่ง ที่มีความ
รู้สึกแน่ชัดว่า ไม่อาจเกิดสงครามระหว่างกัน
และกันได้เลย. ยกอุทาหรณ์ เช่น แคนาดา
และแอฟริกาใต้ ถ้าหากเกิดแตกต่างกันขึ้น
ด้วยความเห็นทางนโยบาย ไม่ว่าจะรุนแรง
เพียงไร ก็ย่อมจะไม่ใช้สงครามเป็นเครื่อง
ตัดสิน คง จะตกลงกัน ด้วยวิธี อนุญาโต
ตุลาการ หรือค้อยลกหย่อนผ่อนหนักกันโดย
ปรองกอง; อย่างไรก็ดี ความสำคัญในเรื่อง
สงคราม เพื่อ แสวงผลแตกหัก ย่อมจะห่างไกล
มาก จนเรียกได้ว่า ไม่เกิดขึ้นกับใจของ
อำมาตย์แห่งรัฐนั้น ๆ เลย
สิ่ง ที่แปลก อีก อย่าง หนึ่ง ของ จักรวรรดิ
อังกฤษ คือ มีเขมือบที่แข็งแรงซัดฟันผลพินอิ
รัฐต่าง ๆ แห่ง สันนิบาตน้อยน ัวให้ รวม กลุ่ม
กันอยู่โดยอย่างมั่นคง เขมือบนั้น คือ ตำแหน่ง

พ. ศ. ๒๔๙๓

บทนำบางเรื่อง

จักรพรรดิราชาธิราช ประมุขแห่งจักรวรรดิ
ซึ่งประจำอยู่ในใจของราษฎรเป็นล้าน ๆ อันต่าง
กันโดยผิวกาย, โดยลัทธิ, และโดยชาติ.
เยื่อใย เลื่อนลอย ไม่มีรูป แต่โดยเหตุที่
เลื่อนลอย และไม่มีรูปนี้เอง ทำให้เกิดเป็น
กำลังที่สยบคอกันมาอย่าง บริสุทธิ์ และสำนึกได้
ง่าย. การสยบคอกันประเพณีนิยมเป็น
วัตรอยู่แล้วความพล่งมาก สติที่ใคร่สยบ
คอกันมาย่อมเป็นทวนแค้น และเกิดฉันทะ.
ประเพณีราชาธิปไตยอังกฤษ (หรือจะเรียกว่า
บริติช) ที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้ ได้เกิด
กำลังขึ้นชกเจน กับการสยบคอกันเป็นประเพณี;
และในหนทางเยื่อใยลึกลับทั้งหลาย ย่อม
ไม่มีอะไร จะเปรียบเหมือนได้ ในโลกเราทุก
วันนี้

สันนิบาตชาตินั้น นำเสียดายที่เห็นเพียงหมู่
ชาติทั้งหลายโดยเกลื่อนกลาดเท่านั้น ถึงแม้

ต่างชาติจะตั้งใจเข้าร่วมสมัคร และลดหย่อน
ผ่อนปรนเข้าหากันดังปรากฏอยู่ เพียงไร ก็
ทุกชาติก็ยังเป็นชาติของตน ๆ โดยลำพังอยู่;
สำหรับเวลานี้, ความอ่อนแอและง่ายของสันนิ-
บาตชาติ ตกอยู่ทุกกรณี. แต่คงที่อายุชยต่าง ๆ
ก็เปลี่ยนใจของ ชาวบริติชได้มากมาย จน
การสงคราม ระหว่างกันได้เสื่อมสูญหมดสิ้นไป
เอง ตามธรรมดา, สันนิบาตชาติแห่งโลก ก็
อาจถึงซึ่งความเสื่อมสูญแห่งการสงครามตาม
ธรรมดาได้เช่นกัน ถ้าทุกชาติจะตั้งใจปฏิบัติ
คอกันเช่นเคยวนต่อไปให้นานพอ. เมื่อถึง
วันเช่นนั้นเข้า โลกเราจะใกล้ สวรรค์ มากขึ้น;
ถึงแม้ว่า ความเป็น การยาก ที่ระหว่ง ผล สำเร็จได้
คงแก่จริง แต่กิจการที่สำคัญยิ่งกว่านั้น
อัน มนุษย์ ได้กระทำ สำเร็จ ไป แล้ว ด้วย ความ
พยายามตั้งใจ และทวิไช้ 'คอมมอนเซนส์'
ก็มีมากหลาย.

(บางกอกไทมส์)

สถิติ เรื่อง เข้า

เราไม่ว่าอะไรในการ ทบ น ญูนุ่ ทานาได้ เมืองญูนุ่ ตก ญูนุ่ กำลังตามการชื้อเข้า
ผลงาม แต่เราไม่ยินดีในข่าวที่ราคาเข้าใน ค่าประเทศต่อไปอีก และมิเข้าสำหรับจะส่ง

บทนำบางเรื่อง

พฤศจิกายน

ไปขายต่างประเทศทั้ง ๑๐ ล้าน บุเซล อิน
แปลว่าราคาเข้าในตลาดฮ่องกงจะต้องลดลงอีก
เขาที่เราส่งไปขายให้ ญี่ปุ่น กับ ฟอโร โมซา และ
เกาหลี, จีนแผ่นดินของญี่ปุ่น ในฤดูเขาคกราวน รวม
๑๐๕,๕๑๕ ตัน เป็นราคา ๑๑.๕ ล้านบาท
เกือบ ๑๐๐ ละ ๑๒ แห่งจำนวนเขาทั้งหมด
เราส่งไปขายต่างประเทศ

ราคาเขาเปลือก นาสวน เมื่อ ธันวาคม
มีกลายน เกวียนละ ๕๔.๕๒ ตกมาถึงมีนาคม
ราคาไถ่กลับไปยัง ๗๕.๓๔ บาท พอลัน
พฤษภาคม สกน ราคาไถ่กลับ ๕๕.๕๓ บาท
อีกครึ่งหนึ่ง แล้วก่อนนกลกลับเรือมา เมื่อ
กันยายน ราคาอยู่ในระหว่าง ๗๕.๑๗ ถึง
๘๕.๕๕ บาท. ราคาเขานาสวนเกือบกิโลกรัม
เมื่อมีกลายน สูงถึงระหว่าง ๑๐๕.๕๖ ถึง
๑๑๗.๖๕ บาท ความหวังของเราจากสถิติ

เหล่านี้มีอย่างเดียวกัน เรายังพอทนไปได้ใน
เวลาตลาดเลวเช่นนี้ เพราะตั้งแต่ชาวนาไม่
ยอมขายเขาเปลือก เมื่อ มิถุนายน ก่อนนั้นมา
เรามีเขาขายไปต่างประเทศ เป็นจำนวนทวีคูณ.
อย่างไรก็ดี ในฤดูนี้เราคงจะขายเขาไถ่กลับ
อีกล้านตัน แต่อย่างไรเสียก็ขายไม่ถึง
๑,๒๐๐,๐๐๐ ตัน ถึงแม้ได้ประมาณไว้เมื่อ
ต้นฤดู

ก่อน คือ สถิติของรัฐบาล แสดงจำนวนเข้า
ที่ตกมาถึงโรงสี กรุงเทพฯ เป็นจำนวนเกวียน
ใน ๑๐ เกษอนที่ล่วงแล้ว เทียบ ๓ คิก

๒๔๗๐-๑	๒๔๗๑-๒	๒๔๗๒-๓
อินว. ๑๔๕,๐๔๕	๕๑,๕๓๐	๘๕,๕๐๗
มกร. ๑๔๗,๘๔๓	๑๓๕,๒๐๓	๑๑๑,๘๖๗
กุมภ. ๑๕๗,๕๕๕	๑๐๓,๕๖๗	๑๑๗,๐๗๖
มีน. ๑๓๓,๕๖๒	๑๒๐,๑๗๕	๕๓,๘๑๓
เมษ. ๑๐๘,๖๓๔	๘๔,๒๗๓	๑๑๗,๔๒๘
พฤษภ. ๑๐๕,๒๐๕	๘๑,๒๒๕	๕๕,๓๐๕
มิถุน. ๘๓,๐๑๖	๖๓,๘๕๕	๓๑,๐๘๓
กรกฎ. ๕๐,๔๕๑	๕๕,๖๕๕	๕๐,๐๑๖
สิงห. ๑๐๔,๔๕๘	๖๕,๐๕๑	๗๐,๑๗๖
กันย. ๑๐๓,๗๖๖	๖๒,๔๕๕	๕๕,๕๑๐
๑,๑๘๐,๐๖๗	๘๖๖,๕๐๗	๗๘๗,๑๘๕

ในฤดู ๒๔๖๕-๗๐ เขาที่ตกลงโรงสี
ในจำนวน ๑๐ เกษอนเกือบกัน ๑,๓๒๖,๔๖๓
เกวียน ในฤดู ๒๔๖๘-๙ จำนวนลดลงเป็น
๑,๐๔๗,๒๘๘ เกวียน ในฤดู ๒๔๖๗-๘
จำนวนไถ่กลับขึ้นเป็น ๑,๑๙๕,๑๔๘ ในฤดู
๒๔๖๖-๗ ไถ่กลับลงอีก เป็น ๕๕๕,๕๗๗
และในฤดู ๒๔๖๕-๖ จำนวนไถ่กลับขึ้น

พ. ศ. ๒๔๗๓

บทนำบางเรื่อง

๑,๓๗๔,๕๕๒ เกวียน. ทั้งนี้ แล้งกว่า
จำนวนเข้าเปลือกที่ส่งถึงโรงสี ในกรุงเทพฯ
ในระหว่าง ๑๐ เดือนที่แล้วมา เช่นจำนวนค่า
กว่า ๑๐ เดือนเดียวกัน คือถวโน ๗ ถูกที่
ล้งแล้ว ถึง ๓๕๕,๑๕๗ เกวียน

ต่อไปนี้ เป็น จำนวนเข้าที่ส่งไปขายต่าง
ประเทศ. สำหรับ กัญยาน ยังเป็นเพียงจำนวน
ประมาณ

จำนวนเข้าที่ส่งออกไปขายต่างประเทศใน
๑๐ เดือนที่แล้วมานี้ น้อยกว่าที่ส่งออกไปใน
ระหว่าง ๑๐ เดือนเดียวกันแห่ง ถูกที่ แล้วมา
ซึ่งไม่ใช่ ข้างงามเหมือนกัน ถึง ๕๕,๕๒๘
ตัน. และถ้าเปรียบกับจำนวนถวโนในระหว่าง
๗ ถูกที่แล้วมา นี่ยะเพาะ ๑๐ เดือนเดียวกัน
ก็น้อยกว่าถึง ๒๔๓,๕๒๕ ตัน

ในจำนวนเข้าที่ส่งออกไปขาย ส่งถึงยุโรป

กัน	บาท
อินว.	๘๘,๕๗๕ ๑๑,๘๕๐,๐๕๖
มกร.	๑๒๘,๓๔๓ ๑๖,๑๑๕,๓๖๕
กุมภ.	๑๑๖,๕๐๕ ๑๓,๘๕๔,๗๕๓
มีน.	๕๗,๑๒๔ ๑๑,๓๓๑,๑๐๒
เมษ.	๑๒๓,๗๕๒ ๑๔,๗๔๒,๓๓๕
พฤษภ.	๘๕,๑๐๕ ๑๐,๖๒๕,๒๓๗
มิถุน.	๕๒,๗๒๕ ๖,๖๔๕,๓๖๒
กรกฎ.	๖๓,๗๕๓ ๗,๗๕๑,๓๕๐
สิงห.	๗๓,๑๘๑ ๘,๗๗๕,๑๗๑
กันย.	๘๑,๐๒๑ ๕,๘๒๐,๐๖๐
	๕๑๕,๕๑๒ ๑๑๑,๗๒๐,๘๓๕

และ มะลายุ อังกฤช ๑๐๐ ละ ๔๒.๕ ส่ง
ฮ่องกง และ จีน ๑๐๐ ละ ๒๒.๕ ส่ง ญี่ปุ่น
๑๐๐ ละ ๑๐.๗๕ ส่ง กิวย่า ๑๐๐ ละ ๕.๓๖
ส่ง ชะวา เกือบ ๑๐๐ ละ ๕ ส่ง ลักกาและ
อินเกีย เกือบ ๑๐๐ ละ ๔ นอกนั้นส่ง ยุโรป
และ แอฟริกาใต้

สำหรับ กัญยาน ซึ่งจำนวน เป็นเพียงประ-
มาณ ส่ง ถึงยุโรป และ มะลายุ ๑๐๐ ละ
๔๐.๓ ส่ง ฮ่องกง และ จีน เกือบ ๑๐๐ ละ
๑๘ ส่ง ญี่ปุ่น เกือบ ๑๐๐ ละ ๑๖ ส่ง
กิวย่า ๑๐๐ ละ ๑๒.๖ ส่ง ลักกาและอินเกีย
๑๐๐ ละ ๕.๖ ส่ง ยุโรป ๑๐๐ ละ ๒.๖
นอกนั้น ส่ง แอฟริกาใต้กับ อินโดจีน

จาก Siam Observer

นักท่องเที่ยว

วันจันทร์ที่ ๓ พฤศจิกายน น. นักท่องเที่ยว
ชุดแรกแห่งฤดูร้อนมาถึง และนำเสืยกายที่ระทอง
กลับไปในวันนั้นเอง. ถึงพระนคร ๕ นาฬิกา
ออกจากพระนคร ๑๖.๒๕ นาฬิกา เวลาชม
บ้านเมืองกลับน้อยไปกว่าตามเคย เมื่อยกลับ
นี้. เวลาในอากาศกำลังร้อนอบอ้าว การวิ่ง
เที่ยวในชนมของจำนวนคนราว ๒๕๐ จะ
เป็นการเหงื่อไหลไคลย้อยหามน้อยไม่ เว้นแต่
อากาศจะเปลี่ยนแปลงไป. นักท่องเที่ยวเหล่านี้
ได้เห็นโดยสายตาสงสารพระนครน้อย พยายาม
ที่จะรีบกลับ ยังถนัดร้อน จะใคร่รู้ที่พระนคร
สักเท่าไร? จึงอยู่ ทนงตั้งนำทางมาให้ท่าน
กลับไปอ่านในเรือออกก็ได. แต่การเที่ยวอย่าง
ร้อนเช่นนี้มากเกินไปประโยชน์ ต้องออกจาก
เรือที่สนกอนแคเข้า ลงเรือเล็กที่หางขบวน
จกข มาขึ้นรถไฟป่าดนา ขากลับก็ควรทาง
ทำนองเดียวกัน ต้องถึงเรือใหญ่ที่หน้าเรือ
ออก ๑๕.๓๐ นาฬิกา ต้องเสียเวลาในการเดิน
ทางมาก เพราะเรือใหญ่เข้ามาในแม่น้ำไม่ได

ใคร ๆ ก็กล่าวว่า กรุงเทพฯ เป็นนคร
น่าเที่ยวที่สุด เสี่ยงเช่นนี้เป็นที่พอใจของพวกเขา
เรา แต่ไหน พวกนักท่องเที่ยวงี้ให้เวลา
สำหรับชมพระนครน้อยที่สุด? ไก่เคยมี
ปรารภกันแต่กลับลายนว่า เรือควรระหุยกให้
ไต่อยู่คู่พระนคร มากกว่าวนหนึ่ง แต่การก็ยัง
หาเห็นไต่เช่นนั้นไม่. จึงอยู่ ไต่ไกลใหญ่ ๆ
มันน้อย แต่ถ้าจากเจ้า การจะหาเสนาสนะให้
อาคนทัศจำนวนราว ๓๐๐ พักไต่เสนสนะไม่
ระยาก ตามที่เราทววย ยังไม่ปรากฏว่ามีใคร
เป็นผู้จัดการจริงจังในเรื่องนี้ ถ้าความจริงจัง
อยู่เช่นนั้น เราขอแนะนำให้รีบตั้งเจ้าหน้าที่
อำนวยความสะดวกเรื่องนี้ทเคยว. นักท่องเที่ยวไม่
น่าระทองชมกรุงเทพฯ เพียงวันเดียว เพราะ
เหตุไม่มีที่พักอาศัยเพียงพอ กรุงเทพฯ
ขึ้นชื่อแล้วว่ามีอะไรก็ตาม จึงไม่เป็นการยาก
ที่จะชักชวนให้เขาอยู่ชม อย่างน้อยก็สองวัน.
จะทำอย่างไรให้การไต่เสนสนะไปไดคน โดยไม่
ต้องปล่อยให้เวลาว่างไปอย่างหนึ่ง ไม่ได้หรือ?

ท่านั่งอยู่สูงลิบ

ลุงแซม “ชาติและมนุษย์ทั้งหลายจะเกลียดฉันก็ได้
แต่เขาต้องพากันขนพองสยองเกล้าด้วย
อำนาจหิมาของฉัน ฉันพอใจแล้ว”

— (จากแอนโทนีคอม สโตนแมน)

ฝรั่งเศษกับอิตาเลียปลูกต้นบอมบ์

ผลแห่งอาวุธ ฝรั่งเศษ อิตาลีเป็นคอกมาก
ขอให้พวกเราหวังว่า อย่าให้เขาถึงต้องส่งกระสุนระเบิด
และลูกขว้างระเบิดไปจำหน่ายให้แก่กันและกันเลย

— (จากมินนิค เฮอริมัน)

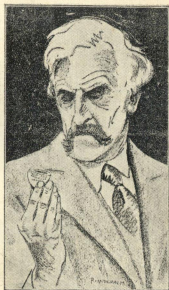
ผีเข็มนุสสุทท้าย

ตั้งแต่สงครามโลกมาแล้ว ลุงแซมไม่ค่อย
เหลื่ออะไรไว้ให้ยุโรปเลย มานักนี้แกตั้งอัตรา
ภาษีเก็บค่าสินค้าเข้าอย่างสูง จึงเป็นอันเกลียด
เข็มนุสสุทท้าย

— (จากฟลอเรนส อิตาเลีย)

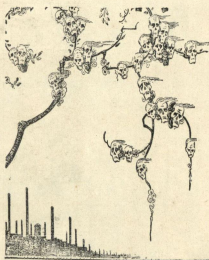
ฝรั่งเศสสัพพอก
ขอหน้บุดล “สุปอินค้ชนกนไม่ไหว ใส่เกลีจค้คัก”
— (จากปารีส)

ที่สดแห่งการประชุมลคอาวู
“ได้ใจเพ้ขงค้งฟองก้ขังคักว่าได้แค่เปลือก
ใจ”
— (จาก กรุงเฮก)

ห้กปถิสันถารแห่ง เซอรูมน้
“อังกดูจะไม้เข้าไปจ้่นวาชกบ้คัสสธภาพแห่งไอชคูปค”
— (จากเบรลิน)

การผลิคคอกออกผลแห่งคีนอนาพคูกษ.
(เป็นภาพแสดงกบ้คแห่งคนทางานท้ไม่ได้)
— (จากแอมสเตอรูดัม)

“ท่านมุสโสลินีขอรับ ร้อนใจเรื่องอะไรขอรับ?”

“ข้ากลัวว่าจะทำให้คนกลัวไม่พอ ”

— (จากปารีส)

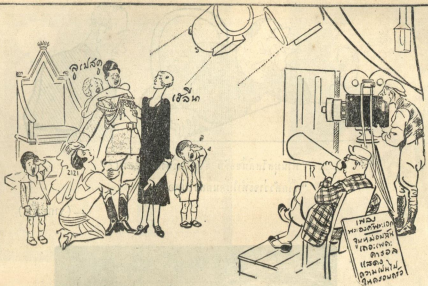

ความอดอยากอันน่าสมเพช

(เป็นภาพแสดงถึงแห่งคนทำงานทำไม่ได้)

— (จากเบรลิน)

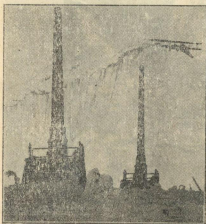

ผู้อำนวยการถ่าย “ที่นี่ทรงยกนางเอก แล้วก็จบเรื่องได้”
 นักตีบริวารอล “อ้อ-อ้อ คนไหน?”

— (จากลอนดอน)

วาทของมุสโสลินี “^๕ บันใหญ่ดีกว่าคำพูด”

แต่ที่ดึกที่สุดนั้น โอเพิน

(จากนิวนิค เฮอร์นีย์)

“เชษฐาจะ นารถขึ้นสะกั แต่หมี่สะกัของ
 ท่านนั้น ปล่อยมันไว้ข้างนอกก็ได้”

(แสดงการที่อังกฤษกลับเป็นมิตรกับรัสเซีย

ใหม่คราวนี้ — จาก เบอร์มิงแฮมอังกฤษ)

ประกาศ

ใช้พระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลตามหัวเมือง

รัตนโกสินทรศก ๑๒๗

ในคำบลน้ำซึม คำบลสะแกกรัง อำเภอหัวซิม

จังหวัดอุทัยธานี มณฑลนครสวรรค์

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเห็นอกระหม่อม ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามความในพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลตามหัวเมือง รัตนโกสินทรศก ๑๒๗ มาตรา ๒ มีความว่า ถ้ากระทรวงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ใช้พระราชบัญญัติในคำบลใดหรือเมืองใดเมืองใด จะให้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา และในท้องที่ ที่ใช้พระราชบัญญัตินั้นด้วยเป็นสำคัญ

ยกัน สมหมเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลนครสวรรค์ มีใบบอกเข้ามาว่า ท้ายบลน้ำซึมและคำบลสะแกกรัง อำเภอหัวซิม จังหวัดอุทัยธานี เช่นที่ชุมนุมชนทำการค้าขาย มีบ้านเรือนราษฎรตั้งอยู่เป็นยักแฉ่นแน่นหนา แยกข้างการบำรุงรักษา จึงได้มีการประชุม กำนันผู้ใหญ่บ้าน และพ่อค้าคฤหบดี ลงมติว่า ควรประกาศจัดการสุขาภิบาลในท้องที่นั้น เช่นสุขาภิบาลเมืองตามพระราชบัญญัติ เพื่อยำรงความสะอาดราวมของประชาชนยิ่งขึ้น มีกำหนดเขตที่เจ้าพนักงานไปชักหลักไว้ เป็นสำคัญ ดังนี้ คือ

ก. ด้านเหนือ จากหลักเขตที่หมายเลขที่ ๑ ซึ่งตั้งอยู่ที่มรรควิถาคณะวนตกเฉียงเหนือของที่ดิน ซึ่ง หม่อมหลวงบุญเกิด ปักครองอยู่เคยวัน บนปากโคของถนนหลวง เป็นเส้นตรงไปทิศเหนือจากหลักเขตที่หมายเลขที่ ๒ ตามมรรควิถาคณะวนออกเฉียงใต้ของ วัดแก้ว

จากหลักเขตที่ ๒ เป็นเส้นตรงไปทิศเหนือ จากหลักเขตที่หมายเลขที่ ๓ เป็นเสาคอนกรีต ตามมรรควิถาคณะวนออกเฉียงเหนือของที่ดิน ซึ่ง นายผก นางเป่า ปักครองอยู่เคยวัน

จากหลักเขตที่ ๓ เป็นเส้นตรงไปทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเข้มทิศ จากหลักเขตที่หมายเลขที่ ๔ เป็นเสาคอนกรีต ห่างจากหลักเขตที่สาม ๖๕๐ เมตร

ประกาศ

พฤศจิกายน

จากหลักเขตที่ ๕ เป็นเส้นตรงไปทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเข็มนาฬิกา ข้ามลำน้ำสะแกกรัง ไปหลักเขตที่ ๕ บนเส้นตรงที่ตกกับเส้นขนาน และห่างจากฝั่งตะวันออกของ ลำน้ำสะแกกรังไปทิศตะวันออก ๔๐ เมตร

ข. ด้านตะวันออก จากหลักเขตที่ ๕ ขนานและห่างจากฝั่งตะวันออกของลำน้ำ สะแกกรัง ไปทิศตะวันออก ๔๐ เมตร ไปทิศตะวันตกเฉียงใต้ และทิศตะวันออกเฉียงใต้ จากหลักเขตที่ ๖ เป็นเสาคอนกรีต บนเส้นขนาน ห่างจากปากคลองท่าโพธิ์เหนือ ไปทิศเหนือของเข็มนาฬิกา ๑๕๐ เมตร

ค. ด้านใต้ จากหลักเขตที่ ๖ เป็นเส้นตรงข้ามลำน้ำสะแกกรังไปทิศใต้ของเข็มนาฬิกา ไปหลักเขตที่ ๗ ที่ปากคลองท่าโพธิ์เหนือ

จากหลักเขตที่ ๗ เลียบฝั่งเหนือของคลองท่าโพธิ์ไปทิศตะวันตก จากหลักเขตที่ ๗ เลขที่ ๘ เป็นเสาคอนกรีต บนฝั่งคลองนี้ ตรงที่เส้นขนาน และห่างจากปากคลองของถนน หลังศาลากลางไปทิศตะวันตก ๖๐ เมตร ต่อตรงไปตกกัน

ง. ด้านตะวันตก จากหลักเขตที่ ๘ เป็นเส้นตรงไปทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ไปหลักเขตที่ ๙ ที่มีรั้วกั้นตะวันตกเฉียงใต้ของวัดพิชัยอาราม

จากหลักเขตที่ ๙ เป็นเส้นตรงไปทิศตะวันตก จากหลักเขตที่ ๑๐ ที่มี รั้วกั้นตะวันตกเฉียงใต้ของถนน ซ่ง หม่อมหลวงบุญเกิด ปกครองอยู่เคยวัน

จากหลักเขตที่ ๑๐ เลียบรั้วกั้นตะวันตกของถนน ที่หม่อมหลวงบุญเกิด ปกครองอยู่เคยวัน ไปหลักเขตที่ ๑

ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรงพระราชดำริเห็นชอบด้วย จึงทรงพระกรุณา โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดการสุขาภิบาลในตำบลนี้ และตำบลสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี เป็นสุขาภิบาลเมืองได้ตามความประสงค์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเงินค่าภาษีโรงเรือน ที่เก็บได้ใน เขตสุขาภิบาล ให้เป็นผลประโยชน์สำหรับใช้จ่ายบำรุงในการสุขาภิบาลเมืองอุทัยธานี ตาม พระราชบัญญัติ

ประกาศมา ณ วันที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓ เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศอัตราภาษีโรงเรือน

ในเขตตัสสุชาภิบาล

เมืองอุทัยธานี มณฑลนครสวรรค์

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดการสุชาภิบาลตามหัวเมือง รตนโกสินทรศก ๑๒๗ และเพราะในเขตตำบลนาซิม และตำบลสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี เป็นสุชาภิบาลเมือง มีเขตกำหนดไว้ในประกาศใช้พระราชบัญญัติแล้วนั้น ย่อมสมควรแก่การชำระราชการมณฑลนครสวรรค์มีโดยออกมาว่า ให้ประชุมกรรมการสุชาภิบาล เห็นพร้อมกันว่า เงินค่าภาษีโรงเรือน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานสำหรับบำรุงการสุชาภิบาลนั้น ควรเก็บในอัตราข้างต่อไปนี้ คือ

๑. ตึก เรือน โรง ร้าน ห้องแถว เรือ แพ และท่าเรือจ้าง ที่ให้เช่าเก็บเป็นอัตรา ๑๒ ชั๊ก ๑ ของค่าเช่าต่อปี

๒. ตึก เรือน โรง ร้าน ห้องแถว เรือ แพ และท่าเรือจ้างที่ไม่ได้ให้เช่าเก็บเป็นอัตรา ๑๒ ชั๊ก ๑ ของค่ารายปี หรือจำนวนเงินซึ่งพึงได้เป็นค่าเช่าในหนึ่งปี ถ้าให้เช่า

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เห็นชอบด้วยแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศเก็บภาษีโรงเรือนในเขตตัสสุชาภิบาล เมืองอุทัยธานี ตามอัตราข้างกล่าวมาแล้ว เป็นผลประโยชน์สำหรับใช้จ่ายบำรุงการสุชาภิบาล ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

จอมพล บริพัตร

เสนาบดี

ประกาศ

ใช้พระราชบัญญัติสุขาภิบาล ตำบลท่าราบ ตำบลคลองกระแซง

ตำบลบ้านหม้อ ตำบลหน้าพระลาน ตำบลต้นมะม่วง

และตำบลหนองโสน อำเภอคลองกระแซง

จังหวัดเพชรบุรี มณฑลราชบุรี

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตาม
ความในพระราชบัญญัติสุขาภิบาลตามหัวเมือง รศ. ๑๒๗ มาตรา ๒ มี
ความว่า ถ้ากระทรวงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ใช้พระราชบัญญัติในตำบลใด
หรือเมืองใดเมื่อใด จะได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา และในท้องที่ ที่จะใช้พระราช
บัญญัตินั้นด้วยเป็นสำคัญนั้น

บัดนี้ สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการ มณฑลราชบุรี มิได้ขอเข้ามาว่า ที่ตำบลท่าราบ
ตำบลคลองกระแซง ตำบลบ้านหม้อ ตำบลหน้าพระลาน ตำบลต้นมะม่วง และตำบลหนองโสน
อำเภอคลองกระแซง จังหวัดเพชรบุรี เป็นตลาดที่ประชุมชน มียานเรือนราษฎรตั้งอยู่เป็น
ยี่สิบแผ่น และมีการค้าขายเจริญมาก ยังขาดการบำรุงรักษา สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการ
มณฑลราชบุรี จึงได้เชิญกำนันผู้ใหญ่บ้าน และพ่อค้าคฤหบดีมาประชุมชี้แจงถึงประโยชน์ของ
การสุขาภิบาลในตำบลท่าราบ ตำบลคลองกระแซง ตำบลบ้านหม้อ ตำบลหน้าพระลาน
ตำบลต้นมะม่วง และตำบลหนองโสน บรรดากำนันผู้ใหญ่บ้าน และพ่อค้าคฤหบดีที่ไปมา
ประชุมกันลงมติว่า ให้การสุขาภิบาลขึ้นตามพระราชบัญญัติ เป็นสุขาภิบาลเมือง เพื่อให้
ยังเกิดความสุขสำราญแก่ราษฎรในท้องที่นั้นเสียไป มีกำหนดเขตดังนี้ คือ

พ. ศ. ๒๔๗๓

ประกาศ

ก. ทิศเหนือ จากหลักเขตที่หมายเลขที่ ๑ ตั้งอยู่บนเส้นขนาน และห่างจากฟากตะวันตกของถนนราชดำเนินไปทิศตะวันตก ๘๐ เมตร และอยู่ตรงที่เส้นขนานนี้ ตัดกับเส้นที่ต่อตรงไปจากฟากเหนือของถนนราชเสวก

จากหลักเขตที่หมายเลขที่ ๑ ไปทางทิศตะวันออก เป็นเส้นตรงไปจดหลักเขตที่หมายเลขที่ ๒ ที่มุมตะวันออกเฉียงเหนือของบริเวณวัดน้อย

จากหลักเขตที่ ๒ เป็นเส้นตรงไป ทิศตะวันออกเฉียงใต้ จดหลักเขตที่หมายเลขที่ ๓ ซึ่งอยู่ฟากเหนือของถนนไปค่ายบางจาน ตรงที่ตัดกับศูนย์กลางทางรถไฟ

ข. ทิศตะวันออก จากหลักเขตที่ ๓ ตามเส้นศูนย์กลางทางรถไฟไปทิศใต้ จดหลักเขตที่หมายเลขที่ ๔ ซึ่งอยู่บนเส้นศูนย์กลางนี้ และห่างจากฟากใต้ของถนนราชดำเนินไปทิศใต้ ๘๐ เมตร

ค. ทิศใต้ จากหลักเขตที่ ๔ เป็นเส้นขนาน และห่างจากฟากใต้ของถนนราชดำเนินไปทิศใต้ ๘๐ เมตร ไปทางทิศตะวันตก จดหลักเขตที่หมายเลขที่ ๕ ซึ่งอยู่บนเส้นขนานนี้ และห่างจากฟากตะวันตกของถนนราชดำเนินไปทิศตะวันตก ๘๐ เมตร

ณ. ทิศตะวันตก จากหลักเขตที่ ๕ เป็นเส้นขนาน และห่างจากฟากตะวันตกของถนนราชดำเนินไปทิศตะวันตก ๘๐ เมตร ไปทางทิศเหนือจดหลักเขตที่ ๑

ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรงพระราชดำริเห็นชอบด้วย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดการสุขาภิบาลในตำบลท่าราบ ตำบลคลองกระแชง ตำบลบ้านหม้อ ตำบลหน้าพระลาน ตำบลต้นมะม่วง และตำบลหนองโสน อำเภอคลองกระแชง จังหวัดเพชรบุรี เป็นสุขาภิบาลเมืองได้ทามความประสงค์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเงินค่าภาษี โรงงานที่เก็บได้ในเขตสุขาภิบาล ให้เป็นผลประโยชน์สำหรับใช้จ่ายบำรุงในการสุขาภิบาลเมืองเพชรบุรี ตามพระราชบัญญัติ

ประกาศมา ณ วันที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓ เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศอัตราภาษีโรงเรือน

ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี มณฑลราชบุรี

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติกิจการสุขาภิบาล ตามหัวเมือง รวันโกสินทรศก ๑๒๘๘ ฉะเพาะในเขตที่ตำบลท่าทราย ตำบลคลองกระแซง ตำบลบ้านหม้อ ตำบลหน้าพระลาน ตำบลคันมะม่วง และตำบลหนองโสน อำเภอคลองกระแซง จังหวัด เพชรบุรี เป็นสุขาภิบาลเมือง มีเขตที่กำหนดไว้ในประกาศใช้พระราชบัญญัติแล้วนั้น บัดนี้ ได้รับนโยบายของ สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลราชบุรี ว่า ได้ประชุมกรรมการสุขาภิบาล เห็นพร้อมกันว่า เงินค่าภาษีโรงเรือน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสำหรับบำรุงการสุขาภิบาลนั้น ควรเก็บในอัตราดังต่อไปนี้

๑. ตก เรือน โรง ร้าน ห้องแถว เรือ แพ และท่าเรือจ้าง ที่ให้เช่าเก็บเป็น อัตรา ๑๒ ชั๊ก ๑ ของค่าเช่าต่อปี

๒. ตก เรือน โรง ร้าน ห้องแถว เรือ แพ และท่าเรือจ้าง ที่ไม่ได้ให้เช่าเก็บ เป็นอัตรา ๑๒ ชั๊ก ๑ ของค่ารายปี หรือจำนวนเงินซึ่งพึงได้เช่นค่าเช่าในหนึ่งปี ถ้าให้เช่า

ทรงพระราชดำริเห็นชอบด้วยแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศเก็บเงิน ภาษีโรงเรือนในเขตสุขาภิบาลนั้นไว้สำหรับใช้จ่ายบำรุงการสุขาภิบาล ตามอัตราที่กล่าวแล้ว ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๘๓

จอมพล ปิรพัตร

เสนาบดี

ประกาศขยายเขตต์สุขาภิบาลเมืองราชบุรี

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย รับพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบ
ทั่วกันว่า เนื่องจากการที่ใต้ประกาศจัดการสุขาภิบาลเมืองราชบุรีแล้วนั้น ยักัน มีราษฎร
ทั้งเคหะสถานเพิ่มเติมติดต่อกับเขตต์สุขาภิบาลหนาแน่นขึ้นกว่าแต่ก่อน สมควรจะขยายเขตต์
สุขาภิบาลออกจากเขตต์เดิมออกไป เพื่อความสุขและความสะดวกของประชาชน จึงทรง
พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศ

๑. ขยายเขตต์สุขาภิบาลเมืองราชบุรี มีกำหนดเขตต์ที่เจ้าพนักงานใต้ชักหลักไว้ใหม่
เป็นสำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ด้านเหนือ จากหลักเขตต์หมายเลขที่ ๑ ตั้งอยู่ที่ปากคลองวัดช่องลมฝั่งใต้
เลียบตามฝั่งใต้ของลำน้ำแม่กลองไปทิศตะวันออก จากหลักเขตต์หมายเลขที่ ๒ บนฝั่งใต้ของ
ลำน้ำแม่กลอง ทุมมรวคานตะวันออกของโรงต้มกลั่นสุรารัฐบาล

ข. ด้านตะวันออก จากหลักเขตต์ที่ ๒ เลียบบริมรั้วคานตะวันออกของโรงต้มกลั่น
สุรารัฐบาลไปทิศใต้ และต่อตรงไปข้ามถนนบ้านไร่ จากหลักเขตต์หมายเลขที่ ๓ ห่างจาก
ปากใต้ของถนนบ้านไร่ ไปทิศใต้ ๘๐ เมตร

ค. ด้านใต้ จากหลักเขตต์ที่ ๓ ขนานและห่างจากปากใต้ของถนนบ้านไร่ ไปทิศใต้
๘๐ เมตร ไปทิศตะวันตกจากหลักเขตต์หมายเลขที่ ๔ บนเส้นขนาน ทุมมรวคานตะวันออก
ของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ

จากหลักเขตต์ที่ ๔ เลียบบริมรั้วของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ไปทิศใต้ จากหลักเขตต์
หมายเลขที่ ๕ ทุมมรวคานตะวันออกเฉียงใต้ของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ

จากหลักเขตต์ที่ ๕ เป็นเส้นตรงไปทิศตะวันตกเฉียงใต้ จากหลักเขตต์หมายเลขที่ ๖
ทุมมกลองฝั่งฝั่งตะวันออก ห่างจากหลักใต้เมตรที่ ๑๐๑. ๓๒๑ ของกรมรถไฟไปทิศตะวัน
ออก ๗๐ เมตร

ประกาศ

พุทธศักราช

จากหลักเขตที่ ๖ ขนานและห่างจากปากโคของถนนหลังสถานีไปทิศใต้ ๘๐ เมตร
ไปทิศตะวันตกจากหลักเขตที่ ๗ บนเส้นขนานนี้ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของ
สนามบิน

จากหลักเขตที่ ๗ เลียบขอบสนามบินด้านตะวันออกไปทิศเหนือ จากหลักเขตที่ ๗
เลขที่ ๘ ที่มีตะวันออกเฉียงเหนือของสนามบิน

จากหลักเขตที่ ๘ เป็นเส้นตรงไปทิศตะวันตก จากหลักเขตที่ ๘ เลขที่ ๘ ที่มี
ด้านตะวันตกเฉียงใต้ของ สโมสรเสวย

จากหลักเขตที่ ๘ เลียบริมรั้วด้านตะวันตกของ สโมสรเสวยไปทิศเหนือ และต่อเป็น
เส้นตรง ทรงข้ามถนนเขาวังไปจากหลักเขตที่ ๑๐ ห่างจากปากเหนือของถนน
เขาวังไปทิศเหนือ ๘๐ เมตร

ข. ด้านตะวันตก จากหลักเขตที่ ๑๐ เป็นเส้นตรงไปทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
จากหลักเขตที่ ๑๑ ที่มีวัดช่องลมด้านตะวันตกเฉียงเหนือ วัดคลองวัดช่องลม
ฝั่งใต้

จากหลักเขตที่ ๑๑ เลียบริมคลองวัดช่องลมฝั่งใต้ ไปทิศตะวันออก จากหลักเขต
ที่ ๑

๒. ภายใต้งาน และบรรดา รายได้ ประเภทอื่น ๆ ซึ่งจะเกิดขึ้นในเขตสุขภาพที่ได้
ขยายให้มัน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งเก็บตามอัตราในประกาศ ฉบับลงวันที่ ๖
เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๔๕๘ ไว้เป็นผลประโยชน์สำหรับใช้จ่ายบำรุงการสุขภาพ
ตั้งแต่นั้นไป

ประกาศมาฉวันที่ ๒๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๓

จอมพล บริพัตร

เสนาบดี

ประกาศ

ผ่อนผันงดการเก็บเงินรัชูปการ พ. ศ. ๒๔๗๓
แก่ชายฉกรรจ์ที่ได้ถูกวาทภัยและอุทกภัยเมื่อ พ. ศ. ๒๔๗๒
เฉพาะผู้ที่ไม่สามารถจะเสียเงินรัชูปการได้ในจังหวัดชุมพร

ตามความในมาตรา ๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติเงินรัชูปการ พ. ศ. ๒๔๖๘ ให้
เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติมีอำนาจผ่อนผันงดเก็บเงินรัชูปการในบาง^๔ได้เป็นพิเศษนั้น
ข้าพเจ้ามีความว่า เนื่องจากเกิดวาทภัยและอุทกภัยในจังหวัดชุมพร เมื่อ พ. ศ. ๒๔๗๒
ราษฎรในจังหวัดชุมพรได้รับความเสียหาย โดยบ้านเรือนถูกพายุพัดหักพัง และต้นผลไม้
ที่เคยได้ผลประโยชน์มาแต่ก่อนหักโค่นเสียหายเป็นจำนวนมากทั่วไปทั้งจังหวัด เป็นเหตุให้
ราษฎรในท้องที่นอกคอกคชคณ ได้ได้รับความเดือดร้อน^๕มีอยู่เป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้น ให้งด
การเก็บเงินรัชูปการ พ. ศ. ๒๔๗๓ แก่ชายฉกรรจ์^๖ผู้ที่ถูกวาทภัยและอุทกภัย เฉพาะ
ผู้ที่^๗คชคชคณ ไม่สามารถจะเสียเงินรัชูปการได้ ในท้องที่จังหวัดชุมพร ทุกอำเภอ
ไว้ พ. ศ. หนึ่ง

หอรณฎการพิพัฒน์

ประกาศมา ณ วันที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

พระยาโกมารกุลมนตรี

เสนาบดี

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

มีพระบรมราชโองการดำรัสเห็นชอบเกล้าเห็นอรรถระหม่อมสั่งว่า

(๑) ทว่าการตั้งอำเภอ ขุขันธ์ อำเภอ คลองสาม จังหวัดขอนแก่น ในเวลานี้ ตั้งอยู่
เขียงกยทว่าการอำเภอขากอกใหญ่ และใกล้กับอำเภอ ขางยเรือ มีตำบลขึ้นอยู่ ๗ ตำบล
มีพลเมืองชายหญิงรวม ๘,๕๔๓ คนเท่านั้น ควรยกตั้งอำเภอขุขันธ์ และโอนตำบลทั้ง ๗
ไปขึ้น อำเภอ ขางยเรือ

(๒) ทว่าการอำเภอขางแม่นาง จังหวัดกันทรวิชัย ในเวลานี้ตั้งอยู่ปากคลองขางใหญ่
ทางราชการเรียกว่า “อำเภอขางแม่นาง” แต่ราษฎรเรียกว่า “อำเภอขางใหญ่” ควร
เปลี่ยนชื่อเป็น “อำเภอขางใหญ่” เพื่อให้เห็นการเข้าใจไว้วางกัน

(๓) เมื่อเปลี่ยนชื่อ “อำเภอขางแม่นาง” จังหวัดกันทรวิชัย เป็น “อำเภอขางใหญ่”
แล้ว ควรเปลี่ยนชื่อ “อำเภอขางใหญ่” จังหวัดกันทรวิชัย เดชวัน ซึ่งมีทว่าการอำเภอตั้งอยู่ริม
ปากคลองขางกรวย เป็น “อำเภอขางกรวย” ให้ตรงกับชื่อทวารวดีเรียก หรือตรงกันท
ตั้งทว่าการอำเภอ เพื่อให้เห็นการเข้าใจง่าย และไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งอำเภอขางใหญ่ ซึ่งตั้งใหม่

(๔) ทว่าการอำเภอขางเหี้ย จังหวัดสมุทรปราการ ในเวลานี้ตั้งอยู่ที่ตำบลบางยี่ มี
สถานีตำรวจเรียก ว่า สถานี บางยี่ ชื่อ อำเภอ และ สถานีตำรวจ ไม่ตรงกัน ทั้งท
ขางเหี้ย กับสถานีตำรวจ เรียก ว่า สถานีตำรวจ ขางเหี้ย ราษฎร จึงนิยมเรียกชื่อ
“อำเภอขางเหี้ย” เป็น “อำเภอขางยี่” ไม่ตรงกับชื่อทางราชการ ควรเปลี่ยนเป็น “อำเภอ
ขางยี่” ให้ตรงกับตำบลที่ตั้งทว่าการ และที่ราษฎรนิยมเรียก

พ. ศ. ๒๔๗๓

ประกาศ

(๕) ข้าเถอพระนคร ในเวลานี้คงอยู่ในเขตวักชนะสงคราม ใช้ท้าวการข้าเถอ
 ชนะสงครามเก่า เป็นท้าวการ สถานทักขิแคบไม่พอแก่การงาน เพราะได้ยืมข้าเถออื่น ๆ
 ๔ ข้าเถอ มารวมเป็นข้าเถอเคี้ยว ภูมิประเทศคงอยู่ในที่ไม่เหมาะ เพราะค่อนข้างไปข้างปลาย
 เขตข้าเถอนางเลิง ควรย้ายท้าวการข้าเถอพระนคร มาตั้งในที่หลวง ในย่านกลางแห่งท้องที่
 ข้าเถอพระนคร คือ ทริมถนนาชยพิธ จังหวัดพระนคร

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ยุบกิ่งข้าเถอบุขผารม จังหวัดอนบุรี
 แล้วโอนตำบลทั้ง ๗ มาขึ้น ข้าเถอบางยเวธิ และเปลี่ยนชื่อข้าเถอ “บางแม่นาง” จังหวัด
 นนทบุรี เป็นข้าเถอ “บางใหญ่” เปลี่ยนชื่อข้าเถอ “บางใหญ่” เป็นข้าเถอ “บางกรวย”
 เปลี่ยนชื่อข้าเถอ “บางเหี้ย” จังหวัดสมุทรปราการ เป็นข้าเถอ “บางยอ” และย้าย
 ท้าวการข้าเถอพระนคร ตั้งว่ามาแล้วคงแคบคนเกินคนไป

อนึ่ง ให้โอนตำบลบางแค ซึ่งขึ้นกับข้าเถอหนองแขม มาขึ้นอยู่ในท้องที่ข้าเถอภาษีเจริญ
 คงแคบคนเกินคนไปด้วย เพราะทางไปมาไกล และไม่สะดวกแก่กับข้าเถอภาษีเจริญ

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศมาฉวนที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

จอมพล ปิรพัตร

เสนาบดี

ประกาศ

งดเก็บเงินค่าที่สวนใน จังหวัดชุมพร

ตั้งแต่ พ. ศ. ๒๔๗๓ ถึงสิ้น พ. ศ. ๒๔๗๘

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศ
จงทราบทั่วกันว่า ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า วาตภัย และ อุทกภัย ซึ่งเกิดขึ้นใน
จังหวัดชุมพร เมื่อเดือน ธันวาคม พ. ศ. ๒๔๗๒ นั้น ได้เป็นเหตุให้ ต้นผลไม้ ของราษฎรใน
จังหวัดนั้น ต้องหักโค่นเสียหายมากมาย มีทศพลอยู่เป็นส่วนใหญ่

ทรงพระราชดำริเห็นว่า เงินค่าที่สวน อันจัดเก็บอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ในมณฑลนคร
ศรีธรรมราช ตามอัตราไว้ระ ๓๗ สตางค์นั้น เมื่อต้นผลไม้ ใน จังหวัดชุมพร ต้องหักโค่น
เสียหายมากมาย โดยเหตุอันเป็นพลาศภัยครั้งนี้ ก็สมควร งดเก็บในจังหวัดนั้นไว้ชั่วคราว

จึง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ กระทรวงพระคลัง มหาสมบัติ งดเก็บเงินค่าที่สวน
เฉพาะใน จังหวัดชุมพร มีกำหนดเวลา ๖ ปี นับตั้งแต่ พ. ศ. ๒๔๗๓ จนถึงสิ้น พ. ศ. ๒๔๗๘
ส่วนจังหวัดอื่น ๆ คงให้จัดเก็บต่อไปตามเดิม

หอรทัยภากรพิพัฒน์

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓

พระยาโกมารกุลมนตรี

เสนาบดี